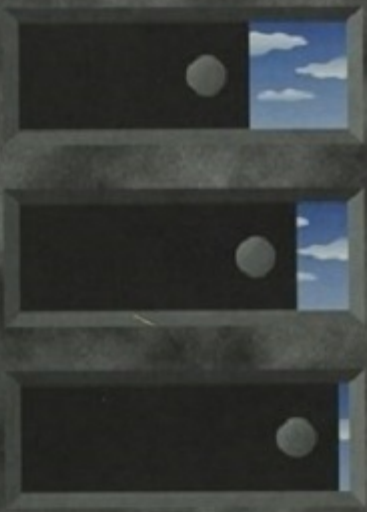
ÇETİN ALTAN

Büyük Gözaltı

İNKILÂP

ÇETİN ALTAN

●

BÜYÜK GÖZALTI

© 1999, *İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Tic. A.Ş.*

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince *İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş.*'ye aittir.

Dizgi:
Girişim

Düzelti:
Faruk Kırkan

Kapak:
Vartan Paçacı

Baskı:
Teknografik
Matbaacılar Sit. No.: 38
Bağcılar - İstanbul

ISBN 975-10-1459-X
99-34-Y-0051-0191

99 00 01 02 03 04 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

İNKILÂP
Ankara Cad. No.: 95
Sirkeci 34410 İSTANBUL
Tel.: (0 212) 514 06 10 - 11(Pbx)
Fax: (0 212) 514 06 12

Web sayfası : http://www.inkilap.com
e-posta: posta@inkilap.com

ÇETİN ALTAN

BÜYÜK GÖZALTI

İNKILÂP

I

İŞKENCE odasının penceresinden vapurlar küçücük görünüyor. Çocukluğumda çamaşır leğeninde yüzdürdüğüm vapurlar kadar küçük. Pıt pıt pıt diye yüzerdi leğenin içinde oyuncak vapurlar. Minicik bir çanağın içinde mumlu minicik bir fitil yanardı ve minicik vapurların minicik kazanlarını ısıtırdı. Ve vapurlar leğenin içinde pıt pıt pıt diye yüzerlerdi. Dümenleri bir yöne kırık olduğu için, leğenin kıyısından kıyısından fitillerindeki mum bitinceye kadar aynı rotanın kısır döngüsünde yüzerlerdi.

İşkence odasının penceresinden gördüğüm vapurlar da öylesine küçük. Ama aynı rotanın kısır döngüsünde değillermiş gibi gidip geliyor, gelip gidiyorlar...

Güneş vuruyor denize.

Parçalanmış bir aynada kırılan sert ışıkların gözleri kamaştıran kıpırtılı şavkı.

Demir bir yatak var odada, bir masa, bir demir iskemle.

Bir de uzaktan görünen deniz, bir de giden vapurlar, gelen vapurlar. Oyuncak vapurlar. Bir de gök. Bir de güneşin denizde kırılan ışıkları...

Tombul kıçlı, ufak, genç bir herif getirip tıktı beni buraya. Yanında süngülüleri, tüfeklileri, tomsonluları vardı.

— Söyleyinceye kadar kalacaksınız burada! dedi.

Sordum:

— Neyi söyleyinceye kadar?

— Onu öldürdüğünüzü.

— Kimi öldürdüğümü?

— Onu...

Kapıya silahlarını dikip çekip gitti keraneci.

* * *

Kimi öldürdüğümü öğrenmek istediklerini bir türlü kestiremiyorum. Kırk dört yaşındayım. İlk cinayetimden bu yana kırk buçuk yıl geçmiş. Acaba hâlâ onu mu öğrenmek istiyorlar ki?..

Elektrik yoktu o zamanlar. Anne diye bir kadın dolaşırdı evin içinde, babaanne diye bir ihtiyar, baba diye bir adam, bir de Sadakat diye bir evlatlık...

Kapıları çarpıp duran bir kadındı anne. Gözleri, burnu, ayakları, kuyruğuyla tilki postundan yumuşacık bir kürkü vardı. Misafirliğe giderken boynuna koyardı kürkü. Bazen tilkinin başıyla kuyruğu iki omzundan aşağı doğru sarkardı. Bazen tilkinin art ayağını tilkinin ağzı altındaki gizli maşaya sıkıştırırdı. Koltuğun üstüne bıraktığı zaman kürkü, koşar, usul usul okşardım. Hoşuma giderdi yumuşaklığı.

Babaanne Kuran okur namaz kılar, namaz kılar Kuran okurdu. Zayıf, dedimci bakışlı, incecik dudaklı, gülmeyen yüzlüydü.

Baba eve gelince elbisesini çıkarır, gecelik entarisini giyerdi. Sabahları da giyininceye kadar gecelik entarisiyle dolaşırdı.

Akşamları yer sinisinde yemek yerdik, beş numaralı petrol lambası ışığında.

Babanın anneyi öptüğünü hiç görmedim. Annenin de babayı... Baba sadece annesini öperdi. Yanaklarını değil, ellerini öperdi, sonra da mestli ayaklarını öpmek için eğilirdi. Babaanne engellemeye uğraşırdı oğlunun ayaklarını öpmesini. Büzüşerek büsbütün eteklerinin altına çekerdi ayaklarını.

Ve anne kapıları çarparak dışarı çıkar, çarparak içeri girerdi.

Anne dışarı çıkınca baba dudaklarını ısırıp bir kadersizliğin acısıyla, tıpkı yüzüne konmuş bir atsineğini kovmak istiyormuş gibi başını iki yana sallardı.

Babaanne, başında yeşil yemenisi:

— Sus, derdi, elde iyisi yok.

Ve sözcüklerini çözemediğim Arapça bir aşk ilanı başlardı babadan, annesine karşı:

— Nur-i aynım, baisi fevzi hayatım, ayağının turabı, kulun kölen olayım.

Bir köşeden üşüye üşüye bakardım onlara.

Benimle pek ilgilenen olmazdı. Duyduğum sözler sayılıydı:

— Bitir bakayım yemeğini.

— Haydi bakalım saat dokuz oldu, yatağa.

Mızmızlandığım zamanlar, anne, kapıları açıp kaparken gösterdiği hışımla:

— Şimdi çarparım ha! derdi.

Ve çarpardı da. Şrak diye bir tokat inerdi suratıma. Sonra bir tokat daha. Sonra bir tokat daha. İnce bir kan akmaya başlardı burnumdan.

Baba ise akşamları gözü bana iliştikçe, ihtiyar babaanneye:

— Bu da senin küçük kölen... derdi.

Anneden çok babaanneye sokulmaya çalışırdım. Babaya benzer şekilde öpmek isterdim ellerini ayaklarını.

Ama bir ayrıcalığım vardı babadan. Babaannenin de beni öpmesini isterdim. Yanağımı uzatırdım:

— Sen de beni öpsene... diye.

Cevap hep aynı olurdu:

— Haydi oradan koca kafalı.

Israr uzarsa, gülmez yüzlü, iğne bakışlı, ihtiyar kadının ince dudakları, hiç talim edilmemiş bir beceriksiz öpüş kondururdu sağ yanağıma. Solu da uzatırdım:

— Bir de burdan.

Bunun da cevabı:

"Öf aman, çekil başımdan" dı.

Ama sonunda sol yanağımı da öptürürdüm.

Üç değişmez oyunum vardı. Tahta bir sopanın üstüne binip sofada at koşturmak; karşıdaki cezaevinin önünde bekleyen jandarma gibi, bahçenin bir köşesinde nöbet tutmak; bir de tahta oyuncaklarla ev yapmak...

Nöbet tutarken dedemin askerlikten artakalma sırmalı kuşağını belime sarar, arasına da fişeklik niyetine babamın boşalmış odol şişelerini sıkıştırırdım. Bu şişeler kapakları açılmayan eğri boyunlu şişelerdi. Kapaklarının üstündeki ince tırtıllı yuvarlağı çevirince, iki

üç delik çıkardı ortaya. Şişenin içindeki ilaç bu deliklerden damlatılırdı yarım su dolu bir bardağa ve ağız bu ilaçlı suyla çalkalanırdı. Diş macununkine benzeyen naneli bir kokusu vardı odolün. Ve şişeler boşalınca bana fişeklik olurdu nöbet tutarken.

İlk cinayetimi o yaşlarda işledim herhalde.

Bir geceydi.

Anne gelinliklerini giymişti. Evlilik yıldönümlerinde gelinliklerini giyerdi anne. Babaanne sedirin üstünde ayağının biri altında, biri dik, tespih çekiyordu. Baba da tespih çekiyordu gecelik entarisiyle. Daha doğrusu tespih çekmiyor, iri taneli sarı kehribar tespihiyle oynuyordu. Tespihin sesi duyuluyordu, şak, şuk... Şak, şuk... Anne gelinlikler içinde bir babaya, bir babaanneye bakıyordu. Konsolun üstünde beş numaralı petrol lambası yanıyordu. Aynanın içinde lambanın alevli dili kıpırdıyordu.

Anne bir iltifat bekliyor gibiydi. Kimseden bir ses çıkmıyordu. Çıkan ses sadece babanın oynadığı kehribar tespihin sesiydi, şak, şuk... Şak, şuk...

Anne tatlı olmaya, gülücük yapmaya uğraşıyordu. Bir ara kalktı:

— Çok karanlık burası, dedi.

Misafirler geldiği zaman yakılan, uzun şişeli, nikelajlı parlak büyük lambayı yakmak istedi.

Babaanne:

— Oh babam, dedi, nasıl olsa çeşmeden akıyor gaz.

Babanın sesi çıkmıyordu. Sadece tespihin sesi çıkıyordu. Şak, şuk... şak, şuk...

Ben koştum sarılmak istedim anneye...

Tam sarılacakken iki el itti göğsümden. Anne büyük lambayı yakmadan kapıyı çarparak gelinlikleriyle çıktı odadan.

Kalıvermiştim konsolun önünde.

Doluverdi gözlerim, bir hıçkırıkla göğsüm kabardı indi. Birisine sarılarak, başımı göğsüne bastıra bastıra ağlamak istiyordum. Ama başımı bastırarak ağlayacağım bir göğüs yoktu. Uzayda yerçekimsiz kalmış gibiydim.

Baba:

— Çocuktan ne istiyor bilmem ki... dedi.

Babaanne cevap vermeden soludu; sonra bana sertçe:

— Sus bakayım ağlama! dedi.

Katıla katıla ağlıyordum. Boğuk sesler çıkıyordu boğazımdan. Kapı tekrar hışımla açılıp kapandı. Gelinlikler içindeki anne üstüme doğru geliyordu:

— Kes, kes sesini diyorum sana. Şimdi çarparım.

Ben de istiyordum susmayı ama susamıyordum ki...

Anne evdeki evlatlığı çağırdı. Korkunç bir çığlıkla bağırıyordu:

— Sadakat buraya gel!

Sadakat geldi... On altı yahut on yedisinde olmalıydı. Süklüm püklüm durdu kapının dibinde.

Anne:

— Al şunu, sustur! dedi.

Sadakat elimden tuttu, dışarı çıkardı beni. Odanın dışı büsbütün karanlıktı. Sadece helaya gitmek için kapının dibine bırakılmış olan idare lambası yanıyordu.

Sadakat lambayı eline aldı. Bir eliyle de elimden tutmuş götürüyordu beni. Sürükler gibi götürüyordu. At koşturduğum sofa, karanlık bilinmez mahzenlere benziyordu. İdare lambası büyük gölgeler çiziyordu duvarlarda.

İki basamak indik, nereye gidiyorduk; mutfağa mı, bodruma mı? Devam ediyordum ağlamaya. Sadakat birden koluyla belimden kavrayıp havaya kaldırdı beni, dolap kapısı gibi demir bir kapı açtı. İdare lambasını öne doğru uzattı. Katran karanlığındaki bir boşlukta korkunun dehşetini gördüm. Sadakat:

— İşte öcü burada, şimdi seni atarım ona, dedi.

Şıp diye sustuğumu hatırlıyorum.

Kimbilir kaç zaman sonra öğrendim gerçeği. Sadakat geceleyin, eski evlerdeki hamamların su haznesini açıp göstermişti bana. İdare lambasının aydınlığında haznenin suları gerçekten öcüleşmiş, boğuk hıçkırıkların yankısında tok ve derin bir uğultuyla cevap vermişti bana.

Sonra götürüp anneyle babanın odasında yatağıma yatırdı beni.

O gece mi, sonra mı, düşümde öcülerin üstüme hücum etmesiyle uyandığım bir sırada, anneyi gördüm. Baba yatağın kıyısına oturmuş, entarisini sıyırmıştı. Anne yere diz çökmüş, pipisine bir şeyler yapıyordu. Ve galiba sırtında hâlâ gelinliği vardı.

Gözlerimi tekrar yumdum ve hepsini öcüye yedirdim.

İlk cinayetim buydu.

* * *

İşkence odasının duvarları beyaz badanalıydı. Beş aşağı beş yukarı, sonu gelmez bir dünya yolculuğuna çıkmıştım odanın içinde.

Tombul kıçlı, bodur, genç herif arada sırada geliyor, pis pis suratıma bakıyor:

— Söyleyecek misiniz, diyordu.

— Neyi?

— Kimi öldürdüğünüzü...

— Kimseyi öldürmedim ben.

— Öldürdünüz...

— Siz söyleyin kimi öldürmüşüm...

— Siz daha iyi bilirsiniz kimi öldürdüğünüzü...

Ve yine pis pis suratıma bakarak çekip gidiyordu.

Sadakat'in kırk yıl önce bir gece idare lambasıyla hamamın demir kapılı su haznesinde gösterdiği öcü, ikileşmiş, üçleşmiş, beşleşmiş, işkence odasının çevresini sarmıştı. Açık kapıdan süngülerini, namlularını görüyordum.

Ve tombul kıçlı bodur herif, günde birkaç kez gelip soruyordu:

— Söyleyin kimi öldürdünüz?

Biliyordum, sonunda nasıl olsa söyleteceklerdi kimi öldürdüğümü... Önce dövecekler, tırnaklarımı sökecekler, sonra çırılçıplak soyarak ellerimi ayaklarımı bağlayacaklar ve hayalarımdan elektrik akımı geçireceklerdi.

Bu akşam, yahut yarın akşam, yahut öbür akşam hep birlikte girivereceklerdi odaya.

Ne kadar dayanabilirdim ki söylememek için. Belki hayalarıma el atıncaya kadar...

Sonra?

Sonra:

— Evet, diyecektim, öldürdüm.

Ve sabaha karşı kurşuna dizmeye götüreceklerdi.

İşkence odasından ancak ölüme gitmek için çıkılırdı.

Dolaşıyordum odanın içinde. Beş aşağı, beş yukarı. Uzaktan deniz görünüyordu. Denizde küçük küçük oyuncak vapurlar...

* * *

Öldürmek o kadar zor bir şey olmasa gerek. Öldürememek daha da zordu belki. İlk cinayetimi işlediğim zamanki rahatlığımdan biliyorum bunu...

Önce babaanneye:

— Seni öcüye yedirdim, demiştim.

Sonra da babaya:

— Seni de öcüye yedirdim.

Anneye de söylemek istiyordum kendisini öcüye yedirdiğimi. Ama öcünün kendisini yemiş olduğunu anlamayacak kadar yaşamın tılsımından kopmuş kuru bir hırçınlıktaydı. İskeletiyle sinirlerinin refleksinde öcünün neresini yemiş olduğunu hiçbir vakit bilemeyecekti. Hatta yatak odasına kapanıp tek başına saatlerce ağladığı zamanlarda bile...

Onun için ondan bu hain sırrı bir çocuk sezgisiyle saklamıştım.

— Seni de öcüye yedirdim, desem, uzun parmaklı beyaz eli bütün hışmıyla yine kalkacaktı suratıma doğ-

ru ve babasından kalma bir general öfkesinin barutlu sesi patlayacaktı:

— Şimdi çarparım ha...

Babaanne kendisini niçin öcüye yedirdiğimi hiç merak etmemişti. Üç buçuk yaşındaki çocuk sözüne önem vermeyecek ölçüde kefenleyip gömmüştü bütün duygusallıklarını. Bir ömür çekilmiş acıların payesindeki yalnızlık tahtında, çocuklara karşı dahi ilgi gösterilerine kaymayacak kadar türlü masum ve insancıl zaaflardan gaddarca arınmıştı.

Onca sevgi belki ayıp değildi ama, sevgiyi göstermek en affedilmez cılızlıktı. Hem kendisi için, hem başkaları için...

Bir gün baba sormuştu:

— Niye, diye.

— Yedirdim işte seni de öcüye.

Gecelik entarisi, kehribar tespihiyle gevrek gevrek gülmüş:

— Seni kerata seni! demişti.

Sadakat'e de söyledim aynı şeyi:

— Seni de öcüye yedirdim.

Oysa hepsini öcü çoktan yemişti. Ben ise onu, o yaşta bilmiyordum ve ilk cinayetimin küskün, buruk ve tedirgin zevkiyle süzüyordum hepsinin cesetlerini...

Şimdi işkence odasında bunun mu hesabını soracaklardı bana... Dayanamazsam anlatacaktım.

— Onları öldürdüğüm zaman, onlar zaten ölmüşlerdi, diyecektim.

Yalnız nasıl kanıtlayacaktım bunu...

Ya onlar başka bir cinayeti kastediyorlarsa...

Örneğin, öcülerin önceden yediğini bilmeden öcüye yedirdiğim cesetlerin evini, nasıl ve neden kundakladığını öğrenmek istiyorlarsa...

Bir akşam yakmıştım evlerini çünkü...

Kimbilir annenin kaç somurtkanlık, kaç rica ve kaç yatak konuşması cilvesinden sonra baba, babaannenin ellerini ayaklarını öpüp, çaresizliğinin son bıkkınlığını kehribar tespihinde şakırdatarak anneyi bir gece sinemaya götürmüştü.

Bana da:

— Doktora gidiyoruz, demişlerdi.

Bütün annelerle babalar gibi, benim de onlarla birlikte gezme mutluluğumun payını bana vermemek için, yalan söylemişlerdi.

Babaanne namaza durmuştu. Anneyle baba evde olmadığı için, Sadakat odaya girip bir köşeye ilişmişti.

Geceleyin sofa karanlık olduğundan tahta atımı koşturamıyordum. Babaannenin, uzunca, yuvarlak kapağı küçük bir seccadeyle örtülü sandığına binmiş, onu koşturuyordum. Sandığın baş taraftaki kulpuna bir de çikolata kutularının yaldızlı ipinden bağlamış, dizgin yapmıştım.

Naralar atarak sürüyordum sandıktan atı.

Sadakat kaşlarını çatıyor, başıyla yavaş işaretleri yapıyordu.

Ve hep beş numaralı gaz lambası yanıp duruyordu konsolun üstündeki aynanın önünde.

Anlaşılan öcü iyi yememişti bu Sadakat'i.

Sandık attan indim.

Babaanne secdeye yatmıştı. Sıskacık kalçaları tümsekleşmiş, yüzü ellerinin üstüne kapanmıştı.

Koşup babaanenin üstüne bindim. Hem topuklarımla karnını mahmuzluyor, hem de elimle kalçasına vuruyordum:

— Deh, diye.

Babaanne sesini yükselterek okumaya başlamıştı namaz dualarını. Bu yüksek sesle okunmaya başlayan dua, Sadakat'in beni, namazını bozdurmadan sırtından alması içindi.

Sadakat:

— İn bakayım oradan... diye geliyordu üstüme.

Tam iyice yaklaştığı sırada indim babaannenin sırtından. Sadakat'e dilimi çıkardım. Aslında gözüm babaanneyi de, Sadakat'i de kesiyordu. Babaanne ayağa kalkmış yeniden selama durmuştu. İki memesinin arasını ölçer gibi buruşuk ellerinin başparmaklarını göğüslerine dayamıştı.

Sadakat'e:

— Bok karı, eşek karı! dedim.

Bildiğim küfürler o kadardı.

Babaannenin duaları yeniden yükselmeye başlamıştı. Sadakat beni yakalayarak odadan dışarı çıkarıp çıkarmamakta kararsız görünüyordu:

— Uslu otur, yaramazlık etme, haminne namaz kılıyor, diyordu.

Ve babaanne tekrar secdeye yattı. Minderdeki köşe yastığıyla bir güzel vurdum babaannenin kafasına.

Dua tekrar yükseldi.

Sadakat karar vermişti artık beni kolumdan tutup dışarı çıkarmaya... Ola ki yine idareyi alıp, öcünün o karanlık yuvasına götürecekti. Minderin üstüne fırlamış, bir o tarafa, bir bu tarafa koşuyordum. Sonra elimdeki yastığı attım Sadakat'in üstüne...

Yastık babaannenin seccadesinin yanına düştü. Sadakat yastığı almak için eğildi. Birkaç yastık daha vardı minderde. Onları da teker teker atıyordum Sadakat'in üstüne. Nasıl olduysa oldu, fırlattığım yastıklardan biri aynanın önündeki gaz lambasına çarptı. Lamba devrildi...

Babaanne namazı yarıda kesti.

Beni başına bıraktıkları için anneye kızıyordu. Lambanın şişesi kırılmıştı; lamba yer düşmüş yanmaya devam ediyordu. Önce lambayı aldılar yerden. Sadakat'in bir ayağından terliği çıkmış, çıplak ayağına cam kırıkları batmıştı.

Evde yedek bir lamba şişesi olup olmadığını bilmiyorlardı. Lamba tütüyordu. Söndürseler karanlıkta kalacaklar, cam kırıklarını toplayamayacaklardı. Söndürmeseler şişesiz lambadan, bir kaza çıkarsa diye çekiniyorlardı.

Ben hem korkmuştum, hem de içim yağ bal bağlamıştı. Minderin üstünde ayakta, öyle duruyordum.

Sadakat dışardan idare lambasını getirdi içeri. Babaanne püf diye cansız lambayı söndürdü. İdare lambasının kör ışığında ikisi de çömelmiş, cam kırıklarını toplamaya çalışıyorlardı. Bir yandan da bana tehditler savuruyorlardı. Anneyle baba eve gelince şikayet edip beni dövdüreceklerdi. Babaanne benim için:

— Koca kafasına köpek işediği! diyordu.

Ben ise bütün evin yanışını seyrediyordum. Gerçekten alev alev yanıyordu gözlerimin önünde ev. Ve öcünün yuvası da beraber yanıyordu.

İdare lambasının kör ışığında söylenip durdular ama üstüme gelemediler. Uyuyup kalmış olmalıyım minderin üstünde.

Bir ara kendimi annenin kucağında hisseder gibi oldum. Babaannenin sesi geliyor gibiydi uzaklardan:

— Bırakıp bunu başıma gidiyorsunuz. Ben namaz kılarken ne üstüme binmediği kaldı, ne başıma vurmadığı; sonra da yastıkla lambayı devirdi. Kızın ayağına batti camlar, az daha yangın çıkıyordu... Gidecekseniz alın yumurcağınızı da beraber gidin...

Anne cevap vermeden homurdanıyordu:

— Kırk yılda bir sinemaya gidelim dedik, fitil fitil burnumuzdan geldi. Zaten doğmuştu içime...

Baba ise Arapça sözleriyle ilanı aşk ediyordu annesine:

— Sebebi devletlim, baisi fevzi hayatım, ayağının turabı olayım, kulun kölen olayım.

Gözlerimin arasından azıcık baktım galiba etrafa. Ortalık idare lambasının aydınlığındaydı.

Evi yakmıştım. Sadece gölgelerden ibaret bir yıkıntısı kalmıştı.

Oysa bilmiyordum ki zaten önceden yanmıştı ev ve gölgelerden ibaret bir yıkıntıdan başka bir şey değildi. Tıpkı öcülerin çoktan yediği kişileri öcüye yedirmekte gecikmem gibi, evi yakmakta da gecikmiştim.

İşkence odasında şayet bunu sorarlarsa böyle söyleyecektim:

— İlk cinayetimi işlediğim zaman zaten cinayet işlenmişti ve evi yaktığım zaman ev zaten yanmıştı...

Ama nasıl kanıtlayacaktım bunları...

Hoş, kanıtlasam da, kanıtlamasam da işkence odasından dışarıya sadece ölüme gitmek için çıkılıyordu...

Ve aslında biliyordum, onlar daha başka bir cinayeti öğrenmek istiyorlardı. Ama hangisini? Bir türlü kestiremiyordum kimi öldürdüğümü öğrenmek istediklerini.

* * *

İlk suç ortağım Fatma olmuştu. Fatma altın dişli, sofanın tahtalarını tek ayağının altındaki ıslak çuvalla, kalçalarını oynatarak gıcırdata gıcırdata silen, dinç bir kadındı.

Bütün evlatlıklar gibi Sadakat da bakkalın mı, kasabın mı, tam bilmiyorum, çırağıyla kaçmıştı.

Anne:

— Kızgın karı kudurdu, diyordu. Edebiyle otursa, zamanı gelince biz elimizle gelin edecektik onu.

Ama işte Sadakat kudurduğu ve kızgın bir karı olduğu için zamanını bekleyememiş ve kaçmıştı.

Bakkalın yahut kasabın çırağı ilk kez kimbilir nasıl sokuvermişti elini Sadakat'in külotu içine ve kimbilir neler söyleyip, neler konuştuktan sonra, kimbilir hangi kuytu köşede almıştı Sadakat'i altına...

Ve Sadakat'in yüreği kimbilir nasıl gümbürdemiş, kimbilir nasıl içinden kabarıp taşan bir heyecan, bir coşkunluk ve pişmanlıkla; korkuyla düğüm düğüm bir mutluluk duymuştu.

Kudurmayıp da zamanını bekleseydi kızgın karı...

Babaanne de, anne de zamanını beklemişlerdi. O bekleyememişti. Zaten evlatlıklar bir türlü zamanını bekleyemezler. Kızgın ve kudurmuş bir karı olarak veriverirler kendilerini çıraklardan birine.

Sadakat'in yerine Fatma gelmişti. Fatma evlatlık değil, hizmetçiydi. Aylığı üç liraydı. Artık oturaktan kalkarken kıçımı o siliyordu.

Oturak, dışı mavili beyazlı, şişmanca bir oturaktı. Bir de yuvarlak kulpu vardı. Küçük çişimi, her seferinde:

"Takunyaları giymeyi unutma!" ihtarıyla helaya yapıyordum.

Takunyalar ayaklarıma çok büyük geliyordu. Sonra annenin gösterdiği gibi apış apış yürüyerek kubura iyice yaklaşıyor, önümü açıp pipimi çıkarıyor ve çişin taşlara sıçramamasına dikkat ederek yapıyordum çişimi. Ayrıca çişin donuma da damlamaması gerekti. Onun için de bitince, iyice sallıyordum pipimi.

Ancak kıçımı tam yıkayamadığım için, büyüğünü oturağa yapmakta devam ediyordum. Sonrada kıçımı ya anne siliyordu, ya Fatma.

Oturakta otururken en hoşlandığım eğlence, ayağımdaki konçları kürklü botların tüylerini tek tek yolup oturağın içine atmaktı. Kimse farkında değildi bunun. Kürkler yavaş yavaş kelleştikçe, tüylerin kendiliğinden döküldüğünü sanıyorlardı.

Bir öğleden sonra üst katta yine oturağa oturmuştum. Anne değişmeyen yalanıyla doktora diye beni atlatıp misafirliğe gitmişti. Babaanne alt katta mindere tünemiş, tel çerçeveli gözlüğüyle sallana sallana Kuran okuyordu.

Bir Fatma vardı yukarda.

Odalara girip çıkıyor, arada sırada soruyordu:

— Bitti mi, diye.

Ben botların tüylerini tek tek koparıp oturağın içine atıyordum. Fatma gidiyor geliyor, yamma yaklaşıyor ve soruyordu:

— Bitti mi?

— Bitti! dedim.

Fatma bezi alıp geldi. Ayağa kalkıp öne doğru eğildim. Fatma oturağı çekti, kıçımı sildi. Sonra da eliyle pipimi tuttu.

İlk kez anneninkinden başka bir el tutuyordu pipimi. Aşağı yukarı şöyle sıvazlar gibi yaptı.

— Maşallah epey büyümüş, bak parmağım kadar olmuş, dedi. Biraz daha büyüsün kimbilir kızların hakkından nasıl gelecek.

Hiçbir şey anlamamıştım. Ama bir hoşluk yayılmıştı kasıklarımdan yukarı doğru.

Pantolonum ayaklarıma düşmüş, ayakta duruyordum. Fatma iyice eğilmiş, başparmağıyla işaret parmağı arasında pipimi sıvazlıyordu. Arkasından çömeldi, öptü pipimi.

Ve anlattı.

Kızların bacaklarının arasında kutusu vardı. Adını da söyledi kutunun. Erkekler pipilerini o kutuya sokar-

lardı. Pipinin de gerçek adını söyledi. Ben de büyüyünce öyle yapacaktım. Bütün kadınlarla bütün erkekler bunu yapmak için evleniyorlardı.

Gözlerim kocaman kocaman olmuştu. İlk kez bir büyük sırrı öğreniyordum.

— Senin de kutuna erkekler pipilerini sokuyorlar mı, diye sordum.

Fatma:

— Sokuyorlar, dedi.

Altın dişleriyle gülüyordu.

Zevkten de ötede bir ılıklık dolaşıyordu küçücük vücudumda.

Artık ne anneye asıldığım vardı: "Beni de gezmeye götür" diye; ne bahçede nöbet tuttuğum; ne de tahta oyuncaklardan babaannenin yanında ev yaptığım.

Özellikle anne misafirliğe gitti mi, üst kata fırlıyor, Fatma'nın karşısında çırılçıplak soyunuyordum. Ve Fatma başparmağıyla işaret parmağı arasında pipimi sıvazlıyor, sonra eğilip öpüyor, sonra da bana büyüyünce kızların kutusuna pipimi nasıl sokacağımı anlatıyordu.

Oturağa oturduğum zaman da artık botlarımın tüylerini yolmuyordum. Fatma'nın yaptığı gibi pipimle oynuyordum.

İlerde işlenecek büyük cinayetlerin ilk hazırlığı, Fatma'nın da suç ortaklığıyla büyük abdestimi henüz oturağa yaptığım sıralarda başlamıştı.

Ondan beş yıl sonraki kimseye söylemediğim ilk pişmanlık, neden o sıralarda Fatma'nın kutusunu görmekte ısrar etmediğim ve ilk denemeyi Fatma'yla yap-

maya kalkmadığım idi. Bu ilk kaçırılmış fırsat, çok ama çok uzun yıllar sonra bir genelevde Sadakat'e benzer bir köylü kızıyla karşıma çıktı.

Ve sonra öldürdüm.

Ve Fatma her zaman ilk suç ortağı olarak yanımdaydı. O öğrenmişti bana kızların da bacaklarının arasında kutularının olduğunu.

Herkes gizli açık hiç durmadan pipilerle kutuların serüvenlerini gözetliyordu. Mutluluğu arayanlar büyük bir gözaltındaydılar.

Ve sonra soruyorlardı işkence odalarında:

— Söyle, onu niye öldürdün, diye.

Ve onlar da beni öldürmeye hazırlanıyorlardı.

Ama daha önce ille de söyleteceklerdi kimi öldürdüğümü...

Tek çaresiz kaldığım yer, hangisini öğrenmek istediklerivdi...

II

TOMBALAK, bodur, genç herif, uzun boylu, gözleri çakır bir başka herifle geldi bu sabah odaya.

Asıl işkenceci bu uzun boylu olanı mıydı acaba? Ne asık, ne de asık olmayan maskeli bir yüzlü bakıyordu suratıma.

İşkenceye hemen şimdi mi başlayacaklardı? Pek öyle görünmüyorlardı. Belki de asıl işkenceciler başkalarıydı. Bunlar sadece yöneticiydiler. Yahut önce bunlar yapıyorlardı girişi. Sonra ötekilere teslim ediyorlardı.

Bir an, çok kısa bir an:

— Söylesene ulan ibne! diye bir şaplağın inmesini bekledim suratıma.

Gerçi sakin duruyorlardı, hatta tombalak olanı yine azıcık sırıtıyor gibiydi ama, işkence de bir yerde başlayacaktı.

Ve önce dayakla başlayacaktı. Bunu biliyordum.

Silleler, yumruklar, tekmeler inecek, ağzım kan çanağına dönecek, arkasından da yere yıkacaklar ve falakaya yatıracaklardı.

Falakaya yıkarken:

"Çıkar ulan pabuçlarını" mı diyeceklerdi, yoksa kendileri mi çekip çıkaracaklardı.

Kaçıncı vuruşta bayılacaktım acaba?

Sonra sıra tırnaklarımın sökülmesine gelecekti. Sonra da elektrik akımı bağlayacaklardı hayalarıma.

Çakır gözlü olanı:

— Ne yapıyorsunuz bakalım, diye sordu.

— Vapurlara bakıyorum.

— Jilet var mı yanınızda?

Traş makinemde bir jilet vardı. Sabahları süngülülerin ortasında, koridordaki helaya gidiyor, traş oluyordum. Ben traş olurken, onlar üstüme doğru tutuyorlardı tüfeklerini. Sonra tekrar getirip odaya tıkıyorlardı beni.

— Traş makinemdeki jilet var.

Tombalak bodur genç:

— Verin onu bana, dedi.

Demir yatağın altına eğildim. Çantam yatağın altındaydı. Çantanın kapağındaki cepten, traş makinesiyle traş fırçasının durduğu naylon torbayı aldım. Makineyi çıkardım. Sapını çevirerek çözdüm. Jileti arasında sıkıştıran parçaları açtım, jileti uzattım tombalak gence.

— Bundan başka var mı?

— Yok.

— Ustura falan?

— Hayır.

İkisi de eğilip, çantayı şöyle bir aradılar.

Çakır gözlüsü:

— Eminsiniz değil mi, dedi, başka jilet olmadığına?

— Yok vallahi...

— Bundan sonra berber gelecek buraya, traş olmak istediğiniz zaman.

Neden bu kadar önemle duruyorlardı bu jilet konusu üstünde?

— İntihar mı edeceğimi sanıyorsunuz, dedim.

Tombalak bodur genç, genişleyen bir sırıtkanlıkla:

— Belli olmaz, dedi.

Demek artık iyice hazırlanıyorlardı işkenceye. Saat yaklaşıyordu. Bu akşam, yahut gece yarısı...

Bodur, kayıtsız bir şekilde tekrar sordu:

— Söyleyecek misin?

— Neyi?

— Onu öldürdüğünüzü...

— Kimseyi öldürmedim ki ben...

— Ya peki Mustafa'yla Suleyman ne oldu?

Hiç ama hiç beklemiyordum bunu. Demek Mustafa ile Süleyman'ı benim öldürdüğümü sanıyorlardı.

— Rica ederim hangi Mustafa, hangi Süleyman?.. dedim.

— Siz hele bir iyi düşünün.

Bodur, kanatlarından bir böceği tutar gibi tutuyordu benden aldığı jileti. Çakır gözlüsü susuyordu.

Uzakta denizin üstünde ufacık ufacık vapurlar gidip geliyordu.

Cebimden sigara paketimi çıkarıp ikisine birer sigara uzattım. Almadılar. Oysa bir parça yakınlık kur-

mak ve anlatmak istiyordum... Anlatmak istiyordum ki ben ne Mustafa'yı tanıyorum ne Süleyman'ı...

Sigara paketi elimde kalakaldı. İkisi de bana sırtlarını dönüp kapıya doğruldular. Arkadan, bodur olanı, uzunun yanında daha tombalak, daha geniş, daha kısa görünüyordu.

* * *

Demek ben öldürdüm sanıyorlardı Mustafa'yla Süleyman'ı... Oysa Mustafa'yla Süleyman ben doğmadan çok yıllar önce ölmüşlerdi.

Ve aslında benim sormam gerekirdi onlardan:

— Kim öldürdü Mustafa ile Süleyman'ı, diye...

Kırk yıl önce bunu babaanneye de sormuştum:

— Neden öldü Mustafa'yla Süleyman?

— Vadeleri o kadarmış, demişti. Ayrılıp gittiler çirkef dünyadan.

Babayla babaanne arasındaki gizli ve çözülmez bağlantının, başbaşa kaldıkları zamanlarda yanlarında dolaşırken kulağıma çarpan, tılsımlı bir noktasıydı Mustafa'yla Süleyman.

Babaanne:

— Mustafa'm, derdi, o zamanlar on altısında olmalı...

Baba hesaplar yapardı:

— Yok Tahir ağa daha sağdı, on dördü henüz bitirmiş olmalı. Süleyman da on yedisinde...

Mustafa on altısında, yok hayır Mustafa on beşine henüz basmış, Süleyman on yedisinde. Süleyman on yedisinde, Mustafa on dördü bitirmiş...

Parmaklarıyla sayardı babaanne:

— Tahir ağadan ne kadar sonra öldü ki Süleyman...

Baba:

— Eh işte bir yıl sonra... derdi.

— Araları ne kadardı Mustafa'yla Süleyman'ın?

Baba:

— Tam on sekiz ay, derdi. Süleyman'ı martta gömdük, Mustafa'yı da öteki yılın eylül sonunda.

— Öyleyse Mustafa'm on dördünü henüz bitirmiş olmalı.

Babaanneyle babadan başka kimsenin bilmediği hesaplardı bunlar. Ve her başbaşa kalışlarında mutlaka yapılırdı ve baba evdeyken de hep başbaşa kalırlardı.

— Süleyman'ım ne zaman gelmişti seninle İstanbul'a?

— Dedem öldüğü yıl.

— Dedenle beş yıl yok muydu baban arasında?

— Beş yıl...

— Demek on yaşındaydı Süleyman... Sen de on beşinde... Mustafa'm ne zaman gelmişti?

— Daha sonra.

Acılarını çoktan yitirmiş bir sesle konuşurlardı. Ama hep bu hesapları konuşurlardı.

— Mustafa'm o zaman kaç yaşındaydı? Ne kadar vardı Mustafa'yla Süleyman arasında?

Babaannenin bir de bir küçük kızı ölmüştü. Altısında yahut yedisindeyken. Ama onun hesabı pek yapılmazdı. Baba küçük kız öldüğünde iki yaşında falandı. Onun için, babaannenin ilk acısına ortak çıkamıyor-

du. Sonra Süleyman, sonra Mustafa doğmuştu. Sonra babaannenin kocası ölmüştü baba on yaşındayken. Burasını gayet iyi biliyordum. Babayla gezerken sık sık:

— Benim babam ben on yaşımdayken öldü, derdi.

Babayı İstanbul'daki akrabaların yanına göndermişler, onlar da yatılı bir okula vermişlerdi babayı. Baba yetim büyümüştü. Okuldayken yıllarca da görmemişti annesini. Ve ilk kez annesini görmek için Bergama'ya gittiğinde, köyün arabacısı:

— Deden de öldü... demişti. Geçen ay öldü...

Babaannenin önce kızı ölmüştü, sonra kocası, sonra babası, sonra Süleyman'ı, sonra Mustafa'sı... Ama yalnız babayla konuşurdu bunları. Bir dizini yukarı dikmiş, bir ayağı altında, parmaklarıyla hesaplar yaparak sorardı:

— Peki Mustafa ne zaman gelmişti İstanbul'a?

— Süleyman'dan bir yıl sonra...

Onlar başbaşa konuşurlarken bazen giderdim yanlarına. Bana hiç önem vermeden devam ederlerdi konuşmaya. Baba, sırtında gecelik entarisi, o da terliklerini yerde bırakıp bir ayağını altına almış, bir dizi yukarda, elinde kehribar tespihini şak şuk çekerek:

— Hatırladın mı ninem, derdi, o deyyusu ekberi? Hani beni Bekirağa bölüğüne götürdükleri zaman sana bir sabah, gazeteleri getirmiş de: "Bak sallandırıyorlar sizinkileri!" demiş. İşte o deyyusun oğlu şimdi burada mektupçu.

Babaanne başını sallardı.

— Gazeteleri gösterince, "İlahi evladım hiç canını üzme, Allah ne yazmışsa o olur" demiştim, derdi.

Ve sonra laf yine döner dolaşır Mustafa'yla Süleyman'a gelirdi.

— Araları ne kadardı Süleyman'la Mustafa'nın?

— Süleyman'ı martta gömdük, Mustafa'yı da öteki yılın Eylül sonunda...

Süleyman'la Mustafa'yı gömdükten sonra babaanne ile baba uzun süre başbaşa Çamlıca'nın arka taraflarındaki bir evde tek başlarına yaşamışlardı. Ve İngiliz işgalinde Anadolu'ya adam kaçırıyor diye tutuklayıp götürmüşlerdi babayı. Tek başına kalakalmıştı babaanne. Komşuları korkmuşlardı kendisiyle konuşmaktan. Bir tanesi bir sabah, gazeteleri getirmiş, asılanların resimlerini göstermişti:

— Bak sallandırıyorlar sizinkileri... demişti.

Bunlar başbaşa konuşurlarken baba birden kalkar, terliklerini giymeden çıplak ayaklarıyla babaanneye yaklaşır, iyice küçülüp ufalmış olan ihtiyarın ellerini ayaklarını öpmeye kalkardı. Babaanne büzüşüp entarisinin içine saklamaya çalışırdı ayaklarını.

Ve dışarda güm güm kapılar açılıp çarpılırdı. Annenin bir odadan bir odaya giderken çarptığı kapıların sesiydi bunlar.

Babaanneyle baba susarlar, çarpılan kapıların seslerini dinlerdi.

Baba:

— Divane ma'kulem, derdi.

Babaanne, buruşuk elinin şahadet parmağını ince dudaklarının üstüne doğru götürür:

— Sus, elde iyisi yok, derdi.

Ve az sonra baba süzülür gibi çıkardı babaannenin odasından.

Şimdi işkence odasında bana soruyorlardı:

— Mustafa'yla Süleyman ne oldu, diye.

Vaktiyle ben de sormuştum bunu babaanneye.

— Vadeleri o kadarmış, demişti. Ayrılıp gittiler çirkef dünyadan.

Bunda benim hiçbir suçum yoktu. Bu yüzden mi işkence edeceklerdi bana. Önce herhalde bir yumruk inecekti böğrüme. Öne doğru iki kat olunca, kollarının bütün genişliğiyle kulak tozumdan yanağıma doğru sille tokat girişecekler ve yıkayacaklardı yere.

Belki de son bir kez ancak mırıldanabilecektim:

— Vadeleri o kadarmış. Ayrılıp gittiler çirkef dünyadan.

Sonra da sabaha karşı bir duvarın dibine götürecekler, karşıma dizilip namlularını üzerime yönelteceklerdi.

Bana ait olmayan cinayetlerden öldürülecektim.

Deniz şıkır şıkır parıldıyordu uzaklarda.

Boyu, bulunduğum odanın penceresini aşan bir ağacın, yaprakları kıpırdıyordu yeşil yeşil.

Ve küçücük bir vapur gidiyordu denizin ortasında.

* * *

Gece bağırarak uyandım:

— Mustafa'yla Süleyman'ı ben öldürmedim.

Yarısı yere kaymış battaniyenin altında ter içinde kalmıştım. Tavanda çıplak bir ampul yanıyordu. Kapı açıktı. Zaten hiç kapatmıyorlardı kapıyı. Kapının önünde eli tomsonlu bir adam gözlerini kırpmadan bana ba-

kıyordu. Sanki odada yokmuşum gibi bakıyordu. Ben de ona bakıyordum sanki yokmuş gibi.

Bağırdığımı duymuş muydu acaba? Ayaklarımı sarkıtarak oturdum karyolaya. Yeniden yatmak mı, yoksa pabuçlarımı giyip bir aşağı bir yukarı dolaşmak mı? Terliklerim yoktu. Ayağımda pabuçlar, pijamayla tomsonlu adamın gözleri önünde bir aşağı bir yukarı dolaşmak da sinirime dokunuyordu. Pantolonumu giyip dolaşmayı da canım çekmiyordu. Pencereye kadar gittim. Deniz gök ve gece birbirine karışmıştı. Uzak çok uzaklarda sönük sönük birkaç ışık yanıyordu. Dayadım başımı pencerenin kıyısına:

Anne:

— Onlar etle tırnak, derdi.

Etle tırnak olan babayla babaanne idi.

Sonra başparmağıyla, orta parmağının tırnağı içindeki kiri, fiskeyle atar gibi yapardı:

— Şöyle yaptılar mı, atarlar bizi.

Annenin yanında babayla babaanne bana da yabancı gibi görünürdü. Babayla babaannenin yanında da anne...

Bazen anneyle işbirliği yapmaya doğru kayardım:

— Sen beni seviyor musun?

— Yaramazlık yapmazsan... Babanı görmüyor musun, annesine nasıl tapıyor.

Ben de anneye sokulmak, onu doya doya öpmek, kendisini çok sevdiğimi söylemek isterdim. Ama o daha çok babayla, babaanneyle ilgiliydi:

— Yine içerde başbaşa konuşuyorlar değil mi?

Biraz önce yanlarından geldiğim için anneden yana bir işbirlikçi olmaya kaymanın ezikliğiyle başımı sallardım.

— Ne konuşuyorlar, duydun mu?

— Mustafa'yla Süleyman'ı.

Annenin yüzü ekşiyerek buruşurdu:

— Bitmedi gitti şu Mustafa'yla Süleyman, derdi.

— Neden ölmüşler?

— Neden olacak, fakirlikten, açlıktan..

Anneye göre babaanne fakirin fakiri bir kadındı. Gençliğinde bohçacılık yapmıştı.

— Hani var ya bohçacı Hasibe hanım, onun gibi işte... derdi.

Ama Hasibe hanım şişmandı. Arada sırada bohçasıyla yuvarlana yuvarlana gelirdi eve. Bohçasını açar, içindeki işlemeli örtüleri, dantelleri, yemenileri ortaya yayardı. Anne, tek tek bunların hepsine bakar, bazen bir iki şey alırdı.

Hiç sevmezdim Hasibe hanımı. Bir gün ben ağlarken gelmiş, ağlama uzayınca da:

— Şimdi seni bohçama koyar götürürüm, demişti.

Babaanne iyice zayıftı. Onun gibi nasıl bohçacılık yapmış olabilirdi.

Anne dudaklarını büzerek uzatır:

— Fakir, iyice fakirmişler, derdi. Çocukları da açlıktan ölmüş. Bir bu oğlu kalmış elinde. Onun için onu da benden kıskanıyor. Boyuna dua okuması neden? Büyü yapıyor, oğlu benim olmasın diye.

Ve hıçkırıklar boğardı anneyi.

— Evlendim, bir gün görmedim hayatta. Beş kuruş harçlık bile almış değilim babandan. Gezmeye gidemezsin. Gezmeye gitsen, koluna giremezsin. Evde başbaşa oturup iki laf konuşamazsın. Ne dedik. Yalvardım yakardım. Ne olur bir yere götür beni. Çok canım sıkılıyor. Azıcık açılayım, dedim. Kocakarıdan izin çıktı nihayet. Giyindim kuşandım. Kapıdan çıkarken koluna girdim babanın. Hışım gibi yetişti arkamızdan: "Kola girmece yok, sen erkeksin önden yürü, o arkadan gelecek!" diye bağırıyordu. Annen senin neler çekti neler...

Ve hıçkıra hıçkıra ağlardı anne.

Bazen de yüzünden süzülen gözyaşları arasında övünürdü.

— İstediği kadar kıskansın oğlunu benden. Elini ayaklarını öpüyor da sanki çok mu seviyor onu. "İhtiyar, kusuruna bakma sakın" diye benim de öpüyor elimi ayağımı... Zaten bir ayağı çukurda. Yaşasa yaşasa daha ne kadar yaşayacak ki şurda.

Demek Mustafa gibi Süleyman gibi babaanne de ölecekti. Ölüm ne demek tam bilmiyordum. Ama istemiyordum babaannenin de ölmesini... Anneyle işbirliğine kaymak yüreğimi acıtır gibi oluyordu... Bu işbirliğinde babaannenin ölümünü istemek vardı. Bunu taşıyamıyordum. Anne hıçkıra hıçkıra devam ediyordu:

— Yeni gelinken sabahleyin azıcık geç kalsak gelir kapıyı vururdu, "Haydi artık kalkın bakalım" diye. Bir gün görmedim hayatımda bir gün...

Ve hıçkırıklar arasında boynuma sarılır, saçlarımı düzeltirdi. Ağlamak isterdim ben de; gözlerim dolardı. O zaman yumuşacık, gerçekten bir anne sesiyle:

— Ağlama bakayım, derdi.

Neden yalnız o zamanlar yumuşacık bir sesle. "Ağlama bakayım" derdi de, başka zamanlar ağlayınca "Kes sesini şimdi çarparım ha!" derdi; bunu çözemezdim.

Anneden yana olduğum günler, şayet o odasına kapanıp kapıyı kilitlemişse, odasının önündeki merdiven basamaklarına oturur, öyle beklerdim. Neyi beklerdim; tam kestiremiyorum. Belki de annenin kapıyı açıp, fedakârlığı görerek, beni daha çok sevmesini, bir daha dövmemesini...

Babaanneyle baba, aşağıdaki odada başbaşa konuşmaya devam ederlerdi. Uzun süre ortalıkta görünmediğimi fark edince de, babaanne kuru bir sesle adımı çağırırdı. Suçlu suçlu giderdim yanlarına:

— Neredeydin, derlerdi.

Omuz silkerdim.

— Annen olacak o kadın nerde?

— Yukarda, odasında.

Baba:

— Kilitli mi kapısı, diye sorardı.

Başımla evet işareti yapardım. Ben yokmuşum gibi devam ederlerdi aralarındaki konuşmaya:

— Divane, mecnun...

— Sus sus, elde iyisi yok evladım. Niye kızdı bu sefer?

— Elbisesi kalmamış...

— Tıklım tıklım paçavra dolu dolapları... Daha dün terlik almış yeniden.

Anne her aldığını babasının parasıyla aldığını, kimsenin karışamayacağını söylerdi. Babaanneyle baba da en çok bu söze tutulurlardı.

— Söyledim de o kadar, israf etme elindeki üç beş kuruşu, diye.

— Neyse çok varma üstüne evladım. Biliyorsun soylarında deli de var. Başımıza bir de o dert çıkmasın...

Sonra bana dönüp sorarlardı:

— Seni de dövdü mü yine?

Bu da onların işbirliği teklifiydi. Sevdiği zamanlarda bile:

— Hayır dövmedi, sevdi, diyemezdim.

Omuz silkerdim. Dövdü sansınlar da, daha bir yakınlık göstersinler diye... Öylesine açtım ki yakınlıkla şefkate...

Annenin gözünde, babaannenin bir ayağı çukurdaydı. Nasıl olsa öleceki. Babayla babaannenin gözünde, anne dengesiz, tımarhanelik bir mecnundu...

Benim ise gönül ibrem, bir o tarafa kayardı bir bu tarafa... Hangi taraf o gün daha yakınlık göstermişse bana...

Ama genellikle anneyle yaptığım işbirliklerini önce anne bozardı.

Ya sabahleyin suratımı elbeziyle silerken canımı yakıp, bağırınca da bir iki şamar vurarak, ya doktora gidiyorum diye beni evde bırakarak; ya akşamları daha oturmak, istediğim zamanlar zorla yatırmaya kalkarak...

* * *

İşkence odasının penceresinden geceye bakıyordum. Çıplak cılız ampulün ışığında, yüzüm yansıyordu pencereye. Ve geceyi yüzümün içinden seyrediyordum. Kapıdaki tomsonlu adamın gözlerini kırpmadan bana baktığını hissediyordum. Başımı birden çevirsem, hemen gözgöze gelecektik. Yavaş yavaş ayrıldım pencereden. Kapıya bakmadan tekrar gelip yatağın üstüne oturdum.

— Mustafa'yla Süleyman'ı kim öldürdü, diye sormuşlardı.

Alay olsun diye mi sormuşlardı bunu, yoksa gerçekten bir kuşkuları mı vardı? Sanki:

— Evet ben öldürdüm, desem ne çıkacaktı.

Böylece gerisini de kurcalamaya kalkmazlardı. Gerçekte kimleri öldürdüğümü söylemeden tıpış tıpış giderdim sabaha karşı... Acaba dizlerim titremeden yürüyebilecek miydim, "gel" dedikleri zaman. Yoksa bir et yığını halinde yığılıp kalacak mıydım olduğum yerde. Kestiremiyordum.

Peki Mustafa'yla Süleyman'ı ben öldürmedim desem. Kanıtlasam öldürmediğimi... Bu kez de başka adlar sıralayacaklardı. Yani aslında kurtuluş zaten yoktu.

Dirseklerimi dizlerime dayamış, başımı avuçlarımın arasına almıştım.

— Bu sıcağa kar dayanmaz.

Baba gecelik entarisiyle kehribar tespihini şak şuk çekerek babaanneyle konuşurken, laf evin masraflarına gelince hep böyle söylerdi:

— Bu sıcağa kar dayanmaz.

Mustafa'yla Süleyman'ın ne zaman öldükleri hesabı yanında, bir de bu tür hesaplar vardı. Anne terlik

almıştı, anne eldiven almıştı, anne "sinemaya gidelim" demişti.

Bu sıcağa kar dayanmazdı.

Sabah kahvaltısında beyaz peynirden bir lokma kopardığım zamanlar babaanne elime bakar:

— Ekmeksiz peynir kurt yapar insanın karnında, derdi.

Peynir yerken karnımda kurt yapmaması için, ekmek lokması büyük, peynir lokması küçük olacaktı. Fazla şeker, fazla çikolata da öyleydi. Midemi bozardı. Eve misafirler geldikçe ortaya çıkan şekerliğe, kimseye çaktırmadan elimi her uzatışımda, babaanne mutlaka görürdü bunu.

— Bırak onu bakayım, miden bozulacak...

Anne bazen babaanneden yana çıkardı. Ben nasıl bazen bir o tarafla, bir bu tarafla işbirliğine girişiyorsam; anne de bazen bana karşı babaanneyle işbirliğine girişirdi.

Beni ilk cinayetime zaten böyle itmişlerdi. Hepsini öcüye yedirivermiştim.

Baba sabahları çok geç giderdi işine. Akşamları da işinden çıkınca hemen eve gelmezdi. Önü bahçeli bir kır kahvesinde nargile içmeye giderdi. Evde sık sık huysuzlandığımdan, anneyle babaanne için tek kurtuluş yolu, beni de babanın yanına katıp dışarı göndermekti. Babanın dairesinde saatler boyu bir koltukta oturmaktan canım sıkılırdı. Baba vilayette önemlice bir müdürdü. Yavaştan yavaştan dairenin içinde gezmeye alışmıştım. Tahta merdivenleri biraz küf, biraz rutubet, biraz kağıt ve toz kokan binanın içinde, babanın arka-

daşı olan öteki müdürlere misafirliğe giderdim. Kimisi kırmızı kalem, kimisi şeker, kimisi cep defteri verir ve hemen hepsi, gazoz yahut çay ısmarlardı. Sonra odacı gelir:

— Baban seni çağırıyor, derdi.

Ve yeniden başlardı babanın odasındaki koltukta oturmak. İple çekerdim akşam olmasını. Saat beş olunca birlikte daireden çıkar, yürüye yürüye kır kahvesine giderdik. Babanın nargilesini getirirlerdi. Bana da yine ya gazoz ya çay gelirdi. Ve uzun sürerdi nargile. Baba aynı kahveye gelen daire arkadaşlarıyla ahbaplık eder, nargilesini tokurdatırdı. Ve ben patlardım sıkıntıdan. Bazen baba bir yüz para verirdi:

— Git halka al, derdi.

Bir küçük bakkal vardı karşıda halka satan. Koşarak gider halka alırdım. Baba cep defterini çıkarır, mor kalemiyle eski Türkçe "Yüz para halka" diye yazardı. Zaten cebinden çıkan her meteliği yazardı baba. Sonra bunları evde başka küçük defterlere temize çekerek geçirirdi.

Babanın bütün işi gücü evde babaanneyle konuşmak, tespih şakırdatmak, valiye, mektupçuya, defterdara sövüp saymak, sandıklarını yerleştirmek, hesapları temize çekmek, masraftan şikayet etmek, akşamları da kır kahvesine gidip nargile içmekti.

Özellikle sandıklarını yerleştirirken kimsenin yanında olmasını istemezdi. Ben ise merak ederdim sandıklarda ne olduğunu. Çok sonra öğrendim bu sandıklarda ucu kırılmış tığlar, düzgün sarılmış ipler, şişe mantarları, küçük çiviler, paslı iğneler, bebeklik patik-

lerim, daha önceden tutulmuş hesap defterleri, adam kaçırma günlerinden kalma tabancalar, fişekler, eski diş fırçaları ve buna benzer bir yığın ıvır zıvır olduğunu. Sandıkların bulunduğu dipteki bir odaya kapanır, gecelik entarisiyle saatler boyu sandıklarını boşaltıp yerleştirir, yerleştirip boşaltırdı.

Vali için de:

— Dürzü, derdi.

Mektupçu için, deyyus; defterdar için, hergele...

Dürzü, deyyus, hergele el el verip babaya karşı cephe almışlardı. Ama babaannenin duaları sayesinde hiçbir şey yapamayacaklardı.

Babaanne de:

— Allah büyük oğlum, derdi, doğru sallanır yıkılmaz. Sen doğruluktan ayrılma.

***

Fatma, kızların da bacaklarının arasında kutusu olduğunu söylediğinden beri Mürşide'nin de kutusu olup olmadığı aklıma takılmıştı.

Şu işkence odasında Mürşide'nin kutusu karşımda olsaydı şimdi. Mustafa'yla Süleyman'ı öldürmediğimi anlatarak kalçalarını okşasaydım.

Mürşide komşulardan birinin kızıydı. Onların sokakta oynamaya hakkı vardı. Benim yoktu. Komşulara misafirliğe gittiğimiz bir gün, komşu hanım canımın sıkıldığım, "Haydi artık gidelim!" diye tutturduğumu görünce:

— Ablayla dışarı çıkıp oynayın, demişti.

Bizimkiler de ses çıkarmamışlardı. Abla Mürşide'ydi. Benden birkaç yaş büyük olmalıydı. Birlikte sokağa çıkmıştık. Daha başka çocuklar da vardı sokakta. Neler neler oynamamıştık. Elim üstünde, saklambaç, seksek... Bayılmıştım Mürşide'ye. Gözleri yeşilimsi ve birbirine bitişik gibiydi.

Sonradan sormuştum Fatma'ya:

— Mürşide'nin de kutusu var mı, diye.

Fatma altın dişleriyle gülmüştü:

— Elbette var, demişti.

Ama hiçbir zaman bunu Mürşide'ye soramadım. Bir sezgiyle bana kızıp küseceğinden korkmuştum. Zaten sık sık küserdi. Seksek oynarken küserdi, kovalamaca oynarken küserdi. Bir parmağını öteki parmağının üstüne bindirir:

— Boz, derdi.

Cız ederdi içim parmağını bozarken. Kös kös eve dönüp gelirdim. Anne evdeyse sofada sopadan atımı koştururdum. Anne evde yoksa Fatma'nın yanına koşardım. Fatma yanaklarımı sıkıştırır:

— Dur bakalım büyümüş mü, diye pantolonumun üstünden pipimi okşardı.

Arkasından da önümü açıp çıkarırdı pipimi dışarı. Parmaklarının arasında sıvazlamaya başlardı. Ben de iyice soyunurdum.

Hiç değilse şimdi Fatma olsaydı yanımda. Neden getirmiyorlardı Fatma'yı buraya? İlk gizli suç ortağım o değil miydi? Madem her şey gözaltındaydı, bilmiyorlar mıydı Fatma'nın ilk gizli suç ortağım olduğunu?

Başımı avuçlarımın arasından kaldırdım. Kapıya baktım. Tomsonlu adam dimdik bana bakıyordu. Başımı tavana kaldırdım. Çıplak, kirli ampul sönük sönük yanıyordu. Ampulde bir başka ampul daha yandı. Annenin beyaz eli uzanıp yakmıştı ampulü.

Eve elektrik gelmişti artık. Babayla babaanne gazın mı, elektriğin mi daha ucuz olduğunu konuşmaya başlamışlardı. Muhakkak ki elektrik daha pahalıydı. Baba:

— Bu sıcağa kar dayanmaz, diyordu.

En ucuzundan, beyaz, dalga dalga kıvrımlı, küçük bir abajur içinde yirmi beş mumluk bir ampul takmışlardı odaya. Akşamları elektriği yakma saati tartışmalara yol açıyordu. Anne ortalık kararınca yakmak istiyordu elektriği.

Babaanne:

— Daha erken, diyordu.

Anne odasındaysa, babaanneyle baba, elektriği yakmada karanlıkta oturuyorlardı saatlerce. Ve hep anne yakıyordu elektriği. İnce beyaz eliyle uzanıp yakıyordu. Azıcık da şikayet ediyordu:

— Bu ampul çok küçük geldi bu odaya, diye.

Ama ampulü kendiliğinden değiştirmeye de cesareti yetmiyordu.

O sırada yine anneden yanaydım. Babaanne hem şeker yememe çok karışıyor, hem ekmeksiz peynirin kurt yapacağını söylüyor, hem de Mürşide'yle oynamaya göndermiyordu beni. Çaresiz sofada at koşturmak ve Fatma'nın yukarda kaldığı zamanı kollamak gerekiyordu can sıkıntısından kurtulmak için... Baba da daireye

götürmüyordu. Eğlenmem için kalemden getirttiği daktilo makinesini, silindirini yayına basıp sonuna kadar fırlatarak çın sesini duymak isterken, kırmıştım.

Bir öğleden sonraydı. Atımı aradım bulamadım. Babaanneye sordum:

— Atım nerde, diye.

— Çekil git başımdan, bilmiyorum, dedi.

Anne ortalıklarda yoktu. Fatma'yı aradım. O da ne mutfaktaydı, ne yukarda sofada. Bağırıp duruyordum:

— Anne, Fatma...

Annenin sesi duyuldu:

— Ne var?

Sesin geldiği yere koştum.

Anneyle Fatma atımı almışlar, helanın kuburunu açmaya uğraşıyorlardı. Canım at, adi bir sopa olmuş, ucuyla kuburu zorluyordu. Bütün dünyam yıkıldı. Anneye:

— Mecnun, divane, deli karı! diye bağırıyordum.

Anne atımı bıraktı, peşimden koştu. Ben kaçıyordum. Kaçarken de yine bağırıyordum:

— Mecnun, divane, deli karı...

Sonunda babaannenin yanında sıkıştırdı beni. Bir kahve mangalı vardı odada, yanında bir maşa duruyordu. Maşayı kaptığı gibi bütün gücüyle vurdu kafama. Babaanne beni korur sanmıştım. O da babayla aynı şeyleri söylemiyor muydu anne için:

— Divane, mecnun...

Ama babaanne pek korumadı. Tam tersine:

— Koca kafana köpek işediği, ağzına biber sürmeli, dedi.

Anne maşayla bir daha vurdu. Avazım çıktığı kadar bağırıyordum. Fatma yetişti. Anne hızını alamamıştı.

— Ben sana gösterirm, seni doğuracağıma taş doğursaydım piç! diyordu.

Fatma bana sahip çıkmaya çalıştı. Anne boyuna vuruyordu. Eliyle vuruyordu, maşayla vuruyordu. Burnumdan aşağı ince bir kan inmeye başlamıştı. Babaanne:

— Yeter ona bu kadar, vurma artık! dedi.

Anne burnundan soluyordu. Fatma, kendisini bana siper ederek alıp odadan çıkardı beni.

Ağlaya ağlaya tam odadan çıkarken bir daha bağırdım:

— Mecnun, mecnun deli karı, divane...

Ve anne yine seğirtti arkamdan. Fatma beni saklamaya çalışıyordu. Anne soluyordu:

— Ben sana gösterirm.

Bir anda nasıl koştu, buldu yetişti. Anlayamadım. Elinde yuvarlak kırmızı bir biberle tekrar geldi. Fatma beni saklamaya uğraştıkça da:

— Fatma bırak! diyordu.

Babaanne de terliklerini giymeden çoraplarıyla odasından çıkmıştı. Kapının önünde:

— Yeter, yeter artık, yapma, diyordu.

Ama anne dinlemiyordu kimseyi, sürüyordu ağzıma biberi.

Dudaklarım kabarıvermişti. Nefesim tıkanıyordu. Kanlar çenemden süzülüyordu. Babaanne de girdi araya. Fatma anneyi tutmaya çalışıyordu:

— Yapmayın küçük hanım, bir daha demeyecek, diyordu.

Babaanne kolumdan tutup tekrar odasına götürdü beni.

— Bu kadar da olmaz ki... diyordu.

Benim için mi söylüyordu, anne için mi, bunu tam kestiremedim. Beni mindere yatırdı.

— Yat zıbar bakayım, dedi.

Kendimden geçmiştim ağlaya ağlaya. Dilim, ağzım, dudaklarım yanıyordu.

Anne de ölsündü, babaanne de, hepsi de... Hepsini de öcüler yesindi...

Gece yoğurt sürdü babaanne dudaklarıma. Anne odasına çıkmıştı. Bir ara babayla babaannenin karanlıkta konuştuklarını duydum odada. Baba:

— Divane, mecnun işte, çocuğu öldürecekmiş! diyordu.

Kubur sopası olmuş atımı düşündüm. Artık atıma da binip kaçamazdım. Kubur sopası olmuştu o. Yalnız, çaresiz, dünyasız, karanlıkların içine doğru kaydım, kayboldum.

* * *

Mustafa'yla Süleyman'ı kim öldürdü?

Babaanne:

— Vadeleri o kadarmış, demişti.

Anne:

— Fakirlikten, açlıktan, demişti.

Tomsonlu adam hâlâ bakıyor muydu acaba? Gözlerim ampule dikili, yorgun, sırtüstü uzandım, battaniyesi yarı yarıya yere kaymış yatağa...

III

BU sabah öğleye kadar hiç kimse gelmedi. Traş olmak için berber de çağırtmıştım. İşkence odasında yapabileceğim iki şey vardı. Aşağı yukarı dolaşmak ve yatmak. Öğlenleyin yoğurt çorbası, bulgur pilavı ve kayısı hoşafı getirdiler. Yemeği getirenlere nazik davranıyordum:

— Nasılsınız, diyorum.

Cevap yok.

— Zahmet oluyor size.

Cevap yok.

— Sigaram bitti, acaba sigara aldırmak mümkün mü?

Cebimden bir on kağıt çıkarıp uzatıyorum.

Biri hiç cevap vermeden alıyor on kağıdı. Markasını söylüyorum sigaranın. Ağızlarını açmadan yürüyüp çıkıyorlar dışarı.

Oturup yiyorum yemekleri. Canım istediğinden değil, bir iş yapmış olmak için zar zor yiyorum.

Mustafa'yla Süleyman'ı ben öldürmüşüm. Bu kadar saçma bir iddia olmaz diye düşünüyorum. Ama bu

benim mantığım. Bir de onların mantığıyla bakmak gerek duruma. Belki de kasten bu kadar saçma bir iddia seçtiler. Şaşırayım, bunalayım, işin içinden çıkamayayım ve diledikleri gibi beni rahatça ezsinler diye...

Peki ama ne ihtiyaçları var buna... Pekâlâ ilk cinayetimden de sorumlu tutabilirler beni. Niye evdekileri öcülere yedirdin, yahut niye evi yaktın diye... Gerçi ben o zaman üç buçuk yaşındaydım. Ama olsun. Mustafa'yla Süleyman'ı öldürmek iddiasından daha mantıklı, daha geçerli değil mi bu?

Yahut aralarında bir sınıflandırma yaptılar. İlk olarak doğmadan önceki suçlarımı araştırıyorlar. Öyle olacak. Onun için sordular:

— Mustafa'yla Süleyman'ı kim öldürdü, diye...

Sonra sıra yavaş yavaş ötekilere gelecek. Babayı kim öldürdü, babaanneyi kim öldürdü, cicianneyi kim öldürdü, anneyi kim öldürdü, sevdiğin kızları kim öldürdü, sevmediğin kadınları kim öldürdü, yaptığın çocukları kim öldürdü... Besbelli bırakmayacaklar ucunu.

Yemek bitti. Son sigaralarımdan bir tane yaktım. Demir iskemlenin arkasına doğru kaykıldım. Dışarda hava puslu bugün. Düşünmeden düşünüyorum. Kapıda nöbetçiler değişmişti. İki başka adam duruyor eli tomsonlu. Gece gözünü kırpmadan beni seyreden, şimdi evine gitmiş horul horul uyuyordur. Belki de yatmadan önce sabaha karşı sevişmiştir karısıyla. Kadın uykusu arasında önce mırın kırın etmiş, sonra da büsbütün uykusunu kaçırmamak için açıvermişti bacaklarını... Son dakikada da mırıldanmıştır:

— Ama dışarıda getir, gebe kalmayayım... diye.

Dışarıda hava puslu. İskemle arkaya kaykık, elimde sigara, gözlerim yarı kapalı, öyle duruyorum. Düşünmeden düşünür gibi...

Belki de o herif sıkacak kafama ilk kurşunu. Karısının kazara gebe kaldığı bir gecenin sabahında. Gece bir çocuk yapıyorsun, sabaha karşı da birini öldürüyorsun. Denge pek bozulmuyor. İlginç.

Demincek sigara alsın diye para verdiğim içeri girdi. Bir paket sigara bıraktı masanın üstüne, dört buçuk lira da bozuk para. Tabakları topluyor. Bozuk paralardan bir lirayı bahşiş diye uzatayım mı, uzatmayayım mı?

Ayağa kalktım.

— Zahmet oldu sana, dedim.

Usulca eline doğru uzattım bir lirayı.

Duymazlıktan geldi. Yüzüme bakmadan tabaklarla birlikte çıkıp gitti. Bozum olmakla olmamak arası omuz silktim, cebime koydum paraları.

Dolaşıyorum odanın içinde. Ne kadar dolaştım bilmiyorum.

Bu da kim? Biri girdi içeri. Şimdiye kadar hiç görmediğim biri. Küçülmüş, kurşun kalem gibi ince, ufacık tefecik biri. Dostça gülümseyerek elini uzattı.

— Nasılsınız?

— Teşekkür ederim. Siz nasılsınız?

Hiç sormayın gibilerden azıcık içini çekerek, hep aynı gülümsemeyle başını salladı:

— Eh işte iyi diyelim, iyi olalım.

Arkasından:

— Sizinle ilgilenen hiç kimse yok mu, diye sordu.

— Yok.

— Avukatınız falan?

— Yok.

— Durumunuz çok ciddi ama...

— Neden?

— Önemli bir sorgudan geçeceksiniz sanıyorum.

— Mustafa'yla Süleyman'ı kim öldürdü diye soruyorlar. Onlar daha ben doğmadan ölmüştü.

— Sinirleriniz bozulmuş sizin, kimse böyle bir şey sormadı size.

— Aman yapmayın, daha dün sordular. O şişman kısa genç adamla, uzunca boylu biri...

— Onların hiçbir şeyi sormaya yetkileri yok. Sorguyu başkaları yapacak.

— Peki ne soracaklar?

— Bilmiyorum... Durumunuz çok ciddi, kimse de arayıp sormuyor sizi.

— Bir mektup yazabilir miyim?

— İmkânsız.

— Bir numara versem, telefon eder misiniz?

— İmkânsız.

— Kimse bilmiyor ki benim burada olduğumu. Geceleyin geldiler, "çantanızı hazırlayın" dediler, apar topar alıp getirdiler beni buraya... Neden getirdiler, niçin getirdiler, niye getirdiler, bilmiyorum. Önce "Onu öldürdüğünü söyleyinceye kadar kalacaksın burada" dediler. Kimi öldürmüşüm diye sordum: "Onu" dediler. Dün de: "Mustafa'yla Süleyman'ı kim öldürdü?" diye sordular...

— Böyle bir şey sorduklarını hiç sanmıyorum. Sorguyu başkaları yapacak çünkü...

— Kimler yapacak?

— Başkaları.

— Kim başkaları?

— Bilmiyorum. Yalnız durumunuz çok ciddi...

Küçük kurşun kalem, tekrar uzattı elini:

— Neyse geçmiş olsun. Bir isteğiniz var mı?

— Mersi. Çay içebilir miyim acaba?

— Şimdi söylerim getirirler.

Çıkıp gitti incecik miniskül adam.

Yahu bunlar bana Mustafa'yla Süleyman'ı kim öldürdü diye sormadılar mı? Yok canım sordular. Şimdi de: "Kimse sana böyle bir şey sormadı. Sorguyu başkaları yapacak. Senin sinirlerin bozulmuş" diyorlar.

Bir orostopolluk var bunda ama ne?

Tomsonlu nöbetçiler öyle duruyorlar açık kapının önünde. Neyseki geceki herif gibi gözlerini bana dikip bakmıyorlar.

Yeniden başladım odanın içinde dolaşmaya.

Tamam çay geldi. Sigara alanın arkadaşı getirdi çayı. Bir tepsiye şişmanca bir demlik, içinde kaşığıyla bir çay bardağı, küçük bir kâse de şeker koymuş, girdi içeri. Demliği, bardağı, kâseyi masanın üstüne bıraktı, tepsiyi alıp gitti.

— Hey hemşerim, kaç para bunlar?

Cevap vermedi.

Doldurdum çayı bardağa, iki şeker attım, karıştırdım, bir de sigara yaktım, içiyorum. Çayda pek iş yok ama vakit geçiriyor. Birinci bardak bitti, ikinci bardağı

doldurdum; ikinci bardak bitti, üçüncü bardağı doldurdum... Demlik yedi bardaklıkmış, yedi bardak çayı da içtim. Biraz daha dolaştım, sonra uzandım yatağa.

Galiba uyumuşum.

Bir el dokundu omzuna. Daha doğrusu dokunmadı, sarstı omzumu. Sıçrayarak uyandım. Siyah saçlı, siyah gözlüklü, kalın kaşlı, iri bıyıklı ızbandut gibi biri, ayaklarını germiş duruyor yatağın dibinde:

— Kalk, dedi.

Kalktım hemen:

— Buyurun, dedim.

Elini ceketinin iç cebine attı, bir tabanca çıkardı. Uzun namlulu, nikelajları paslanmış, eski bir Smith-Wesson.

— Tanıyor musun bu tabancayı?..

Bir akrebe bakar gibi bakıyorum tabancaya...

— Al eline iyi bak...

Sanki ilk defa elime tabanca alıyormuşum gibi acemice aldım tabancayı. İyice paslı eski bir tabanca.

— Tanıdın mı bu tabancayı?

— Hayır...

— Demek tanımadın. Şimdi tanırsın...

Adam kapıya başını döndürdü:

— Getirin şu ihtiyarı! diye bağırdı.

Kötü dikilmiş koyu lacivert elbiseli, asık suratlı bir memurun yanında, üstü başı hırpani, kamburumsu, topal bir ihtiyar girdi içeri...

İhtiyar, topallaya topallaya memurun yanında yatağın dibine kadar yaklaştı.

Izbandut, ihtiyara:

— Buydu değil mi seni vuran, dedi.

İhtiyar başını salladı:

— Evet...

— Bu tabancayla vurdu, değil mi?

İhtiyar yine başını salladı:

— Evet...

Izbandut bana baktı, şöyle hafif alaylı, gözünü kırptı:

— Ne diyorsun buna?..

Ötekiler "siz" diye konuşuyorlardı. Bu "sen" diye konuşuyor. Belki de sorguya çekeceklerden biri bu.

— Emin olun, ne bu ihtiyar beyi tanıyorum ne de böyle bir tabanca gördüm, emin olun, şerefimle temin ederim, dedim.

İhtiyar:

— Yalan söylüyor, vurdu beni, dedi.

Elimde olmadan hırsla karışık bir heyecanla sordum:

— Ne zaman vurdum?

— Kırk yıl önce...

— Kırk yıl önce dört yaşındaydım ben...

İhtiyar:

— Evet o zaman, dedi. Ben evlerini boyuyordum, bu tabancayla öldürdü beni...

Elim ayağım buz kesildi. Doğruydu ihtiyarın söylediği çünkü.

* * *

Vaktiyle birkaç kez hipnotizörlerin deneylerini seyretmiştim. Uyuttukları medyumları yaşantılarının

belirli bir dönemine geri götürüyor ve o dönemi yeniden yaşatarak anlattırıyorlardı onlara... Uyuyanların anlattıkları doğru muydu, yanlış mıydı; bunu kesinlikle bilme olanağı yoktu ama, bir şeyler anlatıyordu medyum. Bir tanesi yirmi beş yaşındaki bir medyumu, on yaşına geri götürmüştü, delikanlı hipnozun etkisi altında uzaklardan gelen bir sesle konuşuyordu:

— Büyük bir bahçe görüyorum. Kiraz ağaçları var. Şimdi kiraz ağaçlarından birine çıkıyorum.

Ve elleriyle tırmanıyordu ağaca...

Ben de işkence odasında yatağa doğru yaklaşan topal ihtiyarın sözlerini duyunca, birden bir büyük bahçe gördüm karşımda. Büyük, çok büyük bir bahçe. Bahçeye, açılırken çıngırağı tın tın eden kırmızı boyaları solmuş, parmaklıklı tahta bir kapıdan giriliyordu. Sağda bir selvi, selvinin yanında dut ağaçları, solda yine dut ağaçları vardı. Kapının her iki yanındaki duvarlara çıkan mahalle çocuklarıyla sokak satıcıları, ağaçların dışarıya uzanmış dallarından dut koparıp yerlerdi. Dut ağaçlarının en kodamanı, en iri dut vereni, kapının hemen sol dibindeki ağaçtı. Öteki ağaçlar daha ince gövdeli, daha çelimsizdiler. Kapıdan içeriye köşke doğru bakımlı bir yol uzanırdı. Yolun her iki kıyısında bodur vişne ağaçları vardı. Ağaçların dalları karşılıklı birbirine uzanmış, adeta yolun üstünde dallardan yeşil bir tünel meydana getirmişlerdi. Ayrıca yolun her iki kıyısına, belirli aralıklarla, içinde renk renk sardunyaların bulunduğu yüzlerce saksı dizilmişti. Yolun sağ kanadına sırık fasulyeleri, sırık domatesleri, patlıcanlar, dolmalık biberler, salatalıklarla bir sebze bahçesinin içinde mürdüm, frenkeriği, caneriği ve çeşitli ar-

mut ağaçları yükselirdi. Bağın kıyısı ise baştan aşağı incir ağaçlarıyla kaplıydı. Sağdaki sebze bahçesinin orta yerinde bir bostan kuyusu, bir de su biriktirmeye yarayan yüksek duvarlı kocaman bir havuz vardı. Kuyu ile havuzun çevresi atkestanesi ve bir kişinin kucaklayamayacağı ceviz ağaçlarıyla donatılmıştı. Aynı zamanda burası gölgelik bir dinlenme yeriydi. Çapalar, beller, kürekler, sazlar, zıvanalar, tirpitiller, kazıklar, bahçe kovaları, gerekli bahçe avadanlıkları burada dururdu. Yolun sol kanadı da yine sebze bahçesiydi. O kanatta da kayısı, şeftali, armut, kiraz ağaçları vardı. Yol, köşkün önünde şimşirlerle çevrilmiş çimli geniş bir alana açılırdı. Yemyeşil alanın ortasında kocaman ada gibi bir çiçek göbeği vardı. O kadar kocaman ve yüksekçeydi ki göbek, içine çakıl döşeli daracık yollar yapılmıştı. Bu daracık yolların kıyıları, aynı boy kesilmiş, mis kokulu lavanta çiçekleriyle süslüydü. Ortasındaki çiçek göbeğiyle bu geniş çimden alanın yoldan girişine, biri sağda biri solda fiyakalı havagazı feneri dikilmişti. Köşk yoldan girince göbeğin tam karşısındaydı. Köşkün solunda kocaman bir atkestanesi, yine köşkün sol cephesinde ise aslanağızları, güller, karanfiller, yıldızlarla çevrili bir çocuk bahçesi ve iri iri çam ağaçları vardı. Köşkün arka yönü tellerle ön kısmından ayrılmıştı. Arkada modern tavuk kümesleri, uşak odası, dış mutfak ve arabalıkla ahır bulunuyordu. Bu bölümde de çam, incir ve dut ağaçlarıyla atkestaneleri yükseliyordu. Ayrıca burada da tulumbalı bir başka kuyu vardı. Tulumbayla kuyudan köşkün deposuna su çekilirdi. Arka bahçenin de yine köşke ait bir tarlaya açılan bir dış kapısı vardı.

Annenin babasına aitti bu köşk ve ben bu köşkte doğmuştum. Sonra baba Trakya'da bir kente tayin edilmiş, beni de iki buçuk yaşındayken oraya götürmüşlerdi.

Geceleri beş numaralı bir gaz lambası yanan, elinde kehribar tespihi, evde gecelik entarisiyle dolaşan ve yüzü hiç gülmeyen ihtiyar bir babaanne ile saatlerce bir odaya kapanıp ikide birde onun elini ayağını öpmeye kalkan bir adamla, kendisine beklediği önem verilmediği için, kapıları çarparak dolaşan hırçın, genç bir kadının boyuna suratıma şamar indiren dünyasında başlamıştı ilk anılarım.

Bitmeyen ağlamalarım, bitmeyen can sıkıntım ve boyuna yüzüme inen şamarlarla bu dünyada barınamaz olmuştum. Ve galiba o nedenle de sonunda beni köşke götürüp bıraktılar.

Köşkte ilk arkadaşlarım bahçıvan Yusuf ağa ile evlatlık Fehime oldu. Bu kez de evde gecelik entarisiyle dolaşan adamın yerini, pijamayla dolaşan daha yaşlı ama daha sert başka bir adam; ihtiyar babaannenin yerini de tombalak, gözlükleri altın çerçeveli, yemeni yerine beyaz, kenarları altın işlemeli, parlak, fiyakalı baş örtüler saran, beyaz maşlahlar giyen cicianne almıştı.

Pijamalı adam barut gibi bir şeydi. Bahçıvan, evlatlık, cicianne, evde kim varsa, tir tir titrerlerdi ondan. Bu adam paşa baba idi. Sabahları çok erken kalkar, köşkün üst salonunda, çiçek göbeğine bakan balkonun dibindeki minderin köşesine oturur, pipo biçimi ağızlığına Bafra sigarasını takar, çay içerdi. Çayı bitince ağızlıkla bardağa çın çın vururdu. Hemen ikinci çayı koştururlardı.

Fehime salona çıkan çifte merdivenin orta sahanlığında bu sesi duymak için beklerdi. Önce çifte merdivenle bu sahanlığa, oradan da tek merdivenle çıkılırdı salona... Paşa baba öğle yemeklerini saat beşte yerdi. Hiçbir olay değiştiremezdi bu saatleri.

Ciciannenin ikindiüstü oturmaya gelen misafirleri şayet henüz saat beşte gitmemişlerse, yemek odasından boyuna tabağa vurulan bir çatal sesiyle birlikte bir gürleme duyarlardı:

— Yahu gel bakalım artık buraya, karnım acıktı.

Cicianne misafirlerine karşı özür dileye, yüzü kızara, eli ayağı birbirine dolaşmış, romatizmalı bacaklarıyla yuvarlana yuvarlana yemek odasına doğru koşardı. İçeri girince de her yönden işitilen sert bir azar duyardı:

— Saat beş yahu, gitmedi mi hâlâ daha o cenabetler...

Gitmeyen cenabetler özellikle eski emekli paşaların hanımlarıydı. Bu gürlemeleri duyunca apar topar kalkarlar, ciciannenin gelmesini dahi beklemeden çıkıp giderlerdi. Cicianne beni de yanına alarak teker teker hepsinden özür dilemeye giderdi ertesi gün. Ama bir daha kimse misafirliğe gelip saat beşe kadar oturma cüretini gösteremezdi.

* * *

Paşa babayla önceleri aram iyiydi. Yatak odasındaki yazıhanenin daima kilitli duran dolabından bana çaktırmadan yaldızlı bir çikolata alıp, yine bana çaktır-

madan örneğin ben başka bir tarafa bakarken, minderin üstüne atardı. Ve ben minderin üstünde kendiliğinden beliriveren çikolotayı görünce sevinçle şaşırır, hemen kapardım. Sonra boynuna sarılırdım paşa babanın.

Paşa baba lacivert uzun bir pantolon, bir yelek, bir de kruvaze ceket yaptırmıştı bana. Kırk yılda bir İstanbul'a perşembe pazarına indiği günler, bazen beni de alırdı yanına. Ve ben beyaz gömleğim, kravatım, lacivert kruvaze ceketim, yeleğim, uzun pantolonumla paşa babanın elinden tutar, onun adımlarına adımlarımı uydurabilmek için, lokomotife takılmış şeytan uçurtması gibi, peşinden sürüklenir dururdum. Yolda karşılaştığımız tanıdıklar, yanağımı sıkarlar, çocuktan çok cüceye benzeyen halime bakarak:

— Büyümüş de küçülmüş maşallah, derlerdi.

Paşa babayla aram ilk kez kerrat cetveli yüzünden açıldı. Henüz okula gitmediğim halde paşa baba bana arka kapağında kerrat cetveli bulunan bir defter almış, bunu ezberle demişti. Daha önce de beni yanına oturtup, gözlüğüyle rakamları okumuştu:

— Bu bir, bu iki, bu üç, bu dört... Bir kere bir, bir; bir kere iki, iki; bir kere üç, üç...

Ve kesin bir emir vermişti:

— Haydi şimdi git ezberle bunları.

Defteri alıp salondan çıkmış, merdiven trabzanlarından kayarak aşağıya inmiştim. Ama aşağıda Fehime vardı. Yusuf ağa vardı. Çam ağaçları arasına kurulmuş salıncak vardı. Yusuf ağanın el arabasına binmek, küçük bahçe kovasıyla onun yanında çiçekleri sulamak,

Fehime ile sandık odasında kovalamaca oynayıp, didişmek dururken, bir köşede kerrat cetveli ezberlemek hiç açmamıştı içimi. Ama paşa baba ertesi gün sınavdan geçirecekti beni. O nedenle Fehime'yle Yusuf ağayı da kerrat cetvelini ezberlemeye ortak etmek istemiştim.

— Yusuf ağa bu ne?

— İki.

— Bu?

— Dört...

— Bu?

— Sekiz...

Yusuf ağa kerratı bilmiyordu ama rakamları okuyordu. Fehime daha uyanıktı. O cetvele bakarak:

— İki kere dört sekiz, diyordu.

Paşa baba daha önce onu da zorlamıştı kerratı öğrenmeye. Fehime kerratı ezberleyememişti ama bu konuda bir kulak dolgunluğu vardı.

— Fehime bu ne?

— Altı.

— Fehime bu ne?

— Yedi.

— Fehime bu ne?

— Kırk iki...

Bir Yusuf ağanın, bir Fehime'nin peşinden koşarak, elimde defterle her ikisine de "Bu ne?" diye sormamdan ve onları da kerrat çalışmasına ortak etmeye kalkmamdan sonunda ikisi de usanmışlardı.

Fehime'ye, "Bu ne?" dedikçe, Fehime eliyle elime hızlıca dokunup elini çekiyor:

— Elim üstünde, diyordu ve kaçıyordu.

Ben de peşinden koşuyordum yakalamak için.

Arka kapağında kerrat cetveli bulunan defterin sayfaları uçuşuyordu bir elimde. Bir elimle de Fehime'ye yetişip ona dokunmaya çalışıyordum. Fehime ise kıvrak manevralarla sağa sola savruluyordu.

Yusuf ağa ise el arabasını almış, kuyunun başına gübre taşımaya iniyordu. Yusuf ağayı arabalı görünce, Fehime'yi bırakıp koştum, arabaya bindim. Defter hep elimdeydi. Ve bir kere bir ne eder henüz öğrenememiştim.

Saat beşte yemeğe oturunca paşa baba sordu:

— Çalıştın mı, diye.

İlk yalanımı söyledim:

— Çalıştım.

— Yarına kadar hepsini ezberleyeceksin, tamam mı?

Başımı salladım.

Yemekten sonra birkaç kez de cicianneye sordum:

— Bu ne, diye.

Cicianne önce:

— Üç, dedi, beş, dedi, yedi, dedi.

Sonunda:

— Aman çekil git başımdan, dedi.

Sonra da çıktı yukarıya paşanın karşısında kahve içmeye. Fehime bulaşık yıkıyordu. Ben Fehime'nin kalçasına vurup kaçıyordum:

— Elim üstünde.

Fehime:

— Bulaşık bitsin o zaman oynarız, diyordu.

Yusuf ağa bostan kuyusundan su çekiyordu. Bilek kalınlığında su akıyordu dolabın çinko borularından ve büyük bir kazanı dolduruyordu. Sonra Yusuf ağa tenekelerle kazandan su alarak çıplak ayak, çiçekleri sulamaya gidiyordu.

Bir süre de Yusuf ağanın çevresinde dolandım. O akşam patlıcanları sulayıp sulamayacağını sordum. Patlıcanları sularsa bostan dolabından çekilen su, toprak su yollarından patlıcanların bulunduğu yere doğru akacak, ben de kayık yüzdürecektim. Dış kapıdan köşke doğru bahçeyi ikiye bölen ana yolun ortasında üstü örtülü künk borular vardı. Kayığı kuyunun dibine bıraktın mı, yüze yüze bu künk boruların tüneline giriyor, ben de öteki taraftan kayığın çıkmasını bekliyordum. Kayık çıkmazsa elime bir sırık alıp tünele sokuyor, kayığı dürtükleyip çıkartmaya uğraşıyordum. Büyük eğlencelerimden biriydi bu.

Yusuf ağa:

— Patlıcanları dün suladık daha, dedi.

Kova kova su taşıyarak çiçeklerin sulanması o kadar keyifli değildi. Benim de küçük bir kovam vardı saksıları sulamak için ama, paşa baba balkondan kerrat çalışmadığımı görürse içerler diye düşünüyordum.

Dışarıda fenerci havagazı fenerlerini yakmaya başlamıştı. Yoğurtçu sesleri geliyordu uzaktan.

— Silivri kaymak...

Topal çoban mahallenin küçük sürüsünü getiriyordu. Öndeki tekenin çıngırağı duyuluyordu. Komşu Arif efendinin karısı sokaktaki kazları sokuyordu bahçesine.

Paşa baba ile cicianne balkonda, ufukta moraran Marmara'yla adalara bakarak akşamın tadını çıkarıyorlardı. Yusuf ağanın suladığı göbekten ıslak bir toprak kokusu yükseliyordu akşamın sesleri içinde...

Yemek yerken altıma koyduğum defter, hâlâ elimdeydi. Yusuf ağadan umut yoktu. Paşayla büyük hanımefendi balkonda otururken, ortalarına kısa kalın sopalar çakılmış, su dolu gazı tenekelerini daha hızlı taşırdı kuyudan çiçek göbeğine...

Yeniden Fehime'nin yanına döndüm. Fehime bulaşığı bitirmişti. Yataklarla, denklerle dolu loş sandık odasında bir şeyler yapıyordu. Akşamları da orada yatardı zaten. Hemen elimi üstüne vurdum:

— Elim üstünde.

Fehime:

— N'olur, dur, dedi. Yorgunum.

Havamı Fehime de kesmişti. Kızdım, bir çimdik attım kalçasına. Bir küçük:

— Ay! Koptu.

Çocuksu gibi, dişimsi gibi, küçük bir ay...

Önce eteğinin üstünden ovuşturdu kalçasını. Sonra eteğini avucuyla yandan sıyırıp çimdik attığım yere baktı ve bu kez avucuyla çıplak etini ovuşturdu. Donu görünüyor muydu, görünmüyor muydu, galiba görünüyordu. Paçasız, beyazlığı kaybolmuş, ütüsüz bir bez parçasını görür gibi olmuştum bacaklarının arasında.

— Üf, diyordu Fehime, canımı yaktın.

Fatma "kızların da kutusu vardır" demişti.

— Senin de kutun var mı, dedim Fehime'ye...

Fehime:

— Ayıp, sus, dedi.

— Kızların kutusu olur, senin de var işte...

— Ayıp ayıp sus... diyordu, kim öğretti bunu sana?

— Ben biliyorum kızların kutusu olur.

Birden Fehime elim üstünde oynar kızdırmacısının şakası içinde:

— Benim yok, senin kutun var, dedi.

— Benim pipim var.

— Pipin yok, kutun var işte...

— Pipim var işte...

— Haydi ordan yalancı, dedi.

Oysa bir gün sıkışmış, helaya yetişeyim derken yetişememiş, koyuvermiştim. Cicianneye duyurmadan donumu o değiştirmişti. Sonra da yıkayıp kurutmuştu. Pipimi görmüştü o sırada.

— Biliyorsun ki pipim var.

— Yok.

— Var.

— Kedi yemiş senin pipini...

Elimle tuttum.

— İşte pipim burada, dedim.

Fehime gülüyordu. Ben:

— Gördün mü ya, var işte, dedim.

— Hani nerede göster bakayım...

Utanmayla karışık heyecan dalgaları kaplıyordu içimi. Fatma'nın karşısında soyunurken de böyle olurdum.

— Sen de kutunu göster...

Aslında laf diye söylemiştim bunu.

Fehime arkaya yatak denklerine doğru dayandı. Eteklerini yukarı çekip indirdi.

— İşte benim kutum burada...

Odanın loşluğu iyice artıyordu. Hiçbir şey görmemiştim. Ama küt küt artıyordu yüreğim. Sesim soluğum kesilmişti.

Fehime bir daha çekip indirdi entarisini:

— İşte benim kutum burada.

Buharlı, titrek, ufacık bir "hani" çıktı ağzımdan.

Fehime tekrar eteklerini yukarı kaldırmış, donunu azıcık aşağı indirmişti:

— İşte...

Geriye doğru dayanmış vücudunun altında pergel gibi dimdik çıplak bacaklarını görüyordum loşlukta. Etekleri kalkıktı, donu azıcık aşağıya sıyrılmıştı. Ve hiçbir şey yoktu. Hiçbir şey görmemiştim. Beyaz karnı bir tümsekle iniyordu bacaklarının arasına. Fehime donunu tekrar hızla çekip, indirdi eteklerini:

— Haydi artık sen çık yukarı, dedi. Şimdi bağırır cicianne.

Uyurgezerlerin şaşkınlığında hiç ağzımı açmadan çıktım odadan. Bir elimde hâlâ arka kapağında kerrat cetveli bulunan defter, merdivenleri usul usul tırmandım, usul usul girdim yukarıdaki salona, usul usul bir koltuğa oturdum ve usul usul düşünmeden düşünmeye daldım.

Salonun tavanında beyaz göbekli havagazı avizesi yanıyordu. Ortada altın yaldızlı bir mermer masa vardı. Dipte yerden tavana kadar büyük boy aynaları

yükseliyordu. Cicianneyle paşa baba daha balkondaydılar.

Elimde kerrat cetvelli defter, uyuyakalmışım koltukta. Neden sonra cicianne beni uyandırdı.

— Haydi git yat yatağına bakayım, dedi.

Ve öptü iki yanağımdan da...

* * *

Ertesi gün öğle yemeğinden sonra sınav başladı. Paşa baba, gözünde gözlüğü beni yanına oturtmuş soruyordu:

— İki kere iki?..

— İki kere iki, iki kere ikiiiii... dört.

— Üç kere iki?

— Üç kere iki, üç kere ikiiiiii...

Cevap çıkmıyordu...

— Dört kere beş...

— Dört kere beş, dört kere beeeeeş...

Bir top patladı birden kulağımın dibinde:

— Ben sana bunu öğreneceksin demedim mi kerata?..

Ve kolumdan tuttuğu gibi beni yattığım odaya sürükledi:

— Bunu öğreninceye kadar buradan çıkmayacaksın, dedi.

Kapıyı üstüme kilitledi.

Hâlâ o odadayım belki de. Karşımdaki ızbandut gibi herifle topal ihtiyar bir garip kerrat sormuyorlar mı bana:

— İki kere iki, dört...

— Hayır beş...

— Hayır üç...

— İki kere iki...

— İki kere iki evet. Evet bu tabanca ile öldürdümdü bu adamı.

Topal:

— Ya, dedi, öldürdün tabii...

Izbandut:

— Demek kabul ediyorsun, dedi.

— Ediyorum...

— Niye öldürdün peki?

Al işte eşekçesine bir soru. Niye Sadakat öcüyü gösterdi bana? Niye atımla kuburu temizledi anne? Niye nargilesini çok uzun içiyordu baba?

— Kerratı öğrenmemek için, dedim.

Gerçekten de öğrenmedim kerratı. Beni o odaya kilitledi paşa baba. Hâlâ o odadayım. Çıkamadığım o oda. Çıkamadığım bu oda. Çıkamadığım odalar. Hepsi aynı oda...

Elimde defter kalakalmıştım odanın ortasında. İlk iş olarak eğildim, anahtar deliğinden dışarı baktım. Anahtar kapının üstündeydi. Dili yana dönük olduğu için kapının karşısındaki odanın kapısıyla yanındaki koltuğun bir parçasını görüyordum. Sonra pencereye gittim. Kilitlendiğim oda köşkün ön cephesindeydi. Pencereden ta uzakta deniz görünüyordu. Minicik bir vapur gidiyordu uzakta. Bahçede Yusuf ağa çapa yapıyordu. Odadaki pirinç topuzlu demir karyolanın somyasıyla, somyanın üstündeki iki şilte boyuna göre yük-

sekti. Pabuçlarımı çıkarmadan yatağa tırmandım. Yorganın üstüne sırtüstü uzandım.

Birden anneyi, beş numaralı lambayı, buruşuk yüzlü, ince dudaklı, hiç gülmeyen babaanneyi, gecelik entarili babayı özlemiştim.

Sonra üst kattaki oturağım geldi aklıma, sonra Fatma.

Cicianne burada artık oturağa yaptırtmıyordu. Büyükler gibi helaya gidip pantolonumu indiriyor, çömeliyordum. Yalnız kapıyı sürgületmiyordu cicianne. İçerdeyken kontrole geliyor, nasıl taharetleneceğimi tekrar tekrar anlatıyordu. Sağ elimle ibriği alıp, sol elimin avcuna dökecektim.

Fatma şimdi yanımda olsaydı. Fatma bir anda Fehime oldu. Fehime ne yapmıştı akşam öyle. Karanlık sandık odasında üst üste duran dürülü yataklara dayanmış, bana kutusunu göstermişti.

Hiçbir şey görememiştim. Beyaz bir düzlük iniyordu bacaklarının arasına doğru. Çişini acaba nasıl yapıyordu Fehime?

Defterin arka kapağındaki kerrat cetveline bir göz attım. Kutular içinde sıra sıra rakamlar duruyordu.

Bir kere bir, bir. Bir kere iki, iki. Bir kere üç, üç...

Elim defterle birlikte yanıma düştü.

Küçüktüm, bir odada kilitliydim, bir yatakta yatıyordum. Elimde bir kerrat cetveli duruyordu. Sonra uzaktan giden küçük vapura bindim. Baba kır kahvesinde nargile içiyordu. Kahvenin bahçesinde ufak bir kayısı ağacı vardı. Üç beş kayısı duruyordu üstünde. Kayısıları ağaçtan koparmak istemiştim. Bir tane de koparmıştım. Bir tane daha koparmak istiyordum. Baba:

— Gel bakayım buraya, otur şurda yanımda, demişti.

Kahveci:

— Ziyanı yok beyim, yesin çocuk, diyordu.

Baba kulağıma eğilmiş:

— Ben sana kayısı alırım, diyordu.

Kahvecinin üç beş kayısısını korumaya çalışıyordu. Bilmiyordu ağaçtan koparılan kayısıyla kendisinin alacağı kayısının aynı kayısı olmadığını...

Baba da aptaldı, anne de, cicianne de, paşa baba da...

— Hepsi de ölsün, dedim.

Hıncımdan söylüyordum bunu, beni sevmedikleri için. Ama aslında ben onları seviyordum. Kimbilir belki onlar da beni seviyorlardı. Ne çare ki ne onlar bana bu sevgiyi gösterebileceklerdi, ne de ben onlara...

Ve sonra benim dediğim olacaktı, teker teker öleceklerdi.

* * *

Gözlerimi açtım, tahta tavan çizgi çizgiydi. Defter hâlâ elimde duruyordu. Paşa baba kapıyı açıp kerratı sorarsa ne diyecektim? Çıplak kafasıyla mavi gözlerini devirecekti üstüme... Sonra tokatları patlatacaktı suratıma... Bir kez Yusuf ağaya patlatmıştı tokatları... Bir kez de Fehime'ye...

İndim yataktan. Kruvaze ceketimle, yeleğim, uzun pantolonum, askıda asılıydı duvarda. Gömleğim, kravatım, yeni ayakkabılarım da karşıdaki aynalı dolabın içindeydi.

Yatağın ayakucundaki iskemleyi çektim duvarın dibine, elbiseyi indirdim duvardan. Aynalı dolabı açıp gömleğimle kravatımı, ayakkabılarımı çıkardım. Bir güzel giyindim. Yalnız kravatı bağlayamamıştım. Düğüm yaptım onu da... Pencerenin dibindeki mindere oturup ayak ayak üstüne attım. Dayağa karşı korunmak için, bilinçaltında büyüme özlemi belirmiş olmalıydı herhalde...

Yine akşam oluyordu. Dışarıda ses seda yoktu. Güneşin kırmızı ışıkları yansıyordu dolabın aynasına...

Öyle elimde defterle oturuyordum. Kapı açılmıyordu. Canım sıkılıyordu. Uzanıp pencereden dışarı bakıyordum. Yusuf ağa çiçekleri sulamaya başlamıştı.

Yine küçük bir vapur gidiyordu uzakta. Batan güneşin ışıkları altında.

İşkence odasında da akşam oluyordu.

Siyah saçlı, siyah gözlü, kalın kaşlı, iri bıyıklı ızbandut gibi adam yatağa oturdu. Topal ihtiyara da masanın arkasındaki iskemleyi işaret etti:

— Otur sen de...

Sonra bana döndü:

— Anlat, dedi, nasıl öldürdüğünü...

Ayağa kalkmıştım, elimde duruyordu paslı tabanca. Ve işkence odasının penceresinden de akşamın kırmızı ılık ışığında küçücük vapurlar görünüyordu.

IV

HIRTIN derdine bak, anlatacakmışım nasıl öldürdüğümü.

— Kabul ettim işte, dedim. Ne yararı var anlatmamın...

— Bırak şimdi ukalalığı, anlat haydi, dedi.

— Neyi anlatacağım beyefendi, neyi anlatacağım?

— Nasıl öldürdüğünü.

— Mustafa'yla Süleyman'ı nasıl öldürdüysem onu da öyle öldürdüm.

— Mustafa'yla Süleyman da kim?

— Şişman, kısa boylu genç arkadaşınız da dün onları öldürdüğümü iddia etti.

— Tozutuyor musun ulan... Burada ancak biz varız, sorguyu başkası yapamaz.

— Öyleyse niye sordu arkadaşınız Mustafa'yla Süleyman'ı kim öldürdü diye...

— Saçmalama, kimse sormadı sana bir şey daha... Asıl sorgu başlayınca görürsün nelerin sorulacağını...

Elimdeki paslı tabancaya bakıyordum.

Herif elimden çekti aldı tabancayı:

— Anlat bakalım nasıl öldürdün?

— O anlatsın önce, dedim, nasıl öldürdüğümü. Şimdi tam hatırlayamıyorum.

Topal ihtiyar, mavi gözlerini devirerek üstüme doğru yaklaştı. Kafası çıplaktı, burnundan soluyordu.

— Dört kere beş, dedi.

— Dört kere beş, dört kere beeeeeeş...

— Ben sana bunu öğreneceksin demedim mi kerata... Dolabın aynasında güneşin ışıkları sönüyordu. Kararmaya başlamıştı odanın içi. Bir ayak sesi duydum. Yuvarlana yuvarlana cicianne geliyordu. Ayak sesi kapının önünde durdu. Kilit yuvasında çevrildi. Tokmak oynadı. Kapı yavaşça içeri doğru aralandı. Cicianne girdi içeri. Minderde ayak ayak üstüne atmış, hiç kıpırdamıyordum. Beni kravatlı, ceketli, uzun pantolonlu, ayak ayak üstüne atmış görünce şaşaladı, gülecek gibi oldu, tuttu kendini.

— Çabuk çıkar onları üstünden, dedi.

Omuz silktim.

— Öğrendin mi dersini?

Yine omuz silktim.

Cicianne yanıma gelmişti.

— Haydi çabuk çıkar onları sırtından. Paşa baba böyle görürse öldürür seni.

Anne de beyaz ince uzun eli yüzüme doğru havaya kalktığı zaman:

— Şimdi gebertirim seni... derdi.

Babaanne de:

— Annen görürse öldürür, derdi.

Sadakat da öcüye yedirmeye kalkmıştı beni... Onlara kimsenin sorduğu yoktu:

— Kimi öldürdünüz, diye...

Bana soruyorlardı bunu:

— Kimi öldürdün, niye öldürdün, diye şimdi.

Cicianne ceketimi çıkarttı sırtımdan, yeleğimi de çıkarttı, kravatımı çözdü. Yeni ayakkabılarımla uzun pantolonumu da kendim çıkardım. Kısa pantolonumu, mintanımı, sandallarımı giydim. Cicianne, parmağını dudaklarına götürüp sus işareti yaparak:

— Gel, dedi. Paşa yemeğini yedi. Tevfik efendilere gitti. O yokken karnını doyurup hemen yatırayım seni de gelince görmesin.

Birlikte aşağı indik. Ciciannenin daima kuşağının altındaki cebinde taşıdığı anahtar tomarı şıngırdayıp duruyordu. Aşağıda reçellerin, pestillerin, kayısı, erik kurularının, salçaların, sabunların bulunduğu kilerlerle dolaplar, hep bu anahtarlarla açılıp kitlenirdi. Ve cicianne günde yüz defa bu anahtarlarla gözlüklerini kaybedip bulur, bulup kaybederdi. Çok zaman da, ya gözlük bu cebinde, anahtarlar öteki cebinde, ya anahtarlar bu cebinde, gözlük öteki cebinde çıkardı. Ama o anahtarları elini attığı yerde bulamayınca hemen bağırırdı:

— Kız Fehime anahtarları gördün mü?

Fehime'nin anahtarları bulursa, dolaptaki pestilleri, kayısı kurularını, hatta sabunları tırtıklayacağından devamlı kuşkudaydı. Dolaplarda neyi eksik görse -her zaman da bir şeyleri mutlaka eksik görürdü- homur homur homurdanırdı:

— Mutlaka o kaltak aşırmıştır.

Aşırıldığına inandığı şeyler genellikle başka bir yerden çıkardı. Ama bu yanılgıların hiçbiri Fehime'yi

devamlı olarak töhmet altında kalmaktan kurtaramazdı. Cicianne sade Fehime'den değil, eve gelen akraba kızlarından, hatta yeğenlerinden bile hırsızlık ve tırtıklama konusunda şüphelenirdi. Böyle bir akrabanın gece yatısı misafirliğinden sonra, kazara yüzüğü falan kaybolmuşsa:

— Pis günahı boynuna olsun herhalde o almıştır, diye uluorta söylenirdi.

Ve sonra yüzük, ya yatağın içinden, ya bir minderin dibinden çıkardı. Ciciannenin bitmeyen bir saplantısıydı çevresindekileri, en yakınları da dahil, tırtıklayıcı görmek. İkinci saplantısı da, genç kızları kadınları orospu görmekti.

Ve ciciannenin her biri ayrı ayrı yerlerdeki köşklerde oturan beş kızkardeşi vardı. Onların da her biri çevresindekileri hırsız görmek saplantısındaydılar, genç kızlarla kadınları da orospu... Bunun böyle olduğunu ve neden böyle olduğunu çok sonra anlayacaktım.

Cicianne yuvarlana yuvarlana iniyordu merdivenlerden. Anahtarlar şangırdıyordu cebinde. Ben de yanında iniyordum. Yemek odasına girdik. Fehime, paşadan arta kalan sofrayı topluyordu. Cicianne beni sofraya oturttu. Fehime'ye:

— Kız yemekleri getir, dedi.

Fehime hiç ilgilenmiyordu benimle. Evin büyükleri varken hiç ilgilenmezdi zaten. Onlar yokken omzuma dokunup elim üstünde, derdi.

Fehime yemekleri getirmeye gitti. Ben:

— Karnım aç değil, canım istemiyor, dedim.

Cicianne bunun sofraya küsmek, nimete küfür, Tanrıya karşı gelmek olduğunu söylüyordu. Nimete küsenler, öteki dünyada zebanilerin gazabına uğrayacaklardı. Cehennemde karınları o kadar acıkacak, o kadar acıkacaktı ki açlıktan ateşleri yiyeceklerdi. Ben de sofraya küsersem cehennemde açlıktan ateşleri yiyecektim. Ciciannenin cennet cehennem edebiyatı gayet güçlüydü. Bu alanda da babaanneden çok değişikti. Babaanne cennetten, cehennemden pek söz etmezdi. Cicianne ise köşke geldiğimden beri cennetle cehennemi anlatıyordu bana... Yalan söyleyenlerin dilini cehennemde yılanlar, ensesinden çekip yiyecekti. Büyüklere karşı gelen çocuklar gayya kuyusunda fokur fokur kaynayacaktı. Cennette ise Kevser şarabı vardı, huriler vardı, aklından ne geçirirsen hemen önüne geliyordu.

Fehime yemekleri getirdi. Ama ben cehennemde açlıktan ateş yeme pahasına da olsa yemeklere dokunmadım. Ciciannenin bütün ısrarları, Arapça dualardan çeviriler yaparak Tanrı emrine karşı gelmekte olduğumu anlatmaları, para etmedi. Sonunda:

— Haydi öyleyse git zıbar yat yatağında paşa gelmeden, dedi.

Ben de yeniden öğleden sonra kilitlendiğim odaya döndüm, soyunup girdim yatağa ve başımı yastıklara kapayıp hıçkıra hıçkıra ağladım, hıçkıra hıçkıra, doya doya... Paşa babayla artık aram bozulmuştu. Ne o benim yüzüme bakıyor, ne ben onun yüzüne bakıyordum. Sabahları, çıplak kafası, gözlüğü, pijamasıyla salondaki köşe minderine oturmuş, pipo biçimi ağızlığıy-

la sigarasını tüttürüp çayını içerken, ben yattığım odadan çıkınca gölge gibi hemen aşağıya tüyüyordum. Yemeklerde de, ya paşa babadan önce yiyordum yemeğimi, ya sonra. Sofrada beraber oturmuyorduk.

Bağa girmem, meyve, çiçek koparmam kesinlikle yasaktı. Paşa baba ön balkondan bahçenin her yönünü görüyordu. Onun için daha çok arka tarafta oynuyordum. Yusuf ağa iki dingile dört halka tahta tekerlek takmış, dingillerin üstüne de iki geniş tahta çakmıştı. Buna biniyor, Fehime'ye çektiriyordum kendimi. Bazen Fehime de biniyordu arabaya. Ama benim gücüm Fehime'yi çekmeye pek yetmiyordu.

Paşa baba öğle uykusundayken ön bahçeye geçiyor, bodur vişne ağaçlarına tırmanıp, kalaylı minicik bir bakraca vişne dolduruyor, bunları iple kuyuya sarkıtıp soğutuyordum.

Cicianne boyuna:

— Kuyuların yanına gitme, kuyu anası çıkıp seni aşağı çeker, diyordu.

Onun için Yusuf ağa oralardayken gidiyordum kuyunun yanına. Yusuf ağaya da soruyordum:

— Kuyu anası çıkar mı, diye.

— Ben varken çıkmaz, diyordu.

Yavaşça eğilip bakıyordum kuyunun içine, kuyu anası görünüyor mu, diye... Görünmüyordu. Sadece girintili çıkıntılı taşların üstünde tel tel yosunlarla karanlık sular görünüyordu.

Fehime:

— Kuyu anası yok, seni korkutmak için söylüyorlar, diyordu.

Bunu cicianneye de tekrarlamıştım:

— Kuyu anası yok, beni korkutmak için söylüyorsun sen.

— Çıkıp da seni bir kuyuya çekerse görürsün, demişti.

Hep karanlık suların içinde mi oturuyordu bu öcüler, kuyu anaları. Sadakat göstermişti de öcüyü üstelik. Bazen Fehime başına siyah bezler sarar, küçük parmaklarını burnuna sokar, işaret parmaklarıyla da gözkapaklarının altını aşağıya çeker, dişlerini göstererek:

— Ben kuyu anasıyım, derdi.

Üstüme gelirdi.

Ben de onun gibi küçük parmaklarımı burnuma sokup, gözlerimi aşağıya çekerek, dişlerimi göstere göstere onun üstüne giderdim:

— Ben de kuyu anasıyım. Seni yerim.

Cicianne anahtarlarıyla kilerleri, dolapları açmaya kalktığı sıralarda, onun da üstüne kuyu anası olup koşuyordum:

— Şimdi yerim seni.

Cicianne:

— Korktum korktum... diyordu.

Sonra da biraz pestil, biraz kayısı yahut erik kurusu veriyordu.

Ve bulaşığı zamanında yıkamadığı için, yemeğin altını zamanında söndürmediği için, bakkala giderse geç kaldığı için Fehime'yi köşelere sıkıştırıp dövüyor, kolunu bacağını çimdikliyor, kulağını çekiyordu. Nefes nefese:

— Seni yezit seni, seni kaltak seni! diyordu.

Fehime alışıktı bunlara. Hiç ağlamaz, ciciannenin arkasından dilini çıkarır:

— Bunak karı, derdi.

Ben de onunla dilimi çıkarır:

— Bunak karı, derdim.

Ben bütün pestillere, kayısı ve erik kurularıyla ciciannenin arada sırada elimden tutup götürdüğü misafirliklere rağmen, Fehime'den yanaydım.

Ona dayak attıkları zaman nefesim tıkanıyordu.

Fehime'yle elim üstünde oyunları, kuyu anası olup karşılıklı birbirini kovalamacalar, usulca bahçeden meyve çalmalar devam ediyordu. Ancak bir akşamüstü sandık odasında geçen olaydan sonra ikimiz de bir daha bu konu üstünde durmamıştık. Unutmuştuk bu olayı. Oysa işkence odasında hep o an geliyordu aklıma. Karanlık odada Fehime dürülmüş yataklara dayanmış, eteğini, hızlıca yukarı çekip donunu azıcık aşağıya indirerek:

— İşte benim kutum, diyordu.

Ve izbandut herifin yanında üstüme doğru gelen topal ihtiyar:

— Üstüme doğru tuttu tabancayı, diyordu.

Sessiz dinliyordum. Doğruydu bütün söyledikleri. Yalnız o anlatamıyordu neden kendisini öldürdüğümü.

Izbandut ihtiyarın sözünü kesti, bana döndü yine:

— Söylesene ulan, dedi, niye öldürdün bunu?

— Bilmiyorum, dedim.

— Yarına kadar öğrenirsin öyleyse.

İhtiyarı da alıp çıktı gitti odadan.

Yeniden dolaşmaya başladım odanın içinde. Bu akşam herhalde falakalar, cereyan geçirme araçları, tırnak sökme kerpetenleriyle yeniden gelecekler ve büyük sorgu ciddi olarak başlayacaktı.

Dayanabilecek miydim? Besbelli ki dayanamayacaktım. Ama neyi nasıl anlatacaktım. Cinayetleri kabul etmemle yetinmiyorlardı. İlle de neden öldürdüğümü soruyorlardı. Bunu ise ne ben anlatabilecek yetenekteydim, ne de onlar anlayabilecek...

Paşa babanın yazıhanesinin kilitli dolabından bana çaktırmadan çıkarıp, yine bana çaktırmadan minderin üstüne attığı çikolatalar artık sona ermişti. Haftada verdiği iri yirmi beş kuruşluklar da verilmez olmuştu.

Cicianne:

— Kerratı öğreninceye kadar paşa baba seninle konuşmayacak, diyordu.

Yemeklerde yeniden paşa babayla aynı sofraya oturmaya başlamıştım. Paşa babanın suratı hep asıktı, beni görmezlikten geliyordu. Eskiden tabağıma sevmediğim yemekler konduğu zaman yemeği yemezsem:

— Bitir önündekini, derdi.

Zar zor yemeye çalışırdım. Lokmalar ağzımda büyürdü. Bu eziyetin karşılığı olarak yemekten sonra bir çikolata düşerdi mindere. Yahut bir yirmi beşlik uzatılırdı elime. Şimdi ise:

— Bitir önündekini, denmiyordu.

Sadece bazen paşa babanın gözleri tabağıma dikiliyor ve mavi gözlerinde yıldırımlar çakmaya başlıyordu. İçim bulana, midem kabara yemeye çalışıyordum yağlı düğün çorbalarını, kıymalı kabak kalyelerini, su-

lu köfteleri... Bunları öylesine çok koyuyorlardı tabağıma, öylesine de bitirmem için baskı yapıyorlardı ki, yemeklerin hiçbirini sevmiyordum.

Nasıl, anne elbeziyle tahta ovar gibi suratımı acıta acıta sildiği için, hamamda yıkarken gözüme sabun kaçırdığı için, ne yıkanmasını, ne elimi yüzümü sildirmesini sevmiyorsam; yemekleri de öyle sevmiyordum. Kerratı da sevmiyordum. Her türlü yemek pis kokuyordu burnuma; balıklar, tavuklar vıcık vıcık sulu yutulmaz şeyler olarak geliyordu ağzıma. Lokmalar büyüdükçe büyüyordu avurtlarımda. Hele beyin, hele paça, salçalı karnıyarık kıyması...

Bir akşam yemeğinde ciğer yahnisi vardı. İri iri ciğer parçaları yüzüyordu rengi kararmış, yağlı, soğanlı suyun içinde... Yemek yermiş gibi yapıp, ekmek yiyordum sadece. Paşa babanın gözleri tabağıma dikilmişti. Bir lokma ciğeri çatalla ağzıma koydum. Çiğneyip yutmama imkân yoktu. Nerdeyse kusmak üzereydim.

Ve yine gürleme koptu:

— Yuuuuut.

Yut ama nasıl yutacaksın. Ne varsa ağzımda püskürdüm tabağa, kusuyordum.

Cicianne:

— Paşa görüyorsun yiyemiyor, deyip kolumdan tuttu, yemek odasından dışarı çıkardı beni.

Biliyordum, paşa iyiden iyiye kızmaya başlamıştı bana. Emir verdiği halde hem kerratı ezberletememiş, hem ciğer yahnisini yedirememişti. Paşa için olacak şey değildi bunlar.

— Parmak kadar boyuyla kafa tutuyor velet. Burnunu kırmak lazım piçin, dediğini duyuyordum.

Parmak kadar boyumla kafa tutuyordum, burnumu kırmak gerekti...

Ve onlar büyüktüler, güçlüydüler. Ben ise bir karıştım, Fehime'nin sandık odasıyla Yusuf ağanın uşak odasından başka da gönül rahatlığıyla sığınacak hiçbir yerim yoktu.

Ertesi gün öğle yemeğinde yine ciğer yahnisi vardı. Bu kez cicianne tabağımı doldurmamış, sadece bir kaşık koymuştu ciğer yahnisinden. Kulağıma eğilip usulca yine:

— Vallahi öldürecek paşa seni, artık bunu ye... diyordu.

Öyle de büyük duruyordu ki sulu ciğer parçaları. Bir çatal yine aldım. İmkânı yok yutamıyordum. Paşa baba mavi gözlerini devirerek bana bakıyordu. Ve yine çın çın öttü oda:

— Yuut.

Yuttum.

Ciğer yahnisini yutturmakta zafer paşada kalmıştı. Gözlerim doluyordu. Yaşlar süzülüyordu yanaklarımdan. Bu kez de paşa erken kalkıp ayrıldı odadan... Cicianneye:

— Yemeyeceğim işte, dedim.

Cicianne Tanrının günah yazacağını tekrarlıyordu. Nimete karşı gelmek küfürdü. Ölünce cehenneme gidecektim. Öyle aç, öyle aç kalacaktım ki ateşleri yiyecektim.

Razıydım ölmeye, ateş yemeye de, ama ciğer yahnisini yemeyecektim.

* * *

Paşa baba Almanya'da eğitim görmüştü. Kendisinin gençliğini bilenler çok başarılı, çok atak, çok sert olduğunu söylüyorlardı. Ata bindiği zamanlar dizleriyle atın karnı arasına iki beş para sıkıştırırmış. Saatlerce atı koşturduktan sonra döndüğünde, beş paraları dizleriyle atın karnı arasından çıkarıp uzatırmış. Böylesine iyi binermiş ata. Bu nedenlerle de Alman ordusunda büyük ün yapmış. Hatta Türkiye'ye dönerken İkinci Vilhelm'in bir büstünü ve çeşitli madalyalar armağan etmişler kendisine. Ama bunları hep başkalarından dinlerdik. Yoksa paşa baba kendisiyle ilgili hiçbir şey anlatmazdı.

Paşa babanın nasıl Almanca konuştuğunu sadece bir defa görmüştüm. Bir gün öğleden sonra bir Alman madam gelmişti eve misafirliğe. Kimdi, kimin nesiydi Alman madam, bilmiyorum. Herhalde paşa babanın yakın tanıdığı biriydi. Madam gelince odasına koşmuş, pijamalarını çıkarıp elbiselerini giymişti. Ciciannenin gözü hiç tutmamıştı madamı. Fehime'ye:

— Koca bir gavur karısı geldi. Allah vere de helaya girmese, bunlar takunya giymezler, kıçlarını da yıkamazlar. Arkasından evi şartlamak gerekecek... diyordu.

Paşa babanın ise yüzünde güller açmıştı. Bir neşe, bir keyifle çatır çatır Almanca konuşuyordu.

Cicianne ortalarda görünmüyordu. Paşa bağırıyordu:

— Yahu nerdesin, bir likör ikram et bize...

Ben bir salona çıkıyor, paşa babayla Alman madama bakıyor, bir aşağı iniyor, cicianneye bakıyordum. Cicianne:

— Bok içsinler, diyordu Fehime'ye.

Likör yukarıdaydı. Cicianne de yukarı çıkmak istemiyordu. Cebinden anahtarlarını çıkarıp bir tanesini ayırdı. Uzun uzun anlattı Fehime'ye, likörlerin hangi dolapta olduğunu. Yukarı Fehime çıkacak, likörlerle likör takımını alıp aşağıya inecekti. Likörleri kadehlere aşağıda koyacaklar, sonra Fehime gavur karısına likör tutacaktı tekrar yukarı çıkıp.

Ben de Fehime'nin peşinden yukarı çıkıyor, o likör takımını, ben de iki likör şişesini alıp aşağı iniyorduk. Likörlerden bir tanesi nane, bir tanesi ahududuydu. Hangisinden ikram etselerdi acaba gavur karısına? Cicianne likörün karın ağrısına iyi geldiğini, onun için evde bulunması gerektiğini söylüyordu. Ahududu verilmesi tercih edildi sonunda. Küçük gümüş bir tepsiye, uzun saplı iki küçük gümüş kadeh yerleştirildi. Cicianne eliyle likör döktü bunlara. Fehime'ye de tembih etti:

— Dökmeden çıkar ha, diye.

Fehime elinde küçük tepsi, adım adım pür dikkat çıkıyordu merdivenleri. Ben de yine peşinden. Fehime likörü vermek için önce paşa babaya doğru yürüdü. Kahve, çay daima ona verilirdi önce. Bu kez paşa, madamı işaret etti. Çok kibar:

— Kızım önce madama tut, dedi.

Fehime madama yöneldi. Madam aldı kadehi. Almanca konuşmaya devam ediyordu. Paşa gülüyor, madam gülüyordu. Paşa baba da aldı kadehi.

— Prozit.

— Prozit.

Fehime kadehleri almak için salonun dibinde bekliyordu. Paşa Fehime'ye:

— Sen o şişeyi getirsene buraya... dedi.

Fehime aşağıya seğirtti. Ben de peşinden. Cicianneye:

— Büyük hanım, paşa şişeyi istiyor, dedi.

Cicianne:

— Ah başıma gelenler, zilzurna olacaklar yukarda... dedi.

Ama paşa baba bir şey isteyince karşı çıkmak mümkün müydü? Ahududu likörü şişesini tutuşturdu Fehime'nin eline. Fehime tekrar çıktı yukarı, şişeyi paşa babaya uzattı. Paşa baba da ayağa kalktı, madamın kadehini bir daha doldurdu; sonra geldi kendi kadehini de doldurdu.

— Prozit.

— Prozit.

Almanca konuşma, kahkahalar, gülüşmeler arasında çatır çatır devam ediyordu.

Bir ara madam ayağa kalktı, bir şeyler sordu paşa babaya; paşa baba da ayağa kalktı, helanın kapısına doğru yürüdü, helayı gösterdi madama. Madam helaya girdi. Paşa baba yine bağırıyordu.

— Yahu havlu getirin.

Cicianne aşağıda dövünüyordu:

— Düşündüğüm geldi başıma, girdi helaya gavur karısı.

Sakız gibi kocaman tüylü bir havlu çıkardı bir yerlerden, tut etti Fehime'ye.

— Git bekle karıyı kapının dibinde, dedi. Kulak da ver bakalım içeriye, karı nalın giyecek mi, tıkırtısından anlarsın.

Fehime elinde havlu, tekrar çıktı yukarı. Helanın dibinde durdu. Bir yandan da kulak veriyordu içeri; madamın takunya giyip giymediğini anlamak için. Ben de Fehime'nin arkasında durmuş, ben de kulak veriyordum.

Madam neden sonra çıktı. Fehime havluyu uzattı. Madam elini siler gibi yaptı havluya:

— Mersi, dedi.

Cicianne aşağıda haber bekliyordu gavur karısının takunya giyip giymediği konusunda. Ben hiçbir tıkırtı duymamıştım, Fehime de duymamıştı. Fehime:

— Büyük hanım, galiba giymedi, hiçbir tıkırtı duymadım, dedi.

Ben de:

— Giymedi, dedim. Tıkırtı duymadım ben de...

Cicianne dövünüyordu:

— Ah başımıza gelenler, karının arkasından bütün evi şartlamak gerekecek.

Derken, bir "yahu" koptu yukardan. Paşa baba bağırıyordu:

— Yahu Vilhelm'in heykeli nerde?

Alman madama gençliğinde Almanya'dayken kendisine verilmiş olan armağanı gösterecekti herhalde.

Cicianne:

— Gördün mü sarhoş oldular, şimdi de gavurun heykelini istiyor, diyordu.

Paşa baba bağırıp duruyordu yukardan:

— Yahu, nerde diyorum, Vilhelm'in heykeli.

Ciciannenin yüzü iyice kararmıştı. Kendi kendine mırıldanıyordu:

— Ne bileyim ben nerde, namaz kılman evde heykel mi olurmuş.

Bize de dert yanarak bilgi veriyordu:

— Almanya'dan geldiği zaman gavurun koca putunu da beraberinde getirmişti. Ahıra mı koyduk, bodruma mı koyduk, ne bileyim ben şimdi nerde...

Paşa babanın sesi gitgide daha hızlı çıkıyordu:

— Yahu gelsenize buraya...

Ciciannenin elleri ayakları titremeye başlamıştı:

— Zaten o karı geldiğinde anladımdı bir uğursuzluk olacağını. Bak gördün mü tutturdu işte gavurun heykeli nerde diye. Bulamazsak yeri göğü oynatır şimdi. Kız koş, söyle Yusuf ağaya, hemen ahıra, bodruma, dış mutfaktaki dolaplara falan baksın... İki gözüm Allahım sen günah yazma.

Cicianne yuvarlana yuvarlana merdivene gidiyordu.

Paşa baba devam ediyordu bağırmaya:

— Yahu nerdesin?

Cicianneden ince bir cevap çıktı:

— Buradayım, geliyorum.

Ben de peşinden çıkıyordum ciciannenin. Cicianne salona girdi. Alman madam ayağa kalkmıştı. Paşa baba Almanca ciciannenyi tanıştırdı madama. Alman madam gülümseyerek elini uzattı.. Cicianne de elini uzattı. Sözde tokalaştılar. Paşa baba cicianneye:

— Nerde yahu o Almanya'dan getirdiğim heykel, dedi.

Cicianne:

— Bir yere kaldırdıktı ama nereye kaldırdıktı bilmiyorum ki... dedi.

Paşa baba:

— Haydi hemen bakın sağa sola, nereye koymuştunuz, dedi.

Cicianne odalardan birine seğirtti. Fehime'yle Yusuf ağadan bir haber gelinceye kadar zaman kazanmak istiyordu.

Ben hatırlıyordum o heykeli bir yerde gördüğümü ama nerde görmüştüm? Uçları sivri bıyıklı, sert bakışlı, göğsü madalyalı yarım bir heykeldi. Ne olduğunu pek anlamamıştım ama terslenmekten korktuğum için de kimseye bir şey sormamıştım. Orayı burayı karıştırıp kurcalamama kızılıyordu. Onun için kilerde, ahırda, dış mutfakta, bodrumlarda gördüğüm şeyleri sormuyordum kimseye. İşime yarayacak bir şey bulursam alıyordum. Örneğin paslı, demirden kılıfı olan, sapı eğri bir süngü bulup, sadece Yusuf ağaya göstermiştim:

— Fransız süngüsü, demişti.

İki ucuna ip bağlayıp, tüfek gibi sırtıma takarak, bir süre bu süngüyle dolaşmıştım bahçede. Paşa baba da aramız iyi olduğu günlerde eski sırmalarını vermişti bana. Bu sırmaları omzuma belime sararak kendimce oyunlar icat ediyordum. Sırtımdaki gerçek paslı süngü de silahım oluyordu. Üstelik böylece kuyu anasına karşı kendimi daha güçlü hissediyordum.

O heykeli de yine sağı solu karıştırırken görmüştüm bir yerde. Tam hatırlayamıyordum ama nerde gördüğümü. Paşa baba şimdi heykeli istiyordu. Bir bulursam ola ki kerratı ezberlemediğim için duyduğu öfke yumuşardı.

Görmesine görmüştüm o heykeli ama nerde?

Birden helaya doğru fırladım. Köşkte öyle üç tane büyük hela vardı. Helaların kapısından girince sağda kocaman mermer bir yalak, yalağın da tam ortasında bir musluk vardı. Musluğun sapını öne çekince su akardı. Sağa yahut sola itince musluk kapanırdı. Bir de ayrıca su dolu iki büyük bakır güğüm dururdu yalağın dibinde. Depoda su biriktiği zamanlar bu güğümler kullanılırdı. Fehime güğümleri kaldırır, paşa baba ile ciciannenin apdest almaları için azar azar su dökerdi onlara... Helanın içinde ayrıca apteshane bölümünü ayıran bir kapı daha vardı. Apteshanenin de taşları mermerdi. Takunyalar burada, kapının iç tarafında dururdu. Apteshanede de bir musluk ve bir ibrik vardı. Bir de ipe dizili taharet mendilleri...

Helaya fırladım ve kocaman yalağın altındaki oturak dolabını açtım. Heykel orada, oturağın yanında duruyordu.

Heykeli tek başıma çıkarmama imkân yoktu.

— Buldum paşa baba buldum, diye bağırıyordum.

Paşa baba geldi, heyecanla açık bıraktığım hela kapısının dibinden:

— Nerde buldun, diye sordu.

— Burada, oturak dolabında...

Madam da kalkıp paşanın yanına gelmişti. Ben oturak dolabının önüne çömelmiş:

— İşte burada paşa baba, diyordum.

Paşa baba içeri girdi, eğildi, heykeli oturak dolabından zar zor tutup çıkarmaya uğraştı. Heykelin baş tarafı çıkıyor, göğüs kısmı oturağa takılıyordu. Madam da azıcık eğilmiş paşaya bakıyordu. İkinci Vilhelm'in başı oturak dolabından bir dışarı çıkıyor, bir içeri giriyordu. Paşa heykeli bıraktı. Oturağı alıp çıkardı önce. Sonra tekrar yakaladı heykeli. Heykel çıktı dolaptan. Paşa baba heykelin başını omuzlarını üfledi, eliyle tozlarını silkti. Kan hücum ettiği için karpuz büyüklüğünde bir turpa benzeyen kıpkırmızı kesilmiş çıplak başıyla madama döndü, Almanca bir şeyler söyledi. Bana da:

— Kim koymuş bunu buraya, diye bağırıyordu.

Heykeli salondaki mermer masanın üstüne oturttu. İkinci Vilhelm dimdik bıyıklarıyla yan yan paşa babaya bakıyordu.

Paşa baba madama devam ediyordu Almanca çatırdatmaya... Ama paşa babanın fena hırslandığını hissetmiştim.

Az sonra girdiği odadan çıktı cicianne. Duymuş olmalıydı heykelin bulunduğunu. Rol kokan bir saflıkla:

— A bulunmuş, nereye koymuşuz, dedi.

Paşa baba:

— Elinin körüne koymuşuz, hela dolabından çıktı. Madama rezil olduk! dedi.

Cicianne:

— Dur bari haber vereyim de, aşağıda aramasınlar, diye sıvıştı salondan.

Ben de yine beraber iniyordum onunla. Cicianne:

— Hela dolabından çıkmış, koynumdan çıkacak değildi ya gavurun heykeli, diyordu.

Bir süre sonra paşa, Alman madamı, ta bahçe kapısına kadar geçirdi. Ertesi gün de erkenden Yusuf ağayı yukarı çağırdı, salonun ortasındaki acem halısını sardırıp omzuna yükletti. Bir de adres yazıp eline verdi:

— Al bu halıyı bu adrese götür, dedi.

Alman madam laf arasında halıyı çok beğendiğini söylemişti. Paşa baba da halıyı madama hediye gönderiyordu.

Cicianne küplere binmişti. Anahtarlarını şıngırdata şıngırdata suratı bir karış, her zamankinden daha fazla bir ahlayıp oflamayla inip çıkıyordu merdivenleri... Akşamleyin de başına bir atkı sardı. Başım ağrıyor diye erkenden yattı. Paşaya kızdığı zamanlar hep böyle yapardı.

* * *

İşkence odasında çoktan gece olmuştu. Kapıdaki nöbetçiler yine değişmişti. Ama dün akşamki gibi gözlerini kırpmadan bana dikmiş bakmıyordu hiçbiri. Dün akşamki nöbetçi garipti. Nöbeti süresince hep öyle bana bakmıştı. Odanın ampulü kendiliğinden yanmıştı. Dışarıdan yakılıyordu anlaşılan. Derken akşam yemeği geldi. Yemekleri hep aynı kişiler getiriyorlardı. İki çinko tabağa bulgur pilavıyla nohut koydular.

Her dakika tetikte bekliyordum. Bir anda odaya girecekler.

— Söyle ulan ibne! diye girişeceklerdi.

Neyi söyleyecektim? İhtiyarı, neden, nasıl, niye öldürdüğümü...

Neden, nasıl, niye öldürmüştüm o ihtiyarı?

Anneyle babayı, babaanneyi, Sadakat'i niye öcüye yedirmiştim, niye yakmıştım evi, niye Fatma'yla suç ortaklığı etmiştim? İhtiyarı öldürdüğüm zaman da henüz gençti ve zaten ben öldürmeden önce ölmüştü. Tıpkı ben yakmadan önce evin zaten yanmış olması, ben öcüye yedirmeden önce anneyi de, babayı da, babaanneyi de öcünün yemiş olması gibi...

Anlamsızlığın anlamını soruyorlardı bana, yahut anlamın anlamsızlığını...

Heykelle halı olayından sonra köşkte hava değişmişti. Cicianne hem konuşuyor, hem de konuşmuyor gibiydi paşa babayla. Sabahları birlikte çay içmiyor, akşamları da birlikte oturmuyorlardı balkonda. Paşa baba biraz yalnız kalmış gibiydi. Eskisi kadar da sık sık bağırıp durmuyordu. Hele artık yemeklerde gözlerini devirerek tabağıma bakıp:

— Yuuuut! demekten vazgeçmişti.

Gerçi ne çikolatalar görünüyordu minderde ne de iri yirmi beşlikler sıkıştırılıyordu elime ama, küçük ilişkilerde bir iyileşme vardı. Örneğin kümeslere girmem yasakken, paşa baba arka bahçeye indiği zaman bana sesleniyordu:

— Gir bakayım follukta yumurta var mı?

Yahut yukarıdayken terliklerini benden istiyor veya ağızlığını veriyordu:

— Tavuk tüyüyle bir güzel temizle bunu, ama kırma sakın.

Bütün bu istekler adam yerine konmanın sevincini kabartıyordu içimde. Şu kerratı su gibi ezberleyip bir sürpriz yapsaydım paşa babaya, kimbilir beni yine ne kadar çok sevecekti. Arada sırada Fehime'nin de yardımıyla çalışıyordum. İki kere iki dört, iki kere üç altı, iki kere dört sekiz...

Beşlerin sonuna kadar bayağı kıvırıyordum. Ben "iki kere iki dört" dedikçe, Fehime:

— Dön de götünü ört... diyordu.

Bir de altı kere altı, otuz altıyı biliyordum. Fehime:

— Babanın bıyığı yolda kaldı, diyordu.

Bir sabah paşa babanın karşısına dikildim, hızlı hızlı saymaya başladım:

— Bir kere bir, bir; bir kere iki, iki; bir kere üç, üç... İkilere geçtim... iki kere bir iki; iki kere iki, dört... iki kere üç, altı... Üçlere geçtim.. Bazen tekliyordum. Üç kere yedi, üç kere yedi...

Paşa baba:

— Yirmi bir, diyordu.

Tekleye mekleye altılara kadar geldim. Paşa baba için bu kadarı da zaferdi. Sonunda ne de olsa dediği yine az çok olmuştu. Beni kucağına oturttu:

— Aferin, işte böyle olmalı, dedi.

Ben de paşa babanın boynuna sarıldım. Yanaklarını öptüm. Barışmıştık. Beni omuzlarına bindirdi. Omuzlarında hoplatıyordu. Ben de kendimden geçmiş, çıplak başına vuruyordum paşa babanın. Önce yavaş yavaş, sonra daha hızlı, sonra daha hızlı, trampeta çalar gibi...

Vurma ölçüsünü herhalde fazla kaçırdım. Top gibi bir:

— Ulan velet! patladı.

— Ulan velet dayak mı atıyorsun bana...

Ne olduğumu şaşırdım. Paşa baba bacağımdan çekip alaşağı etmiş beni, koltuğuna kıstırarak arkadaki kendi yatak odasına götürüyordu. Bir eliyle bacağımdan tutup, yatak odasının penceresinden tepetaklak aşağıya sarkıttı. Aşağıda, arkadaki kuyudan su çeken tulumbanın koca yalağı vardı. Tepeüstü çırpınıyordum. Paşa baba:

— Bırakayım mı, ha ulan, diyordu.

— Bırakma paşa babacığım, yapma paşa babacığım, diye çığlık çığlığa bağırıyordum.

Odaya cicianne girmişti:

— Paşa ne yapıyorsun, diyordu.

Fehime de yukarı koşmuştu.

Beni paşanın elinden aldılar. Paşa nefes nefese:

— Seni velet seni, kafamda trampeta çalıyor, intikam alıyor kereta, diyordu.

Ben korkuyla, hıçkırıkla bağırma arasında katılıp kalmıştım. Gül suyuyla ellerimi, ayaklarımı ovuyorlar, ağzıma parmak sokup damağımı kaldırıyorlardı.

Cicianne:

— Bu çocuğu öldürecek bu adam, annesine mektup yazayım, gelsin alsın, diyordu.

Anne gelinceye kadar paşa babayla bir daha karşılaştırmadılar beni. Fehime'yle Yusuf ağa benden yanaydılar. Yusuf ağa tekrar tekrar soruyordu:

— Seni omzuna aldı, başına vurdun, sonra seni bacağından tutup pencereden aşağı sarkıttı ha...

Arkasından da yorum yapıyordu:

— Delidir bizim paşa efendi... Beni de, kurumuş çamı kestim diye tabancayla kovalamıştı. Eline ayağına kapandım da öyle affetti...

Fehime de aynı yoruma katılıyordu:

— Herkes biliyor zaten onun deli olduğunu...

Birkaç gün sonra anne geldi. Boynunda tilki kürkü vardı. Sarıldı kucağına aldı beni. Ben de içim kopa kopa sarıldım ona. Bana oyuncaklar getirmişti. Mantar atan tüfek, farları yanan kocaman siyah bir otomobil, hacıyatmaz ve bir paket büyük çikolata...

Kendi evine gelmenin oh deyişi içindeydi anne. Babayla babaanneyi doya doya çekiştiriyordu cicianneye:

— Sebep olanlar sebepsiz kalsın, diyordu.

Ağlaya ağlaya bir sinemaya bile gidemediğini, bir terlik bile alamadığını anlatıyordu.

Cicianne bu çekiştirmelerden hoşnuttu. Paşa baba ortalarda yokken salondaki minderlere oturuyorlar, uzun uzun çekiştiriyorlardı babayla babaanneyi...

Cicianne babaanne için:

— Alt tarafı bohçacılıktan gelmiş, diyordu.

Anne:

— Bir şeyler okuyup boyuna oğlunun üstüne üflüyor, yapmadığı büyü kalmıyor, diyordu.

Cicianne:

— Kocan senin kocan değil, anasının kocası olmuş, diyordu.

Beni de ortak etmeye çalışıyorlardı çekiştirmelerine. Anne beni göstererek:

— Evladıma bile doya doya sarılamıyorum, diyordu. Azıcık öpüp sevsem bir kenara çekip, "fazla yüz verme" diyor bana, diyordu.

Sonra da bana bakıp, içini çeke çeke başını sallıyordu:

— Ah o babaanne, ah o babaanne...

Cicianne de:

— Geberemedi gitti cadı, diyordu.

Babayla babaannenin konuşmaları geliyordu aklıma:

— Mustafa'mla Süleyman'ın arası ne kadardı?

— Süleyman'ı martta gömdük, Mustafa'yı öteki yılın eylül sonunda...

— Öyleyse Mustafa'm on dördünü henüz bitirmiş olmalı...

Ve anne kapıları çarparak girip çıkıyordu odalara.

Baba:

— Mecnun, divane ma'kulem, diyordu.

Babaanne:

— Sus sus, elde iyisi yok, diyordu.

Sonra baba ellerini ayaklarını öpmeye çalışıyordu babaannenin.

Ve anne şimdi ağlıyordu cicianneye:

— Sebep olanlar sebepsiz kalsın.

Arkasından tembih ediyorlardı bana:

— Sakın bunları babayla babaanneye söyleyeyim deme...

Cicianne:

— Müzevirlerin cehennemde gözlerini akrepler oyacak, diyordu.

Paşa baba, kızı geldiğinden beri benimle arasında olanları unutmuş gibiydi. Hatta bir gün durup dururken beni yanına çağırmış, bir beş liralık sıkıştırmıştı elime. İlk kez bir beş liram oluyordu.

Anne:

— Ver saklayayım ben beş liranı, demişti.

Pek yanaşmamıştım beş lirayı anneye saklatmaya. Düğmeli küçük bir cüzdan vermişti cicianne. Onun içine koymuştum beş lirayı. Anneye de:

— Bak burada duruyor işte, demiştim.

Sonra bir beş lira da cicianne vermişti. Onu da koymuştum cüzdanın içine. Eve misafirliğe gelen teyzeler de bazen bir lira, bazen yirmi kuruş veriyorlardı. Onları da koyuyordum cüzdanın içine...

Cüzdanı da yatağımın altına saklıyordum.

Fehime:

— Kaç paran oldu, diye soruyordu.

— İki beş liram, üç bir liram, üç tane de yirmi beş kuruşum var, diyordum.

Anne, yine bana "Doktora gidiyorum" diye şehre indiği bir gün, tenteli bir atlı arabayla dönmüştü eve. Arabacı kocaman bir paket indirmişti arabadan.

Anne, bahçe kapısından adımı bağırıyor:

— Koş koş, gel bak, sana ne getirdim, diyordu.

Koştum. Anne paketi açtı. İçinden üç tekerlekli bir bisiklet çıktı. Öndeki küçük tekerleğin iki demir kulağı vardı. Ayaklarını ona koyuyor, ön tekerleği sağa yahut

sola kırarak istediğin yere dönüyordun. Bisikletin bir de yine kulaklı bir sopası vardı ortasında. Büyük arka tekerleklerin üstündeki tahta seleye oturup ayaklarını ön tekerleğin demir kulaklarına uzatıyor, sonra da ortadaki sopanın kulaklarını tutup, sopayı ileriye geriye itip çektikçe, tıkır tıkır gidiyordum. Deliye dönmüştüm sevinçten.

Bahçenin ana yolunda bir aşağı bir yukarı bisikletle gidip geliyordum. Arka tarafa geçtikçe, Fehime:

— Biraz da ben bineyim ne olur, diyordu.

Bazen:

— Olmaz, bu benim bisikletim, diyordum.

Bazen de:

— Peki azıcık bin, diyordum.

Fehime de biniyordu bisiklete.

Bir seferinde Yusuf ağa bile bindi bisiklete. Ama ayaklarını sığdıramadı.

İşte o sıralarda öldürmüştüm topal ihtiyarı.

Paşa baba evi boyatmaya kalkmıştı. Köşkün dışına iskeleler kurulmuştu. Boyacılar iskelelere çıkıp evi boyuyorlardı.

Anneyle cicianne sandık odasındaki dürülü yatakları indirmişler, yatakların altındaki sandıkları açarak içlerini gözden geçiriyorlardı. Ben de başlarında duruyordum. Sandıklarda eski yün hırkalar, yırtık çarşaflar, eski perdeler vardı. Bunlardan bir tanesinden sapı kırık bir iki şemsiye, işe yaramaz ayakkabılar, birkaç eski kasatura, bir de paslı tabanca çıkmıştı. Tabancayı görünce:

— Bu benim olsun ne olur, demiştim.

Önce cicianne:

— Olmaz, Allah korusun, şeytan doldurur, demişti.

Ağlayıp tepinmeye başlamıştım:

— Ne olur cicianne azıcık oynayayım.

Anne:

— Nasıl olsa boş, alsın oynasın, demişti.

Tabancayı vermişlerdi.

Kaptığım gibi tabancayı dışarı fırlamıştım. Yusuf ağa elimde tabancayı görünce irkilmişti. İlk kez bir büyük korkuyor gibiydi benden. Sezmiştim bunu. Üstüne üstüne gittim Yusuf ağanın. Yusuf ağa:

— Yapma küçük bey, bir kaza olur falan, diyordu.

Sonra eve gelen yoğurtçuya tuttum tabancayı. Yoğurtçu daha da çok korkmuştu:

— Kim vermiş bunun eline bunu, diyordu.

Sonra eve erzak getiren bakkalın çırağına tuttum. Fehime, çırağın küfesinden dolu kesekağıtlarını alıp indiriyordu. Çırak eliyle elimi itiyordu:

— Başka tarafa tut onu.

Fehime:

— Boş boş korkma, diyordu.

Ama çırak bal gibi korkuyordu.

Kim görse tabancayı korkuyordu. İlk kez korkuyordu büyükler. Gerçekten korkuyorlardı.

Boyacılar devam ediyorlardı iskelelere inip çıkmaya, evi boyamaya... Tabancayı pantolonumla belimin arasına sokmuştum. Boyacılar iskelelere çıkıp indikçe, ben de iskelelere tırmanmak istedim. İskelelerin en üstünde bir boyacı vardı. Benim iskeleye tırmandığımı görünce:

— İn ordan aşağı, diye bağırdı.

Aldırmadım. Çıkmaya çalışıyordum iskeleye. Boyacı:

— İn ordan aşağı! Şimdi gelirsem döverim seni, dedi.

Evdekilerin dışında bir yabancı ilk olarak beni döveceğini söylüyordu. Hiddetten morarır gibi olmuştum. Boyacı bağırıyordu:

— İn diyorum sana oradan...

Yere süzüldüm. Biraz geriye doğru gittim. Belimden tabancayı çıkardım. Yukarıdaki boyacıya doğru tuttum:

— Şimdi seni vurayım da gör, dedim.

Boyacı:

— Dur yapma, dedi.

İskeleyi tutan direklerden birinin arkasına doğru kaymak istedi. Ayağı mı takıldı boya kovasına, dengesi mi bozuldu ne oldu, anlayamadım. Adam:

— Ah anam, diyerek iskeleden aşağı doğru düştü.

Öteki boyacılar koşuştular. Yusuf ağa koştu. Fehime geldi. Derken paşa baba geldi... Boyacıyı kucakladılar. Su içirttiler. Ama boyacı yürüyemiyordu. İnliyordu. Sonra da bayıldı galiba. Ben koşup Yusuf ağanın odasına saklandım. Tabancayı da Yusuf ağanın yatağının altına sakladım. Neden sonra dışarı çıktım. Boyacıyı bir arabaya koyup götürmüşlerdi. Bana kimbilir neler yapacaklardı. Kimse bir şey yapmadı, kimse bir şey söylemedi. Kimsenin haberi yoktu boyacıya tabanca tuttuğumdan... Boyacı bunu söylemeden bayılmıştı. Ertesi gün ayağının kırılmış olduğunu duydum öteki boyacılardan. Yerine başka biri gelmişti.

Şimdi o ihtiyar topal, bunun hesabını soruyordu benden:

— Niye öldürdün, diyordu.

Büyük olduğu ve beni döveceğini söylediği için öldürmüştüm. Hoş ben öldürtmeden önce de zaten ölüydü. Yaşadığı yoktu ki... Üç beş kuruş almaya çalışan bir işçi parçasıydı.

İşkence odasında aşağı yukarı dolaşırken yokluyordum kendimi, pişman mıydım? Pek öyle bir duygu yoktu içimde... İşkence saatini bekliyordum artık... Yere yakacaklar, ayaklarım patlayıncaya kadar vuracaklar, tırnaklarımı sökecekler, hayalarımdan elektrik akımı geçirecekler ve boyuna soracaklardı:

— Söyle, niye, neden öldürdün?

* * *

Sabaha kadar hep bekledim işkencenin başlamasını... Ama kimse gelmedi. Kapıdaki nöbetçiler de benimle ilgilenmiyorlardı...

Bir ara yatakta bir sigara yaktım:

— Ulan, dedim, bunların hepsi numara... Onların asıl öğrenmek istedikleri cinayet çok daha başka bir cinayet... Asıl o cinayeti anlattıracaklar bana...

Ve ben bütün başka cinayetleri kabul etme pahasına, anlatmayacaktım o cinayeti. Kararlıydım bunda...

V

BUGÜN buraya tıkıldığımın beşinci günü. Dün yemek getirenlerden başka sadece tombul kıçlı ufak genç herif uğradı.

— Bundan sonra çay içerken başınızda nöbetçi duracak, dedi.

— Neden?

— Bardağı kırıp bileklerinizi kesmemeniz için.

— Niye kesecekmişim bileklerimi, dedim.

— Orasını bilmem öyle emir aldık, dedi.

— Mustafa'yla Süleyman'ı kimin öldürdüğünü sormuştunuz...

Alaylı bir gülüş yayıldı suratına:

— Hiçbir şey sormadım ben size, karıştırıyorsunuz, sinirleriniz bozulmaya başladı... dedi.

— Rica ederim nasıl olur, siz sordunuz...

Cevap vermeden yürüdü çıktı odadan...

Bir plan uyguluyorlar bunlar bana ama tam kestiremiyorum. Dün gece de odanın içine girip yatağın dibinde değiştirdiler bütün nöbetleri. Her nöbet değiş-

mesinde işkenceye geldiler diye uyanarak fırladım yataktan. Dipçikle göğsüme vurup:

— Yat zıbar, dediler.

Daha kaç zaman kalacağım burada, bilmiyorum. Ne zaman başlayacaktı gerçek sorgu. İzbandut gibi adam, topal ihtiyarla birlikte giderken:

— Söylesene ulan niye öldürdün bunu, demişti.

— Bilmiyorum, demiştim.

— Yarına kadar öğrenirsin öyleyse, demişti.

Ve çıkıp gitmişlerdi.

Oysa ertesi gün sadece o tombul kıçlı herif gelmişti. Bundan böyle çay içerken bileklerimi kesmeyeyim diye yanımda nöbetçi duracağını söylemek için. Başka da hiç kimse gelmemişti. Sadece geceleyin nöbet değiştirmeye gelenlerden iki kez dipçik yemiştim.

Elbet bir yerde kopacaktı dananın kuyruğu ama ne zaman...

Yemek getirenlere iki paket sigara daha aldırmıştım. Dün başımda nöbetçinin durmasını önlemek için çay içmekten vazgeçtim. Ama bugün kararımı değiştirdim. Çay içerken belki bir şeyler öğrenirim umuduna kapıldım. Kapıya kadar gidip nöbetçilere:

— Çay rica ediyorum, dedim.

— Gir ulan içeri! dediler.

Çay falan gelmedi. Bir süre sonra tekrar gittim kapıya. Nöbetçiler tomsonlarıyla duruyorlardı.

— Helaya gitmek istiyorum, dedim.

Helaya gitmek ayrı bir törene tabiydi. Nöbetçiler, nöbeti değiştirdikten sonra akıllarına gelirse helaya gitmek istediğimi amirlerine söylüyorlardı. Süngülü özel

bir ekip geliyor, o götürüyordu helaya. Bir süngülü önde, iki süngülü arkada, süngüleri sırtıma dayanmış, öyle gidiyordum helaya... Süngülülerden biri helanın kapısında, biri içerde, biri de tam yanımda duruyordu. Büyük abdest ederken de apteshanenin kapısı açık kalıyordu. Süngülü karşımda bekliyordu. Ve beni seyrediyordu. Önce çok zor gelmişti böyle abdest etmek. Sonra aldırmamaya başlamıştım. O bana bakıyor, ben de ona baka baka ıkınıyordum. İşimi bitirip ellerimi yıkadıktan sonra, yine bir süngülü önde, iki süngülü arkada odaya dönüyorduk.

Bu kez de uzun bir süre bekledikten sonra helaya yine aynı törenle gittik. Dönüşte.

— Mümkünse çay rica ediyorum, dedim.

Cevap vermediler. Az sonra yemek getirenlerden daha önce de çay getirmiş olanı bir demlik çay getirdi. Yanında biri daha vardı. Çay bardağını kırıp bileklerimi kesmeyeyim diye o bekleyecekti yanımda.

Demlikten çay koydum bardağa, şekeri karıştırdım, bir sigara yaktım, birkaç yudum içtim. Başımda bekleyene:

— Size de zahmet oluyor... dedim.

— Estafirullah, dedi.

— Bir sigara içer misiniz?

Paketi uzatmıştım.

Kapıya doğru kaçamak bakarak bir sigara aldı.

— Mersi, dedi. Şimdi içersem görürler, sonra içerim.

— Hâlâ öğrenemedik neden geldiğimizi buraya?

Adam öne doğru hafifçe eğildi, gözünü kırparak:

— Merak etmeyin, sizi herhalde bırakacaklar, dedi.

— Sahi mi?

— Öyle sanıyorum.

— Peki ama ne zaman bırakacaklar?

Adam masum bir şekilde omuz silkti:

— Onu bilemiyorum.

— Hep getirdiklerini buraya mı koyarlar?

— Bazen buraya, bazen başka yere...

— Peki ne yapıyorlar buraya getirdiklerini?

Yüzünü buruşturdu adam:

— Onu ne siz sorun, ne ben söyleyeyim...

— Peki nerden biliyorsunuz beni bırakacaklarını?

— Öyle sanıyorum.

— Olmadık şeyler sordular bana. Ben doğmadan ölmüş kişileri benim öldürdüğümü iddia ettiler. Topal bir ihtiyar getirdiler. "Kırk yıl önce bunu neden öldürün?" dediler.

Adam anlamlı anlamlı gülümsüyor, ah gidi ah gibilerden başını sallıyordu.

— Siz sinirlerinizi bozmamaya çalışın, aldırmayın.

— Önce jiletimi aldılar, sonra da çay içerken bardağı kırıp bileklerimi kesmeyeyim diye sizi koydular.

— Boş verin, fazla düşünmeyin bunları.

— Daha önce gelenlerden intihara kalkanlar oldu mu hiç?

— Çok olur.

— Neden?

— Dayanamazlar...

— Neye dayanamazlar?

Adam, öyle işte der gibi dudaklarını uzatıp çarpıttı.

— Gece mi yapıyorlar sorguyu.

— Belli olmaz hiç...

O sırada nöbetçilerden biri girdi içeri:

— Konuşma yok! diye bağırdı.

Adam iki adım geri çekildi hemen. Nöbetçi kapıda durmuş içeri bakıyordu. Bir daha ne ben bir şey sordum, ne adam bir şey söyledi. Üç bardak çay içtim. Adam bardağı alıp çıktı. Bir süre sonra da çayı getiren geldi, demliği alıp götürdü.

Gerçekten bırakacaklar mıydı beni? Öyleyse niye getirmişlerdi? Niye tedbirleri artırıyorlardı intihar etmemem için. Ama adam:

— Galiba sizi bırakacaklar... demişti.

Pencereden ağaca, denize bakıyordum. Yine küçücük bir gemi gidiyordu uzaklarda. İçim biraz rahatlamış gibiydi. Adam durup dururken neden:

— Herhalde sizi bırakacaklar... demişti.

Belki de beş gündür işkencenin başlamamasından çıkarmıştı bunu. Belki de gerçekten bırakacaklardı. Öyleyse niye artırıyorlardı tedbirleri, niye nöbetçiler ilk kez dün gece dipçiklemeye kalkmışlardı beni?

Bir tutarsızlık vardı bütün bunlarda...

— Yok, dedim, bunlar bırakmayacaklar beni. Adam iyi birisi olacak, beni avutmak istedi anlaşılan.

Çay istedikçe acaba hep aynı adam mı gelip bekleyecekti başımda. Bunu hemen bugün denemek istemiyordum. Adamla ilişki kurmamdan kuşkulanırlar diye çekiniyordum.

Sorgu gerçekten başladığı zaman daha neler soracaklardı acaba? Kafamın içinde bir kadın sesi:

— Beni... diyordu.

Kimin sesiydi, tam kestiremedim. Ama bir kadın sesiydi:

— Beni, diyordu, beni soracaklar...

* * *

Fehime, Pakize, Semra oturmuşlardı. Fehime soruyordu:

— En çok kimi seviyorsun?

Pakize:

— Beni, demişti.

Pakize ciciannenin kızkardeşlerinin en küçüğünün evlatlığıydı. Semra da bir büyüğünün evlatlığı...

Ne kadar da çok kızkardeşi vardı ciciannenin. Tam beş tane. Yeşiltulumba'da Rıfai Şeyhi kırk anahtarlı Mustafa efendinin ikinci karısından altı kızı olmuştu. Cicianne bunların üçüncüsüydü. Hepsi de birbirine benzeyen başörtülü, ağrılı sızılı, tombalakça, yaşlı hanımlardı. Sadece en küçüğü hepsinden iriyarı, altın dişli ve kısırdı. Ciciannenin bir büyüğü ise cüceydi. Küçükken mutfakta büyük tahta ambarın üstüne oturtmuşlar, oradan düşmüş, cüce kalmıştı. Ailenin küçük çocukları gelip gelip boylarını ona ölçünürlerdi, acaba onun boyunu geçtik mi, diye. Ben de ölçünürdüm. Hepsinin de Çamlıca'da İçerenköyü'nde, Bostancı'da köşkleri vardı. Köşklerinde evlatlıkları vardı. Hepsi de cami cami dolaşır, vaaz dinler, namaz kılar, Kuran

okurlar ve birbirlerinin çocukları hakkında dedikodu yaparlardı. Beşinin kocası değişik rütbelerde emekli askerdi. Bir tanesinin kocası sivildi. Askerler arasında tek paşa olan bizim paşa baba idi. O nedenle paşa babanın bizim büyük teyzelerden birine gitmesi tantanalı bir olay olurdu.

— Paşa geldi, paşa geldi, diye herkes oraya buraya seğirtirdi.

En çok Çamlıca'ya giderdik. Bir tenteli araba tutulur, bismillahlarla arabaya binilir, arka yollardan gidilirdi Çamlıca'ya... Ve gece orada, odalara serilen temiz yer yataklarında kalınırdı.

Erkekler siyaset ve savaş üstüne konuşurlardı. Teyzelerle cicianne birbirlerine son gittikleri camileri, dinledikleri vaazları anlatırlardı.

— Caddebostanı camiine yeni bir hoca gelmiş, ah pek güzel anlatıyor. Üç kulkuvallahi bir elhamın bir hatimlik sevabı vardır, dedi.

Ben ise yine evlatlıklara kalırdım. Pakize'ye, Semra'ya, Fehime'ye... Cüce teyzenin kocası sakallıydı, emekliye ayrıldıktan sonra evde alt katta ayakkabıcılık yapardı. Bir de kızı vardı cüce teyzenin, bir gözü kördü. Onun da kocası asker emeklisiydi. Ama adam yerine konmazdı. Neden adam yerine konmazdı, hiç konuşmadığı ve hep uyukladığı için herhalde. Kısır teyzenin kocası deniz emeklisiydi. O adam yerine konurdu.

Ve erkekler siyasetten savaştan konuşurlardı. Paşa baba heyecanla ayağa kalkar, Çanakkale'de topları nereye koymak gerektiğini anlatırdı.

Deniz emeklisi bir seferinde:

— Paşa topları oraya koyarsan Boğazı tutamazsın, demişti.

Paşa kıpkırmızı olmuş:

— Senin aklın ermez, demişti.

Deniz emeklisi de:

— Paşasın ama senin aklın ermez, demişti.

Birbirlerinin üstüne yürümüşlerdi. Araya sivil olan enişte girmiş, ortalığı yatıştırmak istemişti. Ama paşa baba bir tokat patlatmıştı ona:

— Çekil ulan sen karışma! diye.

Ayakkabıcılık eden sakallı enişte ise:

— Toplar öyle de konur, böyle de konur! diyordu.

O da ayakta, elleriyle bir o tarafa uzanıyor bir bu tarafa uzanıyor, topların oraya da buraya da konabileceğini söylüyordu.

Ben paşa babayla yaşlı eniştelerin dövüşmesini dehşetle seyretmiştim. Teyzeler heyecan içindeydiler. Her biri kendi kocası için:

— Ay çok sinirli, bir hal olacak... diyordu.

Evlatlıklar ise mutfak dibindeki bahçede, kimin kimi dövdüğünü tartışıyorlardı. Fehime:

— Paşa baba hepsini dövdü, diyordu.

Pakize:

— Paşayı asıl bey babam dövmüş, diyordu.

Cüce teyzenin evlatlığı Semra zenciydi. Gencecik bir zenci. O da sakallı eniştenin hepsini dövdüğünü söylüyordu.

Bu ara cüce teyze, kısır teyze, cüce teyzenin kör kızı, cicianne, art arda:

— Ay fena oluyorum!.. diye bayılmışlardı.

Hangisi bayıldıysa ötekiler onun elini ayağını kolonyayla ovuyor, limon koklatıyorlardı. Herkes biraz kendine geldiği zaman da anne bayılmıştı.

— Ah, fena oluyorum.

Onu da ayıltıp bir mindere uzatmışlardı. Hemen herkes bir minderde fena olmuş yatıyordu.

Pakize ise ikide birde kemiklerimi kırarcasına bana sarılıyor, vantuzla emer gibi yanaklarımı öpüyor:

— Aman sana bir şey olmasın! diyordu.

Zavallı Pakize. Tek öpebildiği erkek, ailenin küçük çocuklarıydı. Onun dışında pencerenin dibinde oturur, Çamlıca'ya çıkan çiftleri seyrederdi. Ve seyrederken yakalanınca da iriyarı kısır teyze:

— Seni yezit seni, mutfakta bulaşıklar hâlâ duruyor, diye kolunu budunu çimdirerek morartırdı Pakize'nin...

Cicianne Fehime'yi:

— Seni yezit seni! diye çimdirir.

Cüce teyze Semra'yı:

— Seni yezit seni! diye çimdirirdi.

Ve evlatlıkların hepsine aynı masal anlatılırdı. Şayet nankörlük etmezler, arları namuslarıyla otururlarsa, zaman gelip de kısmetleri çıkınca, telli duvaklı gelin olacaklardı.

Evlatlıkları bu masallarla oyalamak kırk anahtarlı Mustafa efendi dergâhından kalma bir âdetti herhalde...

Bir başka âdet de, yaşlı eniştelerle yaşlı teyzelerden hangisi hastalanırsa, çocukları arasında hastaya sahip

çıkma yarışına girmekti. Hastaya kim sahip çıkarsa, hasta öldüğü zaman öteki kardeşlere çaktırmadan evde dolapları, sandıkları karıştırmak, saklı paralarla mücevherlere kendi hesabına el koymak onun hakkıydı.

Ve arkasından miras kalan köşk üstüne bitmez kavgalar başlardı.

Bu kavgaların ilki Yeşiltulumba'da Rıfai dergâhı Şeyhi kırk anahtarlı Mustafa efendi öldüğü zaman başlamıştı. Kızlarla anne, köşkleri, arsaları, hanları paylaşamıyorlardı. Sonra ihtiyar anne hastalanınca onun başını bekleme yarışı konmuştu. Anne ölünce başını bekleyen teyzenin bütün gizli paralarla mücevherlere el koyduğu dedikodusu kimbilir kaç yıldan beri hâlâ devam ediyordu. Şimdi sıra ihtiyarlamış eniştelerle teyzelere gelmişti. Onların da çocukları kendi aralarında onların başını bekleme yarışına girişiyorlardı.

Bu gelenek aile arasında gizli gizli biliniyordu. Ve ihtiyarlar vasiyet ediyorlardı:

— Beni, bir emri hak vaki olduğu zaman, bir gece evde bekletmeden kaldırmayın.

Eniştelerden birinin bu vasiyetini kimse dinlememiş, adam sabah ölünce doğru hastanenin buzluğuna kaldırmışlardı. Sonra onun da dedikodusu çıkmıştı. İmam efendi cenazeyi yıkamak için buzluğun kapısını açınca eniştenin çene attığını görmüştü:

— Ah aman diriliyor inşallah! demişti.

Ne çare ki imam efendinin duası kabul olmamış ve çene atan enişte birden kendisini bırakıvermişti.

Bu dedikodular yüzünden bir teyze kızı da annesi ölünce cenazeyi kaldırtmamıştı. Bir gün, iki gün, üç

gün evde tutmuştu ihtiyar kadının ölüsünü. Hava kıştı. Evde soba yanıyordu. Ölü yattığı yatakta kokmaya başlamıştı. Konu komşu:

— Günah kızım, kaldıralım cenazeyi... diyordu:

Kız ısrar ediyordu:

— Ölmedi, size öyle geliyor. Şimdi iğne yaptım, birazdan kendisine gelir.

Ve ölüye boyuna iğne yapıyordu.

Ve önce enişteler, sonra teyzeler teker teker gidiyorlardı. Ve çocukları arasında özellikle köşkler üstündeki miras çekişmeleri sürüp gidiyordu. Kuşaktan kuşağa artakalan ve sonu alınamayan bir bitmez didişmeydi bu...

***

Başörtülü, altın dişli kısır teyze her şeye şaşar ve doğru kocasına şaştığı şeyi haber vermeye koşardı.

— Bey haberin var mı, Çamlıca tepesine tayyare inmiş.

— Bey haberin var mı, Sultan Ahmet Camii'nden Süleymaniye'ye bir ip gerip üstünde cambaz yürüyecekmiş.

— Bey haberin var mı, İran şahı kırk deve yüküyle altın palanlı bir eşek üstünde yola çıkmış, buraya geliyormuş.

Kocası boyuna:

— Kes sesini haydi, saçmalama! derdi.

Kısır teyze ise:

— Niye parlıyorsun bey, öyleymiş işte! derdi.

Kısır teyzenin bir merakı da bana nasıl sünnet olacağımı anlatmaktı. Karagözler, kuklalar oynayacak; şakşaklı hokkabaz, boş kutudan tavşan çıkaracaktı. O sırada benim pipimin ucunu keseceklerdi.

Karagöz, kukla, boş kutudan tavşan çıkaran hokkabaz, hepsi iyiydi ama, pipimin ucunu kesmeleri hiç hoşuma gitmiyordu.

Pakize, Semra, Fehime de duyuyorlardı nasıl sünnet olacağımı. Çamlıca'ya misafirliğe gittiğimiz zamanlar, onlarla aşağıda telefonculuk oynar, haşır neşir olurken, onlar da:

— Kesecekler, diyorlardı.

Aralarında kıkır kıkır gülüyorlardı.

Pakize:

— Azıcık ucundan, diyordu.

Fehime:

— Onun pipisi yok ki kedi yemiş! demişti.

Sandık odasını hatırlamıştım birden:

— Senin de kutun yok, demiştim.

Fehime de kızarır gibi olmuştu. Ama hep birlikte yine gülmeye vurmuşlardı işi.

Semra:

— Sahi yok mu pipin, dedi.

— Var...

— Hani nerde?

Bir sıcaklık kapladı içimi. Elimi önüme atıp çektim:

— İşte burada.

Üç evlatlık da kıkırdıyorlardı. Ama nasıl kıkırdama. Birbirlerini dürtüyorlardı. Hele Semra kahkahadan ölecekti:

— Haydi göstersene...

Fatma:

— Haydi göstersene... dememişti.

Kıçımı sildirmek için oturaktan kalktığım sırada kendisi eğilip tutmuştu:

— Maşallah parmağım kadar olmuş! demişti.

Fatma daha ustaydı, olgundu. Bunlar genç kızdılar, gülüşüyorlardı. Önümü açtım çıkardım pipimi:

— İşte, dedim.

Üçü de gülerek, birbirini dirsekleriyle iterek, pipime bakıyorlardı. Pakize parmağım uzattı. Pipimin ucunu gösterdi:

— İşte burasını kesecekler, dedi.

Parmağıyla gösteriyor, tutmaya cesaret edemiyordu. Semra daha cesur çıktı, bembeyaz dişleriyle kah kah gülerek iki parmağıyla ucunu tuttu pipimin:

— Burasını...

Bir hoş heyecan, alev alev bir dalgalanma dolaşıyordu damarlarımda. Fatma iki parmağıyla aşağı yukarı sıvazlardı. Semra sadece ucunu tutup bırakmıştı. Fehime'ye:

— Gördün mü hani yoktu, dedim.

Fehime:

— Var ama küçük, dedi.

Pakize:

— Büyüyünce o da büyüyecek, dedi.

Sonra yine sarılıp kemiklerimi kıra kıra öptü yanaklarımdan. Bir eliyle de pipimi tekrar pantolonumun içine sokmaya çalıştı. O sırada parmaklarıyla ovuşturduğunu hissettim pipimi. Bir saniye, bir an, kimseye hissettirmeden; ilikledi pantolonumun önünü.

Cüce teyzenin merakı da bana babasını yani kırk anahtarlı Mustafa efendiyi anlatmaktı. Kocaman beyaz sakallı, nurani yüzlü, pek mübarek bir insandı kırk anahtarlı Mustafa efendi. Yeni doğmuş çocukları hastalanınca ona getirirler, o çocukların üstüne çıkar, zikrederdi ve çocuklar iyileşirlerdi. Zikir sırasında kendinden geçince cam yer, yanaklarına şiş saplar, ağzına kızgın demirleri alırdı. Keramet sahibi bir zattı. Kabri de tekkenin bahçesindeydi.

Bir gün anne götürmüştü beni tekkeye. Tekke ha yıkıldı ha yıkılmak üzereydi. Üst kattaki balkon korkulukları kırılmış, balkonlar yarı yarıya çökmüştü. Üst kattaki odaların da bazıları oturulmayacak haldeydi. Kız kardeşlerin en büyüğü burada oturuyordu. Gözleri iyi görmüyordu. Dolaşırken tehlikeli yerlere basıp aşağı düşmesin diye oraya buraya kalın çamaşır ipleri germişlerdi. İhtiyar ellerini uzata uzata dolaşıyor, iplere rastlayınca geri çekiliyordu.

Bahçede de incir ağaçlarının altında babasının çarpılmış taşı kocaman kavuklu mezarı duruyordu. Nasıl olmuş, kardeşler arasında miras bölüşmesinde ona bu yıkıntı yer düşmüştü. Öteki kardeşler:

— En iyi yer ona düştü ama oğlu haylaz çıktığı için elindekini avcundakini bitirdi, diyorlardı.

Haylaz çıkan büyük teyzenin oğlu binbir serserilikten sonra tramvay şirketine girmiş, vatman olmuştu.

İkinci teyze cüce teyzeydi. Onun oğlu yoktu. Sadece bir gözü kör kızı vardı. Onun da hiç konuşmayan kocasından şikayetçiydiler. Aralarında:

— Aman öf sünepe herif! diye söz ederlerdi ondan.

Ve gözü kör küçük teyze çocuğu olmadığı için, on altı yaşında bir erkek çocuğunu evlat edinmişti. Çeşitli söylentilere yol açmıştı bu evlat edinme.

Cüce teyzeden sonra cicianne geliyordu. Cicianneden sonra kocası sivil olan teyze, ondan sonra kocası savaşta bacağından yaralandığı için yatalak kocasına bakmak zorunda olan teyze, ondan sonra da kısır teyze geliyordu.

Kocası sivil olan teyzenin üç çocuğu vardı. İkisi kız, biri erkek. Kızlardan biri de bir subayla evlenmişti. Subay kızın üstüne başkasını sevmişti. Kız da çıldırmıştı. Akıl hastanesine kapatmışlardı onu.

Kocası yatalak teyzenin de iki kızı bir oğlu vardı. Onun da oğlunun haylaz, kızlardan birinin, pis günahı boynuna, şöyle böyle olduğu söylenirdi. Her teyze öteki kardeşlerinin çocukları hakkında böyle bir şeyler söylerdi zaten.

Ve hepsi de cami cami dolaşır, namaz kılarlardı. Bir de evlatlıkları çimdikleyip döverlerdi:

— Seni yezit seni, seni kaltak seni, seni orospu seni! diye...

Ve hepsi bulamadıkları şeyleri ya evlatlıkların, ya eve gelen misafirlerin çaldığı kanısmdaydılar. Bu misafirleri en yakınları olsa bile:

— Günahı vebali boynuna, o gittikten sonra bir türlü bulamadım tek taşlı yüzüğümü... derlerdi.

Birkaç gün sonra ise tek taşlı yüzük, hatul fildişi sırt kaşıyacağı, yahut mercan tespih bir yerlerden çıkardı.

* * *

Kısır teyzenin kocası pek ömür bir insandı. Çamlıca'ya her gidişinde onun odasına mutlaka uğrardım. Denizcilikten emekli olduğu için odasında gemi resimleri, küçük çapalar, bakınca içinde yelkenlilerin göründüğü cam yuvarlaklar ve incecik meçler vardı.

Çok tatlı şeyler anlatırdı denizci enişte. Gençliğinde kimsenin elini bükemediği bir kabadayı olduğunu söylerdi. Örneğin bir gün kahvede o devrin azılılarından biri gelmişti yanına ve tabancasını çıkarıp enişteye doğru tutarak:

— Patlatayım mı pezevenk! demişti.

Enişte yememişti bunu. Ağzını açarak:

— Erkeksen ağzıma sok namluyu, öyle patlat dürzü! demişti.

Sonra sarmaş dolaş olmuşlardı. Çünkü kahveye gelen azılı, enişteninkabadayılığını denemek istiyordu. Ve sınav başarılı geçince:

— Yaşa ulan, demişti, sen yürekli bir babayiğitsin.

Ve enişte anlattığına göre böylece kabadayıların arasında sayılı fırtına olma payesine erişmişti.

Enişte gençken çifte tabanca taşımadığını söylerdi.

— Bir tane taşırım, iyi taşırım... derdi.

Öteki kabadayılar çifte taşırlarmış. Onun için de enişteninin tek tabanca taşıması ün salmış.

Kendisine:

"Tek tabancalı yengeç" dediklerini söylerdi.

Yengeç demeleri çarpık yürümesindenmiş.

Yalnız bir seferinde tek tabanca taşımanın sıkıntısını çekmişti. Bir gece enişteye Çamlıca'nın arka taraflarında hergelenin biri saldırmıştı. Ya kasıtlı olarak saldırmıştı, ya parasını almak için saldırmıştı.

Enişte:

— Ulan çaylak, tam adamına rastladın! deyip hemen beline davranmıştı.

Ancak enişte:

— Tabancayı sağa asmam, derdi. Çekmesi zor olur. Sola asarım. Sağ elimle soldan çekerim.

Sağ eliyle soluna astığı tabancayı çekeyim derken, tabancanın kılıfı arkasına, kıçının üstüne doğru kaymıştı ve çekememişti tabancayı. Bunun üstüne sol eliyle gece kuşunun boğazını yakalamıştı. Ve sağ eliyle bir hamle daha yapmıştı tabancaya. Tabancanın kılıfı daha da arkaya kaymıştı. Serseriyi sağ elle boğazından tutup sol elini tabancaya atmıştı. Fakat yine yetişememişti kolu. Tabanca tam arkasında, kıçının üstünde duruyor, boğuşan eniştenin her iki eli de bir türlü varamıyordu tabancayı çıkarmaya.

Yerlerde yuvarlanmaya başlamışlardı.

Eniştenin yolunu kesen köpek, bıçak çekmişti. Enişte bileğini tutuyordu haydutun. Ve öteki eliyle boyuna kıçının üstündeki tabancayı arıyordu. Fakat bulup çıkartamıyordu. Çıkarsa patlatacaktı. Enişte:

— İşte o zaman anladım, demişti, çifte tabancanın önemini.

Ama yine de çifte tabanca taşımamıştı. Çünkü ünü öyleydi. "Tek tabancalı yengeç" diyorlardı.

Ben merakla sormuştum:

— Peki enişte sonra ne olmuştu?

— Bıçağı aldım elinden, iki tokat çaktım. "Hastir ulan" dedim. Bir de tekme patlattım karnına. Herif: "Ağabey ben ettim sen etme" dedi, tüydü.

Ve herif gidince enişte, iki eliyle arkasını yoklayarak neyse tabancayı kılıfından çıkarmış, yan cebine koymuştu.

Sevindi tabancanın çıkmadığına o sırada:

— Çünkü çıksa vuracaktım zavallıyı, derdi.

Ben yine aynı merakla sormuştum:

— Enişte hiç adam vurdun mu?

Enişte kayıtsız bir sesle:

— Çooook, demişti.

Bazen Pakize de kapının dibinden dinlerdi bey babasının anlattıklarını. Sonra hanım annesiyle namaza dururdu. Nankörlük etmez, bey babasıyla hanım annesine dört elle sarılırsa, kısmeti çıkınca gelin edeceklerdi onu...

Bu hayallerle göğüsleri pörsüdü Pakize'nin. Bu hayallerle çimdik yeme, tokat yeme pahasına içi titreyerek yıllar boyu seyretti Çamlıca'ya çıkan çiftleri... Ve hayatında galiba sadece bir çocuğun neresini kesecekler diye çıkardığı pipisini usulca pantolonuna sokarken iki parmağı arasında ovuşturmaktan ötede hiçbir erkek seksine dokunamadı.

* * *

Sivil enişte siyaset dedikodularına meraklıydı. Sabah erkenden kalkar, ipini çekmediği kapı bırakmazdı. Bütün ünlü emeklilerle dostlukları vardı. Arada sırada paşa babaya da gelir, onları anlatırdı. Söylediklerine itiraz eden olursa, hiç istifini bozmaz yine eski söylediğini tekrarlardı. Paşa baba:

— Bu herif insanı çatlatır, diye söylenirdi arkasından.

Çoluğuyla çocuğuyla da pek ilgisi yoktu. Karısı akşamları alt kattaki minderde kıvrılıp yattığını söylerdi. Bütün teyzelerin babalarından kalan kiraları o toplayıp bölüştürürdü aralarında. Ve bütün teyzeler, sivil eniştenin kendi haklarını yediği kanısındaydılar. Ama ondan başka bu işe de sahip çıkan kimse yoktu. Arkasından çekiştirirler, bazen yüzüne de söylerlerdi bunu... O aldırmaz, sadece gülerdi. Ve o gün hangi emekli müşire, hangi nazırın emekli damadına gittiğini anlatırdı.

Bacağı yaralı enişte ise savaştaki kahramanlıklarını anlatmakta ünlüydü. Kimi düşmanın gırtlağını dişiyle sökmüş, kimi bölüğü tek başına tutsak almış, kimi düşman generalinin kafasını dipçikle ezmişti.

Paşa baba ona da kızardı:

— Martaval okuyor, kerata! derdi.

Cüce teyzenin Çamlıca'daki üç katlı köşkünde ilgiyi çeken bir yön vardı. Köşkün bir yarısında oturuyordu cüce teyzeler. Öteki yarısına açılan kapılar kilitliydi. Öteki yarıda kim oturuyordu?

Bunu cüce teyzenin kızına sormuştum.

O kısım kırk anahtarlı Mustafa efendinin ilk karısından olan kızına aitti. Demek bir yedinci büyük teyze daha vardı.

O büyük teyze ölmüştü. O kısım onun kızına aitti. Ve onu öteki büyük teyzeler hiç benimsemiyorlar, adını bile anmıyorlardı. Hakkında da iyi konuşmuyorlardı.

Cüce teyzenin kızı:

— Şeyh dedemin ilk hanımı kötü çıkmış, demişti.

Ve anlatmıştı. Şeyh efendi ilk hanımına bir yüzük armağan etmiş. Bir gün sarığını düzelttirmek için sarıkçıya gittiğinde yüzüğü sarıkçının çırağının parmağında görmüş ve hemen boşamış hanımını. O hanımından olan ilk kızı en büyük teyzeymiş. Ölmüş. Onun kızına aitmiş evin öteki bölümü... Ama kız oturmazmış orada. Zengin bir adamla evliymiş. Asri bir hayat yaşıyorlarmış... Namazla niyazla ilgileri yokmuş.

Bir gün onlar da gelmişlerdi paşa babaya. Cicianne Fehime'ye hemen emir vermişti: Kaşıyla da işaret ederek:

— Helaya giderse git dinle kapıyı bakalım, nalınları giyecek mi, diye.

Cicianne:

— Nah böyle topuklu ayakkabılar giymiş ayağına, o ayakkabılarla imkânı yok takunyaları giymez, evi yine arkasından şartlamak gerekecek, diyordu.

Ve kadın bir ara helaya girmiş. Fehime havlu tutma bahanesiyle takunya tıkırtılarını dinlemiş ama tıkırtı duymamıştı. Arkasından tıpkı gavur madamın arkasından olduğu gibi ev yine şartlanmıştı.

* * *

Sorgu, gerçekten başladığı zaman daha neler soracaklardı acaba? Kafamın içinde bir kadın sesi:

— Beni, diyordu.

Kimin sesiydi tam kestiremiyordum. Ama bir kadın sesiydi:

— Beni, diyordu, beni soracaklar.

Pakize'nin sesi miydi bu? Artık çökmeye yüz tutmuş bir evdeydi, hiçbir el değmeden pörsümüş göğüsleriyle hâlâ Çamlıca'ya çıkan çiftlere bakan Pakize'yi de benim mi öldürdüğümü iddia edeceklerdi?

Yok Pakize'nin sesi değildi bu.

Semra nankör çıkmış. Çamlıca'daki genç bir kağıthelvacısına kaçmıştı. İmam nikahı kıymıştı helvacı. Sonra kaybolup gitmişti serseri. Sütlü kahve bir çocukla bırakarak Semra'yı... Ve ne Semra'dan bir haber çıkmıştı, ne çocuktan... Sadece Edirnekapı taraflarında dilenen, yaşlı bir zenci kadına rastlamıştı, bilmiyorum hangi teyzenin hangi torunu. Adının Semra olduğunu öğrenmişti:

— Mutlaka o bizim Semra olacak, demişti.

Semra'yı da karşıma dikip soracaklar mıydı yoksa:

— Niye öldürdün, diye.

Kafamın içinde bir kadın sesi boyuna fısıldayıp duruyordu:

— Beni soracaklar, beni.

Galiba Fehime'nin sesiydi bu. Belki de Fatma'nın. Yahut başka bir kadının, yahut başka kadınların bir tek seste toplanmış sesi...

Fehime'yi görüyordum karşımda. Karanlık bir sandık odasında dürülü yataklara doğru sırtını dayayıp, entarisini yukarı çekmiş, donunu azıcık aşağı indirmiş, ilk o göstermişti bana kutusunu... Ama ben tam görememiştim. Tam değil, hiç görememiştim.

Ve bir gün kovmuşlardı Fehime'yi köşkten. Geceleyin bahçenin bir köşesinde bakkalın çırağıyla konu-

şurken yakaladıkları için... Önce iyice dövmüşlerdi. Fehime ağlıyordu. Çıplak ayaklarında ucuz lastik pabuçlar vardı. Ciciannenin eline ayağına kapanıyordu:

— Bir daha yapmayacağım, diyordu.

Cicianne:

— Sabah bohçanı alıp gideceksin orospu! diyordu.

Sabah bohçasını aldı Fehime. Cicianne bir şey aşırıp aşırmadığını anlamak için bohçayı iyice gözden geçirdi. Kendisinin verdiği eski bir entariyle bir hırkayı geri aldı. Onlardan başka da zaten pek bir şey yoktu bohçada. Bir yırtık ipek çorap, birkaç rengi kaçmış iç çamaşırı, bir de sutyen gibi bir şey...

Fehime köşkün arka kapısından koltuğunun altında bohçası çıkarken peşinden koşup ağlayarak boynuna sarılmıştım. O da bana sarılmıştı. O da ağlıyordu. Ne annesi vardı, ne babası, ne de gidecek bir yeri... Küçükken paşa babanın eski bir neferi köyden alıp getirmişti. Bir daha da hiç uğramamıştı. Hangi köyden geldiği bile belli değildi Fehime'nin.

Üç gün sonra İçerenköyü'ndeki teyze Fehime'yi önüne katmış getirdi. Fehime onlara gidip sığınmıştı. Teyze de el ayak öptürüp barıştırmak için geri getiriyordu Fehime'yi. Ama cicianne kabul etmedi Fehime'yi... Ve Fehime'nin de izi silindi kayboldu. Yine kimbilir hangi teyzenin hangi torunu yıllar sonra Fehime'yi bir seyyar tiyatro grubunda gördüğünü söylemişti. Evdekiler:

— Düşmüş, iyice kötü olmuş... demişlerdi.

Sonradan öğrendiğime göre ciciannenin son demlerinde Fehime bir gün tekrar gelmiş köşke. Görmek is-

temiş çocukluğunun geçtiği yerleri. Cicianne yattığı yerden öptürmek için elini vermemiş Fehime'ye:

— Sen kötü olmuşsun, bir daha sakın gelme buraya... demiş.

Ve Fehime tıpkı yıllarca önce olduğu gibi yine ağlaya ağlaya çıkıp gitmişti.

Buraya tıkılmadan bir süre önce bir kadın gelmişti odama. Şişman, yaşlı, saçları sarıya boyanmış bir kadın:

— Tanıdın mı beni, demişti.

— Hayır tanıyamadım,

— Ben Fehime...

— Buyur otur, demiştim.

Oturmadı.

Kahve ikram etmek istedim. İçmedi.

— Sadece bir göreyim diye uğradım, dedi.

O gün gazeteler benim piç olduğumu, annemin de vesikalı, genelevde çalışan bir fahişe olduğunu yazıyorlardı.

Ve şimdi kafamda bir kadın sesi durmadan fısıldıyordu:

— Beni soracaklar sana, beni...

Bir aşağı bir yukarı dolaşırken birden bir yumruk indirdim masaya:

— Kabul, sorsunlar. Hepsini ben öldürdüm.

Tam o sırada tombul kıçlı herif göründü kapıda. Sırıtarak:

— Kemerinizi verin, dedi.

— Neden?

— Öyle emir aldık. Sorgu zamanında bir kötülük yapmayasınız kendinize...

VI

BEKLENMEDİK bir olay oldu bugün. Bir sivil memur girdi odaya, çift nüsha bir kağıt uzattı.

— İmzalayın, dedi.

Kağıtta "...hakkında kovuşturma yapmaya mahal olmadığı anlaşılmıştır" diye yazıyordu. Kağıdı imzaladım. Memura:

— Hemen çıkıyor muyum, diye sordum.

Memur:

— Bilmiyorum, dedi.

Kağıtlardan bir nüshasını bana bıraktı, benim imzaladığım nüshayı alıp gitti. Tekrar tekrar okuyordum kağıdı: "...hakkında kovuşturma yapmaya mahal olmadığı anlaşılmıştır." İnanılacak şey değildi bu. Demek işkence etmeyeceklerdi. Demek sağ salim çıkıp gidebilecektim bu aşşağılık odadan. Karyolanın altındaki çantamı öne çektim. Sırtımdaki kalın kazağı çıkarıp çantaya koydum; gömleğimi, ceketimi giydim, kravatımı bağladım. Islık çalıyordum. Çantayı kapatıp, karyolanın ayakucuna, duvarın dibine koydum. Bir sigara yaktım, bekliyordum. Herhalde biraz sonra gelip serbest bırakacaklardı beni. Eeeh bu akşam kendi yata-

ğımda yatacaktım. Bir şişe rakı içecektim, bir de sucuklu yumurta yiyecektim. Çok özlemiştim sucuklu yumurtayı. Yarım kaşık yağ, azıcık ılık su, dolgunca kesilmiş sucuk dilimleri... Yağ eriyip de sucuklar yumuşayıncaya kadar hafif ateşte bir süre bekletmek gerekirdi küçük sahanı. Sonra yumurtalardan birini alır, ortasını çat diye sertçe vururdun mutfaktaki masanın kıyısına; iki elinle sahanın ortasında kayısı ayırır gibi ayırıverdin mi yumurta kabuklarını, sarısı, bozulmadan kocaman düşerdi tıkırdamaya başlamış sucukların üstüne. Ve beyazı da hemen kayarak akar, şekillenirdi sahanın içinde. Beyazın kabuklardan uzanan son ipliğini de şöyle bir silkerdin. Öteki yumurtayı da kırar, sahanın kapağını kapatırdın. Ortalığa mis gibi bir koku yayılırdı dalga dalga...

Gözüm kapıda bekliyordum gelip çıkarmalarını. Birinci sigara bitti. İkincisini yaktım. Mademki kovuşturmaya mahal olmadığına dair yazdıkları kağıdı getirip elime vermişlerdi. Mutlaka gelip çıkaracaklardı.

Gözaltından kurtulacaktım.

Bir kahkaha koptu pencereden. Pencerenin dibindeki ağaç, dallarını yavaş yavaş sallayarak kahkahalarla gülüyordu.

— Hayatında gözaltından kurtulduğun hiç oldu mu?

Ne demek yani?

Hayatımda gözaltından kurtulduğum hiç olmadı mı?

— Telefon ederken gözaltında değil miydin? Biri yok muydu mutfaktan, odalardan, balkondan telefon-

larına kulak kabartan... Sinsi sinsi sağa sola bakmaz mıydın, sesini alçaltmaz mıydın telefonlarda konuşurken?

— Evet öyle, her telefonla konuştuktan sonra daima aynı ses, daima aynı soruyu sorardı "Kimdi o konuştuğun" diye...

Ve hiçbir şekilde kaçamazdın bu sorudan; ve sıkılırdın, ve bunalırdın. Tam yalnız kaldığını sandığın an, parmağın numaralara doğru uzandı mı, kapı açılıverirdi ve aynı ses sorardı: "Kimi arıyorsun" diye. Cehennemde bir zebaninin bitmeyen sorularıydı bunlar.

Kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah...

— Hayatında gözaltından kurtulduğun hiç oldu mu? Hangi lokantaya gidersen git, gözaltında değil miydin? Başlar dönüp bakmaz mıydı yanında kim var diye? Hangi eve girersen gir, başlar uzanıp izlemezler miydi nereye girdiğini, kiminle girdiğini... Uyurken karıştırılmaz mıydı ceplerin, çekmecelerin...

Kimle konuştun, kiminle konuşuyordun, kimi aradın, kim aradı; nereye gidiyorsun, nereye gittin, nerdeydin... Önceki gün sizi görmüşler, şurdaymışsınız, dün tek başına yürüyordunuz, bizi görmediniz, bu sabah bizim oraya gelmişsiniz, yanınızda bir hanım varmış... Kimdi sinemada yanında oturan o kız? Elindeki o kitap ne? Kime yazıyorsun o mektubu? Ananızın adı, babanızın adı, nerde oturuyorsunuz? Kimlik cüzdanını göster... Lütfen pasaportunuz...

Kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah...

— Hayatında gözaltından kurtulduğun hiç oldu mu? Bir karanlık odada bile, dudak dudağa olduğun sırada bile, biri gözetlemiyor mu seni ve sen gözetlemiyor musun kendi kendini?

Kah kah kah kah kah...

Kapıdaki nöbetçilerin ikisi birden girdi içeri.

Kah kah kah kah kah...

Kahkahalarla kağıdı gösteriyorum, sesim dikleşivermiş kendiliğinden:

— Haydi çabuk haber verin de çıkayım şuradan. kovuşturmaya mahal olmadığına dair kağıt getirdiler, demincek...

Nöbetçilerden biri:

— Kes sesini, diyor.

— Bak kağıt var burada kağıt... Bir dakika fazla tutamazsınız beni burada. Gidin haber verin çabuk...

— Kes sesini...

Çıkıyor nöbetçiler... Yoksa yine çıkarmayacaklar mı beni buradan? Nasıl olur, niye verdiler öyleyse o kağıdı? İşte üstünde yazıyor: "...hakkında kovuşturma yapmaya mahal olmadığı anlaşılmıştır."

Gece oldu. Ne gelen var ne giden... Kravatım, gömleğim, ceketim; karyolanın ayakucunda, duvarın dibinde bekleyen çantam...

Belki geceleyin bir sorumlu uğrar. Ona gösteririm kağıdı...

Kimse uğramıyor...

Yeniden soyunmak, yeniden bu yatakta yatmak... Hani sahanda yumurta yiyecek, rakı içecektik bu akşam...

Akşam yemeğini getirdiler. Soğumuş makarna, soğumuş nohut...

Yemeği getirenlere:

— Haber verin, diyorum, serbest olduğuma dair kağıt imzalattılar demincek.

Cevap vermiyorlar... Çinko tabaklardaki yemekleri masaya koyup gidiyorlar. Yine bu yemekleri yemek bu akşam, üstelik de elimde o kağıt varken...

Biri uğrar belki, bir sorumlu...

Kimse uğramıyor... Kapıya yöneliyorum. Nöbetçilere:

— Haber versenize yahu, işte serbest kağıdım burada...

Cevap sert:

— Kes sesini, gir içeri...

Yatağın üstüne oturdum. Bir sigara daha... Herhalde sabah çıkaracaklar, mesai başladıktan sonra...

Ne yemek yiyebiliyorum, ne soyunabiliyorum... Ola ki bir sorumlu uğrar. Ona gösteririm getirdikleri kağıdı...

Kah kah kah kah kah kah kah...

Dalga mı geçiyorsun ulan, buradan ancak ölüme gitmek için çıkılır... Ya peki bu kağıt...

Ayakkabılarım, kravatım, ceketimle uzandım sırtüstü yatağa... Hiç çıkartacak olsalar daha dün kemerimi alırlar mıydı? Peki ama bu kağıt...

* * *

Dışarıda yağmur başlamıştı. İşkence odası, duvarları kalın, taş bir odaydı. Yatağın üstünde üşüyor gibiy-

dim. Yağmur yağıyordu dışarıda. Yağmur yataklı vagonun camlarına yağıyordu. Anne yağmurlu bir akşamüstü köşkten alıp götürmüştü beni. Trakya'daki taşra kentine, babayla babaannenin yanına dönüyorduk. Paşa babayla cicianne de geçirmeye gelmişlerdi bizi. Yandan çarklı vapur, vapurun camlarına yağan yağmur, kırmızı renkli köprü, köprüye yağan yağmur. Sonra büyük bir istasyon, istasyona yağan yağmur. Tren, trene yağan yağmur. Tren kalkınca el sallamıştık paşa babayla cicianneye... Sonra karanlıklar ve karanlıklara yağan yağmur başlayıp devam etmişti. Arkada boyacının, Fehime'nin ve hepsinin ölüsünü bırakmış gidiyordum... Ama aklım sadece bıraktığım üç tekerlekli bisikletteydi.

Yataklı vagon sıcacıktı.

Yataklı vagonlar...

Yataklı vagonlarda seviştiğim kadınlar...

O zamanlar sanki çok mu özgürdüm şimdikinden? Şimdi öyle geliyordu. O zamanlar özgürmüşüm gibi geliyordu. Oysa değildim. Kaç bin bağla bağlıydım ve hep gözaltındaydım. Otururken gözaltındaydım. Yatarken gözaltındaydım, kalkarken gözaltındaydım.

— Ne var, ne düşünüyorsun?

— Hiç.

— Yarın trenden inince ne yapacağız?

— Bilmem.

Kaçmak isterken kaçamamak. Cebindeki para hesabının ilmiklerine dolanmak. Yer bulamamak. Yer bulunca beraber olamamak. Beraber olunca başkalarını düşünmek. Başkalarıyla olunca ötekini düşünmek...

Ve sonunda öldürmek...

Baba karşılamaya gelmişti treni... Bir faytona binmiştik. Babaanne hep bıraktığım gibiydi. Gülmeyen yüzlü, dedimci bakışlı, yemenili...

Anne:

— Hepsinin selamı var, hepsi ellerinizden öptüler, demişti.

Oysa ne kimse selam etmiş, ne de kimse ellerinden öpmüştü babaannenin.

Kimbilir kaç gün anlatmıştım babayla babaanneye:

— Paşa baba beni ayağımdan tuttu, dışarıya sarkıttı, kafasına vurdum diye... Paşa baba beni odaya kilitledi, kerratı öğreneyim diye... Paşa baba bana hep "yuuut" diye bağırdı yemek yerken...

Gavur madamı anlatmıştım, Fehime'yi anlatmıştım, tek tabancalı yengeci anlatmıştım... Ama öldürdüğüm boyacıyı anlatmamıştım. Bir de Fehime'nin kutusunu. Fehime'nin kutusunu Fatma'ya anlatmıştım.

Ve cüzdanımı açıp göstermiştim içindeki beşliklerle bir liraları ve iri yirmi beşlikleri.

Babaanne de:

— Ver saklayayım onları, demişti.

— Ben saklarım, demiştim.

Almmıştı babaanne bundan:

— Ya demek öyle, demişti.

En çok da Fatma'ya kavuştuğuma sevinmiştim. Fatma'yla yalnızken:

— Fehime bana kutusunu gösterdi, demiştim.

Fatma altın dişleriyle gülmüştü:

— Nasıl beğendin mi, demişti.

Neyi beğenecektim. Hiçbir şey yoktu ki Fehime'nin orasında. Fatma boyuna gülüp duruyordu. Ve nedense Fatma'ya:

— Sen de göstersene, demek gelmiyordu aklıma.

İlkokula başladıktan sonra buna çok yandım. Fatma, ilk suç ortağım, içime attığı büyük bir merak düğümünün çözümünü, yıllar ve yıllar sonra genelevde çalışan kendisi gibi bir köylü kadıncağıza bırakmıştı. Ve hep yanmıştım:

— Önce şu Fatma'nın kutusunu neden görmedim, diye.

Üç beş gün sonra anne yine kapıları çarparak açıp, çarparak kapamaya başlamıştı. Baba yine evdeyken gecelik entarisiyle babaannenin yanında oturuyordu ve yine Mustafa'yla Süleyman'dan konuşuyorlardı. Ve yine anne odaya girinceye kadar, akşamları, karanlıkta oturuyorlardı karşılıklı.

Baba yine vali için dürzü, mektupçu için deyyus, defterdar için hergele, diyordu. Ve yine çekip duruyordu kehribar tespihini. Şak şuk... şak şuk...

Ve cezaevinin önünde yine nöbet tutuyordu jandarma.

İstanbul'dan dönüşümüzden kısa bir süre sonra anne:

— Gel bak sana bir şey söyleyeceğim, diye beni odasına götürmüştü.

Ne söyleyecek diye kuşkuyla bekliyordum. Pek iyi şeyler söylemezdi böyle zamanlarda.

— Artık büyüdün, her şeye aklın eriyor, diye başlar; bir gün ölür yahut babadan ayrılırsa üvey annenin

bana hiç acımayacağını anlatır; sonunda da, akşam babasıyla doktora gideceklerini, evde uslu uslu oturmamı falan söylerdi.

Ama bu kez odasına girince,

— Kaç paran var cüzdanında, diye sordu.

İstanbul'dan ayrılırken cicianneyle paşa baba birer beş lira daha vermişlerdi.

— Dört, beş lira; üç, bir lira; beş, yirmi beş kuruş... dedim.

Toplamı ne ediyor bilmiyordum. Ama bunun çok büyük bir para olduğunu biliyordum. Cüzdanı kime göstersem ağzından samimi bir şaşkınlık sesi çıkıyordu:

— Oooooo vay vay vay vay...

Babaanne de cüzdanı görünce:

— Oooo vay vay vay, demişti.

Sonra da cüzdanı saklamayı teklif etmişti.

Anne:

— Babanın durumu çok sıkışık, onları babana vereceksin, dedi.

Bunu duyunca dudaklarım sarktı. Başımla "olmaz" yaptım.

— Vermediğini öğrenirse çok kırılır sana.

Omuz silktim.

— Sen bilirsin.

Gerçekten de o akşam baba hiç suratıma bakmadı. Sabahleyin daireye birlikte gitmek için sürtündüm. Cevap bile vermedi. Anne bir köşede kulağıma eğilmiş:

— Demedim mi ben sana, diyordu, baban kırıldı sana.

O gün de dayandım. Akşam yemeğinde baba hiç konuşmadı benimle, sabahleyin de yine hiç bakmadı suratıma. Cüzdanı babaanneye saklatmak acaba daha iyi mi olacaktı? Babaannenin yanına gittim:

— Sakla istersen benim cüzdanı, dedim.

Babaanne:

— Çekil başımdan, dedi, sen de onlara çekmişsin.

Sesi öfkeliydi. Demek cüzdanı kendisine saklatmadığım için o da iyice kırılmıştı.

— Kimlere çekmişim?

— Anan olacak kadının sülalesine...

— Veriyorum işte ne olur sakla cüzdanı...

— Cüzdan müzdan saklamam ben...

— Hani ver de saklayayım demiştin?

— O zamandı o... Artık kibrit çöpünü bile istemem senin.

Gittim cüzdanı tahta oyuncakların durduğu kutunun altından çıkardım. Anneye götürdüm:

Al, dedim, işte cüzdan...

Anne;

— Aferin, dedi, baban memnun olacak... Durumu çok sıkışık çünkü...

Baba o akşam yanağımdan makas aldı, ertesi gün de daireye, oradan da nargile içtiği kır kahvesine götürdü ve yüz para verdi halka alayım diye.

Defterine de mor kalemiyle yine yazdı: "Yüz para halka"

* * *

Dışarıda yağmur devam ediyor yağmaya. Kimsenin gelip gittiği yok odaya. Herhalde sabah çıkaracaklar beni buradan. Tekrar nöbetçilere söylesem mi acaba? En iyisi helaya gideceğimi söyleyeyim. Helaya götürmek için geleceklere gösteririm aldığım kağıdı bir de... Kalktım yataktan, kapıya doğruldum. Nöbetçilerden birine:

— Helaya gideceğim, dedim.

Cevap hep aynı:

— Gir içeri.

— E sıkıştım birader.

— Gir içeri.

Geri döndüm. Başladım yine dolaşmaya. Makarnayla nohut öyle duruyordu masanın üstünde. Niye gelmediler ki bunların kaplarını almaya... Bu kadar gecikmezlerdi hiç... Şimdi çıkarsalar yine yer miyim sucuklu yumurtayı? Yok canım istemiyor artık. Ama bak rakı içerim. Bir bardağı iyice doldurarak, dolu dolu... Öylesine canım çekti ki rakı içmeyi, tekrar kapıya yanaştım, nöbetçilere:

— E be birader sıkıştık diyoruz, dedim.

Olaki helaya götürmek için gelenler, söylerlerdi serbest kağıdı aldığımı sorumlulara. Evet ama hiç haberi olmaz olur muydu sorumluların böyle bir kağıt aldığımdan... Olmaz olmazdı...

Nöbetçi:

— Gir içeri... dedi.

— Sıkıştım diyorum sana.

Nöbetçi tomsonun dipçiğiyle üstüme doğru yürüdü; geriledim... O da geri geri çekildi:

— Bir daha yaklaşma kapıya.

İyi çattık bu hıyarlara... Çanta öyle hazır bekliyor. Sırtımda ceketim. Kravatım. Elimde "... hakkında kovuşturma yapmaya mahal olmadığı anlaşılmıştır" kağıdı. Dön dönebildiğin kadar taş odanın içinde. Dışarıda yağmur...

Yataklı vagonun penceresine de yağmur böyle yağıyordu.

O yanımda oturuyordu...

O, hangisi?

Sevişirken havaya kaldırdığı ayaklarından birini eliyle tutan.

O...

Hangisi?

Sevişirken iki ayağını da ayaklarımın üstüne dolayan...

O...

Yok...

O, Mürşide...

Ne Mürşide'si? Mürşide'yle hiç trene binmedik biz. Gözleri yeşilimsi ve birbirine bitişik gibiydi. Mürşide'nin. Bir parmağını bir parmağının üstüne koyar:

— Boz, derdi, küstüm sana.

Sonra ortası delik bir tahta getirmişlerdi. Bir de uçak. Fatma, babaanne, anne pencereye yapışmış bakıyorlardı. Ben de bakıyordum. Babaanne dualar mırıldanıyordu ve:

— Vadesi o kadarmış, diyordu.

Neydi o dört kollu tahta uzunca kutu: delikleri büyük tahta? Anne:

— Tayyare, demişti.

Ve Fatma'ya:

— Al bunu Müfette hanımlara götür, demişti.

Fatma Müfette hanımlara götürmüştü beni. Mürşide'lerin evinin önünde bir kalabalık vardı.

Bir daha hiç görmedim Mürşide'yi. Birkaç kez babaanneye sordum, anneye sordum, Fatma'ya sordum. Anne:

— Tayyareye bindi uçup gitti, dedi.

Neden birden bir tuhaf oldu içim şimdi? Mürşide'nin yeşilimsi gözleri vardı, birbirine bitişik gibi.

Tabakları almaya geldiler.

— Haber vermediniz mi yahu. Serbest bırakılmak için kağıt geldi.

Yine cevap yok.

— Helaya gitmek istiyorum. Söylemiyor nöbetçiler. Sıkıştım.

Yine cevap yok.

Dokunulmamış yemekleri alıp gittiler.

Neyseki gözlerini devirerek üstüme gelmediler, bağırmadılar:

— Yuuuut, diye.

Dışarıda yağmur yağmaya devam ediyor. Karanlık camların üstünden süzülüyor damlalar. Tren kalkmak üzereydi. Yataklı vagonun camları üstünde süzülüyordu damlalar. O yanımdaydı. İlk kez birlikte geçirecektik geceyi. Gözaltı dışında gizli bir balayı başlıyordu. Acaba gerçekten kurtulmuş muyduk gözaltından? Yataklı vagonun üniformalı adamı yatakları yaptıktan

sonra iki kompartımanın arasındaki kapıyı açmıştık. Dip kapılar kilitliydi. Tren kalkmıştı. Pencerenin perdelerini indirmiştik...

Nereye gidiyorduk?

Ne bileyim ben...

Öyle gidiyorduk işte bir yerlere...

Acaba onu da biliyorlar mıydı? Bilseler vermezlerdi bu kağıdı elime...

Ramazan akşamlarında da böyle yağmur yağardı. Arkalıksız küçük, hasır bir iskemle, yere yayılan geniş bir örtünün üstüne ters çevrilerek konur, onun da dört ayağı üstüne geniş bir sini oturtulurdu. Herkes diz çökerek, bağdaş kurarak çevrelenirdi sinisinin etrafına. Fasıma küçük tabaklarda zeytinleri, peynirleri, reçelleri getirir, dizerdi siniye. Babaanne elinde tespih, sallanarak dudaklarını kıpırdata kıpırdata, yeşil yemenisiyle dualar okurdu. Ben minderin üstünde yağmurun kayıp gittiği camlara yanağımı yapıştırır, ancak pencereye yanak yapıştırmakla zar zor görünen uzaktaki bir minarenin şerefesinin yanmasını kollardım. O sırada baba, babaanne, anne topu dinlerlerdi. Derken derinlerden sağır bir gümleme işitilirdi belli belirsiz.

Anne:

— Atıldı top, derdi.

Baba konsolun üstündeki tepesi çıngıraklı, bacakları ayrık, ablak suratlı yuvarlak saate bakar:

— İki dakikası var, derdi.

Babaanne sorardı:

— Yandı mı kandil?

— Daha yanmadı, derdim.

Fatma da gelir, cama yanağını dayayarak, bir de o bakardı kandilin yanıp yanmadığına:

— Yandı yandı...

Ben Fatma'dan daha önce söylemek isterdim kandilin yandığını. Bu benim görevim, benim sorumluluğumdu. Küçük olduğum için bana güvenilmezmiş gibi. Fatma'nın da yanıma gelmesine kızardım.

— Sen giitt, ben bakıyorum! diye bağırırdım.

Babaanne:

— Sen de bak, o da baksın, derdi.

— Hayır o bakmasın.

Anne:

— Bağırma öyle! derdi.

Kandil yanınca babaanne sağ elinin iki parmağıyla besmele çekerek önce zeytine uzanırdı. Derken kâse içinde buğuları tüten tarhana gelirdi. Saçtan yuvarlak odun sobası harıl harıl yanardı kapının dibinde... Bodrumdan kucak kucak odun taşırdı Fatma. Sobanın, kenarları iki parmak yüksekliğinde parlak tenekeden bir tablası vardı. Tablanın önü açıktı. Hindi kanadından yapılmış bir garip süpürgeyle tablanın içindeki küller süpürülerek toplanır ve tablanın önündeki açıktan küreğe doldurulurdu. Daima bir kucak odun dururdu tablanın yanında. Ve çokçası anne atardı sobaya odunları. Odunlar azalınca da bağırırdı:

— Fatma odun getir.

Yanmış odunlar kürekle alınır mangala doldurulurdu. Tepeleme kor gibi mangalda, küçük küçük oynaşan mavi alevlerin üstünde bazen mısır patlatılırdı.

Kuru, beyaz mısırların ayıklanması ve uzun tahta saplı, altı üstü cibinlik gibi ince telden, yuvarlak küçük bir davula benzeyen mısır tavasına konması, gönüllü olarak yardıma koştuğum işlerdendi. Tavayı mangalın üstünde bir süre tutmak ve beklemek gerekirdi mısırların kızmasını. Derken bir çatlama olurdu. İlk mısır bembeyaz açılarak patlardı. Sonra bir çatlama, bir çatlama daha... Ve tava uzun tahta sapından hızlı hızlı sallanır, sık sık alt üst edilirdi ateşte... Bir avuç mısır patlaya patlaya, bembeyaz çiçekler açarak, dolduruverirdi ince telli teneke davulun içini. Sonra da sürgülü kapağı açılır, bir gazetenin üstüne patlamış sıcak mısırlar dökülürdü. Avuç avuç kapışılırdı tepeleme beyaz sıcacık patlamış mısırlar. Sonunda gazetenin üstünde patlamadan kavrulup kalmış bir avuç siyah tane kalırdı. Ve onlar da ikişer üçer yenirdi çıtır çıtır... Ve babaanne incecik dudaklarını gere, uzata, çarpıta, bunları yemeye çalışıp da yiyemeyince dertlenirdi:

— Meret dişler, hepten artık işe yaramıyor.

Rumeliliydi babaanne. 93 muharebesinde yedi yaşındayken evlerini barklarını İslimye'de bırakmış, kaçıp gelmişlerdi İstanbul'a. Sonra da Bergama'ya iskân etmişlerdi onları.

— Küçükken bir defa tokat vurdu babam yüzüme, hepsi o oldu, diye anlatırdı.

Küçükken bir defa tokat vurmuştu babası yüzüne "Hepten küçükken... İslimye'deyken..."

Büyük bağları bahçeleri varmış orada. Bağbozumu zamanı üzümleri arabalara yüklerlermiş. Arabalar sarsıla ırgalana şaraphaneye gelirken, üzümlerin azıcık

şırası çıkarmış. Bir gün babaanne ayak uçlarının üstünde yükselerek üzüm arabasının kıyısına asılıp, bu şıradan ağzıyla içmek istemiş. Ve babası bir tokat atmış yüzüne. Bir o olmuş işte...

Hacı Gözümler derlermiş İslimye'deyken babaannenin ailesine. Çok zenginlermiş. Ama 93 muharebesinde göç ettikten sonra fakir düşmüşler. Kendisi gibi bir göçmen çocuğuyla evlenmiş Bergama'da. Göçmen çocuğu demircilik edermiş. Ve bir de bol rakı içermiş. Rakıdan ölmüş genç yaşta, babaanneyi dul bırakarak... Babaanne:

— Rahmetli, derdi, dükkanı bırakır, sık sık eve koşardı kızanımı görmek için...

Kızan ya baba, ya Mustafa, ya Süleyman'dı...

Kıyısından köşesinden, ucundan ortasından, özellikle o ünlü göçü, ramazan gecelerinde, dökülmüş dişleriyle patlamadan kavrulmuş mısır tanelerini kemirmeye çalışırken anlatırdı.

Kağnı arabalarıyla dökülmüşler yollara. Kimi atlı kimi yaya... Kundaktaki çocuklar, beli bükük ihtiyarlar, kızlar, delikanlılar... Sonu gelmez bir uzun sel akıp gitmiş yollardan, ölenleri yol kıyılarına göme göme...

Annenin ve ciciannenin gözünde, büyücü, bohçacı, fakirin fakiri olan babaanenin; Rumeli'den İstanbul'a doğru 93 bozgununda, bu büyük göçle başlamış, acılarla dolu bir uzun hayat serüveni vardı. Kimsenin doğru dürüst değerlendiremediği bir hayat serüveni... Ve elinde kalan son kızancığını Büyük Rumelili ailenin İstanbul'a yerleşmiş olan zengin bir dalı yanına alıp en iyi okullarda okutmuştu. Ve sonra babaanne tek oğluy-

la yıllarca başbaşa yaşamış; seferberlikte oğlunu Galiçya'ya göndermiş, yine tek başına kalmış; mütarekede İngiliz işgalinde evinde kuvayı milliyecileri saklamış, Anadolu'ya adam kaçırmıştı.

Ve İngilizler oğlunu tutuklayıp Bekirağa bölüğüne götürdükleri zaman, dip komşuları olan bazı İstanbullular, gelip kendisine gazeteleri göstermişlerdi:

— Bak sallandırıyorlar sizinkileri, diye.

Ve babaanne gazetelere bakıp:

— Hiç canınızı üzmeyin, demişti, Allah ne yazmışsa o olur.

Ve işte o babaannenin dışa taşan, sahtelik kokan, nazlı edalı, şapşuplu iltifatlı, pompalanmış sevgi gösterilerine hiç tahammülü yoktu. Bir de fazla neşeye, bir de para harcanmasına... Sert fırtınalarla, dev dalgaların içini oyuk oyuk ettiği haşin bir kaya gibiydi babaanne. Öpmesini öğrenmeden unutmuş, ağlamasını kimseye göstermeden bir ayıp kuyusuna atıp boğmuştu.

Kaç kez sormuştum:

— Sen hiç ağlamaz mısın babaanne?

— Gözlerim kurumuş benim evladım...

Gözlerine bakardım, hafif mavi bir halka vardı fersiz gözlerinin etrafında... Buruşuk zayıf ellerindeki mavi damarlar gibi değil, çok hafif ince mavi bir halka...

* * *

Bir nöbetçi göründü kapıda. Bir başka nöbetçi. Deminkiler değişmiş olacak anlaşılan.

— Gel bakalım beybaba...

Hop etti yüreğim. Acaba çıkarıyorlar mı beni?

— Helaya gidecekmişsin.

Yirmi beş yıl önce ilk olarak ellerine düştüğüm zaman:

— Hişt! buraya bak delikanlı, demişlerdi.

Şimdi:

— Gel bakalım beybaba, diyorlardı.

Yirmi beş yılda "Hişt buraya bak delikanlı"dan "Gel bakalım beybaba"ya kadar geniş bir kavis çizmiştik.

Yürüdüm çıktım kapıdan. Hela takımının öne uzatılmış süngüleri ortasında yürüdüm koridoru. Önde gidene:

— Kuzum haber verin, kağıt getirdiler suçsuz olduğuma dair. Beni hemen çıkarmaları gerek ama kimsenin haberi yok galiba kağıdın geldiğinden, dedim.

Cevap vermedi öndeki.

Helaya girdim, çiş ettim, ellerimi yıkadım. Yanımda duruyordu süngülülerden biri:

— Kağıt bakın burada. "... hakkında kovuşturma yapmaya mahal olmadığı anlaşılmıştır" diye yazıyor. Söyleyiverin ne olur bu kağıdın geldiğini...

Put gibi duruyor süngülü. Sanki sağır kerata... Kılı bile kıpırmadı. Sırtımda ceket, boynumda kravat, süngülülerin ortasında tekrar dönüp geldik, çantanın yatağın ayakucunda hazır beklediği odaya...

Bu gece belli ki çıkarmayacaklar beni. Yarını beklemek şart. Sucuklu yumurtadan zaten vazgeçmiştim.

Rakıdan da vazgeçmek gerekiyor. Ama soyunmak, çantayı açıp tekrar eski kazağı giymek bir ağır geldi ki o sırada...

İçimde son bir umutla azıcık daha beklemek üstüne, yeniden dolaşmaya başladım odanın içinde.

Peki şayet hiç çıkarmazlarsa bana daha ne soracaklar? Yine bir kadın sesi:

— Beni, diyordu kafamın içinde...

Yağmur yağıyordu yataklı vagonun pencerelerine.

İki kompartımanın arasındaki kapı açıktı. Dış kapılar kapalıydı. Perdeler indirilmişti. Trenin sarsıntısından duyulmuyordu yağmurun sesi. Pencerenin yayvan perdesini azıcık yukarı itip karanlıklara bakmıştım. Damlalar kamçılanarak süzülüyordu camdan. Ve tekrar indirmiştim perdeyi.

Yataklar hazırdı.

Sarılmıştım ona. Öpüşüyorduk. Öpüşürken soyunmuştuk. Yatağın içinde sarmaş dolaştık. Neden sonra artık elim külotuna gitmişti. Kıkırdayarak çıkarttırmıyordu külotunu. Sonra çıkarttırdı.

Sonra...

Sonra tam...

Tam...

Tam işte... o anda altımda kapattı bacaklarını:

— Bana bir iş bulacağına söz verirsen olur, dedi.

Ve öldürdüm. Alışıktım cinayet işlemeye ta üç buçuk yaşımdan beri.

Şimdi onu soracaklar mıydı?

Sanmıyorum. Onu sormayacaklardı. Ondan çok daha önemli cinayetler vardı. Ve en önemlisini hiçbir zaman söylemeyecektim. Ya peki ne soracaklardı? Bir kadın sesi hep:

— Beni, diyordu.

Kimin sesiydi bu? Çözemiyordum.

Belki de hiç kimseyi sormadan bırakacaklardı sabahleyin. Kağıt cebimdeydi...

Bir atlı karıncanın üstüne binmiş dönüyordum. Ayaklarımı ortasından demir geçen atın üzengilerine takmış, başımdaki kasketi atın kulaklarının üstüne geçirmiştim. Kuyruğu da olan beyaz bir attı... Peşpeşe dönen atların üstünde daha başka çocuklar vardı. Çocuklarını bayram yerine getirmiş olan annelerle babalar aşağıda öbek öbek, dönen çocuklarını seyrediyor, atlıkarıncanın durmasını bekliyorlardı. Başörtülü tıknaz bir kadın bağırıyordu bana:

— Şapkan yere düşecek, al şapkanı oradan...

Doludizgin giderken çocuk olduğumu hatırlatan bu bed ses... Tıpkı annenin sopadan atımla kuburu açmaya kalkması gibi bütün dünyamı bozuyordu.

Ben de atın üstünden hem dönüyor, hem bağırıyordum:

— Eşek hala, bok hala...

Kimdi bu hala? Anneden öğrenmiştim. Bu hala gerçekten halam değildi. Baba Galiçya'dayken babaannenin yanına can yoldaşı olarak aldığı evlatlıktı. Ve babaanne bu evlatlığı gerçekten evlendirmişti. Kocası da yabancı değildi. Cüce teyzenin tek gözlü kızıyla evli o sünepe eniştenin küçük kardeşiydi. Sünepe enişte ne

kadar sakin sessiz, babaannenin deyimiyle "beneva" ise, küçük kardeşi de o kadar renkli, konuşkan, tatlı bir insandı. Ve babaannenin evlatlığı yedinci karısıydı. Azıcık kekeme olmasına rağmen Karagöz, Hacivat, Rum, Ermeni, Yahudi, Arnavut taklitleri yapar, masallar anlatır; her bayram da bana, içinde küçük kalemi de olan bir cep defteri getirirdi.

Baba onu Trakya'daki kentin bir bucağına bucak müdürü tayin ettirmişti. Bayramlarda halayla birlikte babaannenin elini öpmeye gelirlerdi. Ve beni de mutlaka bayram yerine götürürlerdi...

Enişteyi çok severdim. Halayı da hiç sevmezdim. Sevmeyişimin de baş nedeni bana:

— Bacaksız, demesiydi.

Bacağımı öne doğru uzatır:

— İşte bacağım, derdim.

Çok sonra hissettim, anne de halayı azıcık kıskanırdı galiba. Hala daha önce hiç evlenmediği halde enişteye vardığı zaman kız değilmiş... Babayla annenin düğünlerinden sonra bir akşam, hala gözlerini daldırıp, derin derin bakmış babaya...

Bütün bunlar doğru muydu, yalan mıydı; hiçbir zaman öğrenemedim. Çünkü anne sık sık böyle dramlar uydurur, sonunda uydurduklarına kendisi de inanırdı. Bazen de dallandıra budaklandıra anlattıklarında küçük bir bit yeniği bulunurdu.

Dönüyordum atlıkarıncanın üstünde:

— Eşek hala, bok hala...

Ve hala bağırıyordu:

— Yapma diyorum sana.

Paşa babanın köşkünde boyacıyı öldürdükten sonra dönüşte babanın aldığı paralardan bir yirmi beş kuruşla bir yüz para istemiş, köşe başındaki japon feneri, renkli top, çikolata, uçurtma da satan tütüncüden bir tabanca satın almıştım, bir kutu da kapsul. Üstelik bu tabanca patlıyordu da... Ancak evde tartışma çıkmıştı. Tabancanın gerçek fiyatı yirmi beş kuruş değil, on beş kuruştu. Ben ise yirmi beş kuruş sandığım için, fiyatını sormadan yirmi beşi tütüncüye uzatmış:

— Şunu ver bana, demiştim.

Tütüncü önce bir duraklamış, sonra yirmi beşi alıp tabancayı vermişti. Yüz parayla da kapsülünden almıştım.

Ne çare ki tabanca yanımda değildi. Ve atın üstünden, aşağıda bağırıp duran halayı öldüremiyordum... Ama eve gidince öldürecektim onu... O da bana aynı şeyi söylüyordu:

— Eve gidince annene söyleyeyim de öldürsün seni...

Renk renk giyinmiş çocuklar, ellerinde ya bir balon, ya bir simit, ya bir gazoz şişesi, anneleriyle babalarının yanında, tıklım tıklım doldurmuşlardı bayram yerini. Kayık salıncaklar sallanıyor, kayık salıncakların yanında dönme dolaplar dönüyordu. Bir de uzun direklerin ortasında çok daha yükseklere uçan salıncaklar vardı. Salıncakçılar karşılıklı, ellerindeki iple salıncakları önce hafif hafif yaylandırıyor, sonra da tepelere uçurtuyorlardı.

Bu hengâmenin ortasında başörtülü tıknaz hala bağırıp duruyordu:

— İn artık başın dönecek.

Biliyordum eve gidince bana gösterecekti. Ben de ona gösterecektim. Asıl fiyatı on beş kuruşken yirmi beş kuruşa aldığım patlayan tabancayla...

Ama evde, anne halaya:

— Çok üzdü mü seni, diye sorunca, o yan gözle yüzüme bakmış:

— Hiç üzmedi, demişti.

Böylece ben de vazgeçmiştim onu öldürmekten. Üstelik bir de mendil vermişti ipekten. Zaten bayramlarda hep mendil verirlerdi. Babaanne de, cicianne de, kısır teyze de, hepsi... İpek büyük mendillerdi bunlar... Ve bayram için alınan yeni ayakkabıları, yastığımın altına koyarak yatardım arife geceleri...

Fehime'ye de yeni ayakkabılar alınır mıydı bayramda? Köşkten kovulduğu gün, çıplak ayaklarında sadece lastik pabuçlar vardı.

Sadakat'in ayakkabıları aklımda kalmamıştı. Fatma'nınkiler de, Semra'nınkiler de, Pakize'ninkiler de...

Yataklı vagondaki ayakkabılar yüksek ökçeliydi, birisi yana yatmış, öteki onun biraz uzağına düşmüştü... Benim ayakkabılarımdan bir tanesi tersine dönmüştü; bir tanesi, yana yatmış yüksek topuklu ayakkabının arkasında, çapraz duruyordu.

Ve vagonun mavi ışığında bir kadın, gözleri yarı kapalı, bir eliyle havaya kalkmış bir bacağının parmaklarını tutuyordu ve soluyordu.

Hepsinin ve daha başkalarının ve daha çok başkalarının sesleri birbirine karışmış, işkence odasında yağ-

murun dışardan gelen sesinin içinden fısıldıyordu kafamda:

— Sana beni soracaklar, beni soracaklar sana...

* * *

Dün çay içerken başımda nöbet tutmuş olan adam süzülür gibi girdi odaya. Bir garip, bir hınzır, bir şeytani gülümseme var gibiydi yüzünde. Oysa dün ne kadar dostça görünmüştü.

— Dediğiniz oldu, dedim. Bırakıyorlar beni. Bakın kovuşturmaya mahal olmadığına dair kağıt getirip verdiler bugün. Ama kimse gelip çıkarmadı, unuttular herhalde...

Adam o garip, o hınzır, o şeytani gülücüğüyle, parmağını ağzına doğru götürüp sus işareti yaptı:

— Sizi artık hiç çıkarmayacaklar hiç, dedi.

— Neden, niye, niçin...

Adam ağzında o hınzır gülücük yine süzülür gibi çıkıp gitti odadan...

VII

BİR ara yine yatağa uzandım, dalmışım. Yataklı bir vagonda gidiyordum yine ve trenin pencerelerine yağmur yağıyordu. Sonra bir atlıkarınca oldu tren, dönüyordum. Yok atlıkarınca değildi. Boston'daki dönen amerikan barda dönüyordum. Oradan ateş ediyordum halaya yirmi beş kuruşluk tabancayla; bana:

— Bacaksız, dediği için...

Sonra boyacı düşüyordu iskelenin üst katından. Ve vagonun mavi ışığında bir kadın gözleri yarı kapalı, bir eliyle havaya kalkmış bir bacağının parmaklarını tutuyordu ve soluyordu. Ve öldürüyordum onu da...

Paşa baba mavi gözlerini devirerek üstüme doğru geliyordu:

— Velet, parmak kadar boyuyla intikam almaya kalktı benden, kafamda trampeta çalıyor.

Rap rap rap bir trampet çalıyordu, rap rap rap.

Fırlayıp doğruldum yatakta. Siyah saçlı, siyah gözlü, kalın kaşlı, iri bıyıklı ızbandut, yanında iki süngülü karşımda duruyordu. Rap rap'lar dışardan, koridordan geliyordu. Izbandut:

— Kalk ayağa, dedi, yürü.

Buz gibi bir ter boşandı vücudumdan. Boğazım kurudu. Başım dönüyor gibiydi. Toparlanmak istedim, toparlanamıyordum. Elim ayağım boşanmış, zangır zangır titriyordu. Pencereden kirli bir aydınlık giriyordu odaya. Herhalde sabah oluyordu.

— Kalk haydi, yürü...

Kalktım. Simsiyah kesildi oda. Yatağa tutundum. Ve tekrar çöktüm yatağa. Uzanırken ayakkabılarımı çıkarmıştım. Dizlerim atıyor, titreyen ellerimle ayakkabılarımı giymeye çalışıyordum. Giydim ayakkabılarımı. Küt küt küt atıyordu yüreğim. Tekrar doğruldum. Bütün kanım çekilmiş, vücudum keçeleşmişti. Ve anladım ki daha kapıdan çıkarken yıkılıp kalacağım oraya ve etimden et koparsalar hiçbir şey duymayacağım. Bir mutluluk, bir korkusuzluk yayıldı içime acı duymayacağım için. Bir anda bütün duygularım felce uğramış, cesetleşmiştim. Yürüyen artık ben değildim, bir başkası yürüyordu. Bir yaygınlık gelmişti dudaklarıma. Zar zor yapıştırma bir tebessümdü sözde bu. Kapıdan çıkarken yıkılmadım. Şaştım da neden yıkılmadığıma. Kapının önünde rap rap yürüyerek gelmiş olan süngülüler, yarım bir çember yaptılar çevremde, tomsonlu iki nöbetçi de çemberin iki ucunun önüne geçip, tomsonlarını yandan üstüme doğrulttular ve başladık yürümeye... Izbandut en önde gidiyordu. Belinde koca bir tabanca vardı. Hiçbir şey düşünmüyordum. Öyle yürüyordum. Daha doğrusu ben değildim yürüyen. Bir başkası yürüyordu bende. Ağzında, yayılmış dudaklarıyla zorlama bir gülücük, dimdik yürüyordu. Görmeden,

duymadan, düşünmeden, cansız bir kalıp gibi öyle yürüyordu...

Koridorlarda uzun aralıklarla küçük çıplak ampuller yanıyordu. Sabahın kirli aydınlığı henüz tam girememişti koridorlara. Bitmez tükenmez koridorlardı bunlar. Ve arkamda süngülülerin yarım çemberi, iki yanımda silahları üstüme dikilmiş tomsonlular, önde tabancalı ızbandut, yürüyorduk. O kadar emindim ki canımın hiç acımayacağından. Beynim bütün ilişkisini koparmıştı dünyadan, ne yaşamın tadı, ne ölümün korkusu... Tam bir duygusuzluk içinde, tam anlamıyla taş kesilmiş gidiyordum. Beynim birden uyanır, birden eski anılara döner, birden yeniden dünyaya bağlanırsa diye ödüm kopuyordu. Ve ölmeden ölmüş, öyle gidiyordum ölüme. Anısız, duygusuz, düşüncesiz, bomboş, tıpkı bir ceset gibi... Koridorların bir yerinde aşağıya doğru inen bir merdivene saptı öndeki ızbandut. Süngülülerin, tomsonluların ortasında salkım saçak iniyorduk. Bir süre indik. Sonra yine daha karanlık, daha izbe taş koridorlarda yürüdük... Sonra yine bir koridor... Koridorun ortasında çift kanatları açık koca bir kapı vardı. Sabahın serinliği ve aydınlığı yayılıyordu kapıdan koridora... Izbandut oraya doğru yöneldi... Ve tam o sırada, daha önce işkence odasına gelmiş olan küçük kurşunkaleme benzer adam girdi kapıdan koridora. Avcunu üstümüze doğru uzattı:

— Durun, dedi. Geri dönün, daha sonra...

Süngülüler, tomsonlular, tabancalı ızbandutla birlikte geri döndük. Merdivenlerden çıka, koridorlardan yürüye, tekrar geldik işkence odasına... Izbandut, içeri

girmeden süngülüleriyle birlikte rap rap rap çekip gitti. Sadece tomsonlu nöbetçi kaldı kapıda.

Yağmur yağmıyordu. Gün biraz daha ışımıştı. Beynimin bütün dokusu bir tek sözcük olmuştu:

— Sonra.

Keşke hiç geri dönmeseydik. Keşke çıksaydık o büyük kapıdan. Bir duvarın dibine mi dikeceklerdi, yoksa bir kazığa mı bağlayacaklardı. Ne yapacaklarsa yapsalardı. Ve şimdi çoktan bitmiş olacaktı bu iş... Ama şimdi yeniden dönüyordum hayata. Ve ateşten bir sözcük dolduruyordu bütün kafatasımın içini:

— Sonra.

Demir sandalyeye oturdum. Küçük yuvarlak plastikten bir cep şişesinde azıcık limon kolonyası kalmıştı. Yuvarlak plastiğin ortasına basarak avcuma kolonya fışkırttım. Burnuma çektim, alnıma şakaklarıma sürdüm. İki elimle ovuşturdum yüzümü.

Sonra...

Belki yarım saat sonra, belki öğleüstü, belki akşama doğru, belki yine sabaha karşı... İkinci kez yine aynı taşlaşma içinde yürüyebilecek miydim acaba ta o büyük kapıya kadar. Bu ölümden çok daha beterdi. Vücudumun ne yapıp ne yapmayacağını bilemiyordum. Yine rap rap rap geleceklerdi tüfekleriyle.

Pencereden denizle gök birbirine karışmış, külrengi bir soğuklukta görünüyordu. Pencerinin dibindeki ağaç, kayıtsız hafif bir kıpırdanış içindeydi. Alevli bir şehvetle istiyordum o an ölüvermeyi. Beklemeye, geldikleri zaman ayağa kalkıp yürümeye takatım kalmamıştı. Şimdi şu an bitivermeliydi bu iş. Vurmak istiyor-

dum kafamı duvarlara. Her vuruşta derin bir zevk yayılacakmış gibi geliyordu damarlarıma. Gerilip gerilip kafamı bütün gücümle duvara vurmak... Kasıklarımdan, hayalarımdan, tatlı, sıcak, nerdeyse kendiliğinden spermalarımı boşaltacak bir ürperti yükseliyordu karnımın altına doğru. Yahut içeri girer girmez sıkıverselerdi üstüme bütün kurşunlarını...

Ama kurşunkalem boyundaki adam:

— Sonra, demişti.

O "sonra"yı beklemeye gücüm yoktu. Hemen olsun istiyordum, hemen, hemen... Ödüm kopuyordu beynimin yeniden uyanıp, anılara, dünyaya, yaşama dönmesinden... Ve beynim uyanıyordu, kendime asmaya dönük bir uyanışla uyanıyordu. Ölüm üstüne nusralar takılıyordu dudaklarıma. Demincekki ceset yine insan oluyordu. Çözülüyordum. Gözlerim doluyordu. Babaya da acaba Bekirağa bölüğünde böyle mi yapmışlardı? Arkadaşlarını yanlarından alıp avluda astıklarını söylerdi. Pencereden seyrederlermiş. Ve onlar da beklerlermiş sıranın kendilerine geleceği anı... Beklerken çıldıranlar, saçları bir gecede bembeyaz olanlar varmış. Ölüme dimdik yürüyenleri, ölümle alay edenleri; ipleri, kurşunları, cellatları hiçe sayarak, ölümlü kahkahayla karşılayanları düşünerek yüreklendirmek istiyordum kendimi. Ama bir türlü özdeş olamıyordum onlarla. Bir buzlu cam giriyordu onlarla arama. Onlar korkmamışlar yahut korkmuyor görünebilmişlerdi yahut ölüm alışkanlığının modasındaki bir akımın kahramanlık sarhoşluğunda gitmişlerdi ölüme. Üstelik ölümlerinden sonra da unutulmayacaklarını

bilmenin avuntusu içindeydiler. Ben ise yapayalnız tek başımaydım. Ne böyle bir akımın ortasındaydım, ne de hatırlayacak bir kimse vardı beni. Örneğin son anda kendimce bir önemli cümlecik söylesem kim önem verecek de, kimin aklında kalacaktı bu söz. Böyle bir cümle bulmaya takıldı aklım. Takvim yapraklarının altındakine benzer, kısa, anlamlı bir söz aranıyordum. Ve aklıma sadece küfürler geliyordu:

"Yuh eşşekoğlu eşekler" gibi.

"İyi bok yiyorsunuz" gibi.

"Topunuzun ağzına sıçayım" gibi...

Şöyle oturaklı, ince sağlam, esprili bir söz bulamıyordum. Chenier, giyotine çıkarken parmağıyla şakağına dokunmuş:

— Her şeye rağmen burada bir şey vardı, demişti.

Danton, cellat Samson'a:

— Göster bu kafayı halka, demişti, gösterilmeye değer bir kafadır bu.

Ölümü beklerken böyle tumturaklı bir laf bulmak hiç de kolay değildi. Hele kurşuna dizilerken, kim duyacaktı mırıldanmaya çalışacağın sözü. Sehpaya çıkmak daha uygundu böyle bir şeyler söylemeye. Örneğin:

"Beni gerektiğinden daha çok yükseltiyorsunuz" gibi...

Ama tüfeklerin üstüme doğrulduğu an... Şey, acaba gözlerimi bağlayacaklar mıydı? O anda bazılarının gözlerini bağlatmadıklarını biliyordum. Herhalde benim böyle bir direnme gösterecek ne gücüm, ne de ağzımı açacak halim kalacaktı. Bazı müzelerde Alman

SS'lerinin insanları bağlayıp kurşuna dizdikleri, kalın dört köşe sırıklar görmüştüm. Sırıkların önünde camlar, camların da üstünde kurşunların isabet ettiği yerleri gösteren kırmızı yuvarlaklar vardı. Özellikle kalbe nişan alıyorlardı. Camların kalbe denk düşen bölgesi yanyana kırmızı yuvarlaklarla doluydu. İki üç yuvarlak da göğse alna falan serpilmişti.

Elim kalbime doğru gitti. Ya birazdan, ya akşama, ya gün doğarken delik deşik olacaktı burası. Ve hiçbir kurtuluş yoktu. Peki ama niye getirip vermişlerdi o kağıdı elime. Kağıt ceketimin yan cebindeydi. Çıkarıp bir daha okudum: "... hakkında kovuşturma yapmaya mahal olmadığı anlaşılmıştır." Belki sadece Mustafa'ya, Süleyman'a aitti bu kağıt. Topal ihtiyarı öldürdüğümü ise kabul etmiştim. Herhalde onun için kurşuna dizeceklerdi beni. Yetmişti onlara bu kadarı anlaşılan. Ötekilerini kurcalamaya gerek görmemişlerdi. Boş yere işkence etmeye de kalkmayacaklardı. Öldükten sonra nereye gömeceklerdi acaba? Oralarda bir çukur kazıp oraya gömeceklerdi. Belki de çukuru kazmışlardı bile... Bu akşam, yahut yarın akşam o çukurda, toprağın altında... Kabul edemiyordum bunu, istemiyordum bunu. Ve bu mutlaka böyle olacaktı. Çaresi yoktu. Kurtuluşu yoktu. Bir başka iradenin pençesi içinde miniciktim. Tıpkı annenin yüzüme doğru kalkan tokatı önünde olduğu gibi, tıpkı paşa babanın bacağımdan tutup pencereden aşağıya sarkıttığı sırada olduğu gibi, tıpkı Sadakat'in gösterdiği öcüye bakarken olduğu gibi... Ah şimdi pençesinin içinde minicik kaldığım iradeyi pençemin içine alacak bir güçüm olsaydı. O, minicik kalsaydı benim pençemin

içinde. Ama minicik kalan hep bendim. Ve onun için fırsat buldukça öldürmüştüm. Ezmeye kalktıkları, tuzak kurdukları, yalan söyledikleri, alay ettikleri, punduna getirip bir şeyler koparmaya çalıştıkları ve daima sonunda öldürdükleri için.

Bir kadın sesi:

— Ya beni niçin öldürdün, diyordu.

— İyi ya ödüyoruz işte onu da, dedim.

Öle öldüre, bozulmadan kalmak mümkün mü her cinayette de haklı olayım?

Dışarıda gün iyice ağarmıştı. Hava güzel olacağa benziyordu. Ve bu son yaşadığım gün olacaktı. Bu düşünce geçti mi kafamdan, kafamı kaldırıp bütün hırsımla vurmak istiyordum duvara. Dayanamıyordum bunu düşünmeye. Bir kezzap dökülüyordu beynime ve hıçkırıklar düğümleniyordu boğazımda. Yalvarmak, yerlere kapanmak:

— Affedin beni, demek istiyordum.

Bu sefer de iğreniyordum kendimden. Nasıl gitmişlerdi ölüme dimdik gidenler. Üstelik on sekizinde, yirmisinde, yirmi ikisinde, yirmi beşinde gitmişti çoğu... Bir zıt tepkiyle dağılıyordu boğazıma biriken hıçkırıklar:

— Gelin öldürün be, haydi be, çabuk be...

Ulan duracaktım işte adam gibi. Ulan işte bağlatmayacaktım da gözlerimi. Ulan berberi de çağırtıp önce traş olacaktım.

Ve bu akşam, yahut yarın akşam o çukurun içinde delik deşik sırtüstü toprakların altında... Yaşlar süzülüyordu gözlerimden...

Babaanne dikiliyordu karşıma:

— Tuh sana, bir de erkek olacaksın...

Şimdi benim yerimde babaanne olsa, dudaklarıyla kıpır kıpır dualar okuyup tespih çekerek öne arkaya sallanır, kılı bile kıpırdamadan bekledi gelmelerini.

Paşa baba da aşağı yukarı kaplan gibi dolaşır ama gevşeyip yıkılmazdı.

Baba:

— Hay pezevenkler hay, öldürecekler bizi dürzüler, derdi.

Ama o da hiç aşağıdan almazdı.

Ben ise, o mendebur çukurla bu günün son günüm olduğunu düşündükçe, beynim yırtılıyormuş gibi oluyordum.

Geldiklerinde pekâlâ cansız bir robot gibi yürüyüp gitmiştim koridordan. Ama bu bekleyiş hayata bağlıyor, yeniden canlandırıyordu demincekki taş kesilmiş cesedi. Mümkün olsa da yeniden cesetleşsem rahatlayacaktım. Yahut bir iyice öfkelensem... Kapıya yürüdüm, kapıda nöbetçiler tomsonları içeri doğru dönük, duruyorlardı. Beklemediğim bir sertlikle:

— Berber çağırın bana ulan, dedim.

Üstüme yürüsünler, ateş etsinler falan istiyordum. Oysa gayet yumuşak bir sesle:

— Nöbetin bitmesine bir çeyrek var bey, o zaman söyleriz, dediler.

Demincekki kadar sert olmayan bir:

— Peki, çıktı ağzımdan.

Ve yine başladım dolaşmaya.

Son arzumu sorarlarsa ne diyecektim.

— Bir bardak limonota.

Bir ömür unutamadığım bir limonataydı o ve hiçbir zaman da içemiştim. Bir yaz gecesiydi. Bir büyük bahçede sazlar çalmıyordu. Masalardan yükselen buzlu rakı kadehlerinin anasonları, köpüklü biraların mayalanmış serinliği, balık, arnavutciğeri ve pirzola kokularına karışıyordu. Garsonlar, ellerinde dolu tepsilerle bir gidip bir geliyorlardı.

Baba, anne ve annenin kardeşiyle beyaz örtülü bir masada oturuyorduk. Birazdan Denizkızı Eftalya çıkacaktı sahneye.

Babayı Ankara'ya tayin etmişlerdi. Hep birlikte köşke gelmiştik. Baba Ankara'ya gidip bir ev tutuncaya kadar, bizler İstanbul'da paşa babayla ciciannenin yanında kalacaktık.

Benimle babaanneye özel bir oda verilmişti. Anneyle cicianne kaş göz ve fiskoslarla babayla babaanneyi çekiştiriyor, babayla babaanne de bize verilen odada başbaşa kapanıp onları çekiştiriyorlardı. Paşa baba ise bütün bu fiskoslara kayıtsız, fakat köşke sinen ağır ve gergin havada tedirgin ve hoşnutsuzdu. Arada sırada anneye:

— Ne zaman gideceksiniz artık Ankara'ya yahu, diyordu.

Anne de bunu babaya yetiştiriyordu:

— Paşa babam sıkılmaya başladı, ne zaman gitmeyi düşünüyorsun Ankara'ya...

Böylece bir anlamda intikam alıyordu babadan. Baba sinirlendiği zamanlarda yaptığı gibi üst dudağını

ağzına alıp bıyıklarını kemiriyordu ve doğru babaannenin odasına gidiyordu.

Babaannenin odasından salona çıktığı pek yoktu. Ama yemekler beraber yeniyordu. Paşa baba:

— İyiyim, siz nasılsınız, diyordu.

Cicianneyle ise hemen hiçbir konuşma geçmiyor gibiydi aralarında. Babayla paşa baba da, kırık dökük cümlelerle havadan sudan konuşuyorlardı akşamları.

Bu sıkıntılı havanın içinde anne sık sık ciciannenin yanında ağlayıp sızlanıyor, hatta bazen:

— Ay fena oluyorum! diye bayılıyordu.

O zamanlar cicianne yuvarlana yuvarlana, babayla babaannenin kapanmış olduğu odaya koşuyor:

— Üstüne fenalık geldi bayıldı, diyordu.

Önce baba geliyordu yanına, sonra da babaanne. Anne ayılınca babayla babaanne yine çekiliyorlardı odalarına. Baba:

— Hiçbir şeyi yok canım, diyordu, naz yapıyor.

Babaanne:

— Neyse üstüne gitme, diyordu. Hepsi böyledir bunların, bayılıp ayılan soyundan.

Ve arkasından yine Mustafa'yla Süleyman'a, arkada bıraktıkları günlere, valinin dürzülüğüne, mektupçunun deyyusluğuna, defterdarın hergeleliğine dönüyorlardı.

Herkesin namaz kıldığı saatlerde, baba, ya sandık odasına inerek kendine ait bekârlığından kalma sandıkları, ya bodruma girerek kırık saksıları, delik tenekeleri, yarısı kırılmış sapsız belleri yerleştiriyordu.

Cicianne, kızıyla konuşurken alay ediyordu babayla:

— Yine bodruma mı indi...

— Bodruma indi...

— Benim eski terlikleri vereyim de onları da yerleştirsin hazinesine bari. Kuzum, deli mi senin kocan. Ne yapacak o paslı kutuları, telleri, kırık şişeleri...

Cicianne ahbaplarına da taklidini yapıyordu babanın.

— Bodruma kapanıp, çatlak sürahileri, şişe mantarlarını, kırık saatleri sabahtan akşama yerleştiren bir adam işte, diyordu.

Tespihini, bastonunu, sırt kaşıyacağını kaybettiği zamanlarda anneye soruyordu:

— Sakın onları da alıp bodruma koymuş olmasın?

Anne de babaya soruyordu:

— Annem sırt kaşıyacağını kaybetmiş, sen gördün mü acaba?

Bu arada mutfakta kapı arkasında, sonradan taktırılmak üzere dayanmış, tavan süpürgesi sopasının, yahut havagazının eskimiş hortumunun, baba tarafından bodruma kaldırılmış olduğu anlaşılıyordu. Anne de bazen bodruma inip, gayet düzenli istif edilmiş hurdavatı gözden geçirerek:

— A bu hortum lazım, a bu sopa tavan süpürgesinin sopası, diye eline geçirdiği ortalıktan kaybolmuş bazı şeyleri, tekrar yukarı çıkartıyor ve koşarak annesine haber yetiştiriyordu:

— Havagazının hortumunu buldum, bodruma koymuş. Tavan süpürgesinin sopasını da getirdim onu da kaldırmış bodruma...

Cicianne gülüyor:

— Deli mi bu senin kocan kızım, diyordu.

Annenin ise cevabı daima aynı oluyordu:

— Ah bilemezsin anne ben neler çekiyorum. Sebep olanlar sebepsiz kalsın.

— Şimdi nerde o?

— Nerde olacak, anasının yanındadır.

Paşa baba ise bütün gün süren bu karşılıklı odalara kapanmalardan usanmış, ya balkonda sigarasını tüttürüyor, ya ortadan herkesin hizaya gelmesi için sözde karısına hitaben bir nara atıyordu:

— Yahu nerdesiniz be, çıkın artık ortaya.

Önce cicianne, sonra anne, sonra da baba ortaya çıkıyorlardı.

Yine annenin bayılıp ayıldığı bir günün ertesinde, baba, anneyi İstanbul'da gece saza götürmeye karar vermişti. Bu, hem biraz gitgide gerilen havayı yumuşatmak, hem de birkaç günlüğüne çalıştığı kentten köşke misafirliğe gelmiş olan annenin ağabeyini ağarlayarak su ile zeytinyağı gibi birbiriyle asla kaynaşmayacak bir bölünmeye uğramış olan köşk havası içinde, az da olsa, cılız bir bütünleşme sağlamak içindi.

Baba traş olmuş, papyon kravatını bağlamış, anne tilki kürkünü omuzlarına koymuştu. Üstelik beni de götürüyorlardı bu sefer, mutlu bir aile resmi çektirmeye gider gibi. Bana da yine lacivert uzun pantolonumu, yeleğimi, kruvaze ceketimi giydirmişlerdi.

Ve sazlar çalıyordu Harbiye'deki bahçede. Garsonların koşuşmaları arasında, rakı bira kokularına ıskara kokuları karışıyordu. Biz kıyıda bir masaya oturmuş-

tuk. Baba, garsonun getirdiği listeyi, bir kontratı inceler gibi, uzun uzun inceledi. Sonra kayınbiraderiyle anneye döndü:

— Ne içersiniz, dedi.

Akşam yemeğini daha önceden evde yemiştik. Sadece saz dinlemeye geliyorduk. Bunun için de tarifede yazılı konsomasyonu yapmak gerekiyordu. Listeyi anne aldı. O da babayı pişman etmemek ve babayla bir köprü kurmak için listedeki en ucuz şeyi arıyordu. Anne de, bir süre listeyi inceledikten sonra:

— Amma kazıkmış burası da, dedi. Baksana bir limonata yetmiş beş kuruş. Sen üç tane limonata söyle.

Baba:

— Yok canım ne isterseniz söyleyin, dedi.

Anne, bunun ağabeyinin yanında, bir dış görüntü nezaketi olduğunu biliyordu. Onun için de ısrar etti:

— Ben limonata içeceğim.

Baba, kayınbiraderine döndü:

— Birer rakı içelim mi, dedi.

Aslında baba rakı falan içmezdi. Annesinin içkiye karşı korkunç bir kini vardı. Kocası genç yaşta içkiden ölmüştü. Bindebir ya bir ziyafette, yahut paşa babanın bahçede yenen yaz akşamları yemeğinde kazara bir iki kadeh içerse, onu da suçlu suçlu içerdi. Ve babaanne birkaç gün suratına bakmazdı oğlunun. Anne ise hemen babaanneyi kışkırtmaya koşardı:

"Aşağıda içiyorlar ninem" yahut, "ziyafette zorla içirmişler, gece birden rahatsızlandı" gibilerden.

Annenin kardeşi:

— Ben de limonata içeceğim, dedi.

Baba azıcık daha ısrar daha ısrar etti:

— İçelim canım birer kadeh.

Anne:

— Yok yok, biliyorsun dokunuyor sana rakı, diyordu.

Sonunda baba da, kayınbirader de limonatada karar kıldılar. Ve garsona:

— Üç tane limonata... dediler.

Garson alışıktı bir limonataya işi idare edenlere. Ancak servis sırasında en sona bırakılıyordu limonata isteyenler. Ve neden neden sonra bir tepside, yanlarına kağıt kılıfları içinde çubuklar yapıştırılmış üç limonata geldi. İlk defa limonatanın çubukla içildiğini görüyordum. Çubukla, bardaktaki limonatayı ağzına çekmek... Anne de, baba da, annenin kardeşi de, başlarını öne doğru eğmişler, çubukla içiyorlardı limonatalarını... İçim gitmişti benim de limonatayı böyle içmek için.

— Ben de isterim limonata, dedim.

Anne yine babaya yaranmak için:

— Yetmiş beş kuruş verilmez bir limonataya, günah doğrusu, dedi.

Limonata değildi benim istediğim. Limonatayı çubukla içmekti. Bunu anlayamıyorlardı.

— Ben de içeceğim, limonata, diyordum.

Baba:

— Ben sana dışarda istediğin kadar içiririm limonata, diyordu.

— Ben burada şimdi içmek istiyorum.

Anne:

— Al iç benimkinden, diyordu. Ve bardağı çubuksuz olarak uzatıyordu.

Küçük olduğum, güçsüz olduğum için beni adam yerine koymuyor, "Al iç benimkinden" diye beni oyalamaya kalkıyordu. Ve aklımın asıl çubuğa takıldığını kavrayamıyorlardı.

— İstemiyorum ben senin limonatanı.

Dudaklarım sarkmıştı. Ağlamak üzereydim. Anne öfkeleniyordu.

— Al iç işte, zıkkımlan diyorum sana.

— İstemiyorum.

— Şimdi çarparım ha... Kırk yılda bir geldik şuraya, burnumuzdan getirme...

Annenin ağabeyi aşık mıydı neydi o sıralarda. Galiba paşa babanın itirazı üzerine sevdiği ve gizlice nişanlandığı bir kızdan ayrılmıştı. Saza da, enişteşiyle kardeşini kırmamak için gelmişti. İçini büsbütün sıkan bu sazlı sözlü, eğlenceli yerden kurtulmak için, benim limonata bahane oldu.

— Haydi biz seninle kalkıp gidelim, dedi.

— Ya, limonata içmeden gitmem, dedim.

Annenin kardeşi:

— Ben sana yolda içiririm, diyordu.

O da anlamıyordu limonatayı çubukla içmek için ısrar ettiğimi. Annenin hırsı yüzüne vurmuştu:

— Şimdi hep birlikte kalkarız, döve döve götürürüm seni eve.

Baba:

— Dur canım sinirlenme, diyordu.

Ama yetmiş beş kuruş verip bir limonata ısmarlamaya da yanaşmıyordu. Annenin tehdidine karşı yüreğimden taşan bir kinle:

— Paralarımı almasaydınız ben içerdim limonatımı, dedim.

Bu kez babanın da suratı karıştı.

— Daha bacak kadarken nankörlüğe başladı, dedi.

Annenin kardeşi yumuşak bir dille:

— Haydi yavrum, haydi tatlım gidelim, diyordu.

Ayağa kalkmıştı, tiksinerek bakıyordum anneyle babaya. Ben de kalktım, elleriyle ısırır gibi paltomu giydirdi anne. Ve başka nedenlerle sıkıntılı genç adamın, başka nedenlerle sıkıntılı minicik bir dostu gibi elinden tutup çıktık bahçeden. Arkamızda devam ediyordu sazlar çalmaya.

Köprüye geldik. Köprüdeki büfecilerde limonata yüz para idi. Annenin ağabeyi tuttu sözünü, hemen bir limonata ısmarladı bana. Ama Köprüdeki büfelerde limonata uzun cam bardaklarda değildi ve çubukla da içilmiyordu. Hatırı kırılmasın diye içtim limonatayı.

Sonra köşke geldik. Dış bahçe kapısını bahçıvan kilitlemişti. Tahta kapıya tırmanıp, üstünden atladı annenin ağabeyi. Beni de atlattı aynı şekilde.

— Dur sen yapma, küçüksün, düşersin, falan demedi.

Birlikte yasaklı görünen bir iş yapmış olmak, birden pek ısındırdı beni bu genç dayıya. Bahçenin uzun karanlık yolunu, vişne ağaçlarının dalları altından el ele yürüyerek geçtik. Köşkün anahtarı dayıda vardı.

Kapıyı açtı, beni babaannenin odasına çıkardı. Odaya giderken annenin ağabeyine sarıldım.

— Dayıcığım seni çok seviyorum, dedim.

Bu içten dostluk on iki, on üç yaşlarındayken bir gece radyoda caz yerine ille de Arapça Kur'an dinlemek isteyen ciciannenin kafasına bir iskemle atıncaya kadar sürdü.

* * *

Son arzumu sorarlarsa ne diyecektim.

— Bir bardak limonata. İnce uzun bardak içinde ve yanında bardağa yapışık kağıt kılıflı kamışla...

Ama onlar da kazara bu son arzuyu dinleseler bile, köprü altındaki büfecilerinkine benzer bir bardakla getireceklerdi limonatayı.

Bu anlatılmaz ve anlaşılmaz garip özlem ve titreşimlerde kaybetmişim bütün çocukluğumu. Kimbilir belki de hayatımın büyük bir parçasını. Belki bir enayi, bir salak, belki de serseri bir duygusal gibi...

Ve artık bitiyordu işte her şey. Ne tuhaf, birden bir kayıtsızlık çökmüştü içime. Hani sanki hoşnuttum her şeyin bitmesinden. Adeta özlüyordum o korktuğum çukuru. "Oh" diyeceğim tek yer orasıymış gibi geliyordu artık.

Berber henüz gelmemişti. Islık çalmaya başlamıştım. Yine yöneldim kapıya. Neşeyle bağırdım nöbetlere:

— Nerde kaldı yahu berber, şöyle bir perdah yapsın bakalım, gerdeğe gireceğiz bu gece.

Nöbetçilerden biri aynı efendilikle:

— Bey daha on dakika var nöbetin bitmesine, dedi. Nöbeti değiştirelim hemen söyleyeceğiz.

Islık çalarak dolaşıyordum işkence odasında. Bulmuştum söyleyeceğim son sözü:

— Bir bardak limonata.

Ve bir de kahkaha atacaktım arkasından.

Birden rahatlatmıştı bu sözü bulmuş olmak. Derken yaşım geldi aklıma:

— Pekâlâ daha güzel günler de yaşayabilirdim, dedim. Demek bu kadarmış ol hikâye, dedim.

Acaba o anda canım çok acıyacak mıydı? Yere yığılmış debelenirken son bir kurşun sıkacaklardı kafama. Anlaşılan o ızbandut sıkacaktı son kurşunu. Belindeki iri tabancasından belliydi...

Çaldığım ıslık kesildi. Pencerinin dibindeki ağaç öyle duruyordu.

— Hepsi işte bir bardak limonata, dedim.

Sanki pek derin bir şey söylemişim gibi yeniden bulutlanmaya başladı gözlerim.

— Hepsi işte bir bardak limonata.

Tam o sırada kapıdan rüzgar gibi tombul kıçlı genç herif girdi:

— Çabuk, dedi, çabuk bir dilekçe yazın.

— Ne ne, di-dilekçesi, diye kekeledim.

— Hakkınızda kovuşturmaya mahal olmadığı hakkında aldığımız kağıda dair... Dilekçeyi yetiştirirsek sizi belki tahliye ederler bugün...

— Alay mı ediyorsun beni öldürecekler bugün, dedim.

— Sizin iyice bozuldu sinirleriniz, dedi. Toparlayın biraz kendinizi. Ne öldürmesi, kim öldürecek?

— Gün doğarken kurşuna dizmek için alıp götürdüler beni, kapıdan çıkarken o ufacık tefecik arkadaşınız geldi: "Geri götürün, sonra" dedi.

Kocaman kıçlı adam güldü:

— Sizi başka yere nakledeceklerdi, vazgeçtiler, dedi. Siz hemen yazın dilekçeyi.

— Kağıdım kalemim yok.

Cebinden bir kalem çıkardı. İç ceplerini karıştırdı: Dörde katlanmış yazılı kağıtlar çıkarıp, arasında bir de yine dörde katlanmış boş bir kağıt bulup uzattı.

— Çabuk, diyordu, çabuk yazın dilekçeyi.

Ayakta çabucak yazdım dilekçeyi: "...Şu tarih ve no. ile hakkımda kovuşturma yapmaya mahal olmadığına dair bir kağıt almış bulunuyorum. Bir an önce tahliyeme emir buyurulmasını saygılarımla rica ederim..."

Şişman, dilekçeyi kaptı; koca kıçıyla koşarak geldiği gibi çıkıp gitti.

Vay anasını. Demek kurşuna dizmek için götürmemişlerdi beni. Başka bir yere nakletmek istemişler, sonra vazgeçmişlerdi... Herhalde duyulmuştu hakkımda kovuşturmaya mahal olmadığı. Şimdi de formaliteyi tamamlıyorlardı. Birazdan serbest bırakacaklardı.

Elimle dünden beri sırtımdan çıkarmadığım ceketimi şöyle bir süpürdüm. Gevşettiğim kravatımı düzeltim. Çanta zaten hazır, yatağın ayakucunda bekliyordu.

Çıkar çıkmaz hemen gidip bir rakı içecektim.

Bir de beğendili döner yiyecektim.

Ulan güzeldi yaşamak.

Kapının önünde, nöbetçiler nöbeti değiştiriyorlardı. Nöbeti bitenlerden biri, başını uzattı içeri:

— Şimdi söyleyeceğim berber istediğinizi, dedi. Başka bir şey var mı istediğiniz?

— Bir de çay rica ediyorum.

— Olur, söylerim onu da...

Nöbetçilerin muamelesinden bile belliydi havanın değiştiği. Tabii canım, elimde kağıt varken beni nasıl tutabilirlerdi burada... Gerçekten sinirlerim bozulmuştu bu taş odada. Boşuna korkmuştum sabahleyin...

Önce kahvaltıyı getirdiler. Yani bir garip un çorbasını.

— İçmeyeceğim, dedim. Artık misafiriz size. Bugün çıkıyorum. Demincek çay söyledim. Hatırlatıverin de çabuk getirsinler.

Sesim, hareketlerim değişmiş, tıpkı kağıdı aldığım günkü gibi bir çeviklik kazanmıştı.

Kahvaltıyı getirenler hiç cevap vermeden çekilip gittiler.

Derken berber geldi. Elinde şişman ebe çantası taşıyan orta boylu bir adamdı. Boynuma beyaz örtüsünü taktı. Bir şişeden bir çanağa su döktü. Soğuk suyla çanağın üstünde köpürttü sabunu ve yüzümü sabunladı, sonra da usturayla başladı sakallarımı kesmeye. Hiç konuşmuyordu. Ben ise anlatıyordum.

— Anlaşıldı yanlışlık. Neyse çıkıyoruz bugün, diyordum.

Berber de ağzım hiç açmıyordu.

Traş bitince bir beş lira verdim berbere. İki buçuk lira geri verdi.

— Kalsın, dedim.

Cevap vermeden masanın üstüne bıraktı iki buçuğu. Örtüsünü, usturasını, fırçasını, tasını, sabununu çantasına yerleştirip, geldiği gibi sessiz çıktı gitti.

Merak ediyordum çay içerken yine başımda birisi bekleyecek mi diye. Mantıken beklememesi gerekirdi. Traş olmak daha da bir dinçlik vermişti vücuduma. Daha sağlam, daha emin adımlarla dolaşıyordum odanın içinde. Bir ara kapıdan nöbetçilere:

— Nerde kaldı çay yahu, dedim.

Onlar da cevap vermediler.

Neyse kolay kurtarmıştık paçayı. Bir ses çınladı:

— Yoook canıım...

Kadehler kırılıyor, aynalar parçalanıyor, camlar tuz gibi oluyor ve suda dalgalanarak yansıyan eğri büğrü bir gölge gibi bir kadın şekli beliriyordu boşlukta. Yüzü belli olmayan iri yarı bir kadındı.

— Yoooook canım, diyordu.

Çırılçıplaktı kadın ve karnından bacaklarının arasına doğru inen bölüm Fehime'ninki gibi dümdüz, çocuksu bir zayıflıkta ve beyaz değildi. Tüyü gelişmiş, anaçlaşmış ve seksleşmişti.

— Amma da mahcup delikanlıymışsın sen, diye o çıkarmıştı pantolonumla külotumu.

Bezden bir manken gibi hareketsiz duruyordum karşısında. Gözlerim karnının altındaki tümsekli tüyle-

re dikilip camlaşmıştı. Elimde olmadan fanilemi önüme doğru çekmiştim. Ve kadın gülerek fanilemi de yukarı doğru sıyırmıştı. İlk kez gün ışığında daha önceden tanımadığım bir kadınla başbaşa kalıyordum ve kadın beni ezen bir rahatlıkla gülüyor, fanilemi yukarı kaldırıyor ve seksimi dolu dolu avcunun içine alıyordu... Kadın bir sokak kadını değildi. Flört ettiğim, dudaklarını memelerini öptüğüm, nazlı "Hişt olmaz"lı "Sakın ha"lı genç kızlardan değildi. Herkesin salonlarda hanımefendi dediği, alımlı, kocası mesleğine ünlü, neşeli, bol kahkahalı bir hanımdı. Beni bir toplantıda tanımıştı.

— Banyoda aklıma geldin. Dur çağırayım şunu, dedim, diyordu.

Ve gerçekten de telefon edip çağırmıştı. Ben ise o sıralarda çoktan evden kovulmuştum. Bir arkadaş ve annesiyle bodrum katındaki bir odada oturuyordum. Arkadaşın annesinden ötürü kadını oraya götürmek olanağı yoktu. Nereye götürecektim? Bizimkiler paşa babanın ölümünden sonra her yaz Ankara'dan İstanbul'a gidiyorlardı. Kovulduğum ev boştu. Önce bir çilingir çağırıp kapıyı açtırdım. Ve bir anahtar yaptırttım kapıya. Ancak evin içindeki odaların da kapıları kilitliydi. Vestiyer de sevişilecek gibi değildi. Bu nedenle önce vestiyerin kapısını kırmıştım. Sonra da nedense babaannenin odasının kapısını. Babaanenin inik perdeli odasında yatağı, minderi, seccadesi, havalandırılmamış odaların kokusu içinde, loş bir uykudaydılar. Bir şişe votka, iki bardak, bir şişe de granadin alıp koymuştum odaya. Hazırlığım tamamdı. İlk garsoniyerim ba-

baannenin odası olacaktı... Kadını alıp oraya götürdüm. O:

— Burası neresi, diye dahi sormadı.

Ben ise kızlarla yaptığım gibi öpüşmeye çalışıyordum kadınla. Elimi göğsüne atmaya uğraşıyordum. Bir elim de dizlerinde, oradan da eteğinin altına gidecek anı kolluyordum. Kadın bütün bu acemi başlangıca boş veren ezici bir rahatlıkla kendiliğinden soyunuverdi, alay eder gibi sağa sola fırlatıyordu entarisini, sutyenini, çoraplarını; külotunu da hızla çekip, fırlatmıştı onu da. Babaannenin seccadesi oraya buraya serpilmiş kadın külotu, sutyen ve çoraplarla donanmıştı ve ben kalakalmıştım öyle. Kadın eğlene güle, alay ede ede, beni de soydu. Sırtımda bir fanileyle ayakta cascavlak kalmıştım seccadenin üstünde. Kadın babaannenin yatağının ucuna iliştirmişti kıçını. Aşağı indirdiğim fanilemi de yukarı çekip, avcuna dolu dolu almıştı erkeklik organımı. Bu aşksız, rahat, gerçekçi fuhuş, çok daha fazla etkilemişti beni nazlı, niyazlı, masum tüllere bürünmüş amatör sevişmelerden.

Ve kadın şimdi boşlukta suya yansıyan bir çarpıklık içinde dalgalanarak gülüyordu:

— Yooook canıım.

Ve yüzü yoktu kadının. Ve boş yüze önce Fatma'nın yüzü takıldı. Önce onda görmüştüm bu rahatlığı, sonra da ilk kez o kadında. Sonra da bütün tanıdığım kadınları hep bu rahatlığa alıştırmak istemiştim. Kimi alışmış, kimi alışmamıştı.

Nihayet geldi çay. Her zaman çayı getiren getirmişti çayı ve nöbetçi yoktu. İlk bardak çayı dışarı çıkmışçasına bir keyifle içmeye başladım.

Paşa baba da, cicianne de böyle keyifle içerledi sabah çaylarını.

Şimdi acaba yine son arzumu sorsalar:

"Bir bardak limonata" mı derdim?

Canım müthiş o kadını istiyordu. Nazsız, işvesiz, rahat, çırılçıplak soyunuveren ve karnının altındaki tümseği simsiyah tüylü olan kadını... Sevişirken kalçalarının değirmen tekeri gibi çalkalana çalkalana sımsıcak daireler çizmesi, inip kalkması geliyordu aklıma. Babaannenin yatağında sırtüstü yatmış, dizlerini bükerek bacaklarını açmış, topuklarını döşeğe dayayıp, karnının altını yukarı doğru kaldırmıştı. Sevişmenin lezzetle tadını çıkarıyordu. Bir süre sonra da babaannenin yastığını başının altından çekip kalçalarının altına koymuştu. Alaturka fakat sağlam bir tekniği vardı.

Yüzü şekilsiz iri yarı kadın birden değişti, inceldi, koketleşti:

— Ya ben... dedi.

Yataklı vagonun camlarına yağmur yağıyordu. Altımda iki incecik bacak kapanmıştı:

— Bana bir iş bulursan olur, diyordu.

Onun tekniği amatör, içinden gelen, masum, ama bayıldığım bir teknikti. Erkekle birlikte kendini geri çeker, erkekle birlikte kendini öne verirdi. Ve mutlaka yorganın altında sevişmeye başlar ve hemen tekmeleyerek yorganı açar, önce yırtamadığı utangaçlığının sevişirken doya doya rahatlamasını çıkarırdı. Kulağıma:

— Beni şimdi ne yapıyorsun, diye de sorardı.

Ve solukları iyice hızlanmaya başladığı sırada da:

— Haydi, derdi.

Hiç sekmeden mutlaka birlikte orgazm olurduk. Ve o anda sağ bacağının bacaklarımın arasında eriyecekmiş gibi sıkılıp kaybolmasında bütünleşirdik. Sonra yavaşça elimi çeker öperdi.

Önce yataklı vagonda öldürmüştüm onu... Sonra iri bir Ştayerle, sonra da üstüne görünmez bir asit dökerek... Ama asıl korktuğum cinayet o da değildi. Büyük sevincim ve mutluluğum bunları kurcalamaya kalkmamış olmalarıydı. Yalnız ihtiyar topal boyacıyı karşıma dikerek hepsini bildiklerini ima etmek istemişlerdi galiba... Ve şimdi de serbest bırakıyorlardı. İşkence odasından ölüme gitmeden çıkma mucizecini yaşayacaktım.

Ve bu gece o çukurda yatmayacaktım.

Mürşide'yi almaya gelen uçağın indiği çukur. Sonra paşa babanın indiği... Meğer baba Ankara'ya giderken son yılını yaşıyormuş paşa baba...

Birkaç kere de paşa alıp götürmüştü hepimizi gece eğlencesine. Bir babaanne hariç, hepimiz tam takım yine Çamlıca'ya gece yatısına gitmiştik. Paşa baba neşeliydi. Kısıklı'daki açık hava bahçesine Naşit gelmişti. Kapısında müşteri toplamak için cazbant çalıyordu. Naşit'e gitmiştik yarım otobüs dolusu sülale ile... Allı pullu elbiseli kantocular kanto söylüyorlardı. Sonra bir komik, fesini çeşitli biçimlere sokarak taklitler yaptı. Napoleon oldu, Abdülhamit oldu. Sonra bir kadınla bir erkek skeç yaptılar. Sonra Azerbaycan havaları çalındı, kazaskalar oynandı. Paşa coşmuş, ayağa kalkmış, ellerini çırparak:

— Yaşa, diye bağırıyordu.

Sonra baba Ankara'ya gitmiş. Yenişehir'de küçük bir apartman tutmuştu. Kirasının elli lira olduğunu yazıyordu. Kimsenin havsalası almamıştı bu kadar pahalı kirayı. Trakya'daki kentte kira on lira idi. Hem de üç katlı bir evin kirası. Hamamının demir kapılı su haznesi olan ve idare lambasının ışığında geceleri içinde öcü görünen evin kirası...

Arkasından anne gitmişti...

Biz babaanne ile bir süre daha kalmıştık köşkte. Ankara'daki ev iyice yerleşip döşendikten sonra gidecektik biz. Baba o gürültü patırtı arasında annesinin yorulmasını istememiş, benimle birlikte babaanneyi kısa bir süre İstanbul'da bırakmıştı.

Babaanne gülmeyen yüzü, incecik dudakları, dedimci bakışları ve yemenisiyle bir ciddiyet heykeli gibi oturuyordu odasında. Ve paşa baba dahi bazen odasına uğrayıp:

— Nasılsın büyük hanım, diyordu.

Cevap kısa, kestirme, açık oluyordu:

— İyiyim, eksik olmayın.

Bir gün, babaanne eskiden tanıdığı komşulardan birine beni de alıp gitmeye niyetlenmiş ve ciciannenin mercan başlıklı ince bastonunu istemişti. Ona dayanarak gidecekti. Cicianne:

— Ah vallahi sapı kırık büyük hanım, demişti ve vermemişti bastonunu.

Tuhaf bir rastlantı, iki gün sonra babaanneyi ta Çamlıca'dan tanıyan, vaktiyle çok zengin oldukları halde sonradan düşmüş bir ailenin ihtiyar oğlu ziyare-

te gelmişti ve kendisine ailesinden kalan son eşyadan, som fildişi bir baston hediye getirmişti.

Babaanenin fildişi bastonu köşkte elden ele dolaştı. Paşa baba bile gözlüklerini takıp inceledi bastonu ve hafif eğriliğinden kesin bir hüküm çıkarak:

— Halis muhlis yekpare fildişi, dedi.

Babaanne, sabahları fazla peynirin karnımda kurt yapacağını ve akşamları elektriği erken yakmanın günah sayılacak bir israf olduğunu söylemesine rağmen, fildişi bastonu cicianneye uzatarak:

— Sizinkinin sapı kırıktı, buyurun alin, dedi.

Cicianne almadı bastonu. Teşekküre benzer birkaç kem küm etti sadece. Ve babaanne fildişi bastonuyla gitti komşulardan eski tanıdıklarına...

Yemeklerde paşa baba da artık bana:

— Yuuuut, diyemiyordu.

Ama çikolata da atmıyordu minderin üstüne, iri yirmi beşlikler de tutuşturmuyordu elime. Yusuf ağa değişmiş, yerine Nuri gelmişti. Fehime'nin yerine de Hatice hanım... Hatice hanım yaşlıydı. Fehime gibi elim üstünde oynayacak hali yoktu. Nuri şen bir bahçıvandı. Cuma günleri beni Erenköyü'nde, tren köprüsünün yanındaki sessiz sinemaya götürürdü.

Paşa baba da eskisi kadar bağırmıyordu. Bir kere neye kızmışsa kızmış bağırırken babaanne odasından çıkarak:

— Bir şeye mi sıkıldınız, diye sormuştu.

Paşa yumuşamış, babaanneye dert yanmaya başlamıştı:

— Valde bir laf anlayan adam yok şu evde, deli ediyorlar insanı, falan gibi...

Sonra babaanneyle bir akşam Haydarpaşa'dan trene bindik. Paşa babayla cicianne yine gelmişlerdi bizi geçirmeye, Nuri çantaları taşıyordu. Yalnız vagon yataklı değildi. Ama başka da yolcu yoktu kompartımanda. Baba Ankara'da önemli bir göreve tayin edildiği için, bizim kompartmana başka bilet verilmemişti. Bunu da gar komiseri Cafer bey ayarlamıştı.

Tren kalktı. Babaanne kompartımanın döşemesi üstüne bir ayağını altına alarak çıkmış, dualar mırıldanıyordu. Ben el sallıyordum paşa babaya, cicianneye, Nuri'ye... En uzun Nuri el salladı, ta tren kaybolunca ya kadar...

Bir daha paşa babayı hiç görmedim. Bir gün anne ağlayarak babayla İstanbul'a gitti. Bir hafta sonra geri döndüler. Anne perişan ve ağlamaklıydı. Onların yokluğunda babaanne bana hiçbir şey söylememişti. Anne gelince:

— Paşa baba öldü, dedi. Artık büyüdün. Her şeye aklın eriyor. Niye boşuna saklayayım senden bunu...

Ağzımdan bir:

— Ya! çıktı.

Ağlamam gerektiğini anlıyordum. Ama ağlayamadım. Boynumu büktüm sadece. Hiç değilse çok acımış görünmek için...

Cenaze töreni çok şatafatlı olmuş. Bando gelmiş. Tabutu bayrağa sarmışlar. Özellikle anne istemiş bayrağa sarılmasını.

Kış geldiği için ön balkona yaptırdığı camekânın kapılarını çıkartıyormuş ahırdan. Nuri'ye yardım etmeye kalkmış, yorulmuş, sinirlenmiş ve beyin kanamasından ölmüş. Doktor dahi yetişememiş.

Anne:

— Şehit oldu o, diyordu. Vatan millet için cephelerde çürüttü kendisini. Yoksa daha genç sayılacak yaştaydı.

Baba da, babaanneye usulca törenin kulisini anlatıyordu:

— Adamın naaşı yataktayken, aşağıda sofralar kurmuş güle oynaya yemek yiyorlardı hepsi, diyordu.

Kısa bir süre sonra da ciciannenin kendisine kürk aldığı haberi geldi.

— Rahmetli sağlığında bir türlü aldırmadı, hevesim içimde kaldı, bari şimdi alayım dedim, diyormuş.

Pırlanta yüzüklerine, küpelerine, giyimine meraklı kadındı cicianne.

* * *

Öğle yemeğini de yemedim. Çıkar çıkmaz beğendili döner yiyecektim. Ve artık dakikaları sayıyordum.

İkindiüstüne doğru yine koşarak içeri girdi şişman, koca kıçlı genç:

— Şu dilekçeyi azıcık daha uzunca yazın, dedi.

Ve yine bir kâğıtla bir kalem uzattı.

— Nasıl uzunca, dedim.

— Bir haftadan beri suçsuz olarak yattığınızı, bunu elinizdeki kovuşturmaya mahal olmadığını göste-

ren kâğıdın da kanıtladığını, bir an önce çıkmanızın uğradığınız haksızlığı önleyeceğini de ekleyerek...

Aldım kalemi kâğıdı... Daha uzun yazdım dilekçeyi...

Şişko dilekçeyi aldı yine koşarak çıkıp gitti. Peşinden:

— Peki ama ne zaman çıkacağım, diye sordum.

Başını yarım çevirerek:

— Görüyorsunuz onun için uğraşıyoruz işte, dedi.

VII

BEKLE oğlum bekle, bekle yavrum bekle. Döne dolana bekle, yüreğin sıkıla sıkıla bekle, beklemekten usana usana bekle...

Yatılı okulda da böyle beklerdim hafta sonlarını.

Bu benim ilk gözaltına alınışım, ilk içeri tıkılışım mı? Bir eylül sonu akşamı, güneş batarken de bir gece yatısı okuluna tıkmışlardı.

Paşa babanın ölümünden sonra köşkün düzeni bozulmuştu. Cicianne:

— Ben bu koca berhanede tek başıma çile dolduramam, kim uğraşacak bu kadar büyük bahçeyle, diyordu. Oğlunun yanına gitmeye hazırlanıyordu.

Baba bir süre Ankara'da kaldıktan sonra yine bir taşra kentine atanmıştı. Ben özellikle Ankara'da sokak çocuklarıyla oynamaya alışmıştım. Bakanlıklar yeni yeni yapılıyor, yeni yeni apartmanlar dikiliyordu. Biz mahalle çocuklarıyla kazılan temellerin içinde saklambaç oynuyor, inşaatlardan tuğlalar aşırıp, kendimize göre biz de küçücük evler, fırınlar yapıyorduk. Hiç evde durmadığım için annenin tokatlarından az çok kurtul-

muştum. Uçurtma uçuruyor, kaydırak oynuyor, erik yahut çağla hırsızlıklarına gidiyordum.

Ve Çankaya'dan patpatlı motosikletlerle kocaman bir siyah araba içinde yıldırım hızıyla Gazi Paşa geçiyordu. Gazi Paşa'nın geçişine rastladığımız sıralarda yol kıyısına dizilip, selama duruyorduk Gazi Paşa'ya...

Ailenin içinde Gazi Paşa'ya karşı olanlar, Gazi Paşa'dan yana olanlar vardı. Cami cami dolaşan Çamlıca'daki teyzeler, tek tabancalı yengeç, cüce teyzenin emekliye ayrıldıktan sonra ayakkabıcılık yapan sakallı kocası, sivil enişte genellike Gazi Paşa'ya karşıydılar. Açıktan pek bir şey söyleyemezlerdi ama:

— Din elden gitti, koca İmparatorluk çöktü, ne tekke kaldı, ne türbe, diye mırıldanırlar, Abdülhamit zamanından anılar anlatırlardı.

Baba ile paşa baba, Gazi Paşa'dan yanaydılar. Onların şikayeti vaktiyle İngilizlerle işbirliği yapmış olanların yine dört ayak üstüne düşmüş, işlerini uydurmuş olmalarıydı. Baba bunlar için:

— Pezevenkler, deyyuslar, derdi.

Sonra omuzlarına vurur:

— Hepsine basamak oldu bu omuzlar... derdi.

Kimin vaktiyle ne yaptığını, kimin vaktiyle ne ettiğini; şimdi ise hepsinin bambaşka telden çaldıklarını anlatır ve özellikle bunların büyük hırsızlar olduklarını söylerdi.

Paşa babanın ölümüne sebep olduğu gerekçesiyle Nuri köşkten çıkartılmış, yerine Necip ağa alınmıştı. Cicianne oğlunun yanına gitmeye hazırlanıyordu. Ben ise vaktiyle babanın da okumuş olduğu gece yatısı

okuluna verilecektim. Hatçe hanımı da anne yanına alacaktı. Ama köşk ne olacaktı? İçine bir bekçi mi koyacaklardı, yoksa her tarafını kapatıp öyle bırakacaklar mıydı? Henüz buna karar veremiyorlardı...

Ve bir sorun daha vardı. Hafta sonlarında ben kime çıkacaktım? Hafta sonlarında da okulda kalmamdan yana bazı görüşler ileri sürülüyordu. Anne, sonunda beni kış boyu bekleme külfetinin kendisine yüklenmesinden ve ondan da daha çok, babayla babaannenin büsbütün başbaşa kalmalarından ve kendisinin büsbütün kenara itilmesinden korkuyordu. Bu endişeler içinde yatılı okulun çok pahalı olduğundan, boşu boşuna yeni masraf kapıları açmanın gereksizliğinden dem vuruyordu. Babayla babaannenin para konularındaki hassasiyetlerini kullanmak istiyordu. Baba ise diretiyordu yatılı okula gitmem için. Bir seferinde anne sinirlenmiş, ciciannenin de yeni aldığı kürkün içini etkileyen çekimiyle:

— Madem o kadar paran çok, bir kürk al sen de bana o parayla, demişti.

Baba, babaanneyle anneyi çekiştirmekte ne kadar haklı olduğunun yeni bir kanıtını daha ele geçirmiş olmanın tazelenmiş vicdansal rahatlığında:

— Gördün mü ninem, diyordu. Çocuğu okula göndereceğin parayla bana kürk al diyor.

Babaanne başını sallıyordu:

— Bu da anne olacak...

Ve sonunda baba dayatmıştı, mutlaka gidecektim yatılı okula. Anne de dayatmıştı, kış günü hava "buuuuuuv" dedi mi, koca köşkte tek başına çocuk hatırı için

gençliğini mezara gömemezdi. Yatılı okula gideceksem hafta sonlarında da yatılı okulda kalırdım. Hiç hafta sonlarında okulda kalan çocuk yok muydu? Onlar can değil miydiler? Sırtım pek, karnım tok, oturur derslerime çalışır, adam olurdum.

Babaanne oğluna:

— Parmak kadar kızancık tek başına bırakılmaz, ben kalırım burada, siz gidin, demişti.

Vaktiyle kızıp öcüye yedirdiğim, yanağını zar zor öptürdüğüm, o hiç gülmeyen babaanne, çocukluğumun ilk dönemeç noktasında bana sahip çıkıyordu.

Ve ılık bir eylül sonunda, bir pazar akşamı, babaannenin, ciciannenin, annenin ellerini öptüm, elimde çantam, babanın yanında köşkten gece yatısı okuluna doğru çıktım. Necip ağa da, içinde çarşafların, pijamaların, havluların bulunduğu büyük valizi taşıyordu.

Vapurda üst güverteye oturmuştuk. Güneş yavaş yavaş Marmara'nın ufkuna doğru kayıyordu. Önce çantayla valizi okula bırakacak, babayla dışarda lokantada yemek yiyecek, ondan sonra okula dönüp orada ayrılacaktık babadan.

Babayla dışarda lokantada yemek yerken, yapıştığım son avuntuydu. Evde yemek yemek ne kadar eziyetse, lokantada da yemek yemek o kadar bir zevkti benim için. Üstelik daha lokantaya gidip akşam yemeği yemek düşüncesinde de ayrılma saatinin uzaması vardı.

Kadıköy vapurları, Köprünün Karaköy yönündeki ahşap bir iskeleye yanaşıyorlardı. İskelede gazeteciler, akşam gazetelerini satıyorlar:

— Çocuk sesi çıktı, Atacan çıktı, diye bağırıyorlardı.

Karaköy'den capcanlı bir Bebek tramvayına binmiştik. Gece yatısı okuluna gidiyorduk. Ama hemen ayrılmayacaktım babadan. Önce çantayla valizi bırakacaktık. Sonra lokantaya gidip yemek yiyecektik, ondan sonra...

Okula geldik... Okul ertesi sabah açılıyordu. Onun için ortalık sessiz sedasızdı. Köşk çok uzak olduğundan, sabah kör karanlıkta kalmamak için, baba pazar akşamından getirmişti beni okula. Baba nöbetçi bir müdür muaviniyle konuştu. Bir hademenin yedeğinde Necip ağayla birlikte yatakhanelere çıktık. Beyaz pikeli, beyaz boyalı demir karyolalar, yanlarında yüksek kahverengi dolaplarla dizi dizi uzanıyorlardı. Hademe yatakların başucuna, yuvarlak kartonlar üstüne basılarak asılmış olan numaralara bakarak yatağımı buldu. Valizin içindekileri yatağın yanındaki dolaba yerleştirdik. En üst rafa da sabunu, diş fırçasını, diş macununu koyduk. Ayak havlusunu yatağın ayakucuna, el yüz havlusunu da yatağın başucuna astık. Sonra aşağıya indik. Nöbetçi muavin, sınıfımı ve oturacağım sırayı gösterdi. Artık babayla birlikte okuldan çıkıp lokantaya gitmek zamanı gelmişti. Yemek yedikten sonra ayrılacaktım babadan... Muavin gayet iyi davranıyordu:

— Gel bak sana okulun bahçesini de göstereyim, dedi.

Okulun önünde upuzun yeşil parmaklıklı taş bir rıhtım, rıhtımın arka kısmında, yüksekte, geniş bir top sahası vardı. Direkler üstünde öne doğru uzanmış tah-

talara çakılı basket potalarını ilk kez orada gördüm. Benim gibi erken gelmiş üç beş çocuk ayaktopu oynuyorlardı.

Muavinle geri döndük. Baba ortalıkta yoktu. Necip ağa da yoktu.

— Babam nerede, dedim:

— Geç olduğu için baban gitti. Birazdan zil çalacak, akşam yemeğini arkadaşlarınla birlikte burada yersin, dedi muavin.

Boğazım tıkandı. Bir boşluğa basıyormuşum gibi oldum. Gözlerim doldu. Muavin civardaki çocuklardan birini çağırdı. Beni tanıştırdı.

— Haydi zil çalıncaya kadar gidip oynayın, dedi.

Yeni arkadaşlarla rıhtıma doğru yürüdük. Boğazın üstüne akşamın gölgeleri iniyordu. Arkadaş:

— Gel istersen top oynayalım, dedi.

Top oynayacak halim mi vardı ki...

Öteki çocuklar, arkadaşı çağırıyorlardı. Bırakıp beni, koşa koşa gitti yanlarına. Rıhtımın boyunu geçmeyen uçları sivri, yeşil parmaklıklarına dayandım, denize, rıhtıma vuran çöplü sulara, ağır ağır giden yelkenli mavnalara bakarak dalıp gittim.

Beni getirip tıkmışlardı oraya. Yapayalnız kalmıştım ve gözaltındaydım.

Zil çaldı. Top oynayan beş on çocuk içeri doğru koştu. Ben de onların peşine takıldım ağır ağır. Bir yemekhaneye girdik alt katta. Beyaz örtülü masalarda, yemekler tabakların içinde yanyana upuzun duruyordu. Herkes alelacele bir tabureye oturdu. Ben de otur-

dum. Çorba, imam bayıldı, üzüm vardı. Canım hiçbir şey yemek istemiyordu. Muavin girdi yemekhaneye. Yanıma geldi. Benim elimi yemeklere sürmeden put gibi oturduğumu görünce:

— Bak burada bir adet var, dedi. Yemeklerini yemeyen çocuklar sinemadan mahrum olurlar.

Paşa baba:

— Yuuuuut! diye bağırırdı.

Anne:

— Ye bakayım şunu, şimdi çarparım ha, derdi.

Bu kez de:

— Yemezsen sinemadan mahrum olursun, diyorlardı.

Kaşığı elime aldım. Bir kaşık içtim çorbadan. Soğukça gibiydi. Muavin çekilip gitmişti. Çocuklar bağıra bağıra yiyorlardı yemeklerini. Onlar önceki yıllarda gelmişlerdi okula. İlk yalnızlıkları değildi bu... Yemeklerini çabucak yediler, tekrar itişe kakışa bahçeye döndüler. Bir iki üzüm tanesi attım ağzıma. Ben de onlarla birlikte tekrar dışarı çıktım. Rıhtımda elektrikler yanmıştı. Yeniden dayandım demir parmaklıklara. Hava serince gibiydi. İçim ürperiyordu. Yalnızlığın ve Boğaz'ın serinliği birleşiyordu içimde... Babayla anne, yarın babanın atandığı taşra kendine gideceklerdi. Cici anne de oğlunun yanına gidecekti. Köşkte sadece baba anne kalacaktı. Ve cumartesi günü Necip ağa gelip alacaktı beni okuldan...

Bekle oğlum bekle, bekle yavrum bekle. Döne dolana bekle, denizlere, vapurlara uzaktan baka baka bekle. Beklemekten usana usana bekle...

İşkence odasında yine akşam oluyordu ve yine bekliyordum.

Ve belki de hâlâ Boğaz kıyısındaki parmaklıklara dayalı bekliyordum. Yahut paşa babanın kerratı ezberleyeyim diye kapattığı odada bekliyordum.

Kurşunkaleme benzeyen adam:

— Sonra, demişti.

O "sonra"yı mı bekliyordum.

Yoksa tombul kıçlı gencin dilekçeye getireceği cevabı mı?

"Hişt buraya bak delikanlı"dan, "Gel bakalım beybaba"ya kadar açılan geniş kavis içinde bekliyordum. Boğaz kıyısındaki parmaklıklara dayalı ilk yalnızlık akşamının ürpertisinde bekliyordum ve cenazelerin uzayan kafileleri geçiyordu...

Öldürdüklerim ve öldürmediklerim; Mustafa'lar, Süleyman'lar, Fehime'ler ve topal boyacı ve yataklı vagonda açılmayan iki bacak ve Mürşide ve baba ve babaanne ve cicianne...

Zil çalıyordu.

Nöbetçi muavin dışarı çıkmış düdük çalıyordu.

Bir avuç çocukla yatakhaneye çıktık. Onlar daha eski oldukları için soyunup pijamalarını giydiler, havlularını omuzlarına aldılar, diş fırçalarının üstünde diş macunları, yatakhanedeki sıra sıra musluklara koştular.

Henüz sahipleri gelmemiş beyaz pikeli karyolalar, yatakhanenin sönük ampulü altında kefenli ölüler gibi kocaman dolapların dibinde yanyana uzanıyorlardı.

Ben de giydim pijamalarımı. Pijama yeni olduğu ve henüz yıkanmadığı için hışır hışır bir sertlikteydi ve çok boldu:

— Büyüğünü alalım yıkanınca çeker, demişlerdi.

Ayağımdaki yeni terlikler, ayağıma alışmamış bir dirilikte ve kaygan, havlular hiç kullanılmamış olmanın kabarıklığında, sabun ve diş fırçası ilk tazeliklerinin kuruluğundaydılar. Ben de, onlar da, birbirimize pek iğreti kalıyorduk. Yatakhanedeki musluklara yürüdüm. İlk kez yatmadan önce ayaklarımı yıkayıp, dişlerimi fırçalayacaktım. Mademki öteki çocuklar öyle yapıyorlardı. Musluklardan birinin boşalmasını bekledim. Zaten çok kalabalık yoktu. Muavinin tanıştırdığı çocuk beni görünce:

— Gel kardeşim, burada yıkan, dedi.

Kendi boşalttığı yeri verdi bana.

Bana henüz "kardeşim"le konuşuyordu. Ötekilerle ise "ulan" diye...

Boyum küçücüktü, ayağım zor yetişiyordu lavaboya... Su da soğuktu. Ayağımı kuruluyayım derken, omzumdaki yüz havlusu ıslak yere düştü, onu alırken, ayak havlusu düştü. Onu da aldım. Öteki ayağımı da yıkadım. Ama havluları bir kere daha düşürmemek için onu kurulamadım. Yeni terliğin içinde, ıslak ayağım terliği tutamıyor, yarım bir topallamayla sürükleniyordu.

Yatağıma geldim. Sağımda solumda henüz daha kimse yoktu. Dolabın üst rafına koydum fırçayla sabunu. Havluları karyolanın başucuyla ayakucuna astım. Ve bir torbaya girer gibi girdim kenarları yatağın altına

sıkıştırılmış çarşaflı battaniyenin altma... Yatak soğuktu. Kurulamadığım ayağım ıslaktı. Solumda dolap yükseliyordu. Gözlerimi kısarak bakınca, yatakhanenin çıplak ampulünden iplik iplik ışıklar uzuyordu.

Nihayet işte getirip bırakmışlardı beni buraya.

Çarşamba günleri, genç annelerle genç babalar öğleden sonra çocuklarını görmeye geliyorlardı. Okulun hoparlörü, velisi gelen çocukların numaralarını okuyor, onları bekleme salonuna çağırıyordu.

Çocuklar oyunlarını yarıda kesip, koşarak gidiyorlardı anneleriyle babalarını görmeye. Bekleme salonunda boyunlara sarılmalar, öpüşler, çikolata paketleri ve esans kokularıyla ayrılık anında kıvrılan dudaklar, dolan gözler vardı.

Bana hiç kimsenin gelmeyeceğini bildiğim halde yine de dinlerdim hoparlörden çağrılan numaraları.

Cumartesi günü de yine hoparlör numaraları çağırırdı. Çocuklar koşarlar, annelerinin babalarının yanında, ellerinde çantaları, çıkarlardı okuldan...

Saatler geçer okul boşalır ve ben gözlerim okulun dış kapısına dikili, rıhtımdaki parmaklıklara dayanarak beklerdim Necip ağanın gelmesini.

Ve gelmezdi Necip ağa...

Babaanne öldü mü ki acaba, derdim. Ağlamakla ağlamamak arasında, yüreğim bir mengeneye sıkışmış, güle oynaya anneleriyle babalarının yanında giden çocukların boş bıraktığı rıhtımda, kimsesizlikle unutulmuşluğun çaresizliğini yaşardım. Takalar geçerdi Boğaz'dan...

Ve nihayet görünürdü Necip ağa. Ok gibi kopup fırlardım yanına. Çantamı kapar, uçar gibi bir sevinçle babaanneyi sorardım.

— İyi iyi, seni bekliyor, derdi.

İkinci mevki tramvay, ikinci mevki vapur, üçüncü mevki tren... Öyle gelirdik köşke. Babaanne koca köşkün alt kattaki bir odasına yerleşmişti. Orada beklerdi beni. Hem de hiç gülmeyen yüzünde ışıklı bir ihtiyar gülücüğüyle, hem de yeni yemenisini bağlamış olarak, hem de bazen yemenisinin yanına küçücük bir çiçek iliştirmiş olarak...

Ne çare ki sadece cumartesi akşamları kalabilirdim köşkte. Pazar öğleden sonra yine Necip ağayla birlikte üçüncü mevki tren, ikinci mevki vapur, ikinci mevki tramvay okula dönerdim. Pek bindebir, o da genellikle baharda, pazar akşamı da kaldığım olurdu evde. İki gece evde kalabilmek olağanüstü bir bayram sevinciydi. Ama her seferinde de öylesine erken kalkmak gerekirdi ki, babaanne pazar akşamları okula gitmenin daha iyi olacağını tekrar ederdi.

Yirmi beş kuruştu harçlığım. Eğer okulda yirmi beş kuruşun hepsini harcamamışsam, babaanne üstünü tamamlardı cebimde kalmış paranın. On kuruşum varsa, on beş kuruş daha verirdi...

Ve cumartesileri Necip ağa yine gelmezdi... Ve yine sıkışırdı yüreğim:

— Acaba babaanne öldü mü?

Kış geceleri köşkte rüzgarlar eserdi. Ağaçların kuru dalları üst kat odalarının camlarına vururdu. Köpekler havlar, trenler gelip geçerdi uzaklardan. Korkardım

üst kat odalarında yatmaya. Babaanenin koynunda yatardım cumartesi geceleri. Onun sıska, temiz, küçücük bir yer kaplayan vücuduna sarılarak.

Bir cumartesi Necip ağa hiç gelmedi. Herhalde babaanne ölmüştü. Nedense kafamda Necip ağanın gelmemesi hep babaannenin ölmüş olması korkusuna bağlanıyordu. Anne, baba, hiçbiri yoktu dünyamda. Bir babaanne vardı, bir de ben. Babaanne ölmüşse Necip ağa da gelmezdi. Bu mantığın içinde kapalıydım.

Ve o cumartesi hoparlör öğleüstü art arda bütün numaraları okumuş, sonra seyrekleşerek yine numaraları okumuş, sonra tek tük yine numaraları okumuş ve susmuştu.

Necip ağa gelmemişti, gelmiyordu. Demek ki babaanne ölmüştü. İçimde son umut kıvılcımları, gözlerim yaklaşmanın yasak olduğu yüksekteki dış kapıya çakılı, hâlâ bekliyordum. Bir siyah yaşlı kadın silueti göründü kapının aşağı inen çift merdivenli yüksek sahanlığında. Merdivenlerden aşağı inmiyor, sahanlığın korkuluğuna dayanmış, bir şeyler bağırıyordu. Ne istiyordu, kime bağırıyordu pek kestiremedim. Merakla biraz yaklaştım. Aaaa! babaanne gelmişti. Bana bağırıyordu. Deli gibi koştum. Kapıcı yolumu kesmek istedi:

— Babaanne geldi, diyordum.

Çıktım babaannenin yanına...

Necip ağa ayrılmıştı köşkten. Babaanne beni almak için yola çıkmış ve okulun önünde de tramvaydan inerken, tramvayın henüz durmadığını anlayamamış ve ters indiği için de yerlere düşmüştü. Sağ kalçası sızlıyordu. Ondan sahanlığın korkuluğuna yapışmış çağı-

rıyordu beni. Bir adım daha atacak hali yoktu. Hele o taş merdivenleri inip çıkacak durumda hiç değildi. Çantamı gidip aldım. Yolcuların yardımıyla babaanneyi Karaköy'e giden bir tramvaya bindirdik, ben de yanına oturdum.

— Çok mu acıyor bacağın babaanne, diyordum.

Acısını göstermek istemiyor, dudaklarının arasından:

— Acıyor ya meret, diyordu.

Ta köşke kadar o acıya nasıl dayandı o yaşlı kadın, bilemem. Çünkü bir daha tam bir yıl yataktan çıkamadı. Damarları ezilmişti.

Ve yine de tatile kadar bekledi beni her hafta. Artık cumartesileri komşulardan birinin akademide okuyan oğlu gelip alıyordu beni. Necip ağa gibi çok bekletmiyordu o. Hemen gelip alıyordu. Babaannenin de yanına eski evlatlığı, yani bana:

— Bacaksız, diyen hala gelmişti.

Ve yine bana:

— Bacaksız, diyordu.

Okulda artık arkadaşlarım vardı. Ne yatakhaneler, ne yemekhaneler ilk geldiğim akşamki gibi boş değildi. Sadece pazar akşamları, o ilk tenhalık yine kaplıyordu ortalığı. Ama ilk acemeliğin mahzunluğunu eritmiştim. Benim gibi pazar akşamından okula gelen çocuklarla itişip kakışıyordum.

Seksolojik bilgilerim de genişledikçe genişliyordu. Örneğin bir arkadaşımdan otuz bir çekmesini öğrenmiştim. Sonra da bir başka arkadaşıma öğretmiştim. Ancak müthiş bir suçluluk baskısı içindeydik. Müdür

muavinleri böyle bir şey yapanları okuldan kovuyorlardı. İnanıyorduk buna. Çünkü bazen bir muavin bir çocuğun alt göz kapağını parmağıyla aşağıya indirip, gözünün içine bakıyor, sonra:

— Uzat bakayım elini öne, diyordu.

Çocuk sararıyordu. Bütün bunlar çocuğun o işi yapıp yapmadığının kontrolüydü.

Ve benle arkadaşımın nefeslerimiz kesiliyordu. Ama yine de yapıyorduk o işi. Alışmıştık. Her seferinde kendi kendimize söz veriyorduk:

— Bir daha yapmayacağız, diye, bir pişmanlık kaplıyordu içimizi.

Bazı öğretmenler dolaylı olarak yandan yandan dokunuyorlardı bu konuya ve:

— Böyle çocuklar kendilerini eritir, verem olur, ölürler, okul da onları zaten kovar, diyorlardı.

Arkadaşlar arasında laflar dolaşıyordu:

— Şunu helada yakalamışlar da kovmuşlar, bunu yatakta yakalamışlar da kovmuşlar, gibilerden...

Oysa o kadar da küçüktük ki, sünnet bile olmamıştık çoğumuz. Ama basbayağı zevk alıyorduk mastürbasyondan. Benim avcuma bile gelmiyordu pipim. Ama sık sık dikiliyordu. Üç parmağımla ucundan küçük bir şişenin ucunu tutar gibi tutup, öyle oynuyordum. Aramızda daha büyükçe olanlar vardı. Onlar:

— Yapınca seninki geliyor mu, diye soruyorlardı.

Ne geldiğini de anlatıyorlardı:

Süt gibi koyu bir su geliyordu.

Bu erkeklik işaretiydi.

Benimki gelmiyordu ama yalan söylüyordum:

— Geliyor, diyordum.

Ve teknik bilgilerimiz ilerledikçe ilerliyordu. En iyisi sabunla banyoda oluyordu. Ama biz öyle alışmıştık buna ve bu öyle bir tutkuydu ki, derslerde bile elimizi pantolondan cebimize sokup, aval aval hocaya bakarak cebimizin içinden yapıyorduk. Benim sağ cebimin ucu delikti. O delikten cebime alıyordum pipimi ve sıranın altında, cebimden yapıyordum. Bu işi öğrettiğim arkadaşım da öyle yapıyordu. Bir kadın öğretmen vardı, en çok da onun dersinde yapıyorduk. Kadından tahrik olduğumuz için değil, ama kadınla tahrik olmanın erkeklik işareti sayıldığını öğrendiğimiz için...

Ve bol bol masallar uyduruyorduk birbirimize.

Arkadaşım evdeki evlatlığı yaptığını anlatıyordu.

— Nasıl yaptın, diye heyecanla soruyordum.

Evde kimse yokken evlatlık külotunu çıkarmış, yerde elleriyle arkasına dayanarak bacaklarını açmıştı. Arkadaşım da evlatlığı yapmıştı.

Ben de Fatma'yı yaptığımı anlatıyordum. Fehime'yi yaptığımı anlatıyordum. Arkadaşım da bana soruyordu:

— Nasıl yaptın, diye...

Nasıl yapılacağını ayrıntılı olarak bilmediğim için:

— Senin gibi yaptım ben de, diyordum.

Müthiş de canım sıkılıyordu vaktiyle niye Fatma pipimi sıvazlarken, onu yapmaya kalkmak aklıma gelmedi diye...

Ah keşke Fatma şimdi evde olsaydı. Hem bana her şeyini gösterir, hem de yaptırırdı. Ben de anlatırdım ar-

kadaşlara. Üstelik de taze taze, üstelik de doğru olarak anlatırdım. Ama evde sadece hala vardı. Ve o da bana:

— Bacaksız, diyordu.

Bir yandan da öğretmenler, muavinler bu sırlarımızı öğrenecekler diye ödümüz kopuyordu.

Ve suçluluğumuzun ağırlığı altında eziliyorduk. Tıpkı adam öldürmüş gibi. Ve hep gözaltında olmanın kuşkusu, sıkıntısıyla yaşıyorduk.

— Gel bakayım sen buraya, uzat bakayım öne doğru elini. Parmaklarını açarak uzat...

Öğretmenler hangi çocuğu bu denemeden geçirseler, arkasından gözlerini çocuğun gözlerine dikerler:

— Anlıyorsun değil mi, derlerdi.

Çocuk kıpkırmızı kesilir, mahvolurdu.

Ve bizler de mahvolurduk. Acaba bizleri de çağıracak mı diye...

Kendi kendimize ellerimizi, parmaklarımızı açarak öne doğru uzatır, ellerimizin titreyip titremediğine bakardık. Kanımıza göre ellerin titremesinden anlıyordu muavinler çocukların o suçu işleyip işlemediklerini...

En büyük korkuyu, sonu gelmez bir suçluluğun ilk adımında başlamıştık yaşamaya... Daha ilerlerde buna iğfaller, gebe bırakmalar, kürtajlar, suçüstüler, yalanlar ve çeşitli cinayetler eklenecekti... Ve tümden bir gözaltı, tümden bir gizli tehdit, tümden bir korku sürüp gidecekti...

* * *

Yine işte gece başladı işkence odasında... Bir haber çıkmadı ikinci dilekçeden de... Bir uğultulu gürültü koptu dışarda... Çatal bıçak sesleri, konuşmalar, kahkahalar, tıpkı okul yemekhanesindeki seslere benzeyen sesler...

Yemekli bir toplantı vardı herhalde işkence odasına yakın salonlardan birinde... Bir de şarkı başladı. Kötü bir piyasa alaturkası. Plak da bozuk olduğu için cızırdadıkça cızırdıyordu. Ve bitmiyordu cızırtılı ses... Şarkının yerini gitgide cızırtı almış gibiydi. Dışarda yankılanan yaşamın sesi ve bu cızırtı...

Kasten mi yapıyorlardı bunu bana... Yoksa gerçekten bir toplantı mı vardı koridorun öteki ucundaki salonlardan birinde?

Daha önceki geceler böyle seslerin çıktığı yoktu...

Ve cızırtılı şarkı ağır basıyordu öteki gürültülere. Sinirlerin üstünde gezinen kıl testeresi gibi bir şeydi bu cızırtılı şarkı. Ve bitmiyordu... Ve bitmiyordu... Ve bitmiyordu...

Her an çıkacağım umuduyla dünden beri üstümdeydi ceketle kravat...

Düşünüyordum.

Önce:

— Söyleyinceye kadar kalacaksın, demişlerdi.

— Neyi söyleyinceye kadar, demiştim.

— Onu öldürdüğünü,

— Kimi öldürdüğümü?

— Onu.

Arkasından:

— Süleyman'la Mustafa'yı kim öldürdü, demişlerdi.

Daha arkasından;

— Öyle bir şey sormadık, demişlerdi.

Ve onun arkasından topal ihtiyarı getirmişlerdi:

— İşte bunu öldürdün, diye.

Ve kabul etmiştim:

— Evet, öldürdüm, diye.

— Niye öldürdün, diye sormuşlardı.

Anlatmayınca da:

— Görürsün sen, demişlerdi.

Jiletimi almışlardı; çay içerken bardağı kırıp bileklerimi kesmeyeyim diye karşıma nöbetçi dikmeye kalkmışlardı; nöbetçi beni bırakacaklarını söylemişti, ondan sonra kemerimi de almışlardı. Derken, hakkımda kovuşturmaya mahal olmadığına dair bir kağıt getirmişlerdi. Daha önce serbest bırakılacağımı söyleyen nöbetçi, kağıda rağmen artık hiç bırakılmayacağımı haber vermişti usulca. Ve bu sabah da, kurşuna dizmeye götürüyorlarmış gibi yapmışlar, arkasından serbest bırakılmam için dilekçe yazmamı istemişlerdi. Dilekçeyi yazmıştım. Bir dilekçe daha yazdırtmışlardı. Daha uzun olması gerekiyor, diyerek...

Ve şimdi artık gelen giden yoktu...

O berbat cızırtılı plak çalıyor ve yemek yiyenlerin neşeli kalabalık gürültüleri geliyordu...

Bütün bunlardan hiçbir şey anlamıyordum.

Dedikleri gibi gerçekten sinirlerim mi bozuluyordu. Sormamışlar mıydı Süleyman'la Mustafa'yı kim öl-

dürdü, diye... O ihtiyar topalı getirmemişler miydi karşıma... Gerçekten başka bir yere mi nakledeceklerdi sabahleyin de, sonradan mı vazgeçmişlerdi?

Hiçbir şey anlayamıyordum...

Ve o cızırtılı ses, bitmeyen ses, sinirlerin üstünde gezinen kıl testeresi...

Keşke sabahleyin bitseydi o iş ve şimdi rahat uzanmış olsaydım orada... O çukurda işte...

* * *

Soyundum dökündüm, tekrar kazağımı giydim sırtıma, çantayı da yeniden ittim yatağın altına. Bu hergelelerin beni çıkaracakları yoktu buradan. Hem kendimi çıkmayacağıma alıştırır da çıkarsam, o daha iyiydi. Çıkacağım diye bekleyip de çıkamamak, o büsbütün berbat ediyordu insanı...

Çıkarmayacaklardı beni buradan... Hoş zaten buraya girip de kim çıkabilmişti ki sağ olarak dışarı... Buradan ancak ölüme gitmek için çıkılıyordu. Kendimi boşuna kandırmanın anlamı yoktu...

Ve cızırtı devam ediyordu... Ve devam ediyordu kalabalık yenen yemeğin gürültüleri...

Getirdiler benim de yemeğimi...

Yine yemezsem:

— İyice yıkıldı köpek, diyeceklerdi.

Oturdum canım istemeye istemeye yedim yemeği... Yağları donmuş, soğuk bulgur pilavı, bol sulu soğuk fasulye...

Hiçbir şey sormadım yemeği getirenlere. Nasıl olsa ne sorsam cevap vermeyeceklerdi.

Kim zaten hangi soruma ne zaman doğru dürüst bir cevap vermişti ki...

Bitmeyen bir gözaltında cevapsız kalmış soruların geçit vermeyen bilmecesini, öre dokuya, nihayet tıkmışlardı işte bu işkence odasına da...

Neden ölmüştü Mustafa'yla Süleyman?

Anne:

— Açlıktan, diyordu, sefaletten, veremden...

Öyle fakir öyle fakirlermiş ki, büyücü katı bohçacılık edermiş.

Babaanne:

— Vadeleri o kadarmış, diyordu, ayrılıp gittiler çirkef dünyadan.

Fehime bakkalın çırağıyla sevişmeye kalkınca kovuluyordu. Semra dileniyordu. Pakize el değmeden pörsümüş göğüsleriyle hâlâ Çamlıca tepesine çıkan çiftlere bakıyordu.

Paşa baba:

— Öğreneceksin kerratı, diyordu:

Kilitliyordu odalara.

Baba:

— Bu omuzlar deyyuslarla pezevenklere basamak oldu, diyordu.

Cicianne:

— Cehennemde yılanlar ense kökünden dilini kemirecek, diyordu.

Muavin:

— Elini öne uzat, aç bakayım parmaklarını, diyordu.

Hala:

— Bacaksız, diyordu.

Boyacı:

— Şimdi inersem döverim seni...

Ve dışarda yağmurların yağdığı yataklı vagonda külotsuz genç kadın, bacaklarını kapatarak:

— Bana iş bulacağını vaat edersen, diyordu.

Öldürmeyecektim de ne yapacaktım yani... Onlar da beni öldürmemişler miydi, öldürmüyorlar mıydı?

Cenazeler henüz yataklarında soğumadan, miras kaçırmak için, sandık sepet, köşe bucak araştıranlar kimlerdi? Kimler ölüp ölmediği bile anlaşılmadan buzhaneye kaldırmışlardı enişteyi? Ellerimde kelepçe, kim bağırmıştı:

— Hişt buraya bak delikanlı, diye.

Ve şimdi kim:

— Gel bakalım beybaba, diyordu.

Onlar beni öldüre, ben onları öldüre, dövüşüyorduk. Onların öcüleri, kuyu anaları, çocukları kapattıkları odaları, şrak diye inen tokatları, yalanları, yalnız bırakmaları, süngülüleri vardı... Benim de yirmi beş kuruşa aldığım tabanca... Bir de kağıt... Kağıt kapsül yani... Güm diye patlayan...

Son arzumu sorarlarsa da:

— Bir bardak limonata, diyecektim.

Limonatayı içerken de:

— Takım taklavatınızla ağzınıza sıçayım hepinizin, diyecektim.

İçimden yatağa girip inadına bir otuz bir çekmek geliyordu. Ve bir de kadın gülüyordu:

— Kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah...

Öldürmemiş miydim ulan ben seni?

Kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah...

Bir kadın, beş kadın; beş kadın, on beş kadın; on beş kadın, yüz beş kadın oluyordu:

— Biz seni öldürdük sersem, diyorlardı.

Ve cızırtılı plak devam ediyordu. Sofradan gelen kalabalık gürültüler de...

Şimdi babaanne olsaydı yanımda... Babaanne yemenisini bağlardı hafta sonlarında... Sonra tatil gelmişti. Baba gelip almıştı bizi. Babaanne ezilmiş bacağı yüzünden yataktan kalkamıyordu. Ve baba artık daha çok kalıyordu babaannenin odasında:

— Baisi feyzi hayatım, kulun kölen olayım. Uzat öpeyim ayaklarını...

Ve anne yine çarpıyordu kapıları... Ve yine elektrik geç yanıyordu... ve yine baba:

— Bu sıcağa kar dayanmaz, diyordu.

Sonra yine okul açıldı. Bu sefer babayı İstanbul'a tayin etmişlerdi. Baba köşke yerleşmişti. Miras paylaşmasından köşkün kime ait olacağı yavaş yavaş su üstüne çıkıyordu. Baba, anneye:

— Bu köşk senin hakkın, diyordu.

Paşadan kalan öteki evleri erkek kardeş alacaktı, köşkü de anne. Miras konuşmaları, kırılmalar, sertleşmeler, yumuşatmalar sürüp gidiyordu.

Baba sahip çıkıyordu bahçeye. Yeni bir bahçıvan gelmişti. İbrahim diye. İbrahim çiçekleri sularken, baba da gecelik entarisiyle atkestanesinin gölgesinde nargilesini içiyor, bodrumlarını, kilerlerini yerleştiriyordu.

Anne yine yalnız kalmıştı kendi köşkündü. Teyzelerine gidip dert yanıyordu:

— Kendi evimde yalnızım, diye.

Ve bu laflar kulağına çalmıyordu babayla babaannenin. Başbaşa konuşmalarında annenin görgüsüzlüğünü anlatıyorlardı birbirlerine. Babaanne:

— Alsın köşkünü başına çalsın, diyordu.

Anne hırçınlaşıyor ama bir türlü ağırlığını babayla babaanneye kabul ettiremiyordu. Ve beddualar ediyordu

— İnşallah tez günde geberir o cadı, diye...

Baba İstanbul'daki görevinin forsuyla ne kadar eski tanıdığı, ahbabı, teyzelerinin akrabaları varsa, hepsini bir işe yerleştirmişti. Kendi de işe geç gidiyor, hatta işleri köşkten yönetiyordu.

Köşk, iş isteyen hısım akrabalarla dolup dolup boşalıyordu. Baba bunların hepsini dinliyor, eski Türkçe notlar alıyor:

— Bir şeyler yaparız, diyordu.

İşlere yerleştirilenler önce teşekkür ediyorlar, sonra kendilerinden daha değersiz saydıkları kişilerin daha paralı işlere yerleştirildikleri iddialarıyla babaya küsüyorlardı.

İbrahim götürüp getiriyordu beni okula. Ve çarşambaları yine hoparlör numaraları çağırıyordu. Anneler babalar ellerinde paketler, çocuklarını görmeye

geliyorlardı. Bana kimsenin geldiği yoktu. İbrahim de yine geç kalıyordu cumartesileri. Ama alışmıştım artık cumartesileri de okuldan geç çıkmaya...

Okula tam ısınamıyordum ama evden yavaş yavaş kopuyor, soğuyordum. Artık ne annenin kapıları çarpmaları, ne babanın babaanneye Arapça aşk ilan etmeleri beni çok ilgilendirmiyordu. Canım isteyince annenin yanında babayı çekiştiriyordum; canım isteyince de babanın yanında anneyi...

En çok bayıldığım kişi halanın çoktan bucak müdürlüğünden ayrılmış olan hafif kekeme kocasıydı. Baba ona da yine bir iş bulmuştu İstanbul'da... Tatlı adamdı kekeme enişte. Bana kızlardan kadınlardan söz ediyordu. İyice açık hikayeler anlatıyordu. Hiç ayıplamadan, korkutmadan, gülerek soruyordu da:

— Elinle oynuyor musun, diye.

Henüz sünnet olmamıştım. Enişte:

— Sünnet olduktan sonra daha da büyür, kalınlaşır, diyordu.

Bu nedenle de hem korkuyor, hem de istiyordum sünnet olmayı.

Ve yine okulların tatile girdiği bir yaz, bir büyük sünnet düğünü yapıldı köşkün bahçesinde. Her yerlere renkli renkli ampuller asıldı. Büyük yolun başındaki havagazı fenerleri yakıldı. Saz heyeti tutuldu. Karagözle kukla da oynatan hokkabazlar geldi. Kekeme enişte:

— Hiç korkma, diyordu. Daha büyüyecek, kalınlaşacak, iyice erkek olacaksın.

Son dakikaya kadar, sünnet entarisini giymedim. İşlemeli şapkayı da koydurmadım başıma. Kekeme

enişte bir odaya aldı beni. Odada her şey hazırdı. Bir anda pantolonumu sıyırdılar. Elimi kolumu kıskıvrak tutuverdiler. Hokkabazlar def çalıyor, gürültüler ediyordu. Keskin bir acı duydum. Bir çığlık attım.

— Oldu da bitti maşallah, diyorlardı.

Ve kucakta bahçedeki yatağa yatırdılar beni... Yatağın başucuna hediyeler yığılıyordu. Saatler, içi dolu para keseleri, cüzdanlar, pergel takımları, hokkalar, dolmakalemler, fotoğraf makineleri...

Misafirler yan yana sıralanmış iskemlelere oturmuşlar, şen şatır beni seyrediyorlardı. Böyle yatak içinde seyredilmek, küçüklüğümün yüzüme vurulması gibi geldiği için hırslandırıyordu beni... Suratım asıktı. Geçmiş olsun diyenlere cevap bile vermiyordum. Ve ille de başıma giymiyordum o işlemeli şapkayı...

Rica, yalvarma, yakarma para etmedi. Şapkayı giymedim başıma... Yatağın ayakucunda ise yine bir ayağını altına almış babaanne oturuyordu. Arada sırada limonata veriyordu bana, mendiliyle de alnımı siliyordu.

Anne ortalıkta koşup duruyordu, bazen yanıma yaklaşıyor, bir şey isteyip istemediğimi soruyordu.

— Limonata için çubuk istiyorum, dedim. Hani o çalgılı gazinoda içtiğiniz gibi...

Anne o telaşlı haliyle ortalığı ayağa kaldırdı:

— Limonatayı kamışla içmek istiyor, nerden bulsak ki, kimde var ki...

Ve kamış yerine lastiği çıkarılmış uzunca, cam bir damlalık bulup getirdiler.

— Al istersen bununla iç, dediler.

Ben de reddettim:

— İstemiyorum. Kağıt kılıflı çubuk istiyorum.

Kıvranıp durdular bu pek basit isteğimi yerine getiremedikleri için.

— Bu da nerden aklına geldi ki, diyorlardı.

— Nerden bilirsin limonata için kamış isteyeceğini, diyorlardı.

Ve neyin öcünü aldığımı anlamıyorlardı. O gece, yetmiş beş kuruşu bana çok görmüşlerdi. Şimdi ele güne karşı yüzlerce lira harcıyor, düğün yapıyor ama benim bir küçücük arzumu yerine getiremiyorlardı. Ve damla damla siniyordu içime, çaresiz kıvranıp oraya buraya koşuşmaları.

Bir haftada iyileştim. Önce enişte baktı:

— Bak gördün mü, başı fındık gibi çıktı ortaya, dedi.

Artık iyice büyüyüp kalınlaşacaktı.

Büyüyüp kalınlaştıkça da ne olacaktı? Yıllarca yana kavrula kuduracaktım her gece, bir kadınla yatabilmek için. Ve bir kadın bulamayacaktım. Bunun işkencesini de kimse paylaşmayacaktı benimle. Büyükler öğüt verecekler:

— Ders çalış, diyeceklerdi.

Öğretmenler, üçgenlerin açılarını. Pön savaşlarını, oksijenle hidrojenin valans gramlarını, böceklerin familyalarını, ağaçların kesitlerini, içbükey aynaların formüllerini anlatacaklardı. Arkadaşlar:

— Ben yaptım, diyeceklerdi.

Kıtır atacaklardı. Ben de kıtır atacaktım:

— Ben de yaptım.

Ve volkanlaşmış bir kadın özlemiyle geceleri bunalımlar ortasında yastıklara sarılacak, hamam süngerlerini, ortası delik sabunları kullanmaya uğraşacaktım. Banyo küvetlerinde, küvetin deliğine yaklaşmaya uğraşarak, suyun delikten akımıyla tatmin olma usullerini keşfetmeye kalkacaktım. Ve bütün bunlar bir gizlilik içinde, bir sır olarak kalacak, kazara bir genç kızla tanışırsam kıpkırmızı kesilerek kravatımı düzeltecektim. Dans etmeye kalkacak, beceremeyecek, uzaktan aşık olacak, sevdiklerimin başkalarıyla gezip dans ettiklerini gördükçe, çöküntüden çöküntüye uğrayacaktım.

Yani bir ahmaklık çarkının içinde suyu çıka çıka ezilecektim.

Ve:

— Ah nerde o canım Fatma, diyecektim.

* * *

Baba devam ediyordu atkestanesinin altında gecelik entarisiyle nargile içip, konu komşu, hısım akrabaya iş bulmaya...

Sünnete gelen paralarla bir bisiklet aldırmıştım kendime... Öğrenmiştim de bisiklete binmesini. Tepesinden inmiyordum bisikletin. Ve artık içim hop ederek bakıyordum rastladığım bisikletli kızlara ama hiçbir ilişki kuramıyordum.

Bir gün, genç bir uzak akraba kızı gelmişti köşke. Kekeme enişte de evdeydi.

— Nasıl, güzel buluyor musun bu kızı, diye sormuştu.

Kız da kızarmıştı, ben de. Sonra enişte büyük bir pişkinlikle uzanıp eteğini yandan kaldırıvermişti kızın. Bembeyaz bir bacak çıkmıştı ortaya. Kız eteğini indirip kaçmıştı. Enişte gevre gevrek gülüyordu. Ve o gördüğüm süt beyaz, genç kız bacağı gözlerimin önünden gitmiyordu.

Babanın önüne geleni işe alması galiba biraz dallanıp budaklanmıştı. Bir gün, baba, genç bir adamla geldi eve. Genç adam müfettişmiş. Denetlemeye gelmiş babanın dairesini. Ama dost olmuşlar babayla. Baba da onu köşke yemeğe davet etmiş.

Sofra bahçeye kurulmuştu. Bir şişe de rakı açılmıştı. Anne, babaannenin odasına koşup:

— İçiyorlar, Allah vere de dokunmasa bizimkine, diyordu.

Babaannenin yüzü asılmıştı:

— O zıkkımı içecekler de bir şey olacak sanki, diye mırıldanıyordu.

Anne gidiyor geliyor ve boyuna bilgi veriyordu babaanneye:

— Müfettiş kadeh üstüne kadeh deviriyor, usulca şişenin yarısını sakladım.

Baba kızdığı kişileri anlatıyordu müfettişe.

— Hepsi dürzü çıktı hergelelerin. Hepsi de bu omuzları basamak yaptılar.

Bir hafta sonra gazetelerde bir haber yayınlandı. Sahte bir müfettiş türemişti. Resmi daireleri teftiş edeceğim diye müdürlerden para dolandırıyordu.

Müfettiş bize gelen müfettişti. Baba:

— Kuşkulandım keratadan ama it oğlu it yanımda yazdı raporunu ve postaya attı, diyordu.

Müfettiş:

— Üstümde şu anda para yok, acaba sizde bir iki yüz lira var mı, diye babadan da para istemişti.

Baba:

— Sadece bir yüzlük verdim, diyordu.

Bu olaydan bir süre sonra babayı yine Ankara'ya tayin ettiler. Köşk üstündeki miras çekişmesi de gitgide büyümüştü. Cicianne kalkıp köşke gelmişti. Odalarda fiskoslar sürüp gidiyordu. Sonunda babaanneyle anne de Ankara'ya gittiler. Bu kez cicianne yalnız kaldı köşkte. Oğlunun karısı istemiyordu kendisini. Bu nedenle oğlu bir güzel dayak atmıştı karısına. Ama kadın ağır basmış, kaynanayı, geldiği yere sepetlemişti.

Benim durumum ise havadaydı. Cumartesileri okulda mı kalacaktım, yoksa köşke mi çıkacaktım...

Artık yaşım da büyüyordu. Deniz kıyısındaki okul bitmişti. Daha büyük okula gidiyordum. Ve yine yatılıydım. Artık uşakla gidip gelmiyordum. Tek başıma gidip geliyordum.

Üç beş hafta ciciannenin yanına çıktım. Cicianne radyoda Arapça Kuran dinleme meraklısıydı. Bana da bir haftalık hapisten sonra:

— Gel otur dinle, diye radyoda bulduğu Arap istasyonlarındaki Kuran'ı dinletmeye kalkıyordu.

Ben de inadına inadına istasyonları değiştirip, caz çalan bir yerler buluyordum. Bir cumartesi gecesi sert

bir tartışma çıktı cicianneyle aramızda. O bana Müslümanlığın kerametini sayıp dökmeye kalktı. Ben de ona paşa baba ölünce nasıl kürk aldığını hatırlattım.

— Seni reddettim, çık git bu evden, dedi.

Ben de kafasına bir sandalye fırlattım. O;

— İmdat! Beni öldürüyor bu oğlan... diye feryat figan bayıldı.

Ona da can yoldaşı olarak, tekkeden kalma eski dadılardan birinin yaşlı kızı gelmişti köşke. Yaşlı dadı kızı limon koşturdu. Bir yandan da çırpınıyordu:

— Büyük hanım ölüyor... diye.

Acaba gerçekten ölüyor muydu?

Cızırtılı plağı tekrar tekrar koyuyorlardı. İşkence odasında yeniden kahkahalar yankılanmaya başladı.

Kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah kah... Yüzü olmayan bir kadın pencereden bakarak soruyordu:

— Ya, demek onu da sen öldürdün...

IX

ASIL sorgu yakında başlayacak.

Çay içerken nöbetçi diye diktikleri, kimden yana olduğunu kestiremediğim o herif duruyor yine karşımda. Oysa dün çay istediğim zaman nöbetçi gelmemişti. Gece nöbet değiştirirken de yine iki kez dipçiklediler. Uyku sersemliğiyle:

— Ne vuruyorsunuz be, dedim.

— Sus ulan, zıbar orada! dediler.

Bu sabah da çay isteyince, yine aynı herif dikildi karşıma nöbetçi olarak. İlk gelişinde:

— Sizi bırakacaklar, demişti.

Sonra sessizce kapıdan görünmüş:

— Sizi artık hiç bırakmayacaklar, demişti.

Şimdi de:

— Asıl sorgu yakında başlayacak, diyordu.

Bir yorgunluk, bir bezginlik, bir bıkkınlık çöküyordu üstüme.

— Hani bırakacaklardı beni, öyle söylemiştiniz önce, dedim.

— Sonra durum değişti yine, dedi.

— Neden değişti?

— Bilmiyorum.

Buraya geldiğimden beri sık sık bu "Bilmiyorum"lar çıkıyordu karşıma.

— Peki ne soracaklar sorguda dersiniz.

— Bilmiyorum ki...

Dudaklarım sağ aşağı doğru kendiliğinden çekilip oynamaya başlamıştı. Sinirlerim yeniden geriliyordu.

— Hep ben suçluyum, hep ben sorguya çekileceğim, hep ben öldürdüm çünkü değil mi, dedim.

Adam domuz bir gülücükle gözleri kısık öyle bakıyordu.

— Cicianneyi de ben öldürdüm, babayı da, babaanneyi de, Halime'yi de... Hepsini birden ben öldürdüm.

Adam birden ciddileşti, hiç beklemediği bir sözcükle karşılaşmış gibi:

— Hangi Halime'yi, dedi.

Hangi Halime? Nerden çıkmıştı ağzımdan bu ad? Nasıl anlatılmasına imkân olmayan rüzgarlı uğultulu, öcülerle dolu karanlıklara doğru fırlatıyordum kendimi.

Ve adam tekrar etti:

— Hangi Halime'yi?

— Hangi Halime'yi ise hangi Halime'yi...

— Sorgu başlayınca neyi soracaklar diye merak ediyordunuz. İşte onu soracaklar...

— Elinin körünü soracaklar.

Adam gayet sakin:

— Yok, dedi. Önce Halime'yi soracaklar.

Dudaklarım boyuna aşağı doğru çekilerek oynuyor, şakaklarım zonkluyordu.

Salak sürüsü... Eşşekoğlu eşşekler. Önce Halime'yi soracaklarmış. Sanki anlatsam anlayacaklardı.

Bir haftalık zilli, düdüklü, azarlı, tehditli hapisten, bir gece için çıktığım cumartesi akşamlarında, Arap radyolarının sonu gelmez Kuran yayınlarını zorla dinlemeyip de sonunda cicianneni kafasına bir iskemle fırlattığım için; cicianne, kızına, oğluna mektuplar yazmış, haberler göndermişti:

— Bu belayı alın... diye.

Oğlu:

— Bir daha köşke gelirse bacaklarını kırarım onun, demişti.

Kızı:

— Cumartesileri de okulda kalsın bari, demişti.

Artık cumartesileri de çıkacak bir yerim yoktu. Baba, Anadoluhisarı'nda oturan bir eski arkadaşımdan rica etmişti, cumartesileri okuldan çıkınca orada kalmam için... Bir süre, her hafta elimde çantayla alçak burunlu Boğaz vapurlarına binerek Anadoluhisarı'na taşındım. Orada da bir eski köşk çıktı karşıma. Babanın boyuna öğüt veren arkadaşı, fındık kurdu gibi sözde nezaketli, çok bilmiş karısı ve karısının ihtiyar annesi.

Önce birkaç hafta:

— En çok hangi yemeği seviyorsun, geldiğin zaman onu yapalım, dediler.

Arkasından ben onlardan, onlar da benden sıkılmaya başladık. Babanın arkadaşı amca, beni gördükçe laf olsun diye:

— Derslerine çalıştın mı, iyi çalış derslerine, gelir gelmez aç kitaplarını, başla çalışmaya, diyordu.

Fındık kurdu, çok bilmiş teyze ise:

— Canın sıkılıyorsa bak ben sana bir eğlence bulayım, diyordu. Şurada bir boya kutusu var, al o boya kutusunu, şu fırçayı da al, merdivenleri boya...

Ve ben teyzenin bulduğu eğlenceye minnettar, salı martesileri okuldan çıkıp vapurla Hisar'daki eve gelince, boya kutusuyla fırçayı alıyor, eski ahşap köşkün merdivenlerini boyamaya başlıyordum.

Çok bilmiş teyze:

— Bak ne güzel de yapıyor, afferin sana, amca da gördü, çok beğendi, diyordu.

Arkadaşlarım ise okuldan çıkınca sinemalara gidiyorlar, kızlı toplantılara gidiyorlardı. Birçoğunun mektup yazdığı, resmini taşıdığı bir sevgilisi vardı Bana yazdıkları mektupları, aldıkları mektupları ve resimleri gösteriyorlardı.

Ben de istiyordum bir sevgilim olmasını, ona mektup yazmasını, resmini arkadaşlarıma göstermesini. Ama benim sevgilim yoktu. Sadece kekeme enişte nin şaka yollu entarisini yukarı doğru açıverdiği uzun akraba kızının bacağı vardı gözlerimin önünde... Bütün sevgilim o süt beyaz bacaktı sadece...

Hisar'daki evde de çok barınamadım. Amca yine laf olsun diye:

— Çalışıyor musun, aç kitaplarını çalış, dediği bir sırada, bir cebir denkleminin nasıl çözüleceğini sordum kendisine.

— Biz okuduk, unuttuk, geldik bu yaşa. Sizler çalışıp öğreneceksiniz bunları, dedi.

Ve bozum olmasını örtbas etmek için de:

— Sizler de unutacaksınız bizim yaşımıza gelince, dedi.

— Nasıl olsa unutacağımız şeyleri ne diye öğretiyorlar öyleyse bizlere, dedim.

Amca aksilendi:

— Ukalalığı bırak da otur çalış bakayım sen, dedi.

Ben de ertesi gün merdivenleri boyarken boya kutusunu merdivenin açıldığı sofanın üstündeki halıya devirdim. Amca teyzeye bağırdı:

— Bunun yapacağı iş mi bu, mahvoldu koca halı, diye.

Teyze de amcaya bağırdı:

— Sen söyledin, boş oturacağına boyasın merdivenleri dedin, diye.

Büyük hanım bir ara yanıma geldi:

— Evladım sen burada iyi çalışamıyorsun, sınıfta kalırsan baban bizden bilir, mektebinde durup çalış, dedi.

Her hafta amca veriyordu haftalığımı, baba ona göndermişti haftada verilecek harçlığı. Ben de amcadan haftada aldığım bir liralık harçlıkları toptan istedim.

Amca:

— Sen benden hesap soramazsın, ben geri kalan parayı babana gönderiririm, dedi.

Ben de cebimdeki son bir lirayla döndüm geldim okula ve bir daha da Hisar'a gitmedim. Artık hem harçlığım yoktu, hem de gidecek bir yerim. Arkadaşlar arasında ise on lira haftalık alanlar vardı. Hafta sonlarında kolalı gömlekler giyiyorlar, güzel kravatlar takıyorlardı. Bazıları fötr şapka bile giymeye, sigara bile içmeye başlamışlardı: Üstelik sevgilileri de vardı.

Birkaç hafta sonra müdür muavinlerinden biri çağırdı:

— Baban para gönderdi, bundan sonra haftaları bir lira harçlığını gelip benden alacaksın, dedi.

Sinemanın lüks koltuğu altmış altı kuruştu. Bir de üst kat galerileri vardı, onlar yirmi iki kuruştu. Arkadaşlar lüks koltuğa giderlerdi, ben galeriye giderdim. Arkadaşlar okulun karşısındaki büfecide sucuklu yumurta yerlerdi. Ben on kuruşa küçük bir tek sandviç yerdim. Buna rağmen hafta içinde çikolata alacak param kalmazdı. Ve arkadaşlar üç, bazen dört sinemaya gittikleri halde, ben bazen, o da borç alırsam, iki sinemaya giderdim.

Ve pazar sabahları uzun yürüyüşlere çıkardım.

Ve pazar akşamları okula kapanmadan önce sıcacık apartmanların ışıklı pencerelerine bakardım. Bazen bir uzun ayaklı abajurun yanında, bir genç kadın silueti görünürdü pencerede. O kadar uzak ve o kadar ılık görünürdü ki genç kadın siluetleri, akıp giden arabaların, tramvayların arasındaki yalnızlığımda yüreğim

burkulur, gitgide koyulaşan bir sevgili özlemi yakar eritirdi içimi. Kimi görsem deliler gibi sevecektim. Ama kimse yoktu ki...

Sonra okula dönerdim. Kapanırdı üstüme demir kapılar. Hafta boyu arkadaşlara yazılmış genç kız mektuplarını dinlerdim; muavinler yakalamasınlar diye köşe bucak sakladıkları, yandan çekilmiş, önden çekilmiş genç kız fotoğraflarını seyrederdim. Ve arkadaşların yazdıkları aşk mektuplarını görürdüm.

Bir yakın arkadaşıma:

— İstersen senin ağzından ben yazayım mı mektubunu, demiştim.

— Olmaz ben yazarım, demişti.

Bir lira haftalık. Sucuklu yumurta yesen, sinemaya gidemezsin. Sinemaya gidersen sucuklu yumurta yiyemezsin... Ve ne de güzel kokardı büfecinin küçük dükkanında sucuklu yumurtalar, sosisli yumurtalar...

Okulun taksit zamanı uzak kentlerde olan başka babalar, taksit iki yüz kırk üç liraysa iki yüz elli lira gönderirlerdi. Okul yönetimi paranın üstünü taksiti gelmiş olan çocuğa verirdi. Bizim peder ise mutlaka santimi santimine gönderirdi taksiti...

Sonunda cumartesileri çıkacak bir başka kapı daha bulundu bana. Beşiktaş'ta, babanın 93 savaşındaki büyük göçten artakalmış bir akrabası vardı. İki karıdan ayrılmıştı. Rum bir metresle oturuyordu. Anlayışlı kıvrak, hoş bir kadındı Rum metresi. Ancak metresini bize getiremiyordu. Anne de, cicianne de eve orospu girmesine karşıydılar. Babaannenin dahi hoşgörüsü yoktu öyle aşna fişneli Rum metreslere falan...

Cumartesileri Beşiktaş'a çıkmaya başlamıştım. Beşiktaş'taki amca belediyede müfettişti. Beşiktaş'taki sinemalara tembih etmişti. Sinemalar beni bedava alıyorlardı. Ve ben de Beşiktaş'ın eski püskü sinemalarındaki eski filmleri seyrediyordum hafta sonları...

Beşiktaş'taki evde de bir evlatlık vardı, kanlı canlı bir köylü kızı, Halime...

Beşiktaş'taki ev küçük bir evdi. Cumartesi akşamları ben holdeki minderde yatıyordum. Amcayla Rum metres üst kattaki odada. Halime de hole çıkan merdiven altında.

Bir pazar sabahı amca ile Rum metresi çok erken çıkmışlardı evden. Amcanın arkadaşlarıyla belediyenin kaptıkaçtısına binip Karakulak suyuna mı gideceklerdi, başka bir yere mi, bilmiyordum. Akşam da geç döneceklerdi.

Daha cumartesiden bana söylemişlerdi ertesi gün çok erken gideceklerini. Amca:

— Seni de götürürdük ama gece geç kalırsak, okula yetişemezsin, demişti.

Okul, öğrencilerinden pazar akşamları gelenlerin yoklamada bulunmadıklarını gördüğü zaman, onları pazar akşamcılığından çıkarıyordu. Yahut da daha önceden velilerin haber vermeleri gerekiyordu okula:

— Bizim çocuk bu hafta pazar akşamından değil, pazartesi sabahı gelecek, diye.

Yemek, pazar akşamı okula gelen çocukların sayısına göre çıkıyordu çünkü. O nedenle de önceden haber verilmemişse, okula pazar akşamından yetişmek zorunlu oluyordu. Zaten ben aslında hafta tatillerini de

okulda geçirmek üzere kayıtlıydım. Ancak önce Hisar'daki amca, sonra da Beşiktaş'taki amca okul yönetimiyle konuşmuşlar, cumartesi gecelerini kendi yanlarında geçireceğime dair imzalar vermişler, kağıtlar doldurmuşlardı. Baba da bunları onaylayan mektuplar göndermişti okul yönetimine...

Ama cumartesileri de okulda kalacağım dersem, kalabilecektim. Tabii yine önceden haber vermek şartıyla... Ve şimdilik cumartesi geceleri Beşiktaş'taki amcanın yanında kalıyordum işte.

Bir pazar sabahı da amcayla Rum metresi erkenden çıkıp gitmişlerdi. Ben holdeki minderde yatıyordum. Beni uyandırmamak için yukarıdan usulca hole, oradan da usulca aşağı inmişlerdi. Okulda çok erken kalktığımız için alışıktım erken uyanmaya. Ama belli etmedim uyanık olduğumu. Minderin üstündeki yatağın ılıklığında sabah sabah yarı uykulu ne konuşacaktım amcayla. Aşağıdan kapının açılıp kapandığını duydum. Yatağın içinde şöyle bir gerindim, sağa döndüm, sola döndüm, sonra yine gerindim. Halime de uyanmış yukarı çıkıyordu. Ellerimi başımın arkasında kavuşturmuş, sırtüstü yatıyordum. Halime hole girdi. Üstünde her zamanki rengi kaçmış basma entarisi, ayaklarında amcanın eski, genişlemiş, büyük terlikleri vardı. Gözlerim yastıktan muknatıs gibi dikilmişti Halime'ye, ağzımda da belli belirsiz, ürkek bir gülücük vardı galiba. Halime uyuyor muyum, uyanık mıyım hiç aldırmıyor görünüyordu. Holde bir misafir odası, bir hela, bir de banyomsu bir gusülhane vardı. Halime önce misafir odasına girdi, kapıyı açık bırakmıştı. Yandan, içerde

eğilip kalktığını, bir şeyler düzelttiğini, görüş açıma girdiği zaman, arada bir görüyordum. Bir ara aynı açı içinde sırtı dönük olarak eğildi öne doğru. Entarisi baldırlarına doğru yukarı kalkmıştı. Kalın bacakları, taş gibi de baldırları vardı. Yüreğim atmaya başlamıştı. Benim tarafıma hiç bakmıyor, sanki ben yokmuşum gibi davranıyordu. Sonra dışarı çıktı. Göz göze geldik:

— Uyandın mı, diye sordu.

— Uyandım, dedim.

Oysa biliyordu, uyanık olduğumu ve daha hole girerken kendisine baktığımı.

Bu sefer de gusülhaneye girdi. Bir süpürge alıp çıktı gusülhaneden. Holü süpürmeye başladı. Ta yanıma kadar yaklaşıyor ve sırtı dönük, yerleri süpürmek için öne doğru eğildikçe beyaz baldırları nerdeyse elimin menzili içine giriyordu. Yüreğimin atışı hızlandıkça hızlanıyordu. Yavaş yavaş ben de üstümdeki yorganı ayağımla aşağı doğru kaydırarak dibe doğru itmiştim. Pijamanın önü ortaya çıkmıştı. Yorgan artık sadece dizlerime kadar ayaklarımı örtüyordu. Bir an Halime'nin yan gözle önüme baktığını görür gibi oldum. O da gülümsüyor gibiydi. Ve devam ediyordu öne doğru dimdik eğilip çıplak baldırlarını göstere göstere yerleri süpürmeye. Dayanacak halim kalmıyordu. O ölçüde de bir ürküntü dolaşıyordu damarlarımda. Sağ elimi ensemden önüme doğru götürdüm, yavaş yavaş pijamanın üstünden önümdeki dikliği avcumla tutmaya başladım. Halime'nin gözü bana iliştikçe elimi ateşe değmiş gibi çekiveriyordum kenara. O bakarken devam edemiyordum önümü tutmaya. Nihayet holün sü-

pürülmesi bitti. Bu sefer de Halime bir sandalye çekti. Üstüne çıktı. Bir bezle başucumun az ötesinde asılı, eski Türkçe çerçeveli bir yazının tozlarını almaya başladı. Başımı çevirmiş Halime'nin kalçalarından eteğinin altına bakıyordum. Halime'nin ayağında donu yoktu. Kendimi tutacak halim kalmamıştı. Bir duyulmaz vızıltı dolaşıyordu ikimizin arasında. Benim elim pijamamın önündeydi. O da iskemlenin tepesinde eteklerinin büsbütün yukarı çekilmesi, baldırlarının, kalçalarının, çıplak kıçının daha iyi görünmesi için yukarılara doğru uzanıyor, devam ediyordu toz almaya. Bir ara iskemlenin tepesinden başını çevirerek tekrar baktı önüme. Ben de artık bilinçsiz bir frensizlikle pijamamın önünden dışarı çıkarmıştım önümdekini... Halime kıkırdamıştı onu görünce... Tavan mı aşağıya döndü, yer mi yukarı doğru kaydı, tarif edilemez bir depremin sarhoş büyüsünde, yarım doğrularak elimi sokuverdim Halime'nin bacakları arasına. Yumuşacık gergin bir sıcaklıkta bir feryat koptu.

— Ay bana saldırıyor...

Halime merdivenden kapıya fırlamış, aşağıya koşuyor ve bağırıyordu:

— Yetişin saldırıyor bana... Yetişin...

Kapı tekrar açılıp kapandı. Halime bağırarak dışarı kaçmıştı.

Beynimden vurulmuştum.

Kime ne diyecek, kime ne anlatacaktım.

Şimdi belki de bütün mahalleli içeri dolacaktı. Belki de polise gitmişti Halime. Belki de okuldan kovacaklardı. Alelacele giyindim. Komşuların, karşıdaki tütün-

cünün yolumu kesmelerinden korkuyordum. Hâlâ kulaklarımda çınlıyordu Halime'nin çığlıkları:

— Yetişin saldırıyor bana...

Misafir odasının penceresinden sokağa baktım. Tütüncü, dükkanından dışarı çıkmıştı. Tütüncünün yanındaki evin penceresinden bir ihtiyar kadınla bir genç kadın bulunduğum odaya bakıyorlardı. Halime de yanlarındaydı. Ne yapacağımı kestiremiyordum. Bir an önce kaçıp gitmek istiyordum evden. Çantamı aldım aşağıya indim. Acaba kapının önünü kesmişler miydi? Karakola götürürlerse ne diyecektim?

Kapıyı araladım, dışarıya bir göz attım. Pek kimse yoktu. Kapıyı çektiğim gibi koşar adım, evin bulunduğu yan sokaktan büyük caddeye fırladım. Olay büyüdükçe büyüyordu kafamın içinde. Halime ile birlikte bütün mahalleli, polisler, bekçilerle okula gelecekler-miş gibime geliyordu. Müdür muavinleri asık suratlarıyla sınıftan özel olarak çağıracaklardı beni. Okuldan kovulduğumu söyleyeceklerdi. Ve ben ne diyecektim? Ne diyebilecektim?

Kapkaranlık bir sıkıntı içinde gelip kapandım okula. İçerde parasız yatılılardan on beş yirmi öğrenci vardı. Bazıları boş sınıflarda satranç oynuyorlar, bazıları ders çalışıyorlar, bazıları da toprak bahçede kağıttan yapıp iple bağladıkları bir topun peşinden koşuyorlardı.

Yüzüm kararmış, bütün dünyanın ağırlığı omuzlarımda, başım önüme eğik, bir köşede düşünüp duruyordum.

Arada bir camlardan içeri bakarak nöbetçi muavin geçiyordu sınıfın önündeki koridorlardan. İçim hop

ediyordu. Birazdan, yahut akşama doğru, yahut gece, muavin kapıdan:

— Sen, gel bakalım buraya, diyecekti.

O sırada dertleşeceğim bir sır arkadaşı da yoktu yanımda. Artık ne olmuşsa olmuştu. Kovarlarsa kovacaklar, polise verirlerse polise vereceklerdi.

Ve bir anda bütün bu sıkıntılardan kurtulmayı, dünyadan kaybolup gitmeyi, ölmeyi istiyordum.

Birazdan muavin gelmedi, akşama doğru da gelmedi, gece de gelmedi. O hafta hep tetikte bekledim. En yakın arkadaşıma da anlattım başımdaki belayı. Onun da böyle bir bela vardı başında. Karşılarındaki apartmanda oturan sevdiği kıza yazdığı mektubu, kızın babası yakalamış, kızı bir temiz dövmüş, hafta sonlarında da kızın dışarı çıkmasını yasaklamıştı. O da kızın babasının mektubu okula getirmesinden, yahut annesiyle babasına göstermesinden korkuyordu. Mutsuz mutsuz dertleşerek yanyana dolaşıyorduk karanlık koridorlarda.

O hafta ikimiz için de hep bu endişelerle geçti. Hafta sonunda Beşiktaş'taki amcaya gidemedim. Amca da gelip aramadı beni. Sonradan öğrendiğime göre gerçekten iş büyümüş, Halime'nin ailesi amcaya gelip, kızlarının namusu konusunda ileri geri laflar etmişler, amca da belediye müfettişi olduğu için, kızı muayeneye göndertmiş, temiz kağıdı almış ve bu bahane ile amcadan para sızdırma hevesine düşen Halime'nin köylü akrabalarını defetmiş başından. Galiba karakoldaki tanıdığı polislere söyleyerek biraz da korkutmuş gözlerini. Ve tabii Halime'yi de kovmuşlar evden. Ama böyle

karmaşık işlere soktuğum için başını, benim de bir daha evine gitmeyişimden rahatlamıştı.

* * *

Çaydanlıktaki son bardağı içiyordum.

Başımda bekleyen adam, gözlerindeki o sinsi, gaddarlıkla alay karışımı bakışını üstümde gezdiriyordu. Oysa ilk gelişinde onu nasıl da dost sanmıştım.

— Yok önce Halime'yi soracaklar.

Bir uğultu yankılanıyordu kulaklarımda. Ve bir türlü kimin olduğunu kestiremediğim bir kadın sesi, sanki bütün kadın seslerinin özü:

— Beni soracaklar, diyordu.

Bir anda boğulur gibi olmuştum karşımdaki adamdan.

— Çay bitti, dedim.

Adam bir şey söylemeden bardağı alıp çıktı dışarı.

— Beni soracaklar, sana beni soracaklar...

Yok hayır onu sorarlarsa onu anlatmayacaktım.

Neyi sorarlarsa?

Bunun cevabını kendime dahi vermek istemiyordum.

Beşiktaş'taki olaydan sonra cumartesi akşamları okulda yatmaya başlamıştım. Pazar sabahları yine uzun yürüyüşlere çıkıyordum. Adını şuradan buradan duyduğum akrabaların evlerini arayıp buluyor, damdan düşer gibi onların ziyaretine gidiyordum. Çoğuna kendimi ezile büzüle tanıtıyordum. Şaşırıyorlar, aileye

ait bazı eski anıları anlatıyorlar, neden geldiğimi bir türlü anlayamıyorlardı. Ben ise çok içimden, belki bir genç kızları vardır, belki bir yakınlık, bir ilişki kurar, bir kız arkadaş bulurum umuduyla gidiyordum. Sinemaların yirmi iki kuruşluk galerilerine giderken de içimde hep aynı umut vardı. Yanıma rastlamış bir kızla arkadaşlık kurma umudu... Çocukların bir kısmı böyle hikayeler anlatıyorlardı.

— Bir de baktım enfes bir kız oturuyor sinemada bir koltukta, yanı da boş. Hemen gittim yanına oturdum. Elektrikler sönünce dirseğini dayadı koltuk kenarına, ben de dayadım dirseğimi. Dirseğini çekmedi. Sonra dirseğimle azıcık dokundum dirseğine. Yine dirseğini çekmedi. Bu sefer kolumu koydum aynı yere. Kolum dirseğine dokunuyordu iyice. Elimle yavaştan dirseğini okşar gibi yaptım. O da kolunu koydu. Elini tuttum. Çekmedi elini. Elini avcumda sıktım. O da benim elimi sıktı. Daha yaklaştım kıza, kolumu attım omzuna, burnumu da boynuna doğru yaklaştırdım...

Yalnız bir kerecik bir kızın yanına oturabilmiştim sinemada. Dirseğimi onun dirseğini koyduğu tahta iskemle kenarına koyunca da, hemen çekmişti dirseğini. Ve karanlıkta öyle bozulup utanmıştım ki... Bozulup utanmadan da ötede, derinden derinden kırılmıştım.

Sonra bir cumartesi bir yakın arkadaş, oturdukları süslü apartmandaki çay partisine davet etmişti beni. İlk kez gidiyordum bir çay partisine. Benim yaşımda iyi giyimli çocuklar, kızlar vardı partide. Birbirleriyle rahat rahat konuşuyorlardı. Bir de küçük küçük pastalar, batonsaleler, pötibörlerle donatılmış bir masa vardı.

Masanın bir köşesinde bir sürü dolu limonata bardağı duruyordu. Erkek çocuklar limonata alıp götürüyorlardı kızlara. Ben hiçbirini tanımıyordum kızların. Arkadaşım tanıştırdı beni de kızlara. Ama hiçbiri önem vermedi bana. Daha önceden tanıdıkları çocuklarla konuştular. Plak çaldılar, dans ettiler. Arkadaşım:

— Sen de dans etsene, diyordu.

Ben dans etmesini bilmiyordum ki... Hem kiminle dans edecektim. Ev sahibesi olarak arkadaşın kız kardeşi, şakayla karışık dansa kaldırdı beni. Boynuma kadar kıpkırmızı kesildiğimi hissettim. Tüy gibi incecik bir vücudu vardı kızın. Çok da güzel kokuyordu. Saçları omuzlarındaydı. Başım dönüyor gibiydi. Ayaklarım tempoya uymuyor, kızın ayaklarına basıyordum boyuna. Neyse ki kız dansı yarıda bırakmadı, plak bitinceye kadar dayandı. Ve bir daha da pek yaklaşmadı yanıma. Yalnız bir ara öteki çocuklara da götürdüğü anket defterini getirdi:

— Siz de bir şeyler yazın, dedi.

Kilitlenen, üstü atkılı, maroken bir defterdi. İçindeki sayfalara, kıyıları renkli kalemlerle boyanmış, içi boş büyük kalp resimleri çizilmişti. Anket soruları kalplerin üstündeydi. Cevaplar kalplerin içine yazılacaktı.

Sorulara bakmıştım. "Hiç aşık oldunuz mu?", "Aşk mı, para mı", "En sevdiğiniz renk" gibi şeylerdi. Cevapların anlamlı olmasını istiyordum. Birincisine "Hiç" diye yazmıştım. İkincisine "Aşk" diye... Üçüncüsüne "Gözlerinizinki" diye yazmak geliyordu içimden. Ama arkadaşımın kardeşiydi. Yine rezil olmak vardı

hesapta... Sadece "Kahverengi karışık bal rengi" diye yazdım...

Acaba anlamış mıydı? Hiç sanmıyorum. Belki de hiç okumamıştı bile benim yazdığım sayfayı. Zaten arkadaşım da bir daha toplantıya falan çağırmamıştı beni. Herhalde ötekiler sıkıcı ve hödükçe bulmuşlardı beni. Tıpkı yanımda kıkır kıkır gülerek, başkalarından nasıl alaylı söz ediyorlarsa, benim için de:

— O aptal oğlanı da nerden bulup getirdin, demişlerdi.

Yani bir kez daha beni öldürmüşlerdi.

Benim de öldürmek hakkım değil miydi? Ben de zaten onun için öldürmüştüm, öldürüyordum ve öldürecektim...

Bazen dişlerimin gıcırtısıyla, bazen oynayarak aşağı çekilen dudaklarımla, bazen yirmi beş kuruşluk tabancamla, bazen eski bir Smith-Wesson'la, bazen büyük bir Ştayer'le, bazen Cold'la...

Hava güzeldi bugün... Deniz şıkır şıkır parıldayıp duruyordu uzaklarda...

Küçük bir vapur gidiyordu yine...

Ve bir kadın çırılçıplak gülerek oturmuştu babaannenin yatağının kenarına.

Ve yağmur yağıyordu yataklı vagonun penceresine, yerdeki birisi yana yatmış, öteki biraz onun uzağına düşmüş yüksek ökçeli kadın ayakkabılarıyla; bir tanesi tersine dönmüş, bir tanesi çapraz duran erkek ayakkabılarına.

* * *

Tombalak, bodur, genç herif, daha önce de bir kere geldiği uzun boylu, gözleri çakır adamla yine rüzgar gibi girdi odaya. Cebinden daha önce yazdığım iki dilekçeyi çıkarıp, masaya önüme doğru koydu.

— Biraz daha kıvrak, biraz daha biçimli yazın şu dilekçeyi, dedi.

— Nasıl yani, dedim.

Çakır gözlü olanı:

— Siz yüce kişilerin insaf, merhamet ve hamiyetine sığınarak, aciz ve naçiz benliğimi... gibi, dedi. Şöyle kıvrak, kibar, daha bir efendice...

Bir ampul yanıp söndü kafamda, bir sigorta attı, bir sigorta takıldı. Bir an apaçık görüverdim gerçeği. Bunlar alay ediyorlardı benimle.

— Niye yazayım dilekçe, dedim, nasıl olsa çıkmak yok buradan.

Tam o sırada ızbandut gibi olan da girdi odaya, kurşunkalem gibi olan da... Çakır gözlü:

— Ne demek efendim, dedi, suçsuz görüldünüz, bal gibi çıkacaksınız.

— E niye çıkamıyorum peki?

Kurşunkalem gibi olan:

— Bakın burada aramızda konuşuyoruz, dedi. Her şeyin nedeni belli olsa bu durumda mı olurduk?

Izbandut:

— Kapı gibi suçsuz kağıdın var elinde, dedi. Bırak şimdi birtakım vehimleri de yaz şu dilekçeyi adam gibi...

"Adam gibi" deyimi şırak diye patladı sanki yüzümde.

— Dilekçe milekçe yazmıyorum, dedim. Nasıl olsa işkence edeceksiniz bana...

Hepsi bir ağızdan ve şaşkın bir masumlukla:

— Biz miiii, dediler...

— E ne diye çıkartmıyorsunuz öyleyse beni buradan?

Tombul kıçlı:

— Kolay değil, kolay değil, hele siz yazın şu dilekçeyi... Şöyle daha bir efendice...

Doğru mu söylüyorlardı, yalan mı? Hayır canım alay ediyorlardı benimle... Önce dilekçe yaz demişlerdi; sonra uzun yaz dilekçeyi, demişlerdi, şimdi de kıvrak yaz, diyorlardı.

— İki tane yazdım işte. Kabul edeceklerse onları etsinler.

Birbirlerine baktılar. Kendi aralarında konuşuyorlarmış gibi:

— Bir kere daha uğraşalım bakalım, dediler.

Sonra kurşunkalem gibi olanı bana döndü.

— İşkenceyi falan çıkarın aklınızdan, dedi. Dün sabah da sizi kurşuna dizmeye götürüyorlar sanmıştınız. Oysa haberleri yoktu suçsuz olduğunuzun anlaşıldığından, başka bir yere nakledeceklerdi sizi.

— Peki siz niye kapıdan girip "sonra" dediniz?

— Hele bir dilekçenizin kabul edilip edilmeyeceği anlaşılsın, ondan sonra, anlamına "sonra" dedim.

— Dilekçem kabul edilmezse nereye götürecekler beni?

Izbandut:

— Bütün olup bitenleri biz de bilemeyiz, dedi. Ne emredilirse o yapılır burada...

Kurşunkalem filozofça başını salladı:

— Söylüyorum ya size, dedi, her şeyin nedeni bilinse...

Çakır gözlü:

— Madem yenisini yazmak istemiyor, bir kere daha gidip verelim o eski dilekçeleri, dedi.

— Sonuç ne zaman belli olur, diye sordum.

Kurşunkalem:

— Bilemeyiz ki, dedi.

Tombul kıçlı da tekrarladı:

— Bilemeyiz ki...

Sonra uğursuz bir gülücükle:

— Öyle hemen çabucak bozulmayın canım, dedi.

Ve tombul gencin elinde yine bizim eski dilekçeler, hep birlikte çıkıp gittiler odadan...

Gün batarken tekrar o cızırtılı plak başladı. Neden acaba hep aynı plağı, hep aynı plağı, hep aynı plağı çalıyorlardı. Yine bir büyük sofrada ziyafet veriliyormuş gibi sesler, gürültüler, gülüşler, tabak çanak sesleri yankılanıyordu.

Ve cızırtılı plak durmadan çalıyordu, durmadan çalıyordu.

***

Mantığımı toparlayamıyordum. Ne yapmak istiyorlardı bana? Bu ne kadar sürüp gidecekti böyle...

Gerçekten bana işkence etmeyecekler miydi? Öldürmeye götürmeyecekler miydi beni? Bir seferinde küçülmüş kurşunkaleme benzeyeni:

— Sizi kimse arayıp sormuyor, oysa durumunuz çok ciddi, demişti. Önemli bir sorgudan geçeceksiniz, demişti.

Şimdi de:

— İşkenceyi falan çıkarın aklınızdan, diyordu.

Bunlar benimle oynuyorlardı herhalde. Neyin öcünü almak için yapıyorlardı bunları? İşlediğim cinayetlerin mi? En çok hangisinin üstünde duruyorlardı acaba? Herhalde bu, boyacı değildi. Onu iyice unutmuş görünüyorlardı.

Cızırtılı plak durmadan çalıyordu.

Ben öldürmüştüm, öldürmüştüm ama... Çoğunda bir "ama" yok muydu bunların? Onlar beni öldürdükçe, ben de onları öldürüyordum.

Babaanne terliklerini çıkarıp, çoraplarıyla ben duymadan arkamda biterek:

— Yarana tuz ek, demişti.

Serçelerin sabahları yollardaki at pislikleri içinde hazmedilmemiş bir saman çöpü, bir buğday tanesi aramaları gibi okuldaki hafta tatillerinde, heyecanlı bir mutluluk bulmak için, en uzak tanıdıkların evlerine gittiğim misafirliklerden hep eli boş dönüyordum. Yetişkin kızları olanlar, ikinci uğrayışımda kızlarını yanıma çıkarmıyorlardı. Bir süre başka laflar konuşarak bekliyordum; acaba bir ara çıkıp görünür mü diye... Söz arasında kızlarının bir arkadaşına yahut sinemaya gittiğini söylüyorlardı. Bu galiba biraz da "Boşuna bek-

leyerek uzatma misafirliğini" anlamına geliyordu. Bu kez de aradığını bulamamışların yitikliğiyle, bu yitikliği dıştan saklamak için sözde şakacı birkaç okul hikayesi daha anlatıp, saate bakıyor:

— Geç oldu, müsaadenizle, diyordum.

Yarım ağız:

— Çok memnun olduk, arada sırada yine uğrayın, diyorlardı.

Bir büyük gözaltının duvarları çevrilmiş gibiydi çevremde. Aşamıyordum bu duvarları. Beyoğlu'nun kış akşamlarındaki ıslak kaldırımları, çançanlı tramvaylar, ışıklı vitrinler ve özellikle bir kadınla birlikte yürüyen erkekler, birahane kapıları açıldıkça dışarıya vuran buğuların titreşiminde erişilmez, renkli, sıcak, aşklı bir başka dünya olarak o aşılmaz duvarların ötesinde dönüyor ve ben demir parmaklıkların içine dönüyordum.

Tatilde Ankara'ya anneyle babanın yanına geldim. Birinci kattaki apartman katının arka pencereleri, Kale'ye doğru tırmanan dar yokuş üstündeki eski Ankara evlerine bakıyordu. Ve bu evlerin bir penceresinde esmer, üzüm gözlü, dal gibi bir kız, sokak arasından büyük caddeyi seyrediyordu. Ben de onun penceresine bakan arka odadaki pencerenin önüne bir masa koymuştum, sözde kitap okuyordum. Sık sık bakışıyorduk. Onu dışarıya kendisinden daha büyükçe olan bir evlatlıkla çıkarıyorlardı. Babaannenin erkeği gibi yüzü gülmeyen, namazcı, sıska, gözlüklü, yaşlı bir babası, hamarat, kolları daima sıvalı, küpür küpür, beyaz bir annesi vardı. Komşuluk momşuluk derken kızın aile-

siyle tanışmıştık. Sanki hiç o taraklarda bezim yokmuş gibi kızlarıyla ilgilenmez görünüyor, yaşlı babasıyla, onun hoşuna gidecek konuları konuşuyordum.

— Maalesef eski aile terbiyesi kalmadı, çocuklar derslerine çalışacaklarına top peşinde koşuyorlar, falan gibi...

Paşa babanın diktirdiği yelekli, kruvaze ceketli, uzun pantolonlu lacivert elbise gibi bu sözler de beni "Büyümüş de küçülmüş" bir garip yaşlı çocuğa benzetiyordu. Ve gözlüklü sıska amca beni çok seviyor, çok beğeniyordu.

O arada serpilmiş evlatlığın da yardımıyla buluşmaya başlamıştık üzüm gözlü ilk sevgiliyle. Onlar sokağa inecekleri zaman pencereden bana işaret ediyorlardı, ben de hemen caddeye iniyordum. Yolda konuşuyorduk.

— Nasılsın?

— İyiyim.

— Sen nasılsın?

— Ben de iyiyim. Yarın pencereye çıkacak mısın?

— Annem pencereden çok bakmama kızıyor, öğleden sonra misafirliğe giderse çıkarım.

Ve ertesi gün bekliyordum masanın başında acaba pencereye çıkacak mı diye. Usanmadan bıkmadan bekliyordum.

Ve pencerede görününce bir mutluluk, bir neşe, bir heyecan, bir anlatılmaz yaşam sevgisi kaplıyordu içimi. Gözlerimi kapayarak onun hayalini öpüyormuşum gibi yapıyordum. Çocuk gülücülüğüyle azıcık da kızararak gülümsüyordu. Yine işaretle:

— İnsene aşağı, diyordum.

Başıyla:

— Olmaz, diyordu.

Ve bu işaretleşmeleri, dışarda beraber yürümeleri, bir süre sonra bizim evdekiler fark etmişlerdi. Ve anneyle babaanne kara kargalar gibi kızın annesiyle babasına, kızı şikayete gitmişlerdi. Kızın babası ayılmış bayılmış, fenalıklar geçirmiş, ilk sevgiliyi bastonuyla dövmüştü. Ve kız tümden kaybolmuştu pencereden. Ben ise hep bekliyordum belki görünür diye...

Ve babaanne bir öğleden sonra terliklerini çıkarıp, çoraplarıyla ben duymadan arkamda bitmiş:

— Yarana tuz ek, demişti.

Ve öğrenmiştim nasıl kızın evine gittiklerini.

Babaanne:

— Dişi köpek kuyruk sallamadıkça erkek gitmez peşinden. Daha yumurtada ötmeye başlıyor bu zamane yumurcakları, diyordu.

Anne de:

— Oğlum hele okulunu bitir, ondan sonra elini sallasan ellisi, başını sallasan tellisi, diyordu.

Kız sevenler okuyamazlardı. Kız sevenler serseri olurlardı. Kız sevenlerin sonu yoktu. Bir sürü de örnek sayıyorlardı. Şu hanımın oğlu kız sevmiş okumaktan vazgeçmiş, bu hanımın oğlu kız sevmiş, babası kendisini reddetmiş...

Ve ben hırstan moranıyordum. Dişlerim gıcırdıyordu. Nefret ediyordum evdekilerden. Ve gözlerim arka komşuların penceresinde, belki yine görünür diye bizim arka odadan ayrılamıyordum.

Okulların açılma zamanı yaklaşıyordu. Bir kere daha karşılaştık sokakta:

— Ne olur bana mektup yaz; dedim.

Okul yönetimi durumu anlamasın diye de erkek imzası atacaktı mektuplara... Ben de onun okuluna kız imzasıyla mektup yazacaktım. Eğer bir tehlike baş gösterirse mektubunda imzasının yanına üç nokta koyacaktı.

Sonra bir kere daha evlatlıkla dışarı çıktıklarını gördüm. Hemen caddeye fırladım. Meğer babası da arkalarından geliyormuş. Beni de pek akıllı bulan sıska amca:

— Senin bacaklarını kırarım piç! Diye her zaman taşıdığı şemsiyesiyle beni kovalamaya kalktı.

Gelip geçenler bize bakıyordu. Ben önde koşuyordum, gözlüklü, sıska, ihtiyar adam da şemsiyesini kaldırmış, soluk soluğa arkamdan koşuyordu...

Ve derken okullar açıldı. Ve yine döndüm okula. Ve yine başladı beklemek. Bu sefer mektup bekliyordum. Akşamları dağıtılıyordu mektuplar. Kalbim ata ata soruyordum mektupları dağıtan arkadaşa:

— Bana var mı?

Elindeki desteleri gözden geçiriyor.

— Yok, diyordu.

Her şey başıma yıkılıyordu.

Bir mektup, bir tek mektupçuk bekliyordum.

Bana da mektup yazan bir kız olacaktı hayatımda. Ve her akşam soruyordum:

— Mektup yok mu bana?..

Ve arkadaş yine elindeki desteleri gözden geçiriyor:

— Yok, diyordu.

Nihayet bir akşam:

— Var, dedi.

Bir zarf uzattı.

Mektup ondandı. Bütün camlarda binlerce güneş açmıştı. Nurlar iniyordu taş tavanlardan. Bilmiyorum kaç kere okudum mektubu. Sonra hemen oturdum başladım yazmaya. Sözde bir kız ağzından yazıyordum. Ama üç sayfa, beş sayfa, on sayfa dolmuştu. Yazdıkça yazıyordum.

Mektubu attım. Hesaplar yapıyordum. Üç gün sonra alsa, iki gün içinde yazsa, üç gün sonra da ben alsam, eder sekiz...

Ama yine de her akşam soruyordum:

— Bana yok mu mektup?

İki hafta sonra geldi cevap. Yine deliler gibi sevindim. Ve yine oturdum üç sayfa, beş sayfa, on sayfa, yazdıkça yazdım, yazdıkça yazdım.

Ve yine uzun bekleyişler...

— Yok mu bana mektup?

Sonunda bir mektup daha geldi. imzasının yanında yanyana üç nokta vardı. Okuldaki müdür kendisini çağırmış:

— Arkadaşına söyle, mektup yazacaksa evinize yazsın... demişti.

Evine nasıl yazacaktım mektubu? Annesiyle babası hemen soracaklardı, İstanbul'daki bu kız arkadaşın

kim olduğunu. O kadar gözaltındaydı ki o da, kaç arkadaşı olduğunu annesi kendisinden daha iyi biliyordu. Bir de minicik kalp biçiminde bir yüzük taşı çıkmıştı mektubun içinden. Bu kendisine aldığım bir işporta yüzüğünün mavi taşıydı.

Ve artık hiçbir kızdan hiçbir mektup gelmeyecekti. Yine zafer kazanmıştı kara kargalar.

Okulun kuytu köşelerinde kaybolarak ağladım durdum.

Ulan bu cızırtılı plak... Gözlerimin önüne geliyordu üzüm gözlü sevgili. Ama yüzü bir türlü şekillenmiyordu. Dümdüz bir boşluk duruyordu yüzünün yerinde...

Ve çıplak bir kadın oturuyordu babaannenin yatağının kıyısında. Babaanne:

— Yarana tuz ek, demişti.

Yıllar sonra seccadesinin üstüne fırlatılmış kadın çorapları, külotu, sutyeni; yatağında sevişmiştim. Hem de bütün yılların acısını çıkarmak ister gibi... Şu farkla ki o kadın o ilk sevgili değildi. Ama sevişmeyi su içmek kadar olağan karşılayan ve beni ürkütmeyen ilk kadındı. Hiçbir tutukluğa uğramadan lokomotif gibi sevişebilen kadınlardandı. Babaannenin baş yastığını da kıçının altına koymuştu.

İlk sevgililer ile sevişmede ise aşkın platonik yönünü cinsel yönünden zedelemeden sıyırma zorluğu, çokçası insanın hızını kesiyor ve sevimli görünme çabası içinde profesyonel uğraşılar istiyordu.

İlk sevgili de, o rahat kadın da duruyorlardı karşımda. Hangisini tercih ederdim acaba?

Böyle bir tercih anlamsızdır. Ve bunun anlamsızlığını çok güçtür anlatmak. Özellikle kadınlara.

İlk sevgiliyle sevişirken:

"Şöyle biraz daha kaldırsana bacaklarını" diyebilir misin? Bir düşteymiş gibi gözleri kapalı, elinden geldiğince masum bir çabanın tüm acemiliklerindeki sarhoşlukta sevişmek ister o... Ve bir de denk düşerse, deli divane olur da, seviştikçe daha çok sevişirsin.

Olgun kadınla ise aşk azıcık oynak bir fuhuşa, fuhuş, çıt kırıldım olmayan nazsız sağlam bir aşka karışır. Ve onunla da sevişmenin bütün oktavlarını birden yaşarsın... Ve yine seviştikçe daha çok sevişirsin...

Birçok budalanın dediği gibi elektriği söndürünce hiç de aynı değildir her kadın. Hiçbiri ötekine hiçbir nüansta benzemez. Ve bu nüansların çarmıhında erimedikçe de...

Hâlâ o plak. Hâlâ, hâlâ... Çal be, çal... Umurumdaydı sanki benim plak...

Ve hemen girdim yatağa... Bir nüanslar valsi oynuyor düşüncemin içinde... Dümdüz bir boşluk olan ilk sevgilinin yüzünden çeşitli slaytlar geçiyor... Bir tanesi bir otel odasında öldürmüştü beni. Yok, o beni öldürmemişti. İkimizi birden öldürmüşlerdi. Paramız yoktu, rehin kalmıştık otelde. Son elli kuruşla karnımızı doyurmak için kavrulmuş kestane almıştım dışarda. Sonra bırakıp gitti beni kavrulmuş kestanelerle. Arkasından çok uğraştım ben de onu öldürmeye, en azından on yıl.

Ve bir yağmurlu akşamda dirildi karşımda, yanında yeni kocası vardı.

Ben eldivenlerimle oynuyordum. O siyah gözlüğünü takmıştı.

Küçük bir hikaye gibi gelir bilmeyene... Neden parasız kalmıştık acaba otelde? İstediğim avansı vermemişti patron.

O küçük hikayeler aslında çok uzun bir tek hikaye... Ve sonunda dinletirler işte aynı plağı... Ve alay ederler işkence odalarında:

— Bir dilekçe daha yazsana, diye...

— Sana Halime'yi soracaklar, diye...

Üç kere yedi kaç ederdi?

Kerratı öğrenmem için paşa babanın tıktığı odadaydım hâlâ ve öğrenemedim kerratı...

İlk sevgiliye ağladığım okulun kuytu köşesi değil mi burası?

Yataklı vagonda gidiyordum... Bir bambaşka kadın var... Geniş göklere sarınıyorum yanında...

— Hişt buraya bak delikanlı...

— Gel bakayım beybaya...

Son arzumu sorarlarsa, mutlaka:

"Bir limonata" olmalı.

* * *

Bir çığlık koptu. Korkunç bir çığlık... Bir çığlık daha... Bir çığlık daha... Bir ses yankılanıyor koridorda:

— Ulan ibne...

Çığlıklar, iniltiler, küfürler... Ve sesler duyulmasın diye bir plak çalmıyor.

Kapıya baktım.

Nöbetçi başını çeviriyor dövüle dövüle işkenceye götürülenleri görmemek için...

Doğrulup oturdum yatağa... Çığlıklar yankılanıyor... Darbeler, yumruklar, küfürler... İnleyişler, soluk alışlar... Ve plak çalıyor...

Kapıdan biri görünüp:

— Gel, dese, yıkılacağım oraya...

Yine buz gibi bir ter boşandı bütün vücudumdan. Başım dönüyor. Bayılmak üzereyim... Sürüklenerek yürüdüm masaya kadar... Ellerim titriyor zıngır zıngır...

Ve devam ediyor çığlıklar... Ve derken sönen bir inilti ve derken bir acı haykırışın patlayışı...

— Ulan ibne...

İşkence ediyorlar birilerine...

Şimdi gelip alacaklar beni de...

Yine aynı cesetleşme... İlk vuruşta cansız kalacağım. Eminim buna... Ve bir sevinç. Hiçbir şey duymayacağım... Devam ediyor işkence... Vuruyorlar. Vuruyorlar... Soluk almalar. İnlemeler. Sönerken çın çın ölen bir kısa "ay..."

Ve çalan plak...

Tam bir saat dinledim bütün işkence seslerini... Derken bir sessizlik çöktü ortalığa. Ceset masadan kalktı, yatağa yürüdü, yattı yatağa, çekti kafasına kirli amerikan bezine sarılı battaniyeyi... Uyur gibi yapıyor ceset... Çocukluktan kalma bir korunma duygusu uyur gibi yapmak... Uyurken dövmezlerdi çocukken. Ortalık karışınca, genellikle çabucak yatağa girip yatar çocuk-

lar ondan... Paşa babanın tıktığı odada kendimi korumak için büyük olmak istemiş, kruvaze ceketimi, yeleğimi, uzun pantolonumu giymiştim. Şimdi ise yine bilinçaltı bir özlemle korunmak için çocuk olmak istiyor, yatağa saklanıyordum.

Bir sessizlik çöktü koridorlara. Kalın, boğuk, acayip bir ses duyuluyor uzaktan:

— O nerede?

Beni soruyorlar mutlaka...

Adımlar yaklaşıyor kapıya...

Ceset bakmıyor kapıya...

İki kişi geliyorlar kapının önüne doğru konuşarak... Boğuk sesin:

— Deliller çok zayıf... dediğini duyuyorum.

Deliller çok zayıf... Yani deliller çok zayıf olduğu için... Yani söyletmek için...

Boğuk ses soruyor nöbetçiye:

— Kim var burada?

Ceset duyamıyor nöbetçi ne dedi. Adımlar tekrar uzaklaşıyor... Ceset büzülmüş kıpırdamadan yatıyor...

Bekleye bekleye yatıyor... İçindeki tek umut, ilk vuruşta ölmek... Emin de öleceğinden. Seviniyor buna ve buna sığınıyor.

X

HESAPLAR yapıyordum. Odaya geldikleri zaman, akşam olup bitenlerden korkmuş mu görüneyim, yoksa tüm habersiz mi?

Ellerinde herhalde bir test kitabı vardır bunların. O kitapta acaba korkmuş görünenler mi suçsuz sayılıyor, yoksa hiç ilgilenmemiş görünenler mi?

Gece yarısı olunca insana o kadar işkence edecekler ve sen ertesi sabah odaya geldiklerinde hiçbir şey olmamış gibi duracaksın. Bu normal bir tutum sayılmaz. Normali hemen konuyu açmak, şu veya bu şekilde bir tepki göstermektir.

Çok mu korkmuş görünmeli, yoksa biraz daha yürekli mi durmalı? Yani gerçeği saklamalı mı?

Ama bir gerçek daha var. Sabaha karşı düşünerek bulduğum gerçek. Bütün hepsi bir tiyatroydu o seslerin. Bir teyp çalmışlardı bana. Nöbetçi de role katılmış ve ben dehşetle kendisine baktığım zaman, o da sille tokat işkenceye götürülenleri görmek istemiyormuş gibi başını öte yana çevirmişti...

Ya o garip sesli adam... O kadar kalın, boğuk sesli bir adam olamazdı. Sesinin akılda kalması ve bir başka akşam, koridorda konuştuğu zaman; işkenceyi onun yaptırdığını sananların, sıra bize mi geliyor diye yeniden paniğe kapılmaları için ağzına özel bir alet alarak konuşuyordu.

Nitekim sabah nöbetinin bitiminde helaya gitmek için haber vermiş ve helaya giderken de koridordaki duvarlara bakmıştım. Görmüştüm teybin yayınlandığı küçük fakat yüksek güçteki hoparlörü. Yaptığım varsayım büsbütün pekişmişti.

Evet ama neden böyle bir oyuna gerek duymuşlardı?

Ya serbest bırakmadan önce gözümü korkutmak için yapmışlardı bunu, ya o bed sesli adam gelip de beni çağırınca işkenceye hacet kalmadan, sorduklarını hemen anlatmam için...

Yalnız cevap bulamadığım bir başka soru daha vardı. Şayet beni bırakmayacaklarsa, neden bırakacaklarmış kanısını uyandırmak istiyorlardı?

İyice umutlandıktan sonra bir türlü çıkamamanın moralimi büsbütün çökerteceğini hesaplıyorlardı anlaşılan. Yahut gerçekten çıkartacaklardı. Numara yapmıyorlardı.

Burada bir bulanıklık çöküyordu kafama. Gerçeği göremiyordum. Gece yarısı bana işkence sesleri dinletmeleri her iki duruma da uyuyordu. Bırakacakları için de çalabilirlerdi bunu, bırakmayacakları için de...

Ve yine boşlukta kalıyordum. Çıkabilecek miydim, yoksa çıkmayacak mıydım? Yalnız bir bildiğim gerçek

daha vardı. Buraya konanlar ancak ölüme gitmek için çıkıyorlardı dışarı... Ama bu da ne kadar gerçekti? Hiç kurtulan olmamış mıydı? Olsa duyulurdu ama... Böyle bir şey hiç duymamıştık...

Mantık burada geçit vermiyor ve kapanıyordu. Nasıl olsa öldüreceklerine niye işkence ediyorlardı. Her şeyi iyice öğrenmek için herhalde... Bilmiyorlar mıydı her şeyi? Belki de bilmiyorlardı. Ağzımdan Halime'nin adı çıkınca nasıl şaşırmıştı çay nöbetçisi?

— Halime de kim, diye sormuştu.

Elbetteki her şeyi bilmiyorlardı. Bildikleri kadarını kullanarak, her şeyi biliyormuş gibi görünmek istiyorlardı.

Her şeyi bileceklerdi de ne olacaktı sanki? Neyi değiştireceklerdi. Babaanneyi mi, anneyi mi, babayı mı, cicianneyi mi, Pakize'yi mi, Semra'yı mı, Fehime'yi mi?

O kadar incesine onlar da akıl yormuyorlardı. Aldıkları emirleri yapıyorlardı. Emirleri kim veriyordu? Bunu doğru dürüst çözenler çıkamıyordu. Çıkanlar da, yaşayamıyordu.

Ben biliyor muydum kimin emir verdiğini?

Biliyordum.

Beni kerratı öğreneyim diye odaya kapatan da oydu, okula kapatan da, sucuklu yumurtayla sinemaya gitmek arasında çaresiz bırakan da...

Ve bunu bildiğimi biliyorlardı.

Öyleyse... Öyleyse öyle. Unutamazdım ya bildiğim şeyi...

Çakır gözlü uzun boylu adam yalnız olarak girdi odaya. Aydınlık bir bakışla elini uzattı. Tıpkı dışarıday-

mışım, tıpkı normal koşullar altında konuşuyormuşuz gibi:

— Nasılsınız, dedi.

Bunu o kurşunkalem gibi olan da yapmıştı bir kere.

— Vallahi akşam burada korkunç şeyler oldu.

Şaşırmış görünerek:

— Neler oldu, dedi.

— Çığlıklar, işkenceler, korkunç şeyler ve bir saat sürdü tam.

Çakır gözlü adam birden hatırlamış gibi:

— Akşam sinema vardı, sinemanın seslerini duymuş olacaksınız, dedi.

— Aman yapmayın, hangi rejisör "ibne" diye film çeviriyor, dedim.

— Yok efendim, sinema...

Ve:

— İyisiniz iyisiniz, dedi, lafı uzatmadan çıktı gitti...

Az sonra tombul kıçlı genç geldi. O yine eskisi gibi pis pis gülümsüyordu:

— Nasılsınız?

— Kardeş, akşam burada müthiş işkenceler yaptılar. Sopalar, tekmeler, küfürler, feryatlar...

Şişman genç:

— Toparlayın kendinizi, dedi. Hayal görmeye başladınız. Bakın şimdi de sesler duyuyorsunuz... Asabınız bozuk sizin...

O da çok konuşmadan çıktı hemen.

Arka arkaya geliyorlardı. Durumumu görmek istiyorlardı besbelli. Kurşunkalem de geldi. O da inanılacak bir içtenlikle:

— Nasılsınız, dedi.

— Gece yarısı zebanice işler yapıldı burada. Dayaklar, işkenceler, bağırmalar, çığlıklar... Daha önce de anlattım arkadaşlarınıza; bir tanesi, "sinema" dedi; öteki "hayal görmüşsün" dedi. Ne sinemaydı ne hayal... Feci şeyler duydum feci...

Kurşunkalem:

— Bir deli var, dedi, aşağıda. Bazen krizi tutuyor, böyle gürültüler yapıyor geceleri. Deli mi değil mi, onu da tam kestiremiyoruz. Belki de rol yapıyor kerata...

O da çabucak çıktı gitti.

Geçit resmi devam ediyordu. Bir süre sonra ızbandut geldi.

Aynı şeyleri tekrarladım.

— Hademelerden biri terbiyesizlik etmiş de birkaç tokat atmış amiri, dedi.

Ondan sonra yuvasından kıskaçlarını uzatan akrep gibi, çay nöbetçisi geldi. Ona da anlattım olup bitenleri. Sesini alçalttı.

— Bir namussuz var, bazen yapıyor böyle şeyler, dedi.

Biri, sinema, demişti. Biri, hayal görmüşsün; biri, deli yapıyor; biri, hademeyi dövdü amiri. Bu da beni doğrulayan biçimde bir kuşku sokuşturuyordu kulağıma. Bir namussuz vardı, o işkence yapıyordu.

Kendilerine göre kafamı büsbütün karıştırmak istiyorlardı. Ama hepsi de işkence teybini gerçek sanıp

adamakıllı yılgınlık getirdiğime inanmışlardı. Eğer hesapları sadece gözümü korkutmak idiyse, başarıya ulaştıklarına iyice güvenerek çıkıyorlardı yanımdan. Yoksa başka bir hesapları varsa... O hesabı tam kestiremiyordum. Ve aklım aranıp duruyordu bu başka hesap üstünde...

Neleri biliyor, neleri bilmiyorlardı. Tam neyi öğrenmek istiyorlardı? Ne demişlerdi beni buraya getirdikleri zaman:

— Onu öldürdüğünü söyleyinceye kadar kalacaksın.

O hangisiydi?

Bir türkü geldi kulağıma aşağılardan, uzak bir yerden. Biri bir türkü söylüyordu bir yerlerde. İlk kez bir türkü sesi duyuyordum dışardan yansıyan... Tam duyamıyordum ne dediğini. Ve elimde olmadan bir yakıştırma yapıyordum türküye:

Palandöken Dağında kavalımın sesi var.

Emindim, türkü o türkü değildi. Ama inatla, kafam bu yakıştırmayı yapıyordu türküye. Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Bir sakız çiğner gibi bu mısraı çiğneyip duruyordu beynim. Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Yine elimde olmadan yüksek sesle:

— Palandöken Dağında bok var, dedim.

Durdurmak istiyordum kafamın çiğnediği sakızı. Durduramıyordum. Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Palandöken Dağında kavalımın sesi var...

Galiba gerçekten çıldırıyordum. Hem de kendimi en sakin, en normal hissettiğim bir sırada. Yine yüksek sesle:

— Peki öyleyse gelmiyorum, dedim.

Farkındaydım kendi kendime konuştuğumun. Ama iradem dışında çıkıyordu bu sözcükler ağzımdan.

Yine ağzım aşağı doğru oynamaya başlamıştı. Geriliyordum. Birisine kızıp veriştirmek istiyordum. Kime kızacağımı da tam kestiremiyordum. Öldürdüğüm kadınlara kızmaya zorladım kendimi. Hepsi de suçluydu; hepsi de yalancıydı, hepsi de ikiyüzlüydü. Bu zorlama zıt bir tepki yaptı. Şimdi hepsini eskisinden daha çok seviyordum. Hepsinin gidip ayaklarını öpmek, özür dilemek, yanlarında ağlamak istiyordum. Yüzlerini bir kez daha görmek özlemiyle kavruluyordu içim. Ne yaparlarsa yapsınlar, hepsine razıydım.

Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Palandöken Dağında kavalımın sesi var...

Ağzımdan yine bir söz çıktı.

— Budala.

Kim için söylemiştim bu sözü?

Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Palandöken Dağında kavalımın...

Aslında ne kadar da çok sevmiştim onu... Anlamamıştı.

— Budala.

Palandöken Dağında kavalımın...

Evet, yüzüme kalkıp kalkıp inen ince uzun beyaz el... Anne...

Öfkesi kadar neşeli, neşesi kadar üzüntülü, üzüntüsü kadar kaprisli, kaprisi kadar şişirici, bir uçtan bir uca savrulan hem bencil, hem içli, hem yalnız, hem korkak, hem gaddar, hem kuru, hem sulu göz, dengesini bulamamış, zavallı bir kadındı...

Bu türküyü udla çalardı o... Bazen gerçekten ağlayarak, bazen kendisinden geçmiş pozlarına yatarak... Bazen canı sıkıldığı için, bazen babamın hoşuna gitmek için...

Ve yine bitirince ud çalmasını, sağına soluna bakınırdı, bir beğeni bekler gibi...

Gecelik entarisiyle köşeye kurulmuş babanın sadece tespihinin sesi çıkardı; şak, şuk, şak şuk...

Ve arkasından, sanki anne ud çalmamış gibi babaanneye bakarak:

— Uzat ayacıklarını öpü öpüvereyim senin, baisi fevzi hayatım, nur-i aynım, ayağının turabı, kulun kölen olayım, derdi.

Anne ud çalsa bile baba yine de kanıtlamak isterdi babaanneye, en çok kendisini sevdiğini...

Ve anne udun karga kanadından mızrabını, sazın sapından geçen teller arasına sokarak, hünerine kırk paralık bir parsa dahi toplayamamış bir fakir çalgıcı kırıklığıyla, yüzü asılmış, uduyla kalkıp çıkardı odadan...

Ve babaanne sorardı bilmezlikten gelerek:

— Yine niye kızdı ki, diye.

Oysa içten içe bilirdi niye kızdığını... Kendisi gencecik dul kalmıştı. Ve ne aşkı affedebiliyordu, hatta ne de evliliği... Onun da bu elinde değildi. Ve kişiliğiyle anneyi büsbütün eziyor; onun, eski konak artığı sahte-

cilikleriyle her şeye bağıran bir baba mihveri ve cumhuriyet asrîliği arasında çarpılmış olan dengesini büsbütün depreme uğratıyordu.

Palandöken Dağında kavalımın sesi var.

Gerçi beni annesiz bırakmıştı. Canım yandığı zaman bile, "Ah anacığım" diyememiştim. Ama yine de acıyordum anneye... Demincekki gerginlik şimdi engin bir şefkat okyanusuna dönüşmüştü. Unutmuştum kendimi. Bol bol acıyordum herkese. Yalnız hâlâ oynuyordu dudağım aşağıya doğru...

Baba:

— O köşkü satamazsın, orada çoluğun çocuğun hakkı var, demişti.

Anne:

— Köşk benim değil mi, istediğimi yaparım, demişti.

Babaanne:

— İstediğini yapan insanın burada işi yok, demişti.

Ve anne eşyasını toplayıp, babadan ayrılmak üzere, köşke annesinin yanına gelmişti.

Baba, emekliliğinde güven altında oturabilecekleri bir yer olsun istiyordu.

Anne kendi köşkünde kişiliğinin olmadığını bir yan sezgiyle hissettiği için, kişiliğini gösterme çabası içinde, ikide birde lafı köşke getiriyor:

— Olmazsa satayım diyorum köşkü, diye boyuna laf geçiriyordu.

Bu laf geçirme sonunda karıştırmıştı ortalığı. Baba:

— Sen o köşkü satamazsın, demişti.

Anne, kişiliğinin tek kökü olarak mülkiyete yapışmış:

— Köşk benim değil mi, istediğimi yaparım, demişti.

Bu posta koymaya da önce babaanne dayanamamıştı.

Ve anne kalkıp gelmişti ciciannenin yanına...

Savaş yıllarıydı. Ekmek vesikaya bırakılmıştı. Ana kız köşkün alt katını kiraya vermişlerdi.

Cumartesi akşamları okulda mı kalacaktım, yoksa annenin yanına mı çıkacaktım? Aslında devamlı yatılıydım. Cumartesileri evlerine giden öğrencilere okul yönetimi ekmek karnelerinin iki günlüğünü kesip veriyordu. Devamlı yatılılara vermiyordu. Ben ise yavaştan yavaştan, önceleri günübirliğine gelmeye başlamıştım köşke. Cicianneyle de aradan epey zaman geçtiği için bir barışma olmuştu kendiliğinden. Ana kız kendi dünyalarında yaşıyorlardı. Ne Almanların ilerlemesi ırgalıyordu onları, ne Amerika'nın savaşa katılması. Anne durmadan babayla babaanneyi çekiştiriyordu. Cicianne de gelinini... Sonra arada bir, ciciannenin kardeşlerine gidiyorlardı. Çekiştirmeyi oralarda da sürdürüyorlardı. Ve planlar yapıyorlardı. Köşkü satacaklar, parasının bir kısmıyla bir kat alacaklar, gerisiyle de geçineceklerdi. Ayrıca ciciannenin hem üç aylıkları vardı, hem de babasından kendisine düşen kira payları...

Ben önce alt kattaki kiracının kızını şöyle yan gözle bir incelemiştim. Pek sıska, pek solucan gibi bir şey-

di. Babası yoktu. Okula da gitmiyordu. Üç dayısı vardı, onlar bakıyordu kendilerine...

Ve sıska kız bizim çam ağaçlarına tırmanıyordu. Cicianneye göre sevdiği bir oğlan vardı, ağacın tepesinden onu gözetliyordu. Anneye göre de oğlan başkasını seviyor, kavruk kıza yüz vermiyordu. Üstelik anne:

— Fakirin fakiri, diyordu kiracılar için, ellerinde yok, avuçlarında yok.

Kızın tutulduğu oğlan ne diye baksındı böyle parasız pulsuz, sıçan gibi bir kıza...

Cicianne de, ince altın çerçeveli gözlükleri, yeni yeni diktirdiği bol uzun elbiseleriyle kurulduğu koltuk köşesinden:

— Doğru, diyordu.

Kavruk kızla alay ediyor:

— Pek çarpık çurpuk bir şey, çağanoza benziyor; sucu Hamdi Efendinin topal oğlu alsa ya şunu, ikisi pek yakışır birbirine, diyordu.

Sonra kavruk kızla topal oğlanı kolkola görür gibi olup, gülmesini tutmak istermişçesine dudaklarını muzipçe büzerek kıs kıs gülüyordu.

Böyle gülerdi cicianne, hep kıs kıs... Geçmişindeki olayları da muzip açılardan, tanıdığı kişilerin gülünç yönlerini ortaya çıkararak anlatırdı.

— Vaktiyle bir boğa almıştık. Boğa telden atlayıp kaçmış. Peşinden bizim paşa koşar, nefer koşar. Bir yerde boğayı sıkıştırdılar. Boğa başını öne eğip boynuzlarıyla neferin üstüne gelince, nefer korkudan kıçüstü yere oturdu...

Ve yine zaptedilen bir kahkahanın büzülmüş dudaklarıyla kıs kıs gülme...

Bu arada hiciv faslına kardeşler, enişteler de girerdi. Cüce teyzenin kör kızı ele alınır, kız bırakılır sünepe kocası ele alınırdı.

Anne ise şıngırtılı kahkahalar atardı ciciannenin hikayelerine. Ve laf sonunda döne dolaşa kırk anahtarlı Mustafa Efendinin tekkesine, oradan da akrabalardan kimin ölüsünü kimin beklediğine ve sandığını sepetini kimin karıştırıp, yüzükleri, elmasları aşırdığına gelirdi.

Konuşmalarda bu bölümlerin girişleri hep:

— Günahı vebali boynuna olsun, diye başlardı.

Anne de:

— Pis günahı kendinin olsun, diye onaylardı bu girişi.

Gözüm kiracının kızını pek tutmamıştı. Köşk asıl ilgimi babanın kilitli bıraktığı bodrumu, kileri ve sandıkları çekiyordu. Anne bunlara el süreməmişti. Ama benim bunların içlerini karıştırmama da sessiz kalacaklarmış gibi görünüyordu. Tam gün doğmuştu bana. Önce sandıklardan işe başladım. Kapaklarını kanırtarak kilitlerini fırlatıyor ve rahat rahat karıştırıyordum içlerindekini... Eski fesler, modası geçmiş kolalı takma yakalıklar, top top esericedid kağıtları, mürekkep şişeleri, eski pardösüler, konçlu potinler vardı sandıklarda. Bir tanesinde bir külot pantolonla iki getr bulmuş, onları biçimli bir zamanda giymek için ayırmıştım. Kiler, kırık lamba şişeleriyle, kınnap, boş teneke, tel, eski zaman çakmakları, boy boy mantarlar ve kör testere, çe-

kiç sapı müzesi gibiydi... Ama bunların hepsi de enfes bir düzenle istif edilmişti.

Bodrumda daha kaba eşyalar vardı. Her tarafı paslanmış soba boruları, işe yaramaz sobalar, delik güğümler, fıçı çemberleri falan gibi... Onlar da gayet iyi yerleştirilmiş. Bir küçük sandıkta da fişeklerle iki tabanca bulmuştum. Anne de arada sırada gelip bakıyordu sandıklarla, kiler ve bodrumda neler olduğuna. Yarım ağız:

— Baban bir görse seni böyle, kıyameti koparır, diyordu.

— Bir şey yapmıyorum ki sadece bakıyorum, diyordum.

Yalnız tabancalarla mermileri anneden saklamıştım. Bir kaza çıkar diye korkup elimden almasın diye...

Arada bir köşkte gece de kaldığım oluyordu. Ertesi günü bir kağıt yazıp imzalıyordu anne: "Şu tarihli gece yanımda kalmıştır. Annesi..."

Ben sandıkları, bodrumu, kileri karıştırırken kiracının sıska kızı da geliyordu yanıma... Vaktiyle Fehime'nin üst üste dürülü yataklara dayanıp, gergin bacaklarıyla entarisini şöyle bir indirip kaldırarak:

— İşte burada, dediği sandık odası arka taraftaydı. Kiracıya verilmemişti orası. Ve yataklar hâlâ üst üste dürülü duruyordu.

Sıska kız da bazen dayanıyordu aynı yataklara... Gördüğü garip eşyaya bakarak:

— Ne işe yarıyormuş bütün bunlar, diye soruyordu.

O oda her zaman boştu. Bu büyük araştırı sırasında çokçası pijamalı oluyordum. Ben sandıkların içine

eğilip doğruluyordum. Kız bazen omzunu, bazen sırtını yataklara dayayarak ne yaptığıma bakıyordu.

Küçük sandıkta tabancaları da o yanımdayken bulmuş, görmesin diye hemen saklamaya çalışmıştım.

— Ne o sakladığın, diye sormuştu.

Merakını büsbütün uyandırmamak için önem vermeyen bir sesle:

— Hiç, demiştim.

— A göster Allahaşkına, dedi.

— Hiç canım, bir şey saklamadım, dedim.

Tabancaların üstüne koyuverdiğim ezik bir fötr şapkayı kaldırmak için yanıma sokulup eğildi. Ben de çömeldiğim yerden biraz doğrularak elini tuttum:

— Dur yapma, dedi.

O sırada ensesi burnuma doğru gelmişti. Sağ kalçası da azıcık önüme değmişti.

— Ölümü öp, bakacağım, diyordu.

Ben ise teninin kokusunu duyuyordum. Sıskalığı falan kaybolmuştu kızın. Loş oda, vücut vücuda değer gibi olmak yine bir vızlama yaratmaya başlamıştı havada. Yine yer kayıyor gibiydi. Tuttuğum elini kurtarmak için sözde kolunu çekmek istiyormuş gibi daha çok yaslanıyordu vücuduma. Ve artık kalçası iyice yapışmıştı önüme.

Ya o da Halime gibi bağırırsa...

Ama dayanacak durumda değildim. Ve sımsıkı sarılıp daha çok çektim kendime. Çok usul, çok yumuşak bir sesle:

— Hişt ne yapıyorsun, dedi.

Solukları hızlanmıştı onun da. Kurtulmak için debelenmiyordu. Ve ben büsbütün sarılınca, döndü o da bana sarıldı. Ayakta birbirine yapıştırılmış cam gibiydik. Ama ben bilemiyordum ne yapacağımı. Bağırırsa, iterse, kaçarsa diye de korkuyordum bir yandan.

Hiçbir şey yapmak gelmediği için aklıma, öyle sarmaş dolaş ite ite döşeklere doğru götürüp dayadım sıska kızı. Bağırmasından, kaçmasından önce alelacele bir şeyler yapmak istiyordum. Ve bilemiyordum tam da ne yapmak gerektiğini. Elimle eteğini yukarı çekmeye çalıştım. O sıkışık durumda, bir eliyle eteğini aşağı doğru çekerek:

— O olmaz, dedi.

Peki olabilecek olanı neydi? Nerdeyse boşalmak üzereydim. Ve tek alışık olduğum şey, elimle halletmekti bunu... Bir yandan kıza abanmış, bir yandan da elimi pijamamın içine sokmuş, kız kaçıp bağırmadan bitirmek istiyordum bu işi. O:

— Ne yapıyorsun, ne yapıyorsun, diyordu.

Kendi kendimle oynadığımı kestiremediği için başka bir hazırlık yaptığımı sanıyordu. Ve ısrar ediyordu:

— O olmaz, diye.

Bağırıp kaçmasın diye güven vermek için mi ne, azıcık çekilip, ne yaptığımı göstermek istedim. İlk kez bir kızla böyle bir sahne yaşıyordum. Ve kızı öpüp sıkıştıracağıma, korkusunu önlemek amacıyla, sadece kendi kendimi tatmin ettiğimi ona ispata kalkıyordum.

Herhalde o da pratikte ilk olarak görüyordu böyle garip bir şeyi...

Soluması kesilmiş merakla bakıyordu ne yaptığıma. Bir ara:

— O kadar şey nasıl giriyor ki oraya, dediğini duydum.

Ben de bilmiyordum. İkimiz de hiçbir deneyden geçmemiştik bu konuda. Sonunda rahatladım. Birkaç damla da atkılı ayakkabılarından birinin üstüne düştü kızın. Ve arkasından bir utanmayla bir sıkılganlık çöktü üstüme... Acaba gidip kimseye şikayet eder miydi beni? Tam o sırada bir ayak sesi duyduk kapıda. Ben hemen sandığa doğru eğildim. O da elleriyle elbisesini düzeltti. İçeri annesi girdi kızın. Kendilerine ait olmayan bir yere girmenin tedirginliği ve kızıyla ilgili bir merakın endişesiyle:

— Ne yapıyorsunuz burada, dedi.

Normal olmasına çalıştığım bir sesle:

— Sandıkları yerleştiriyorum teyze, dedim.

Kız ise hiçbir şey söylemedi. Annesi, ona sertçe:

— Sen gel bakayım buraya, dedi.

Bu sertlikte bana da yansıyan bir pay var gibiydi. Kız:

— Aman öf anne! dedi.

Anne daha sert:

— Gel diyorum sana! dedi.

Kız, halt ediyorsun gibilerden iki eliyle aşağı doğru havayı iterek, annesinin peşinden, ayakkabısının birinde iki damlalık beyaz bir leke, çıktı odadan.

Artık her gelişimde belki kız yine yanıma gelir diye önce sandık odasında bir süre oyalanıyor ve kız gel-

meyince de o gece evde kalıyor, pazar yine sabahtan iniyordum odaya. Kız gelmiyordu. Bu kez pencerelerinin önünden kendimi göstererek geçiyor, bodruma giriyordum. Öyle bekliyordum rutubet, tahta, eskimiş eşya kokan karanlık bodrumda, belki gelir diye. Kız gelmiyordu.

Okulda arkadaşlara bu olayı bir hayli değiştirerek anlatmıştım.

— Bana iyice sarıldı, demiştim.

Onlar da heyecanla sormuşlardı:

— Yaptın mı, diye.

Ben hemen:

— Yaptım demiştim.

— Nasıl yaptın anlat, demişlerdi.

Anlatmıştım:

— Entarisini yukarı sıyırdım. Külotunu aşağı indirdim. Sonra da yaptım işte...

Aferin, yaşa, bravvo gibilerden bir bilirkişi edasıyla anlattıklarımı:

— Tamam, tamam, diye onaylamışlardı...

Ne çare ki artık hiç yanıma gelmiyordu kız. Ve ben her hafta arkadaşlara:

— Bu hafta da yaptım, diyordum.

Ve belki ertesi gün gelir umuduyla cumartesi geceleri hep evde kalıyordum. Anne de her seferinde yazıyordu kağıdı: "Şu tarihli gece yanında kalmıştır. Annesi..."

Ve yine bir hafta tatili eve gelişimde anne:

— Bak oğlum sana bir şey söyleyeceğim, dedi.

Ters bir şey söyleyeceği zaman lafa hep böyle başladığı için hemen anladım yine aksi bir şey söyleyeceğini.

— Biliyorsun, ekmek vesikayla. Eğer haftaları ekmek karnesi getirmezsen, otur yemeğini okulda ye. Yoksa ekmek yetişmiyor evde.

Kanımın doğduğunu hissettim damarlarımda. Haftada bir beni görüp görmemeye aldırmıyordu. Önemli olan ekmek karnesiydi. Getirmezsem, okulda kalıp orada yemeliydim yemeğimi.

— Peki öyleyse gelmiyorum, dedim.

Hiç üstüme düşmedi:

— Sen bilirsin, dedi. Ben sana söylüyorum, getirirsen ekmek karneni, gel.

Cevap vermeden aldım çantamı, döndüm okula.

Arkadaşlar:

— Bu hafta yine yaptın mı kızı, diye soruyorlardı.

Onların da yaptıkları kızlar, kadınlar vardı. Onlar da onları anlatıyorlardı.

— Yapmadım bu hafta, dedim.

— Neden, dediler.

"Annem ekmek karneni getirmezsen gelme dedi ve onun için" diyemedim.

— Bizimkiler Ankara'ya gittiler. Okulda kalıyorum artık, dedim.

Her biri bir akıl öğretiyordu:

— Öyleyse al kızı sinemaya götür, orada yap.

— Ada'ya götür, orada yap.

— Boğaz'daki tepelere götür, orada yap...

Biri:

— Ben Ada'daki çamlıklara götürüp yaptım, diyordu.

Öteki:

— Ben sinemada yaptım...

Kimi:

— Üç defa yaptım, diyordu.

Kimi:

— Beş defa...

Ben ise kızdıkça kızıyordum kendime. Bir kereçik bir fırsat çıkmıştı. Onda da kızı yapamamıştım. Üstelik Halime gibi bağırıp kaçmadığı halde...

Uzaktan yankılanan türkü yeniden başladı işkence odasında. Ve beynim yeniden başladı aynı sakızı çiğnemeye:

Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Palandöken Dağında kavalımın sesi var.

* * *

Palandöken Dağında kavalımın sesi var. Bir ud çalıyordu kafamda. Ve ud artık, Palandöken Dağında kavalımın sesi var, diye çalmıyordu. Anneyi de sen öldürdün, diye çalıyordu. Anneyi de sen öldürdün.

— Hayır. Ben öldürmedim anneyi.

— O sakladığın tabancalardan biriyle öldürdün.

— Hayır. Anne sonra haber gönderdi bana okula. Bir cumartesi tam çıkma saatinde sıska kızın dayısı gel-

di okula. Cüzdanından yeni basılmış bir on liralık çekip uzattı. "Bunu anneniz gönderdi" dedi.

— Aldın mı?

— Önce almadım.

— Sonra?

— Al diye ısrar etti.

Ve devam ediyordu ud çalmaya.

— Anneyi de sen öldürdün.

— Öldürmedim ben.

— Asıl söylemek istediğin cinayet bu.

— Değil. Hiç ilgisi yok.

Galiba yine başlamıştım kendi kendime konuşmaya.

Gerçekten de önce reddetmiştim on lirayı. O yıllarda on lira, düşünü dahi kuramadığım bir servetti. Hem kaç defa sinemaya gidecek, hem kaç defa sucuklu yumurtda yiyecektim. Üstelik de sinemada altmış altı kuruşluk koltuğa oturacaktım. Ama yine de önce almamıştım on lirayı.

Adam:

— Rica ederim alın, anneniz gönderdi, diyordu. Haftaya da sizi bekliyor evde. Çok üzülüyor. Çok özlemiş sizi.

Böyle binbir ısrardan sonra almıştım on lirayı. Sıska kızın dayısı:

— Haftaya da mutlaka gelin, diye ayrılmıştı okuldan.

Cebimdeki on lira adeta bakışımı, elimi yüzümü, yürüyüşümü değiştirmişti. Cebimdeki yüz paraları,

beş kuruşları hesaplamadan ne istersem alabilir, ne istersem yapabilirdim şimdi. En yakın arkadaşıma da göstermiştim on liramı:

— Bak... diye.

O da bana göstermişti. Onun da cebinde gizli bir on lirası vardı. O hafta bütün sinemalara gittim. Tıka basa da doyurdum karnımı. Tabların önüne soyulmuş, sapsarı kavrulmuş kestaneleri dizerek, tablanın ortasındaki ocakta kestane kavuran kestane satıcılarından da bir küçük kesekağıdı dolusu kestane aldım. Sonra yüz gramlık da renkli meyveli küçük emprime şekeri...

Gelecek haftaya köşke gidip gitmemekte kararlı değildim. İçimde kırgınlık ve özlem çatışıyordu.

Özlem ağır bastı. On lirayı alıp da gitmek dolandırıcılıkmış gibi geliyordu ayrıca. Ve ayrıca ola ki sıska kız yine gelirdi yanıma.

Okuldan ekmek karnesini alamadığım için gece evde kalmayayım diye pazar sabahı kalktım gittim eve. Cicianne ile annenin elini öptüm, onlar da hiçbir şey olmamış gibi öptüler beni. Derslerimi sordular. Ben bir ara anneye on lira gönderdiği için teşekkür ettim. Anne:

— Ne on lirası, dedi.

On lira göndermemişti anne. Demek ki kiracı teyzenin erkek kardeşi kendi cebinden vermişti on lirayı. Anne:

— Hemen geri ver, diyordu.

Oysa ben yemiştim on lirayı. Ve anne sinirlenmişti. Ağlıyordu:

— Şuraya fırlatılmış fakir bir kadınım ben. Ne baban beş kuruş gönderir, ne de bir gelirim var benim. Nerden bulup da vereceğim o on lirayı.

İnanıyordu da söylediklerine. Fakir kadın olma rolünün mazoşizminden zevk alıyordu. Bir yüzüğünü satsa iki yıl geçinirdi. Kaldı ki hem kirayı kendisi alıyordu, hem de ev masrafı diye annesinden para... Ama işte o anda hoşuna gidiyordu sızlanıp ağlamak. Bir türlü bulamadığı bir şefkatle ilgiyi bu kez de benden başka bir biçimde koparma çabasıydı bu. Acımamı istiyordu kendisine. Böylece ekmek karnesi konusunda gösterdiği densizlik ve katılığı da örtbas etmiş olacaktı.

— Üzülme, dedim. İstersen sen öde. Harçlıklarımdan ben sana öderim sonra.

— Annemden borç alayım bari, ayıp olmasın adama, dedi.

Ve annesinden on lira aldı, kiracıların yanına indi. Sonra yine on lirayla çıktı yukarı. Adam kabul etmemişti on lirayı.

Bu da benim daha çok gücüme gitmişti:

Ve hâlâ ud devam ediyordu çalmaya:

— Anneyi de sen öldürdün.

— Hayır, ben öldürmedim.

— Babayı da sen öldürdün.

— Hayır. Onu da öldürmedim.

— Babaanneyi de sen öldürdün.

— Hayır be. Hayır... Hayır...

* * *

Tombul genç girdi odaya.

— Bir şey istiyor musunuz?

— Hayır. Şey... Bir cevap çıkmadı mı dilekçeye?

— Sıraya koyduk...

— Ne zaman cevap çıkar acaba?

Yine o pis sırıtma:

— Orasını bilemeyiz.

— Doğrusunu söyleyin şunun. Beni çıkartmayacaklar değil mi?

— Bozmayın sinirlerinizi. Siz önemli bir kişi değilsiniz ki hemen cevap çıksın dilekçenize. Bir süre daha bekleyeceksiniz.

Demek sadece gözümü korkutmak için çalmamışlardı o teybi. Yoksa bir süre daha bekletmez, bırakırlardı.

Akşam olacak diye korkuyordum. Bir başka ıssızlık çöküyordu akşamları. Hele o dün geceki seslerden sonra daha başka geceler de geçirmek burada... Kimbilir ne olacaktı bu gece de...

Şişman gence:

— Bu gece de yine öyle işkenceler olacak mı, dedim.

— Söyledik ya canım size. Ne işkencesi. Hayal görmüşsünüz siz...

— Hayal görmedim ben. Doğruydu sesler.

— Doğru olsa bizim de haberimiz olurdu.

Ve şişman genç, ağzında o yapışkan sırıtkanlık beni seyrediyordu. "Nasılmış" der gibi bir bakışı vardı.

Bir anda vücudum dikleniverdi.

— Yahu siz beni süzme ahmak mı sanıyorsunuz. Akşam işkence bandı çaldınız bana teypte. Şimdi de yok sinemaydı, yok hayal gördün, yok kabustu, yok aşağıdaki deliydi, yok amirlerden biri hademeyi dövdü, deyip duruyorsunuz...

Şişman genç de dikleşti:

— Sizinle tartışacak değilim bunları, dedi.

Ve yüzünde sırıtkanlığın yerini çatılan kaşlar aldı:

— Size geldiğiniz zaman söyledik durumunuzu, dedi.

— Hangi durumu?

— İşlediğiniz suçu söyleyince kadar kalmanız gerektiğini.

— Ne suçu?

— En iyisini kendinizin bildiği suçu...

Ve döndü gitti gerisin geri.

* * *

Suçlardan hangisi, bir bilsem şunu... Yok, hayır, anneyi öldüren ben değildim. Anne satılığa çıkarmıştı köşkü. Direniyordu babaya karşı. Bir kat alacaklardı annesiyle... Bir de müşteri çıkmıştı köşke. Bir demir taciri. Yeni evlenmişti demir taciri. Çok güzel, genç bir kadın almıştı. Köşkü ona düğün armağanı olarak verecekti. Kadını, köşke geldiği zaman görmüştüm. Hiç görmediğim kadar güzeldi. Bana yakınlık göstermişti:

— Bize de gel! demişti. Adresini vermişti.

Ve o hafta gitmiştim verdiği adrese...

Pazar akşamları ıslak caddelerden geçerken baktığım ışıklı apartman katlarından birinde oturuyordu. Geniş, aydınlık, iyi döşeli bir salonu vardı. Aynı yaşlarda, birbirinden hoş genç kadınlar, çayla sigara içiyorlardı salonda.

Demir tacirinin karısı kapıda beni görünce:

— Aaa hoş geldin, gir bakalım içeri, demişti.

Yürüyen silik bir leke gibi girmiştim salona. Ve ev sahibesi tanıştırmıştı beni arkadaşlarına.

Kimi:

— Ne tatlı çocuk bu böyle, demişti.

Kimi:

— Otur bakalım şuraya, kocaman ağabey, demişti.

Bu sözlerle hem çocukluğumun altını çiziyor, hem de ürkekliğimi gidermek istiyorlardı. Bana da çay getirdiler. Sonra yine genç kadınlar ben sanki orada değilmişim gibi devam ettiler kendi aralarında konuşmaya.

Ben kaybolduğum köşeden demir tacirinin genç karısını seyrediyordum hayran hayran. İnanılmayacak güzellikteydi.

Kadın anlamıştı bu hayranlığı. Ve ne tuhaf, dalga geçmiyor, alay etmiyordu benimle. Hatta beni kırmak istemeyen bir hali vardı. Arada sırada bana dönüp:

— Canın sıkılmıyor değil mi, diyordu. Albümler getiriyordu yanıma.

Bir aralık da gayet tatlı göz kırptı bana.

— Evli olmasam, şimdi seninle çıkar sinemaya giderdik, dedi.

Büsbütün bayılmıştım bu ılıklığa, yakınlığa, tatlılığa... Ertesi hafta canım çok çektiği halde çekindim gi-

demedim evine. Daha ertesi hafta gittim. Evde değildi. Daha ertesi hafta da gittim. Yine aynı sıcak karşılayışla karşıladı beni. Yine arkadaşları vardı salonda. Ancak niye geldiğimi açıkayacak bir şeyler bulup söylemem gerekiyor gibiydi. Genç kadın:

— Bir haber mi getirdin evden, demişti.

"Yok, sadece sizi görmeye geldim" demek ters düşecekti.

Başımla hafif "evet" işareti yaptım.

Kadın:

— Gel seninle şöyle geçelim, dedi.

Beni salonun dibindeki bir yere götürdü:

— Anlat bakalım, dedi.

Kendiliğimden gelmemiş olduğumu kanıtlamak artık farz olmuştu:

— Ne olur o köşkü almayın, dedim. Alırsanız annemle babam ayrılacaklar birbirlerinden.

Aslında pek umurumda değildi bu konu. Ama tutkumu açığa vuracak durumda değildim. Yaşım elvermiyordu:

— Sizi sevdiğim için geliyorum, demeye.

Onun için böyle dokunaklı bir bahane sürmüştüm öne ve ayrıca doğruydu da bu.

Kadın:

— Üzülme sen, bir çaresine bakarız, dedi.

Ve tekrar döndü arkadaşlarının yanına. Bana da kalkıp gitmek düşüyordu. Kalktım. Kal biraz daha demesini istiyordum kadının. O ise sadece:

— Gidiyor musun, dedi.

Ve aynı ılıklık, aynı tatlılıkla geçirdi beni kapıdan.

Ve köşkü almadı demir taciri. Bir daha da göremedim o harika kadını. Ama anne biraz çakar gibi olmuştu bu entrikayı. Beni sıkıştırıp duruyordu:

— Yoksa sen bir şey mi söyledin, diye.

— Hiçbir şey söylemedim, diyordum.

Cicianne de:

— Doğru söyle, diyordu. Yoksa ahrette yılanlar ensenden dilini kemirir bak.

İkisi de kuşkuluydular benden. Anne:

— Sen zaten o büyücü karıyı seversin, diyordu.

Okul tatil olmuştu. Ben babanın yanında kalacaktım. Ne annenin, ne ciciannenin niyetleri yoktu beni yanlarında tutmaya. Sıska kız da sevdiği oğlana iyice kaptırmıştı kendisini, gözü dünyayı görmüyordu. Kapı önünde, bahçede karşılaştığımız zaman yavaşça kulağına:

— Gelsene, diyordum.

Olur, der gibi başını sallıyordu. Gidip bekliyordum sandık odasında, bodrumda, kilerde. Gelmiyordu.

Loş odada döşeklerle sandıkların arasında; kilerde, bodrumda hırdavat ortasında sıska kızı, sinek bekleyen örümcek gibi bekleyip durmak kendi gözümde komikleştiriyordu kendimi. Hiç harçlığım yoktu, kimsenin para verdiği de yoktu. Sünnetimde gelen paralarla aldığım bisiklet, tek eğlencemdi. Bisikletle, sandıklardan çıkarıp ayırdığım külot pantolonla getrleri giyerek, arka yollardan Çamlıca'ya gidiyordum. Uzak akraba kızları daha çok geliyordu cüce teyzeyle kısır teyze-

ye. Tek tabancalı yengeç de devam ediyordu kahramanlıklarını anlatmaya.

Bilmem ne savaşında bir gülle gelmiş, yönettiği geminin direğini kırmıştı. Tek başına kırılan direği doğrultarak, kucaklayıp tutmuş, önlemişti geminin dengesinin bozulmasını. Kumandan gemisi bu kahramanlığı görünce, top atarak selamlamıştı kendisini. O da selama top atarak cevap vermek istemişti. Ancak topu ateşleyince, direk kırık olduğundan gemi selama cevap veremez vermez, sarsıntıya dayanamamış, kıçından batmıştı. Kısır teyzenin kocası, direğe sarılı olarak sulara gömülmüş, sonra yüzerek çıkmıştı karaya...

Baba yol parasını gönderince gidecektim Ankara'ya. İlk sevgiliyle belki yeniden düzeltirdim arayı... Ama para gelmiyordu. Anne bir ara boş bulunup:

— Daha olmazsa ben veririm, demişti, yol parasını. Nasıl olsa sünnetinden kalma bir elli kağıdın var bende...

Yıldırım gibi inmişti başıma bu söz. Annede elli kağıdım vardı ve ben dondurma bile alamıyordum kendime. Çamlıca'da uzak akraba kızlarından bir tanesiyle Kısıklı'ya kadar yürümüştük. Ona kağıthelva ikram etmek istemiştim. Ama cebimdeki paranın çıkışmayacağından korkarak vazgeçmiştim.

— Sen o elli kağıdı bana versene, dedim.

Annede elli kağıdım olduğunu duyunca...

— Sıkışığım, veremem şu sırada, dedi.

— Ne demek sıkışığım, o benim param.

Anne:

— İşte o kadar, demiş, kestirip atmıştı.

Ben de bir punduna getirmiş, sandığımı kırarak almıştım elli kağıdımı. O elli kağıtla da bir sürü kitap, dergi almıştım kendime. Anne henüz farkında değildi kırılan sandığının. Benim cilt cilt kitapları karyolamın altına yanyana dizdiğimi görünce kuşkulanmıştı.

Ve bir ikindiüstü bisikletle gezmekten eve döndüğüm zaman, balkonun önündeki çiçek göbeğinin çevresini bembeyaz buldum. Anne aldığım bütün kitapları sayfa sayfa yırtarak savurup atmıştı balkondan aşağı...

Ve işte o zaman hızla eve dalıp, sakladığım yerden aldım tabancayı.

Evde ne cicianne vardı, ne anne. İkisi de odalarını kitleyip bir yerlere gitmişlerdi. Oda kapılarını kırdım. Annenin çekmecelerini kırdım. Hırsımı alamıyordum. Konsolun yanında, önemli yerlere giderken taktığı pırlantalı kol saatini buldum annenin. Kilerden getirdiğim çekiçle ezdim saati. Salondaki koca halıyı testereyle ikiye böldüm. Bir çekmecede annenin işlediği bir sürü işleme bulup makasla doğradım onları da. Sonra gardrobu açtım, elbiselerini parçaladım annenin. O ünlü tilki postunun da kuyruğunu kestim. Gardrobun aynalı kapısı yana açılmıştı. Oraya buraya seğirttikçe, aynada kendimi görüyordum. Elimde makas yahut testere yahut çekiç bir an gölgem yansıyordu aynaya, sonra kayboluyordu.

Ve cebimdeki tabancayla ateş ettim aynaya...

İlk kez ateş ediyordum, bir tabancayla. Ayna kırılmadı, sadece bir delik açıldı ortasına. Ve ayna eski inadıyla yine gösteriyordu beni. Aşağıdaki kiracı teyze yukarı koşmuştu.

— Yapma evladım, annen ölür... diyordu.

— Gelir gelmez zaten öldüreceğim onu, diyordum.

Ve işkence odasında hâlâ ud çalıyordu kafamda. Ortası delik aynada yüzü olmayan bir kadın:

— Sana beni soracaklar, diyordu.

Annenin sesiydi galiba bu.

Yok hayır başka bir kadının.

Yok O'nun değil, başkasının.

Yok O'nun...

O...

O kim?

Yeniden akşam oluyordu dışarda. Boncuk boncuk terler birikmişti alnımda. Pencereden deniz görünüyordu ve denizde giden küçük bir vapur...

Bu gece sorguya götürecekler miydi beni?

Nöbetçilerin ortasında o boğuk sesli adam görünecek ve parmağını kıvırarak:

— Gel bakalım... diyecekti.

* * *

Hayır, anneyi ben öldürmedim, babayı da, babaanneyi de... Ben Ankara'ya gitmeden aracılar faaliyeti artırdı. Anne, babayla barışıyordu. Köşkü satmamıştı, satmayacaktı da... Kiracı teyzenin erkek kardeşleri de evde olup bitenlerden sonra hem beni yatıştırmışlar, hem anneyi teselli etmişlerdi. Gardrobun aynasını değiştirmek kolaydı. Parçalanan saat de tamir edilecekti.

Kuyruğu kesilen tilki postunun kuyruğunu anlaşılmayacak şekilde diktirme olanağı vardı. Halı da tersinden gayet güzel örülürdü... Olay aile içinde yayılmış, kekeme enişte gelip almıştı beni köşkten. Hala da, enişte de bana hak veriyorlardı. Elli lira benim elli liramdı. Annenin buna sahip çıkmaya hakkı yoktu, hele ne diye yırtmıştı kitapları... Kekeme enişteyle, yanımda taşıdığım tabancayı söküp yağlayalım dedik. İğneyi kuran yay fırladı. Yayı oturtamadık yerine. Tetiğini oynatan manivelanın küçük vidası düşüp kayboldu. Bir de nereden çıktığını bilemediğimiz küçük bir parça kaldı elimizde. Sonunda uydurmadan takıp düzelttik tabancayı. Ve enişte birkaç gün sonra güvey girecek birine yirmi beş liradan sattı tabancayı.

Babayla babaanne Ankara'dan kalkıp köşke geldiler. Ben de kekeme eniştenin halayla birlikte oturduğu köyden, onların yedeğinde tekrar eve döndüm. Ortalık mayna olmuştu. Anne hoşnuttu hayatından, radyoyla birlikte şarkılar söylüyordu.

Babaanne:

— Nasılsın bakalım koca kafa, demişti.

Baba yanağımdan bir makas almış, yavaşça:

— Birbirinizi öldürecekmişsiniz nerdeyse... demişti.

Kulaklarına köşkün satılmasını benim engellediğime dair bazı fısıltılar da çalınmıştı herhalde. Kızmıyorlardı ondan, ortalığı duman edip, babanın sandıklarını, kilerini, bodrumunu birbirine katmış olmama...

Anneyle cicianne de hiçbir şey olmamış gibi yumuşak duruyorlardı.

Sonra yine cicianne oğlunun yanına gitti. Babanın, bilmiyorum kaç yıldır yapmadığı uzatmalı izni bitince, anne de babaanneyle birlikte babanın yanında Ankara'ya döndü. Ben de yeniden kapandım okula...

Ve yine Beyoğlu'nun ışlak soğuk kış pazarları başladı. Ve yine uzak tanıdıkları aramaya çıkışlar. Ve yine arkadaşların sevgililerinden aldıkları mektuplar, sevgililere yazdıkları mektuplar...

Artık genelevlere gitmeye başlamıştı çocuklar. Gelip anlatıyorlardı genelevleri. Benim hem gidecek param yoktu, hem de korkuyordum gitmeye. Birçok yıl sonra gidebildim geneleve. Sadakat'e yahut Fatma'ya benzer bir kadınla yattım. Nasıl yatılacağını tam olarak hâlâ daha bilmiyordum. Ve çakılmasın diye bu, sarhoşluğa vurmuş görünüyordum. Neyse kadın idare etti işi. Ve ilk olarak o kadar dinlediğim bacak açma olayının gerçeğini orada gördüm. Ben daha az açılıyor diye tahmin etmiştim hep. Meğer daha çok açılıyormuş. Buna şaşmıştım içinden.

Bazen, okulda, sevgiliye bir mektup daha yazmak geçiyordu aklımdan. Ama ya kızın başını derde sokarsam...

Bazen köşkü almaya kalkmış olan demir tacirinin karısına gitmek isteği kabarıyordu içimde. Ama ya kapıyı kocası açar da:

— Ne istiyorsunuz, derse...

Ne sinemalarda bir kızla tanışma oluyordu, ne uzak tanıdıklarda...

Gece oldu yine, yandı işkence odasının ampulü.

Yemeği getirdiler.

Yedim yemeği.

Ve yine başladı o cızırtılı plak. O çatal bıçak gürültüleri, gülüşmeler, konuşmalar... Kimler yemek yiyordu koridordaki salonlarda... Bu gece de yine gezinecek miydi o boğuk sesli adam?

Ben önemli bir kişi değildim. Dilekçeme hemen cevap çıkmazdı.

Bir baloda yanımda mavi tüller giyinmiş bir kız oturuyordu. Başında kocaman beyaz bir papatya vardı. Benim saçlarım kesikti. İzci olarak gelmiştim Ankara'ya. Babanın vücuduma bol gelen frakını giymiştim. Kız babanın bir arkadaşının kızıydı. Kızın babasına da, bizim pedere de Cumhuriyet balosu için birer kişilik davetiye vermişlerdi. Kızın babası:

— Bizim kızı sizin delikanlı baloya götüremez mi, demişti. Bizler yaşlıyız, gitmesek de olur. Bu sefer de çocuklar eğlensin.

Ben götürmüştüm kızı baloya. Ama hâlâ dans bilmiyordum. Kızı, balodaki aile tanıdıkları dansa kaldırıyordu. Ben de hıyar gibi parmaklarımla tempo tutuyordum masanın üstünde. Sonra kızı evine getirmiştim geceleyin. Kız, serbest rahat bir kızdı. Ayrılırken:

— Bize de buyurun, demişti.

Ben de hemen ertesi gün öğle yemeğini yer yemez kızın evine buyurmuştum. Çok sevinmiş görünmüştü. Konuşmuştuk. Gitmek bilmiyordum ben. Akşam olmuş, kızın babası gelmişti. Akşam yemeğini istersen bizimle ye, dediler.

Ne demek, elbette, hay hay... Akşam yemeğini onlarla beraber yemiştim. Kızın babasının hoşuna gidece-

ği hikayeler anlatıyordum. Yemekten sonra alelacele adamla karısı pokere gittiler. Biz kızla yalnız kaldık evde. Sizli bizli konuşma senli benliye dönmüştü. Ve saat on ikiye doğru kız:

— Sen artık git, demişti. Bizimkiler gelince seni yine burada görmesinler.

Ve kapıdan çıkarken...

Kapıdan çıkarken tam...

Kızı öpmüştüm, hem de dudaklarından. Kız başını çekmemiş, çırpınmamış, gözlerini kapatıp, dudaklarını dudaklarıma doğru o da uzatmıştı. Bir daha, bir daha, bir daha öpüşmüştük. Ve kız şaka yollu zorla iterek kapıdan:

— Haydi artık git, demişti.

Okula mektup yazacaktı, ben de ona yazacaktım.

Ve okula dönünce, hemen her gün mektup yazmaya başladım kıza... Ondan ise hiç cevap gelmiyordu...

Tıpkı şimdi yazdığım dilekçe gibi... Önemli bir kişi değildim ben...

Çok şık giyinmiş biri girdi odaya; bin yıllık ahbapmışız gibi geldi ellerini açarak sarıldı bana:

— Yahu ne yapıyorsun, diyordu.

— İyiyim siz ne yapıyorsunuz?

Oturdu yatağın kıyısına. Gümüş bir tabaka çıkarıp sigara uzattı.

— Ben takdim edeyim size, dedim.

Paketi almak için masaya gidiyordum.

— Aynı şey canım yak buradan. Nasıl görüyorsun durumu...

Hangi durumu soruyordu, bu hiç tanımadığım kırk yıllık ahbap?

— İyidir herhalde... Şey... Benim için kovuşturmaya mahal yoktur diye kağıt verdiler. Ama çıkarmadılar dışarı. Dilekçe yazdım...

Adam:

— Şimdi boş ver o lafları, diyordu. Senin keyfin nasıl...

— Keyfim iyi yalnız... Kağıt verdiler kovuşturmaya mahal yoktur diye...

Adam:

— Aldırma, hallederler onu. Sen nasıl görüyorsun durumu, onu söyle, diyordu.

Bu da başka tür bir alay mıydı, neydi...

— Durum fevkalade, diyordum.

Adam böceklerin çok değerli şeyler olduğunu, onların hayatına kıymamak gerektiğini anlatıyordu:

— O küçücük böcekte koca bir hayat saklıdır, diyordu.

Sigara içiyorduk karşılıklı.

Küçücük böceklerin değeri konusu da nereden çıkmıştı?

Bir böcek görüyordum. Tıknaz, orta boylu, salak bir böcek:

— Evladım adam olmak istiyorsan, kız mız sevmeyi bırakıp çalış, diyordu. Babanı üzme, diyordu. Anneni üzme, diyordu.

Öğüt veriyordu.

Çay fincanı vardı adamın elinde. Baba da çay içiyordu. Tıknaz böcek, misafirliğe gelmişti. Benim de kız sevdiğim ayyuka çıkmıştı. Adam öğüt veriyordu:

— Kız mız sevme, çalış.

Elimdeki çay fincanını herife doğru, yere çalmıştım.

— Sen karışma bu işlere, demiştim.

Baba ayağa kalkmıştı.

— Ne yapıyorsun, edepsizlik etme... diyordu.

Bağırıyordum:

— Edepsizliği siz ediyorsunuz.

Baba

— Sittir git bu evden! dedi.

Yatağın kıyısında oturan şık giyimli bilmediğim dost:

— Böceklerin hayatı önemlidir, diyordu.

Ben:

— Bizim dilekçeye efendim... diyordum...

— Düzelir, bırak şimdi onu sen, diyordu...

Ve sittirip gitmiyordu. Sohbet ediyordu benimle. Herhalde o buradayken boğuk sesli adam gelemezdi. Cızırtılı plak da durmuştu...

Garip bir önemli kişi olmalıydı.

Ve evden çıkıp gitmiştim... Ve artık bir daha hiç hiç dönmemiştim. Sadece babaannenin kapısını kırıp garsoniyer yaptığım odasına geliş hariç...

Neden sonra emekli olmuştu baba. İstanbul'a köşke taşınmışlardı. Uzaktan duyuyordum.

Ve yine bir gece meyhanenin telefonuna çağırmışlardı beni.

Çalıştığım yerden bir arkadaş telefon ediyordu. Baba İstanbul'da ölüm döşeğindeydi. Beni istemişti. Haber arkadaşıma ulaşmıştı. O da bana iletiliyordu.

Meyhaneden nasıl çıktım bilmiyorum. Kaç para vardı üstümde bilmiyorum. Gara nasıl geldim bilmiyorum.

Kalkmak üzere olan bir trene bindiğimi hatırlıyorum.

Baba ölüm döşeğindeydi. Avurtları çökmüş, gözlerinin altı çukurlaşmıştı. Alt kattaki odada yatıyordu. Anne, bir alt kata iniyor, bir üst kata çıkıyordu. Babaanne oğlunun yanına inmek istiyordu. Anne:

— Görürsen fena olursun, bir de seninle uğraşmayalım, diye izin vermiyordu babaanneye oğlunun yanına inmesi için.

Babaanneyi indirdim babanın yanına. Oğlunun başucundaki sedire oturup Kuran okumaya başladı.

Baba bir an gözlerini açtı beni gördü. Anlayamadığım bir şeyler söyledi. Sonra eliyle bir şeyleri kovarmış gibi yaptı ve tekrar daldı. Mışıl mışıl uyuyordu. Yalnız arada sırada bir şeyleri kovar gibi yapıyordu parmaklarıyla.

Birkaç gün sonra, sabaha karşı, anne yanıma koştu:

— Öldü, dedi.

Sakince söyledi.

— Öldü.

Aşağıya yuvarlanır gibi indim.

Babaanne yüksek sesle okuyordu Kuran'ı. Beni görünce:

— Sarıl öp babanı, dedi, ayrıldı bu çirkef dünyadan o da. Vadesi o kadarmış.

Sarıldım öptüm çökmüş sarı yanakları.

Anne sakinlikten vazgeçmiş haykırıyordu dışarda:

— Aldılar onu elimden, yanıyorum...

Ve bir cam şangırdadı.

Konu komşu doldu eve...

İhtiyarlar, babaanneyi odadan çıkarmamı söylüyorlardı bana. Babaanne çıkmak istemiyordu odadan.

— Haydi babaanne, dedim, çıkalım.

Son bir defa daha baktı oğluna... Oğlu iyice çökmüş, sapsarı bir yüzle sırtüstü yatıyordu. Çıkardım odasına babaanneyi...

Ve sonra bir büyük şişe rakı açtım...

Gelenler gidenler deliye bakar gibi çekinerek bakıyorlardı bana. İçiyordum. Aşağıda hazırlıklar yapılıyordu. İçiyordum. Tabut söylendi mi, muhtara haber verildi mi, gibi sözler çalınıyordu kulağıma, içiyordum.

Rakı bitti. Bağırdım:

— Rakı getirin.

Getirmiyorlar gibi geldi bana.

— Rakı getirin bana diyordum...

Bir kadeh getirdiler...

— Şişeyi getirin.

Şişeyi getirdiler.

Böcekler dolaşıyordu çevremde:

Babaanne uyuyordu. Uyku ilacı verdiklerini söylüyorlardı. İçiyordum. Sonra bilmiyorum ne zaman, gece yatısı okulundan geldiğim gecelerde yaptığım gibi gidip babaannenin koynuna girmiş, sızmıştım.

Ertesi gün gömdük babayı. Ben de kürek kürek toprak atıyordum mezara. Toprak tümsekleşiyordu.

Eş dost, akraba, mirastan, benim payımdan falan sözler ediyorlardı. Döndüm geldim Ankara'ya...

Her rastladığım beni görünce yüzünü mahzunlaştırıyor, yanıma yaklaşıp:

— Başın sağ olsun, diyordu.

— Eksik olmayın.

— Başınız sağ olsun.

— Siz de sağ olun.

— Başın sağ olsun.

— Teşekkür ederim.

— Başın sağ olsun.

— Mersi.

— Başın sağ olsun.

— Eksik olmayın.

— Başın sağ olsun.

— Siz de sağ olun.

— Başın sağ olsun.

— Teşekkür ederim.

— Başın sağ olsun...

Bir tanesine:

— E sıktı be, demiştim. Öldüyse öldü... İyi oldu da öldü. Herkes ölecek, ne yapalım yani...

"Başın sağ olsun" diyen şeytan çarpmış gibi afallamıştı.

Yatağa oturan adam:

— Böcekler iyidir, diyordu. O küçücük böcekte koca bir hayat saklıdır.

Gümüş tabakasından bir sigara daha uzatıyordu.

Ortası kurşunla delinmiş bir aynada görüyorum adamı.

Ağzı tam o deliğe rastlıyordu adamın ve kara yuvarlak bir boşluk oluyordu. O kara ve derin boşlukta babaanne oturuyordu yeşil yemenisiyle.

Babadan sonra tam bir yıl daha yaşamıştı babaanne... İnme inmiş olarak. Ve köşkün bir kapısını çıkarıp sedye yapmışlar, üstüne babaanneyi yatırıp düşkünler evine kaldırmışlardı. Üç gün yaşamıştı düşkünler evinde babaanne. Ve beni sayıklayarak ölmüştü.

Hep sonradan öğrendim bunları.

Öldüğünü dahi duymadım babaannenin. Cenazesine dahi gidemedim.

Babanın mezarından üç metre öteye gömdürmüş babaanneyi, anne.

— Dünyada hep aramıza girdi, ahrette girmesin bari. Kocamın yanına ben gömüleceğim, demiş.

Adam kalktı yataktan.

— Keyfine bak, dedi. Yine görüşürüz.

Kapıya kadar geçirdim. Nöbetçiler çok saygılı duruyorlardı adam çıkarken. Çok önemli biri olmalıydı.

O gece ne işkence sesleri yankılandı. Ne boğuk sesli adam dolaştı.

Sabahleyin erken uyandım. Çay istedim. Çay yine aynı sinsi yüzlü nöbetçiyle geldi. Akşamki ziyaretten övünme payı çıkarmak istiyordum.

— Akşam çok önemli biri geldi bana, dedim.

Hiç aldırmadı.

— İki saat sohbet ettik, dedim.

Duymuyor gibiydi...

— Herhalde dilekçeye bir cevap gelir bugün, dedim.

Dudakları kıpırdadı, bir mırıltı çıktı ağzından.

— Sizi artık hiç çıkarmayacaklar.

— Peki elimdeki o kağıt...

Sinsi çay nöbetçisi:

— O kağıtta serbest bırakılmanız gerektiği yazılıydı ve imzaladınız kağıdı. Dosyaya göre siz burada değildiniz. Kapandı dosyanız.

— Eee ne olacak...

— Artık hiç çıkamayacaksınız.

Bir taşma oldu içimden:

— Neden, niye, ne hakla...

Bağırıyordum.

Nöbetçiler içeri girmişlerdi.

Sinsi yüzlü adam, bir koza çıkardı cebinden. Küçük, azıcık sarıya çalan beyazımsı bir koza...

— Bunun içindekini kim öldürdü, dedi.

* * *

Nihayet sakladığım en büyük sırrı çözmüşlerdi.

Ben aslında ipekböceğini kozasının içindeyken öldürmüştüm.

Başka türlü kumaş dokunamıyordu ne yapayım...

Basınköy
9.1.1972

Çetin Altan 1927'de İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni ve Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bir de avukatlığı vardır, kendisinin yüzlerce mahkemesi dışında hiç kullanmadığı.

İlk kitabı "Üçüncü Mevki" 1946'da yayınlandı.

Altan'ın yarım yüzyıllık yazı yaşamındaki çalışmaları, yazı dünyasının tüm alanlarını kapsar.

Tiyatroları: Çemberler, Mor Defter, Suçlular, Dilekçi, Tahtaravalli, Beybaba, Yedinci Köpek, Islıkçı, Telefon Kimin İçin Çalıyor.

Romanları: Büyük Gözaltı (1973 Orhan Kemal roman ödülü), Bir Avuç Gökyüzü, Viski, Küçük Bahçe (Bu Romanlar Balkanlardan Güney Amerika'ya dek değişik ülkelerde de yayınlanmıştır)